Cancto da cu[illegible]

[illegible]

Aquí se la portada.

Ms. 4.º pergamino, completo, foliado hasta 169 – bien tratado.

Rotulata = Cameño a Cratia.

Controuersiæ scholasticæ de gra auxiliante

Authore

P. Bartholomeo Carreño primario theologiæ professore in collegio hisp.co Divi Hermenegildi Regis et martiris

Torrijos, y Carrasco 52

323 Mudia y Toboso

Este MS. pone

6

obiici Contra 3 valere
Sententiae partem — 163 —
Diluunt aut Contra 3
Sententiae partem — 157 —

Disputatio ultima

Cuius quarundam
Sententiarum — 163
Aliquorum Societa
rum damnat opi
nio — 162 —
Similia Circae praedeter
minantis explicatio a
Caramuele excogitata
Reiicit. fol. — 165 —
Recentiorum paradoxa
desiunt — 167 —

Reiicit oratia moraliter
praedeterminans — 168

Hac sunt titula
rerum, quae disputant
in hac doctissima
celebri materia divino
rum auxiliorum

Pelagius, ut liberu arbitriu servaret, gratiam auxiliantem negabat;
Lutherus vero, ut dicta gratia cuilibet,
ut liberu arbitriu destruebat.
Utero ergo fidei Sanctae laedebant

Cassianus, Faustus, et alij Semipe
lagiani ad inchoationem, et initium
salutis necessitatem auxiliantis gra-
tiae praehibebant, in adultis vero

ad perfecta sui iustificatione, et aeternae salutis consecutionem esse necess. gratia docebant; sed ante illa existere actum aliquem naturalem bonum elicitum solis arbitrij viribus merentem talem gratiam affirmabant

Michael Baius, et sequaces distinguunt in homine duplicem statum, 1um naturae integrae, 2um lapsae, et in 1o asserunt, posse ab homine fieri opera meritoria fidei, charitatis etc. sine auxilio gratiae, quae post peccatum dependent ab auxilio supernali. In 2 statu naturae infirmae asserunt, omne auxilium supernale allatum ad actus esse efficax et intrinsece infrustrabile, nullumque mere sufficiens —

Disp. de Gratia in Communi

Gratia auxilians, prout ad praesens attinet, sic definitur. Creatum donum supernaturale gratis a Deo infusum interne hominibus adultis, quo transeunter iuvantur ad actus sibi salutares ponendos supra naturales arbitrij vires — — — —

Gratia actualis auxilians consistit in actu intellectus, et in actu voluntatis.

Gratia auxilians est vitalis, et potest esse de pota absoluta non vitalis, et qualitas creata.

Gratia auxilians est entitative, et quoad substantiam supernalis, et non tantum quoad modum

Ad actus salutares antecedentes iustificationem cuiuscumque adulti est simpliciter necessaria gratia excitans, aut praeveniens iluminativa, et affectiva

non solum Cognitio prac
tica, sed etiam speculativa
potest habere rationem
gratiae auxiliantis —

Affectus inefficax volunta
tis et indeliberatus est
gratia primo excitans, et
praeveniens, si rationem
auxiliantis gratiae ha
beat constitutivam —

Affectus efficax absolutus
et indeliberatus nequit
habere rationem gratiae
auxiliantis ad meritum

Ad actus salutares conse
quentes iustificationem,
et infusionem habituum
supernaturalium necessaria est gra
tia excitans, aut praevini
ens illuminativa, et
affectiva — § 130 —

Gratia affectiva actualiter
existens non est necessaria simpli
citer ad omnes actus saluta
res — § — 131 .

Gratia auxilians non influit
physice in actus salutares
§ 147 —

De Causa physica auxi
liantis Gratiae

Potentia vitalis influit physice in
actus cum gratia auxiliante, sive
cum superna illustratione, et inspira
tione, et non influit, nisi eleva
ta supernali virtute. § 158 —

Supernalis virtus elevans potentiam
vitalem ad productionem illuminati
vae et affectivae gratiae est extrin
secus Numinis Concursus, et
etiam habitus, si adest expeditus sa
cienter § 160 —

De Causa excitante
auxiliantis Gratiae

Controversiae Scholasticae de gra-
tia auxiliante

Auditoribus

Divinae gratiae auxiliaris virtutem, et mirabiles cum arbitrio [illegible] concordias, scholastico stylo describere agredior, optimi auditores. Sic enim quasi haereditario successionis iure deposcebat praeteriti praesenti subiunctus annus: audistis a me nuper divinum prorsus incarnati verbi misterium: atque inexhaustos illos salvatoris fontes, unde gratiae fluenta ad se hominum genus derivabant, accepistis. Nil subinde vobis expetendum potius fuit, nisi hos tam splendidissimos, et saluberrimos latices toto pectore exhaurire: atque praecipua explicatione tam ampli beneficii divinitatis gratiae [illegible] bibere. Hoc praemonet Isaias c. 12 haurietis aquas de fontibus salvatoris. id est praesidia, aut auxilia gratiae, quibus ad supernaturales, et salutares conatus ita impetus liberi humani arbitrii [illegible], ut et iustificantes [illegible] [illegible], et in adepta iustitia persistere; quat in corrupta natura sine auxiliante gratia Dei [illegible] [illegible] magis idonea est ad caeli vias carpendas, quam ad [illegible] insultantis aevi.

Sed ne quis importune excutiat, et alienum tempus iniuste invadat, nobis hic ex professo disputandum non est de necessitate gratiae auxiliantis ad [illegible] statum, aut praecise ab statu [illegible] in na-

Cna Sapia ad exequir quosdam virtutum actus nalles, h.
ad totam nalis Leges adimplendas, depellenda, inquirendi quasdam
graves tentationes, et peccata omnia vitanda. ita enim ad
Ditrationem aliq. spectant, et suie spectant post PP.
Suarez, Bellarminum et Valentia, et antiquos alios. De
Ripalda tomo 1o de Supnalli a disput. 114: necn
a Pe 11 tractatu 3o a Controversia 2a.

Cantum igitur
nobis agendum est de auxilio divinae gratiae tum in communi tum
in particulari Cae sufficientis scilicet, et efficacis, de qua dicunt
PP. Dominici opera ex ... summorum Pontificum Pauli V
et Urbani 8o prohibitione, quam exponit Ripalda tomo 3o de
disput. 24 sect. 2a: tribus itaque Controversiis illas absolvere hoc
opere expedimus. 1a disserit de auxilio divinae gratiae in
communi: 2a de sufficienti: 3a de efficaci. Quibus tamen prae-
ludiis praemittere oportet de erroribus vitandis in hac ma-
teria = tandem quod ingenue profitemur cum apostolo 2a ad Co-
rinthios Cap. 3o: quod non sufficientes sumus cogitare ali-
quid a nobis, quasi ex nobis. Sed sufficientia nostra ex Deo
est. Itaque, ut ab ipso limine Philtamus, Deo adiutori lucu-
brationes nostras, cui, et matutinas suas sapientissimus David
praelibabat psalmo 62 in matutinis meditabor in te, quia
fuisti adiutor meus. Faxit ipse ut apparitionibus gratia nobis
quoque illucescat.

1 Ad Praeludium.

De erroribus vitandis in hac materia

ex uno

vnc, eodē q falso principio aparent Pelagius, et Lutherus
duo Vniversi geminina, et gemina pestis Christianæ ve
ritatis extreme opositos errores colligebant: nam ex hac
heretica ...: auxilium divinæ gratiæ ē in compatibile cum li
bero arbitrio: subiuncta hac ... catholica: sed dat
liberum arbitrium: inferebat Pelagius: ergo n dat auxi
lium divinæ gratiæ. Lutherus v ex eadē illa heretica ...
subiuncta hac catholica ... sed dat auxilium divinæ ...
: inferebat: ergo n dat liberum arbitrium. sic pestiferi heresi
arcæ primas iactaverunt ergo quambis. Calviniani au
cum usq obtegere conarentur quiverant ... tenuis.

2 xi ex eodē falso aparent principio; nam ut Lutherus aper
tè doceat auxilium gratiæ ideo esse in compatibile cum li
bertate, quia posito auxilio redditur necessaria operatio, et
impellit ... n operatio; at dubium ē libertatem in eodē sensu maxi
... quam Pelagius protulerit. Crimen hoc aparent Albarez de
auxiliis ... qq. ... aliiq sequaces Thomistæ; ne
gant ... auxilium ... de ... diligenter ...
sententes incompatibilitatem auxilii cum libertate acceptam a Pela
gio, ... in eo quod auxilium necessarium ad agendum pendeat a
gratiosa Dei voluntate potentis pro libitu illud negare adeo
... arbitrium humanum ... pendens a libere volun
tate Dei, et impotens operari ... inde
pendenter ab aliena voluntate gratuita, ...
ab heretico non esse ... : non autem
... Pelagius auxilium semel ... in
ducere necessitatem operationis. Adeo non ...

inuptum exemplum: nam gratia patrandi miracu
la semel tibi concessa non sedavit libertatem tu
am: modo tamen dicas non liber ante patrandis
miracula: quia habere eiusmodi gratiam in tua
potestate non est, cum illam Deus pro
libito concedat, et neget; sed hos sermo
errores distinctius exponere opere pretium erit.
sentiebat ab heretico non esse plene liberum; nec autem sentiebat Pe
lagius auxilium semel datum inducere necessitatem operationis. adest
in ingenio exemplum: nam gratia patrandi miracula semel tibi
concessa non sedavit libertatem tuam; non tamen dicis non liberum ad
patrandum miracula: quia habere eiusmodi gratiam in tua potestate
non est, cum illam Deus pro libito concedat, et neget; sed hos
errores distinctius exponere opere pretium erit.

Caput 2um
De heresi Pelagiana

3 Notum est inter Pelagii errores eos recensere quos Sanctus Augustinus refert epistola 106, et 107, et Pen... Tomo 2o de gratia prolegomeno 6o c. 3o. quoad presentis instituti attinet, Pelagius docuit ad actus liberos voluntatis, quibus gratia ... et secundum viam docuit hos non esse necessarias gratias aliquas prevenientes vel adiuvantes, nisi ipsius creationis arbitrium, doctrinam divinam in sacris litteris contentam, et per doctores aut magistros sufficienter expositam, cum per actus mere naturales dicendum ponimus, et iusti, aut iustificari. in re itaque iustificationis et eternae salutis omnia per viribus, nil auxilio gratiae

gratias exhibitas nobis illius Pelagius tribuebat: id, quod
clarius explicat Augustinus l. 1. c. 3. de gratia Christi c. 5. excita-
bus: dicit Pelagius, quod ad obtinendam salutem nostram homini sit
sola sufficit ~~natura~~ omnino dissimulare falsitatem, et altera
ex parte simulare veritatem satagebat, dum creationem ipsius arbi-
trii liberi gratiam Dei vocabat, et in ea solitatem puncti ostendi
ponebat, ut refert ipsius verbis Augustinus ex Pelagio dicit
l. 1. de gratia Christi c. 5.: posse Deus posuit in natura, velle
et agere nostra esse voluit: unde non adiuvat ut velimus,
non adiuvat ut agamus; sed adiuvat ut velle, et agere valeamus.

Hæc 4
quæ Pelagiana deliria militarunt Romani Pontifices, Ecclesia
et Concilia Patres, quos plena manu refert Cardinalis Baronius pro-
legomenon illo l. 6.° sed inter omnes dilectus Augustinus egre-
gie navavit operam multis scriptis tractatibus, et epistolis, ex
quibus summa doctrinæ catholicæ est liberum arbitrium solis
naturalibus viribus non posse vitam beatam obtinere: ac proinde
ad posse, et velle, et operari prout oportet ad salutem, attri-
buendum auxilium divinæ gratiæ nobis per Christum Dominum ad posse
ad velle, ad operari. Gratia imprimis supernaturalis interna, et distin-
cta ~~Creatore~~, et externa doctrina gratia comprehendens à Creatore
et excitans vocatur illa, gratia Deus cor hominis pulsat et
excitat ad salutarem operationem, et qua præsente homo est ab-
solute potens velle, et operari, id quod absolute non posset ab-
sente illa gratia: ac proinde ipsum posse est opus auxiliantis gratiæ:
Gratia adiuvans, et cooperans est illa, qua Deus in nobis, et nobiscum
facit velle, et operari, ac proinde vivimus, et volumus esse, et sumus

2

qualis ad salutem oportet. Sic divina interna gratia addita a donis creationis, et sacris dictis tamquam necessaria tam ad sufficientiam tam ad efficaciam salutaris operationis, nil dimovimus in hoc puncto Catholici cum Pelagio sunt, ut expresse testatur Augustinus l. de gratia Christi c. 47.

5 Catholica doctrina nuper exposita traditur bibliorum a divo Paulo ad Philippenses c. 1: qui coepit in vobis bonum perficiet, et c. 2: Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Sic et Apocalipsis c. 3. Deus ait: ecce sto ad ostium et pulso. Si quis audierit vocem meam et aperuerit mihi ianuam intrabo ad illum. Ubi pulsare ad praevenientem gratiam, intrare autem ad adiuvantem pertinet illius qui Deo cooperatur, aperiendo cordis ianuam. Hinc est quod [illegible] Petrus non flevit, nisi postquam Christus Dominus respexit eum, ut excitans ante sollicitationis et inspirationis auxilio ut sapienter Doctor Augustinus ad illa verba psalmi: non avertas faciem tuam a me: exponit: nam et Petrus amare non flevisset nisi eum Dominus respexisset. nisi enim benigna Dei misericordia mentem hominis illuminaverit impossibile est ei in novum non converti. in eandem sententiam Augustinus l. 2 de peccatorum meritis, et remissione c. 18 scripsit. quod ad Deum nos convertimus, nisi ipso excitante et adiuvante non possumus [illegible] incertum, l. de praedestinatione sanctorum c. 5, l. de gratia Christi c. 26 et passim.

6 Denique [illegible] ne sessione 6a a c. 5 usque ad 6um inclusive excludit eorum haeresim. et c. 5o expresse definit iustificationis exordium

in adulti, a Dni Christi Iesu preveniente gra
tiam ... et Cels 6º: diligimus autem ad usque ulti
... excitati divina gratia et adiuta etc. et in canno
ne ... anathemate feriuntur qui dixerint Pelag. pœni anathemate
tere posse, sicut oportet, sine preveniente Sancti Spiri
tus inspiratione, atque adiutorio; que verba scripta videntur
ex dicto Arausicano canone 4º sic dicentes:
si quis ut a peccatis purgemur, voluntatem nostram Deum expec
tare dixerit, non autem ut etiam purgari velimus, per sanc
ti Spiritus infusionem et operationem in nos fieri con
fitetur, resistit Spiritui Santo per Salomonem dicenti: pre
paratur voluntas a Domino; et Apostolo salubriter predi
canti: Deus est qui operatur in nobis velle, et perficere
etc.

Caput 3um

De Semipelagianis

Pelagiano
rum reliquiae, et Semipelagiani vocati sunt Cassianus, Fau
stus, et alii, quos recenset Petavius tomo 1º de
gratia prolegomeno 5º cap. 5º, et Pater Montello de providen
tia Dei lib. ..., et quos acerrimus impugnator Sanctus Pros
per: clariores et egregios omni virtutum studiosos viros
fuisse testatur, nihilominus qui eloquii et sapientiae viri
mirere saepe sunt ut pelagianae felicitatis ex parte de
fenderent ac proinde evaderent semipelagiani. neque et a Pe
lagio dissentiebant et eidem consentiebant: dissentiebant quia
docebant, ad perfectam adultorum iustificationem, et aeternam salutem

Electionem ex parte Dei gratiae auxiliantis, sive excitantis, sive adiuvantis, qua docebant ante Dei gratiam auxiliantem existere actum aliquem naturalem bonum, elicitum solis arbitrii viribus, qui caveret esse meritorium auxiliorum divini [illegible] praedestinationis ad consequendam iustificationem, et consequenter salutem. Admittebant reprobationem in reprobis ante gratiam excitantem Dei, quia existere unum aliquem malum, liberi arbitrii [illegible] promerebant carentiam auxilii divini ad [illegible] salutis. Itaque ad inchoationem sive initium salutis necessitatem auxiliantis gratiae penitus negabant.

8 Ex cognitione [illegible] existimat hic error, ut sentit, haeretici praedestinatorum aiunt, quod ex divina praedestinatione laedi libertatem arbitrii, eo quod praedestinatio sit [illegible] in dependenter ab arbitrio humano per electionem inevitabilem; adeo ut neque mala opera obesse praedestinatis, neque bona esse necessaria: siquidem infallibiliter salvandi sunt, sive pie, sive impie vivant. Praedestinatorum errorem errore alio, ut clavo clavum, trudere conabantur Galli semipelagiani dicentes praedestinationem, et gratiam subiectam esse libero arbitrio, eo quod initium salutis sive primum actum bonum solis arbitrii viribus ponebant, per quem promerebant [illegible] auxilia gratiae, et praedestinatos praedestinatione [illegible] usque ad [illegible] finalem: unde praedestinatus per hunc illum actum bonum solius arbitrii se discernebat a reprobo: ac proinde praedestinatione non laedebatur arbitrii libertas. Constat hoc ex epistolis S. Prosperi, et Hilarii, et ex divo Augustino in
9 libro de praedestinatione Sanctorum, et de bono perseverantiae.

Imo

imo ll^a pueros reflexy alij errores addidere: cu enj vide
rent aliquos pmori ante adeptu baptismi grã, alios e
mori post adeptam grã: addebant hanc eius predestina
tionē, et reprobationē pendere a pueroru meritis, et demeritis
conditionatis. novit enj Deus, quos pueros habituros actus illos
bonos natls, si viverent usq ad rationis usu; adq adeo illis
hos actus bonos conditionatos, illis conferre voluit baptismalē
grã, et predestinationē. novit etiā Deus quos pueros non ha
bituros eiusmodi actus bonos natle. Sed peccata potius
si ad rōnis usu pervenirent; adq adeo ob hoc conditionatu
demeritu, illos etiā seluisse, a predestinatione, et noluit bap
tismalli grã donare. Itaq illi errabant et quia initiu
salutis eternę ponebant in actu natli, et quia conditionatus
actus dicebant ēē actualis, et absoluti meritorius.

pelagianos. Chatolica doctrina a Pdis, et Deus tradita ... 10
cet, nec merita conditionata, aut demerita ēē absoluta, et
... merita, aut demerita, de quo aliqd homo ē: negna
... aliquy actus solius arbitrij posse meritoriu ēē ... grã
auxiliantis, ac proinde non posse initiu ēē iustificationis; ita
definit Arausicanu 2º cannone 3º. Si quis ... invocatione
humana grãm Dei dicit conferri; non autem ipsam grãm
facere, ut invocetur a nobis ... contradicit Isaię, et Apostolo
et cannone 4º statuit: Deus non expectare voluntatem nostram
ut a peccato purgemur. Sed ipsum per Spiritus Sancti infu
sionem, et operationem facere ut purgari vellimus, iuxta
illud: preparatur voluntas a Domino. ... explicat ... qua
ad iustificationem: quia non praecedit voluntas bona vocationem

; sed vocatio bis volunt, ut vocanti Deo recti credant, qui bene volumus. et Lib. de praedestinatione Sanctorum Cap. 19: non quia credimus, sed ut credamus vocamur. Idem etiam late explicat Divus Fulgentius Lib. 1 ad Monimum a Cap. 3o, et Lib. de incarnatione, et gratia Cap. 16: et Divus Prosper Lib. contra Collatorem, id est Cassianum, quem ideo Collatorem appellat, quia Collationes scripsit. denique eadem doctrina constat ex Tridentino loco citato n. 6o

Caput 3um
De Lutheri haeresi communi cum Calvino.

Divus Aug.

11 Divus Augustinus epistola 106 refert hoc quasi omnium pelagianorum ex pelagiana orta sententia: non esse liberum arbitrium, si Deo indiget auxilio, quod suo dogmate Lutherus asserit, cui se adiungit Divus Calvinus, et utriusque novatores discipuli. Hi itaque omnem calculum admittunt, actus supernaturales disponentes hominem ad iustificationem, et primum supernaturale ita pendere a Deo, ut sine speciali auxilio, et motione divina supernaturali nequeant haberi. Sed ne vera falsis non ~~[illegible]~~ correspondeant, addunt arbitrium carere libertate ad eiusmodi actus, ac proinde nullatenus adhuc sed soli Deo attribuendos esse. Lutherus tamen, et Calvinus in ipsa discordia dissentiunt inter se: nam Lutherus docet, ideo voluntatem non esse liberam ad eos actus, quia non agit, sed mere passive se habet recipiens a Deo operante tales actus: et aliter ac se habet lutum in manu figuli, ut mere recipiendo figuram illam quam imprimere placet artifici: ita docet in Lib.

inscripto Operationes in Psalmos. Calvinus vero in Antido-
to, et examine ad Sessionem 6 Tridentini, asserit libe[rum] voluntatem
tem a Deo motam, et ad gratiam concurrere activè ad easdem ac-
tus producendos, concurrere tamen tanquam merum instrumentum
naturale, quod nec potest agere si non moveatur, nec potest non
agere si moveatur a causa principali.

Ad omnes hos haereti- 12
corum errores excludit, et damnat Tridentinum Sessione 6a
... et à cannone 4o: ubi sub anatemate percutit
Lutherum, quatenus asserit voluntatem nostram penitus se habere
per modum activum, et Calvinum, quatenus docet volun-
tatem, quidem activè concurrere, sed sine libertate. Duo
igitur supponit ... Catholica doctrina: Primum, quod ad actus
poenitentiae, quae adultos disponunt, et disponunt ad iustifica-
tionem, et aliud ad alium supernaturales, atque absoluta ac-
tus voluntatis concurrit gratia auxilium divinae gratiae praeve-
nientis, et adiuvantis: Secundum, quod libertas etiam arbitrii con-
currit, quia nisi voluntas humana libere Deo consentiat cooperans
gratiae excitanti voluntati actus eradere nequit moraliter bonus
in linea supernaturali. Utrumque in sacris litteris exprimi de-
monstrant Sapientes Patres Concilii Tridentini dicentes: In sacris litteris
cum dicitur: Convertimini ad me, et ego convertar ad vos, liber-
tatis nostrae admonemur: cum respondemus: Converte nos Do-
mine ad te, et convertemur, Dei nos gratia praeveniri
confitemur. Priora sunt documenta haec ex Zachariae capite
primo ubi Deus: Convertimini ad me, et convertar ad vos; posterius
vero ex oratione, quae Jeremias propheta clausit, ubi ita
orat: Converte nos Domine ad te, et convertemur.

2

13 cere cor novum, et spiritum novum: quae primario significat renova-
tio, et conversio peccatorum in scriptura divina, et Deo et nobis
tribuitur ut intelligatur fieri non posse ex miserabile quis
ipse sine Dei auxiliante gratia, vel sine divina cooperatio-
ne voluntatis. Sic Deus Ezechielis c. 18° pronunciat: proji-
cite a vobis omnes praevaricationes vestras in quibus praevari-
cati estis, et facite vobis cor novum, et spiritum novum.
et c. 36: dabo vobis cor novum et spiritum novum ponam
in medio vestri. eadem veritas significatur verbis ex Apo-
calypsi relatis c. 3° ubi haec dicit: aperire ianuam
Deo pulsanti. cum etiam verbis ibidem positis ex c. 2 ad Phi-
lippenses Apostolus immediate praemisit: operamini vestram sa-
lutem. sed in re adeo pervia non sit diutius immorandum.

Caput 4um
De Baio, et Baianis

14 Michael Ba-
ius, et discipuli Doctores Lovanienses, quia parum videbant Pelagii
partibus, aut Lutheri se addicere, utrique factioni manus dedere.
distinguunt itaque duos hominis status, et in illo cum Pelagio, in alio cum
Lutero, et Calvino sentiunt. Primus status est naturae integrae, sive
hominis innocentis ante originale peccatum, et in hoc adhaerent Pe-
lagio hoc, quod dixerunt nullum liberum arbitrium independenter ab
auxilio supernaturalis gratiae indiguisse ad perficienda meritoria opera
fidei, caritatis, aliarumque religionis virtutum, quae post peccatum de-
pendent ab auxilio supernaturali, et indiviso. Quis status

statum est per lapsum, sive in statu post peccatum, et in hoc na-
turam esse auxilium divinae gratiae sufficiens, nullum ad
eos actum esse efficax, et intrinsece in se invincibile, nullum
mere sufficiens. Unde peccatores possunt destitui viribus
sufficientibus gratiae, quibus et implere praecepta, et tentationes
possint superare: hi enim auxilium efficax non habent.
Hinc inde libertatis indifferentiam detrahunt voluntati adiutae gratia
efficace. Siquidem hanc intrinsece talem ponunt, ut ei vo-
luntas dissentire aut resistere non possit.

Istae Baianae damnatae sententiae rejectae sunt et variae haeresiae dictae: et
specialiter damnatae a Pio V, Gregorio XIII, et Urbano
8°, quorum Pontificum diplomata affert, et dilucidat doctissime
magnus Theologus Dr. Ioannes Martinez de Ripalda in
tertio tomo scripto adversus Baium, et Baianos. Ubi prae-
sertim Disp. 1a Sect. 13a discrimen a Baianis introductum
inter auxilia status integri, atque lapsi rejicit tanquam imbu-
tum Calvini, et Lutheri, repugnans doctrinae traditae ab Ecclesiae
Patribus atque a Dominicanis simul et Jesuitis Theologis con-
stanter explosum. 15

Nihilominus non defuit Episcopus I-
prensis Cornelius Iansenius, qui multa Lutheri, Calvini, et
Baii, aut Baianorum errata instruxit libro suo inscripto
Augustinus: in quo mordicus contendit sub ementito Divi
Augustini nomine praedicta stabilire dogmata. Sed deinde
dicto apostolica auctoritate volumine quinque propositiones ex illo
excerptas Innocentius 10 decreto edito pridie Kalen-
das Iunii anno 1653. earum prima ita habet: 16

aliqua Dei praecepta hominibus iustis volentibus, et conantibus secundum praesentes vires, quas habent, vires sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant: hanc temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, et haereticam declarat Pontifex, adeoque ut talem damnat. 2a propositio: interiori gratiae in statu naturae lapsae nunquam resistitur: quam haereticam declarat, et ut talem damnat. 3a propositio: ad merendum et demerendum in statu naturae lapsae non requiritur in homine libertas a necessitate, sed sufficit libertas a coactione: et hanc etiam haereticam declarat, adeoque ut talem damnat. 4a propositio: Semipelagiani admittebant praevenientis gratiae interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, et in hoc erant haeretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare: quam propositionem falsam, et haereticam Pontifex declarat, et ut talem damnat = hic in praeludiis sufficit.

Controversia 1a

De auxilio divinae gratiae in communi sive prout abstrahit ab auxilio sufficienti, et efficaci

Disputatio 1a

De auxiliantis gratiae descriptione, et divisionibus

Caput 1um

Auxilium gratiae, a sanctis patribus passim missis, describitur gratia praesentis auxilii

Gratia igitur in- 17
ta primibus acceptione hic significat donum liberaliter collatum
et independens a ratione debiti seu premii: sub qua acceptione
gratiam debito opponit Apostolus ad Romanos cap. 4°:
ei autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum
debitum. Et cap. 11: si autem gratia, iam non ex operibus: alioquin
gratia iam non est gratia. Divo Paulo consonat Augustinus tractatu 3°
in Ioannem, ibi: quid est gratia? gratis data. quid est gratia?
donata, non reddita. In praesenti itaque praetermittenda est usurpa-
tio gratiae pro recompensatione beneficii, aut pro munere, quo
gratitudinis debitum extinguitur: cuius meminit Divus Thomas
2a 2ae q. 110. etc., et usurpationes aliae ab instituto scopo
alienissimae, quas alii non tacent.

Supponendum praeterea est gratiam 18
interdum accipi active, ut pro affectu et voluntate liberali
donandi aliquid, seu inclinante ad gratuitam donationem. Hoc
sensu Sapientiae cap. 4° dicitur: gratia Dei, et misericordia in
sanctos eius. Sic etiam Divus Thomas Tremay (?) nomine gratiae contra sensum (?) inter-
pretatur illud ex epistola ad Ephesios cap. 1°: praedestinavit
nos in adoptionem filiorum in laudem gloriae gratiae suae: id
est praedestinationis suae, aut voluntatis liberalis beneficii.
Praetermittenda tamen est ista gratiae usurpatio, quia hic solum de
gratia passive sumpta agimus, hoc est, de gratia pro dono liberali-
ter, et gratis concesso nobis a Deo.

Supponendum est 3° 19
nos de gratia pro quolibet dono liberaliter, et gratis concesso nobis
a Deo sermonem facere. Cuius cap. (?) Scripturae ipse Sanctus in hoc sen-
su dicit auxilium, gratia, et altissimi donum Dei iuxta illud Pauli

ad Romanos Cap. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. id quod etiam explicat Divus Augustinus sermone 61 de verbis Domini: gratia quippe Dei, donum Dei est; donum autem maximum ipse Spiritus Sanctus est, et ideo gratia dicitur. — Vocatur gratia etiam vocat ipsa lex [illegible], et dona naturalia ipsi annexa, quae

productio

per connexionem cum ea conveniunt simul cum existentia donari a Deo liberaliter. Unde Augustinus lib. de spiritu, et litera Cap. 33 dicit, liberum hominis arbitrium ad Dei gratiam pertinere: et dicimus etiam lib. de concordia praedestinationis Cap. 3. Non tantum gratia existit: quoniam gratis facta est. Hanc solam sufficere gratiam Pelagius volebat, ut notavi n. 3. et refert, atque refellit Augustinus lib. de natura, et gratia Cap. 51 sermone 11 de verbis Apostoli Cap. 7. et lib. de gestis Pelagii Cap. 23. Hanc itaque usurpationem gratiae hinc a haereticis abstergemus, ut admonet Augustinus epistola 105: abscindatur a Christianorum cordibus ista phalacia. non enim illam gratiam commendat Apostolus, qua creati sumus, ut homines essemus; sed qua iusti sumus, ut homines iusti essemus.

Supponendum igitur

2o

nobis est gratiam prout significat donum supernaturale creatum pertinens ad supernaturalem sanctitatem, et aeternam salutem. Sed supponendum est etiam nos disputandos esse de gratia prout significat quodlibet Dei donum supernaturale creatum conducens ad aeternam salutem: unde loquendum non est de gratia gratis data sed solum de gratia gratum faciente. Hoc ut intelligatur notandum est ex n. 17. gratiam sub ista primaeva usurpatione sua esse gratis datam, sed terminum hunc genericum nomen commune Theologorum diversis attribuit

auxilii bui(?) ex quibusdam gratiis, sive gratuitis donis super naturalibus, quae non omnibus, sed aliquibus dumtaxat, donantur a Deo ad alterius supernaturalis utilitatem: qualis est virtus miraculorum, prophetia, et alia, quarum praecipuas enumerat Apostolus ad Corinthios capite 12: alii per spiritum datur sermo sapientiae, alii sermo scientiae secundum eundem spiritum, alii fides in eodem spiritu, alii gratia sanitatum, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Sed haec sancti spiritus dona satis explicat Suarez prolegomeno 3° cap. 5°, et interpretes divi Pauli. fuse

Gratia vero gratum faciens non solum vocatur gratia sanctificans; sed etiam habitus infusi, et auxilia actualia gratiae, quae ad propriam accipientis sanctitatem ordinant. Inter utramque gratiam duplex versatur discrimen: primum, quod gratia gratis data datur per se primo ad aliorum utilitatem; at gratia gratum faciens datur per se primo ad utilitatem ipsius accipientis. Secundum, quod opera gratiae gratis datae non sunt in potestate nostra; at in nostra potestate sunt opera gratiae gratum facientis, ut notat optime Divus Gregorius homilia 15a in Ezechielem: miracula in manu nostri arbitrii non tenemus, charitatem vero virtutem in manu est nostra.

// Vnde liquet in § 1

praesenti agendum non esse de gratia gratis data, sed de faciente gratum. Ubi supponendum primo est, disputandum non esse de qua sivit gratia faciente gratum, hoc est inducente ad propriam iustificationem, et salutem recipientis ipsius. Solet enim distingui a Theologis interna et externa gratia. Et quidem beneficia divinitus praestita quibus Deus homines excitat, et movet adiuvat ad diligendum

iustificationẽ, et æternæ salutis, alia interna sunt, alia externa.
interna vocant, quæ inhærent animæ qualles sunt habitus
supernalles, illustratio intus, et inspiratio voluntatis: externa sunt,
quæ non inhærent: qualis est incarnatio Divini Verbi, et
eius egregia exempla, revelatio misteriorum fidei, institutio Sa
cramentorum et alia huiusmodi, quibus recte adiunt cum antiquio
ribus PP. externa Dei protectionẽ, qua virtuti impedimen
ta et peccati ocationes removit misericors, ut docet Belarmi
nus lib. 5. de gra. c. 3. et elegant explicat August. Domi
lia 23 introducens colloquentẽ Deum: reserbavi te mihi, ser
bavi te mihi, ut adulterium non comiteres: suasor defuit, ut
suasor deest ego feci: locus et tempus defuit, ut hæc de
fent ego feci: accedit quoque gratia ad externas etiam gratias
spectat verbi prædicatio, et lectio divinæ legis facta per
concionatores, aut Evangelii ministros.

// Cum igitur externas

22 gratias sed internas contemplandas et explanandas suscipimus. Ratio:
quia externas gratias non negabat Pelagius, ut liquet a num. 3.
sed internas, ac proinde hanc solam quærimus, quam ille ne
gabat = Dixi internas gratias auxiliantes inhærere ani
mæ, aut esse animæ recipienti inhærentia: quod, ut ostendit Suarez
lib. 3. de auxiliis c. 6. ita docet Scriptura divina, et PP. lo
quendi modus, et communis Theologorum doctrina. Etenim in sacra scrip
tura passim auxilia ista gratiæ significant nomine vocationis, audi
tionis, illuminationis, spiritus, aut inspirationis: atqui hi actus
audiendi et videndi menta sic sunt animæ inhærentes: quod
scilicet videlicet Arausicanum, et Tridentinum quorum memini non
compliciant eadem auxilia per inspirationẽ, et infusionem

in [illegible] spiritus sancti: inspiratio actus, et in fusio in anima internas [illegible] susceptiones. — imo hanc susceptionem operationem definitio esse a [illegible] dicendum. [illegible] Lib. 2 c. 15 [illegible] Simone 6ª Ca 5º dicit: neque ut hoc ipse [illegible] agat [illegible] inspirationis illius susceptione, quisquis qui illius adiuvare potest. Sed [illegible] [illegible] in verbo suscipiendi (ut [illegible] alios notat Suarez) nam ibi non significat physicam susceptionem. [illegible] sed liberam admissionem; ac proinde [illegible] verbis illud verbo adiuvandi liberi.

// [illegible] 23

[illegible] quaelibet internas gratias, aut internus donum [illegible], et auxilians ad [illegible] suae [illegible] laboris nostris. [illegible] gratia auxilians gratis faciens [illegible] theologorum [illegible] dividit in actualem, et habitualem. Gratia habitualis est qualitas supernaturalis permanens in [illegible], et [illegible] animae [illegible] [illegible] ad virtutis actus salutares: [illegible] sunt habitus infusi virtutis theologicae, et moralis: [illegible] ipsa habitualis gratia [illegible], quatenus dignificat virtutis actus ut actualiter meritorii sunt supernaturalis gratiae. Gratia actualis est donum spirituale internum, quo [illegible] transeunt pulsat cor [illegible] adiuvat, excitat, et movet ad salutares operationes [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratiae habitualis [illegible], [illegible] actualis, de actuali certum tamen [illegible] [illegible] de habituali, [illegible] [illegible]

// Auxilium gratiae supernaturalis 24

[illegible], quatenus ad praesentis spectat tractationem est creatum donum supernaturale gratis [illegible] Deo in [illegible] [illegible] hominibus adultis, quo transeunt [illegible] ad actus [illegible] salutares, [illegible] supernaturalis arbitrii

vires. Explicat de fide articulatim, et creatis donis supernalibus; quia diriguit a gratia activè sumpta, et ad omne inceptum; ad naturali — seq. ... de qua dixi n. 18. et 19. est gratia a Deo infusa intrinsece: et est gratia Dei dicta a ex ... supernaturalis, ut notavi n. 17; et per intrinsecum infusum. l. inhaerentium diriguit ab externa gratia ut liquet ex n. 11. dicit praeterea infundi hominibus adultis: quod dispensat ad actus liberos, quorum capaces sunt adulti soli suo usu utentes. addo quod transeunt in bant, ut diriguat a gratia habitualiter iuxta n. ant. deinde ad actus sibi salutares ut diriguat a gratia gratis data, quas ... n. 20. denique ad ... hos actus salutares indigentes isto auxilio Dei dona sive auxilio gratiae et potius liberi arbitrii vires: quod liquet a n. 4o. et ... Catholicae ... egat.

Caput ...

Duplex difficultas expenditur.

25 ex parte illa defensionis qua dicimus, auxilium gratiae adultos ... oriri hoc habere ... ... trahi ... auxilii ad ... auxilii ... patet: nam ex n. 4o. ... iterum dicet, auxilium est aliud praevenientem, aliud adiuvans: si quod hic dicimus auxilium in bare, videmur explicare solum auxilium adiuvans, et excludere praeveniens.

26 ... explicationem ... dicere ... esse ... utriusque auxilii: utrumque enim arbitrii vires

~~sufficientem~~ per se insufficientes iuvat, et iuvat ad salutares operationes: nam auxilium prohibens, ut notavi n. 4°, ita complet imperfectionem ~~facultatis~~ potentiae arbitrii per quod, ut ex impotente reddat sufficienter, et absolutè potentem; ac proindè iuvat ad *posse*. Auxilium *adiuvans* exerahit actus salutares ex potestate proximâ, et potestate absoluta, quas arbitrio dederat auxilium prohibens: ac proindè iuvat *actualiter*. Et quidem ipsius auxilii nomen sonat *iuvamen*, et *adiutorium*; solum quod exigit utrumque auxilium in genere iuvandi imbecillitatem arbitrii propter deordinatas suas naturales vires. Igitur *auxilium utrumque iuvat*: prohibens iuvat *potentialiter* sive *excitativè*: adiuvans verò adiuvat *actualiter*, sive *cooperativè*.

Quoniam de ratione gratiae sumitur ex parte *gratis*, qua dicitur, auxilium esse *gratuitum*, sive gratiam; cum autem gratia, ut talis, constituatur essentialiter per carentiam debiti, ut liquet ex n. 11, superest explicandum, per cuius debiti carentiam constituatur hoc auxilium. Dico auxilium divinum gratiae ideò esse gratuitum, quia indebitum est libero arbitrio quoad naturales suas vires, et statum sibi connaturalem considerato. Probatur: nam ea ratione est gratuitum, qua indebitum: sed indebitum est libero arbitrio quoad suas naturales vires, et statum sibi connaturalem considerato: ergo hac eadem ratione gratuitum est. Maior est evidens. Minor probatur: nam auxilium de quo loquimur est aliquid superadditum arbitrio considerato quoad omnia sibi naturaliter debita, ut contra Pelagium probatur ex n. 4°, et seq.; sed quod superadditur arbitrio considerato quoad omnia sibi naturaliter debita, est indebitum arbitrio quoad statum sibi connaturalem: nam quod superadditur ei debito est indebitum, ut liquet ex terminis: quod confirmatur; quando enim Patres refellentes Pelagium dicunt, auxilium gratiae esse omnino gratuitam, et indebitam, loquuntur de gratia prout collata cum arbitrio quoad statum sibi connaturalem.

Dico 2°: auxilium sufficiens divinum 28
gratiae non esse adaequatè gratuitum ratione nam connaturalis prout elevatum ad finem

supernalle. natura prout elevata reduplicando ut totum dicit includit aliquid, cui debet auxilium sufficiens divinum gratiae; sed est ipsum auxilium sufficiens divinum gratiae non est adequate gratuitum neque praedestinatae; siquidem aliqua ex parte debitum est, adeoque adeo non est omnino indebitum: ergo natura prout elevata ad finem supernalem reduplicando ut totum dicit non est adequate gratuitum auxilium sufficiens. Maior patet: quia natura sub ea reduplicatione includit elevationem ad finem supernalem assequendum: sed elevationi ad finem supernalem assequendum debetur auxilium sufficiens, siquidem auxilium sufficiens est medium necessarium, et medium necessarium ad finem debetur elevationi, aut ordinationi ad talem finem: ergo etc.

29 Dixi reduplicando ut totum dicit: quia reduplicando solum naturam elevatam est adequate gratuitum supernalle auxilium: nullo enim modo debetur naturae tali auxilium ratione naturae; sed natura ratione sui caret debito talis auxilii. explicatur: natura ratione sui est indebita elevatio ad finem supernalem: ergo auxilium sufficiens supernalle, quod solum ratione elevationis datur naturae elevatae est adequate indebitum naturae. Consequentia est evidens: quia si tale auxilium esset naturae ipsi aliqua ex parte debitum, non daretur ipsi solum ratione elevationis. In hoc sensu Urbanus [...] Epistola ad S. ipsam gloriam vocat gratiam, sive Dei donum, Dei gratuitum: nam et in hac providentia debeatur gloria meritis supernalibus, et ipsa merita supernallia sunt indebita naturae ex se, et gratuita dona Dei, adeoque adeo indebita naturae, et gratuita est gloria, quia solum debetur merito indebito. aurea sunt Augustini verba: ipsa vita aeterna, quae praecedentibus meritis redditur, non ambiguum parata est per nostrum sufficientiae quia merita, quibus redditur, sufficienter. Sed in nobis facta est per gratiam; etiam ipsa gratia nuncupatur, non ob aliud, nisi quia gratis datur: nec ideo quia meritis datur. Sed quia data est, et ipsa merita, quibus datur.

30

Eorum [...]

colligit primum ex explicatione gratiae ex contrarium a Baiano. Aiunt enim, gratiam, rationem doni gratuiti in ipsa includere, solum excludere debitum operum praecedentium, quibus tanquam praemium rependatur: nam D. Paulus et Augustinus [illegible] n. 11 meminere solius huius debiti, ut illud gratiae denegarent. Non autem excludit gratia debitum connaturalitatis, sive fundatum in connexione cum natura, cui connaturaliter deberi potest sine ullo absurdo. Confirmant: nam auxilium sufficiens ad opera salutaria est omnibus hominibus debitum, ita ut nulli possit denegari: sed auxilium sufficiens est theologice, et rigorose gratia: ergo ratio gratiae non excludit aliud debitum, nisi morale ortum ex operibus remunerabilibus

Resp. Patres, [illegible] et Augustinum non opponere gratiae debitum morale ortum ex operibus, ita ut doceant nullum aliud debitum ex parte subiecti, cui confertur donum, tollere rationem gratiae, immo rationem debiti ut comprehendit de debito ex parte subiecti recipientis donum gratiae debito opponunt, ut perspicuum eorum verbis [illegible] est. Nam enim verbis Paulus [illegible] loquitur quidem de operante, sed inde [illegible] ut gratiam contraponat [illegible], dicens, mercedem non imputari secundum gratiam sed secundum debitum: ac si diceret nulli dari gratiam, cui ipsi debitum est. Rursus Augustinus scripsit, gratiam esse donatam, non redditam: sed id, quod connectitur cum subiecto, ipsi connaturaliter debetur, non donatur subiecto, sed redditur: ergo physica connexio, sive connaturale debitum corrumpit rationem gratiae: unde [illegible] quam satis improprie diceret igni [illegible] existenti donari gratiam calorem, et non potius reddi, tanquam id, ad quod ignis [illegible] naturaliter. Explicatur: Iudex non censetur conferre gratiam, aut tribuere aliquid gratuitum, quando haereditatem adiudicat illi, cui iure sanguinis vel naturalis generationis debetur: ergo neque Deus concedens igni calorem titulo naturalis generationis debitum, aut [illegible] non [illegible] donum sibi titulo debitum donat aliquid gratuitum, aut confert gratiam: quia [illegible] nemini dat gratis 31

id, quod nullius iuris sui est.

32 Respondeo praeterea praeter eandem doctrinam nostram, ut dicitur ex num. 5°, 6° et 10, Sancti Patres, Doctores, et Theologi tradunt tanquam distincta haec duo, nempe bonum opus fieri ex viribus naturae, et fieri ex auxilio gratiae; sed si gratia esset naturae debita titulo connaturalitatis, aut physicae connexionis, duo ista non erant distincta: ergo. Consequentia. Minor probatur: nam si gratia esset naturae debita titulo connaturalitatis, aut physicae connexionis, fieri bonum opus ex auxilio gratiae esset fieri ex viribus, seu virtute naturae: non ergo haec duo distincta erant, atque distinguunt: nam si gratia esset naturae debita titulo connaturalitatis, aut physicae connexionis, gratia esset virtus naturae: sicut virtus ignis est calor, quia debetur illi titulo connaturalitatis, aut physicae connexionis: sed eo ipso quod gratia esset virtus naturae, fieri opus bonum ex gratia, esset fieri ex viribus naturae, ut est evidens: ergo etc.

33 Refelli autem potest etiam, nam ex ipsis terminis clarissime videtur, opposita esse haec duo. Videlicet subiectum habere de suo aliquid bonum, et habere ex gratia: sicut opponuntur habere de suo, et habere de alieno; sed si gratia excitans esset naturae debita titulo connaturalitatis aut physicae connexionis, natura haberet de suo bonum actum, potius quam auxilio gratiae: ergo non haberet illum ex gratia, ac proinde haberet, et non haberet ex gratia. Minor probatur: quia gratia auxilians esset sua ipsius naturae: quid enim magis suum cuiuscunque est, quam id, quod habet titulo connaturalitatis, aut physicae connexionis? Natura igitur haberet de suo actum potius bonum auxilio gratiae.

34 Ratio posita num. 30 non urget, nam falsum distinguo minorem: auxilium sufficiens ad opera salutaria est hominibus debitum iure naturae, nego: iure elevationis ad beatitudinem supernaturalem, concedo maiorem. Distinguo etiam minorem: auxilium sufficiens est theologice, et 2° modo est gratia iure naturae humanae, cui dispensat Deus: est gratia iure elevationis

elevationis, nec cuius dispensat, non minus, et cog. distinctio minus dicit ex n. 27: distinctio maius ex n. 28, et 29.

Caput 24

Praecipuae divisiones auxiliantis gratiae proponuntur

Praecipuas, inquam, gratiae auxiliantis divisiones; siquidem alias minoris momenti aut dubitabilis, per praescriptiones exponit. Et primo divisionem auxiliantis gratiae in actualem et habitualem patet minus habes a n. 19, adde ibidem aliam in supernaturalem, et naturalem. Aliam etiam divisionem in gratiam auxiliantem gratiae dantem, et in sufficientem gratiam n. 20. Aliam gratiae divisionem in externam, et internam auxilii, quae et externam praescriptionem n. 21. Denique aliam in habitualem, et actualem n. 23. Restant divisiones aliae non praetereundae. 35

Dividitur primo gratia auxilians in excitantem, et adiuvantem, quas innuavimus a n. 4, et quas pulchre distinguit Bernardus libro de gratia, et libero arbitrio propositum scribens. Conatus nostri ad bonum cassi sunt, si non adiuvent et nulli, si non excitant. Auxilium excitans est motio interior illustrationis, et inspirationis, qua Deus voluntatem hominis quasi dormientem, aut torpore, et oblivione salutaris operationis captam vocat, et allicit ad similem operationem: id scilicet tangente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illustrationem, ut docet Tridentinum Sessione sexta Capite sexto, et Sanctus Prosper libro secundo de vocatione gentium. Capite vigesimo sexto: gratiaque item Dei movit dando intellectum, inspirando voluntatem Dei hum, cor quem ipsum illuminando, et suadendo 36

Fidei affectionibus imbuendo. Hoc auxilio Continui
tur voluntas absolute potius velle, et operari, ut no
tavi numero quarto, et vigesimo sexto, iuxta illud
Divi Fulgentii libro de Incarnatione, et gratia Chri
sti: Externa siquidem divinis exterioribus auxiliis operat
nisi Deus spirituali munere auctus hominis interius
operatur. . . . .

N
A
D
A
I
A
/
I
A

31

[illegible]

Adiuvans

auxiliu, ut dixi n. 26 est quo pot. libera iuvat actu, dum q cum ipsa ad volitionem operatis libera, qua gra excitans valet ex parte actus primi

pna, ut notat Augus in [illegible] Deum hois volunt.

et ppparat iuvandam, et iuvat pparat, inter utraque gra illud est aptu discrimen adiuvans in roe talis Dtitut. libera determinat

volentis, vel Dsentientis, cooperantis natura, iuxta illud Apli

[illegible] quo modo iuvaris si-

nil agis [illegible] de peccat. merit. et remiss. neq adiuvato-

tur nisi quis aliq. sponte conat. at gra excitans in rratione

talis n Dtitut. ex eius mre determinatione voluntis Dcurrentis;

nam gra excitans in roe talis n dit aliud, nisi vocare et invitare

ad pietatis opus; stat autem optima vocatio et invitatio ad

pietatis opus, quib. is voluntas nollit Dsentire et operari. 38

Rogabis an excitans

ad adiuvante [illegible] distingui realiter debeat [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] resp. [illegible] qua adiuvans prout talis, [illegible] deno-

minatur distingui realiter debet ab excitante: [illegible] hic [illegible] supra totam

[illegible] ab excitante gra [illegible] [illegible] [illegible], et

[illegible] [illegible], a qua excitans gra [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] ex [illegible] [illegible]. = Dico [illegible] gra adiuvans [illegible] [illegible] ac-

cepta pour [illegible] [illegible] aut [illegible] distingui ab excitante gra.

[illegible] [illegible] n implicat [illegible] eadem qualitate [illegible] qua [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] preparandi volunts humans ad iuvandum, et adiuvan-

di [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] illustratio aut inspiratio [illegible]

qua [illegible], [illegible] [illegible] exhibitione illustrando [illegible], et [illegible]

[illegible] volunts. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gra adiuvans [illegible]

actualiter (sive moraliter [illegible], sive [illegible] [illegible]) [illegible] volunts

44

ad salutares operationes: non exigit, cur eadem existentiâ nequeat utrumque praestare.

32 2° 3° quam dignum videlicet unam ab altera gratia, ut altera unum, et altera alterum munus exerceat. Adverte quidem ... Tridentinum ... sessione 6 capite 5 in hac verba: ut qui per peccata a Deo aversi erant per eius excitantem, atque adiuvantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum iustificationem eidem gratiae libere assentiendo, et cooperando disponantur. ...

cidem

... peccato adiuvante gratia divina ... ut aut innotesceret quod latebat, et suave fieret quod non delectabat ... gratia excitans, et suaviter inclinans voluntatem ... hac ipsa excitante gratia adiuvans est.

4. Hec tamen argumenta minime nos dimovent ab asserta possibilitate dicendi gratiam excitantem et adiuvantem gratiam ... ex textu ... non colligitur ... illud enim eidem non ... sed ... aut cum proportione accommodanda duo illa verba ... adiuncta nempe assentiendo, et cooperando. Patet: nam assentiri convenit gratiae excitanti, et conveniente bonum; cooperari autem convenit gratiae adiuvanti, et simul cum voluntate concurrenti ad actum: ... causa dicitur eadem singularis ... ad utramque gratiam ...

brevitatis

tores

peccatorem disponi ad iustificationem adiuvendo gratiam excitantem, et cooperando adiuvantem: hic autem sensus innoxius remanet sive entitas gratiae identificetur realiter cum adiuvante, sive non identificetur: quod inde non adstruit nostram identitatem. Quo, auctoritas adversarii explicationem habet ex n. 26, ubi dixi gratiam excitantem adiuvare etiam, sed non terminative tantum aut excitative, aut subsidiative: quod quod conclusimus in eo textu dicat gratiam excitantem adiuvare, non probat identitatem excitantis cum adiuvante, quatenus adiuvans gratia specialiter accepta est, quae licet ipsa iuvat in actu 2° concurrendo cum ipsa ad actualem operationem, sive adiuvando actualiter, et cooperative.

// Dividitur 2° [illegible] 41
auxilians gratia in operantem, et cooperantem: quae divisio recepta communiter constat ex omnium Theologorum sententia apud Patrem Suarez L. 3. de auxiliis C. 5°; in eiusque tamen vera intelligentia non est levis dissensio. Nam 1a sententia ait operantem gratiam esse illam, qua Deus operatur nobiscum 1um actum liberum supernaturalem; gratiam vero cooperantem esse, qua nobiscum operatur reliquos actus post illum 1um: ita cum Bellarmino, et aliis sentit Antonius Perez tractatu de gratia auxiliante D. 4a C. 7°. docet 2a sententia gratiam operantem esse, qua Deus operatur desiderium nostrum internum; cooperantem vero, qua perficit externum opus: ita insinuat Caietanus, et alii Thomistae apud Patrem Disalda D. 112 n. 40. docet 3a sententia hanc auxiliantis gratiae divisionem non esse distinctam a divisione posita n. 36; gratia enim operans est eadem cum excitante, et cooperans eadem cum adiuvante: ita docent et magno auctoritatis pondere omnium Doctores Suarez nuper citatus, Pater Baldelli L. 2. D. 265 C. 6°, Montoya [illegible] Disputatio 32 S. 1°, Ripalda cum aliis n. 12.

// Ultima sententia nobis semper arrisit [illegible]. 42

P.° q.° gra operans, et cooperans ad uniuscujusque quantlibet actus
salutaris: q.° illas priores quae non vere distinguunt internas, et etiam ac-
tus meritorios, aut internas et externas. ans patet ex Augustino
l.° de gra et libero arbitrio C. 17.° scribente de Deo: ut
velimus sine nobis operatur: cum autem volumus, et sic volumus ut
faciamus, nobiscum cooperatur: tn sine illo, l. operante ut velimus
l. cooperante cum volumus, ad bona pietatis opera nil valemus:
patet etiam ex dicto Arausicano cannone 9.°: quoties bona ope-
ramur, Deus in nobis, atque nobiscum ut operemur, operatur = 2.°:
nam tridentinus relatus n.° 39 et explicatus n.° 40, docet, nos co-
operari adiuvanti gratiae: q.° gra adiuvans est cooperans: implicat
enim, nos cum illa cooperari, quin ipsa cooperetur nobiscum. 3.°: q.° Triden-
tinus meminit tantum excitantis aut praevenientis et adiuvantis gratiae;
atqui Tridentinus nos docet auxilia gratiae necessaria ad salutem: q.° praeter
excitantem, aut praevenientem, et adiuvantem gratiam necessaria alia non est; et
ac proinde ad hanc reducuntur sunt operans, et cooperans gra:
quae ab Augustino, et PP. sub his nominibus explicantur: nunc
patet ex n.° 6.°, et 39.

43 Petes qua ratione Deus sit de operante,
aut excitante gra quod illa Deus operatur sine nobis: id est Augus-
tinus nunc, et alibi saepe inculcat. multa hic Aneonius
breviter + Petrus movet, quae minutius sequi non vacat. [illegible]
sine nobis potest quadrupliciter intelligi: 1.° sine nobis [illegible]
ducentibus gratiam excitantem: 2.°, sine nobis libere [illegible] ducentibus:
3.°, sine nobis merentibus illam gratiam: 4.° sine nobis prae-
parantibus requisita ad actum salutarem, l. habentibus sufficientiam ex
nobis ad illum. 1.° modo non nulli male intelligunt Augustinum;
sed deserunt communiter a Theologis: nam sicut [illegible] [illegible] per

et principia supernaturalia ad producendum fidei ipsum actum salutarem etc. et alias Originis scientiam supernaturalem ad producendum fidei gratiam excitantem maxime quando haec in actibus vitalibus constituitur ... quae est 4a ... Deus sine nobis operatur excitans gratiam, et reliqua supernaturalia concurrentia ad iustificationem, et beatitudinem, ut liquet a n. 4o.

Putant 1us et 3us ... producendi ... sine nobis ... in gratia excitante ad iustificationem, aut in gratia pure excitante. Et ... ex ... Trid. ... multa in homine bona fiunt, quae non facit hoc ... eadem doctrina tradit ... Augustino, et alii ... intelligenda est de motu gratiae excitantis, quem Deus facit sine merito, et cooperatione libera hominis, ut cum aliis docet ... disp. 107 n. 8o. Dixi dum gratia excitante ad iustificationem aut pure excitante: quia multotiens actus deliberatus, et meritorius unius virtutis excitant ... ad alium, ut actus fidei ad spem, et actus spei ad actus Charitatis: sunt autem actus isti etiam gratiae excitantis immediate; at quia non sunt excitantes ad iustificationem, neque sunt pure excitantes, non fiunt sine nobis liberi producentibus, et aliquando fiunt nobis merentibus (saltem de congruo) de quo videndus ... disp. 93 sect. 1a; ac proinde non fiunt sine nobis ... huius locutionis sensus. ±4

Dividi 3o solet auxilium gratiae in antecedens, et comitans, haec ita exponunt ... aliqui, ut dicant antecedens ... supernaturale ... se ... ex parte actus ... ante operationem salutarem; comitans vero supernaturalis Dei ... quo comitante ... liberae voluntatis ... ipsa salutaris operatio. Sed importuna videtur explicatio: quia ... non agimus de habituali, sed de actuali gratia auxiliante, ut ... ex n. 23: non igitur hic vocandi sunt ... gratiae ... habitus ... tenentes ex parte actus ... salutaris operationis ±5

Existimo itaque auxilium gratiae non distingui realiter ab excitante, neque concomitante ab adiuvante, sed sola appellatione: quod ut cum excitans gratia sit prior consensu voluntatis, dicitur auxilium, cum autem adiuvans gratia ut talis simul sit cum voluntatis actu consensu comitans appellatur.

46 Dividitur in praeveniens, et subsequens. Sed existimo praeveniens gratiae non distingui ab excitante, et subsequens esse eandem cum adiuvante. Ita sentiunt Bellar., Monto, et alii graves theologi relati a Rigal. disp. sol. n. 22, et Suarez lib. 3o de auxiliis cap. 3. Patet evidenter Tridentino sessio 6a cap. 5o, ubi cum docuisset, exordium iustificationis sumi a praeveniente gratia, subiungit, hoc est ab eius vocatione: vocatio autem excitans gratia est, ad quam subsequitur gratia adiuvans, ut exprimit Divus Gregorius homilia 9a in Ezechielem dicens de Deo: ipse aspirando nos praevenit, ut velimus, qui adiuvando subsequitur ne inaniter velimus, sed possimus implere quod volumus. Explicatur nam si sermo sit de gratia coexcitante, aut pure excitante, certum est illam esse praevenientem determinationem liberi arbitrii, adeoque esse gratiam adiuvantem actualem determinationem, ut contra Pelagium, et semipelagianos notavimus: quia gratia adiuvans actualem determinationem arbitrii consequens est. Si autem sermo sit de gratia intermedia excitante, quam indicavimus n. 44, certum etiam est antecedere, aut praevenire actum salutarem, ad quem excitat, ac proinde gratiam adiuvantem arbitrium ad eiusmodi actum consequentem esse excitantis.

47 Divisionem aliam obviantes gratiae ex doctrina Calvini obtrudere conatur Amicus lib. 5 de gratia Christi cap. 2o, dum distinguit aliam esse gratiam sanitatis aliam medicinalem: sanitatis inquit est illa, quam et Angelus et homo habuit ante peccatum, talisque esse, ut arbitrii libertatem ad consentiendum, et dissentiendum non impediat. Medicinalem vocat, quam

Deus hoĩ post peccatum imbuit, hec autem arbitrium renuitat, nullamq̃ ẽ libertatem ad discernendum relinquit expeditam. Sed gratiam istam vel dicinalem, aut moralem potius medicinam, tanquam arbitrii, et salutarium actuum vires, penitus relegandam esse ex n̂ 12, et sequentibus. Dile- 48

ma, sed cum celeberrima, auxilii divini divisio sit in gratiam sufficientem, et efficacem. Sufficiens ẽ ultra quam n̄ requirit alia gratia, sed ipsa constituit potentiam liberam absolutè potentem ad actum salutarem, quin det illi actum. Efficax ẽ, quæ dat actum, sivè sit per se efficacitatem suam, sivè per infallibilem connexionem extrinsecam, l. internam cum tali actu. Porro sufficiens gratia potest dupliciter accipi, vt positivè, et negativè. Gratia sufficiens positivè ẽ illa, quæ proximam tribuit facultatem ad opus salutare, præscindendo tamen ab ipsius exercitio, et n̄ exercitio, sufficientione, et n̄ sufficientione: et hac ratione auxilium sufficiens opponitur insufficienti, quod minime tribuit proximam facultatem operandi; siquidem proxima facultas ẽ sufficientia, sufficientia autem præstari nequit ab insufficienti. Gratia sufficiens negatiue, aut pure sufficiens ẽ illa, quæ sufficientiam præstat ad salutarem operationem, cuius cum negatione iungit; atque adeo denominatio sufficientis negatiua constituit per sufficientiam ad operationem, et operationis negationem: et hac ratione auxilium sufficiens opponitur efficaci, atque inefficax ẽ. Vnde constat, gratiam sufficientem positiue præscindere ab efficace, et inefficace, atque in vtramque subdiuidi.

Ex separatione sufficientis, et efficacis gratiæ exorta est celeberrima illa controuersia Theologos inter Dominicanam familiam, et societatis Iesu, quæ differentiam quærit sufficientiæ, et efficaciæ in auxilio Diuinæ gratiæ. videlicet, an entitati vel 49

lii

lii conquenientis sit penitus intrinseca efficatia, et infallibi lis connexio cum effectu; itaut per ipsam entitatem suam, seclusso quouis extrinseco, auxilium efficax distinguatur essentialiter a sufficienti; vel potius efficatia, et infallibilis connexio cum effectu non sit peni tus intrinseca entitati auxilii; ac proinde efficax, et suffici ens, aut etiam inefficax auxilium non distinguantur essentialiter per intrinsecas entitates suas? Hinc etiam suboriuntur Dissertatio du bia, quorum decisionem vltima nostra controuersia dabit.

Disputatio 3.ª

Vtrum actualis gratia auxilians sit vitalis, vel non vitalis?

50 Non de habituali, sed de actuali gratia auxiliante disputationem instruimus, ut notaui numero 23. De actuali ergo gratia prout est creatum illud Dei donum supernaturale, explicatum numero 24, querimus, an consistat in qualitate vi tali, vel non vitali? hoc est, an consistat in actu intellectus, et voluntatis, vel potius in emortuo alio accidenti diuinitus nobis infuso? Sed ante difficultatis decisionem notandum est, quod licet Authores frequenter in hac disputatione loquantur de pure excitante, aut praeueniente gratia, omissa adiuuan te; communis tamen est vtrique gratiae difficultas, si adiuuantem graciam videremus prout distintam a habituali, atque increata, et prout continetur sub definitione posita nume ro 24.

Caput 1.º

actualis gratia auxilians consistit de facto in actu intellectus.

51 Conclusio haec communis est Doctorum Societatis,

vt

ut Ripalda refert disp. 102 sectione 2.a, quibus externos multos adiungit, et ipse se. Ibidem etiam Roberto a S.o puncto 5 cum Suarez, Bazquez, Molina, Belarmino, Lesio, et Aliis. Probari quoque potest locis indicatis numero 5, 36, et 39, quibus plura addi possunt ex Diuina Scriptura, Conciliis, et Patribus explicantibus hoc auxilium per vocationem, illuminationem, illustrationem, tactum Cordis etc.a, quae sine actu intellectus intelligi non possunt. Plura Suarez, et Bazquez referunt, ne pauciora relinquit. Pauca nos ad obtentionem veritatis delibemus. Apostolus 2.a ad Corinthios cap. 4 scribit: ipse illuxit in Cordibus nostris ad illuminationem scientiae charitatis Dei. Rursus ad ephesios cap. 1: Deus det vobis spiritum sapientiae, et reuelationis, in agnitione eius; illuminatos oculos Cordis vestri etc.a Immo Christus ipse Ioanis cap. 6 ait: omnis, qui audiuit a Patre, et didicit, venit ad me. id, quod Augustinus optime exponit libro de gratia Christi cap. 14: Dominus dicit: omnis, qui audiuit a Patre meo, et didicit, venit ad me. sic aditus, ut non solum quid faciendum sit sciat; sed quod scierit, etiam faciat. Dibus etiam Thomas lectione 5 illud audire exponit de dono gratiae, siue de rebelatione interna, et didicit explicat de asensu libere prestito Diuinae vocationi, siue excitanti gratiae.

Docet eandem veritatem Milevitanum Concilium canone 4 dum statuit, per gratiam reuelari nobis intelligentiam mandatorum. Arausicanum etiam 2.m, Canone 7 exprimens, auxilium gratiae esse illuminationem Spiritus Sancti. Et Tridentinum sessione 6.a cap. 5 aserens, Cor hominis a Deo tangi per Spiritus Sancti illuminationem, dolo- 52

sent

cent Patres, praesertim Augustinus, qui passim eandem veri
tatem inculcat, clarissime libro 2° de bono perseverantiae cap.
2°: Non itaque in hominum, sed in Dei est potestate, ut habe
ant homines potestatem filii Dei fieri; ab ipso quippe acci
piunt eam, qui dat cordi humano cogitationes pias. Si
milia habet libro 2° de peccatorum meritis, et remissione cap.
19, libro de praedestinatione, et gratia cap. 9, libro de gestis
Pelagii cap. 3, libro de spiritu, et litera cap. 34, libro octo
ginta trium quaestionum quaestione 68. Suffragatur magistro
optimo optimus discipulus Divus Prosper libro 2° de voca
tione gentium cap. 28, et libro 3° Collatoris cap. 10. Fulgen
tius toto fere libro de incarnatione, et gratia. Bernardus
libro de gratia, et libero arbitrio. et Alii.

Probatur a ratione:

53 actualis gratia auxilians est Creatum donum supernaturale, gra
tis a Deo infusum interne hominibus adultis, quo transeunter iu
vantur ad actus sibi salutares positos supra naturales arbitrii vires:
sed huiusmodi sunt de facto multi actus intellectus: ergo sunt actua
lis gratia auxilians. Liquet consequentia: maior est definitio auxiliantis
gratiae, quam iuxta communes Theologorum sententias expositam posui
mus numero 29. minor negari nequit: quia sanctis cogita
tionibus iuvamur adulti ad actus alios nobis salutares exce
dentes naturalem arbitrii potestatem; et quibus iuvamur transe
unter, cum eiusmodi actus sint transeuntes, ut experientia demons
trat. Praeterea sancta cogitatio est Creatum donum supernatu
rale, gratis a Deo infusum: nam vel est prima vocatio, et tunc fit
in nobis sine nobis libere producentibus, aut merentibus; ac
proinde est donum Dei formaliter, et in se gratuitum: vel est intermedia

excitatio

excitatio ad aliam virtutis actum, et tunc etiam est Dei donum gratuitum radicaliter, sive in se, quam excitative, et cooperative producit; quin etiam ratione liberi arbitrii consenserati est specialiter gratuitus omnis actus supernaturalis, ut liquet a numero 27.

Rogat 54 aliquis, in quonam intellectus actu consistere possit actualis gratia auxilians? Ripalda disputatione 102 sectione 3, quem sequitur Ibicad citatus numero 51, docet apprehensionem, et discursum, iudicium etiam tam practicum, quam speculativum induere rationem auxiliantis gratiae, dummodo sint actus supernaturales. Sentio cum utroque; sed praemittendum omnino est, quod uterque omisit, videlicet, non quamlibet supernaturalem cognitionem gratis a Deo immissam posse gratiam esse auxiliantem. Etenim praeterea requiritur quod cognitio ista sit essentialiter inconnexa cum effectu, ad quem movet: si enim sit essentialiter connexa, qualis est visio Beatifica respectu amoris, et aliae cognitiones possibiles respectu aliorum effectuum voluntatis; libertatis exercitium impediet, ac proinde non movebit ad actus meritorios, et salutares, neque erit excitans gratia. Necesse itaque est quod cognitio exercens munus excitantis gratiae sit indifferens ad operationem, quam praeponit, et ad non operationem; ita ut licet provocet ad operationem, tamen cum non operatione possit componi.

Erat gratia 55 sententia nostra sese comprehendente apprehensionem, iudicium, et discursum. Nam quaelibet ex his cognitionibus esse potest donum supernaturale gratis a Deo infusum interne hominibus adultis, quo transeunter iuvent ad actus salutares ponendos supra naturales arbitrii vires: sed eo ipso quaelibet ex his cogni

tionibus

tionibus potest esse actualis gratia auxilians: ergo etc. minor, et loca constant. Maior probatur: quia nullus ex praedicatis positis in illa auxiliantis gratiae definitione repugnat cum apprehensione, iuditio, vel discursu: etenim quaelibet ex his cognitionibus potest esse supernaturalis, et nobis a Deo sine nobis infusa: praeterea quia cognitio est, debet interne afficere subiectum: Deinde cum sit de obiecto conducente ad aeternam salutem iuvare potest ad affectus salutares alliciendos circa eiusmodi obiectum: nihil ergo cognitionibus his deficit, quominus sint actualis gratia auxilians. omnes has intellectus operationes ad auxiliantem gratiam reducere videtur ex doctrina Augustini Divus Prosper libro 2 de vocatione Gentium cap. 9: gratia Dei inquit principaliter praeeminet suadendo exortationibus, movendo exemplis, terrendo periculis, incitando miraculis, dando intellectum, inspirando consilium etc. Apprehensio enim terrere potest periculis, et incitare miraculis: at exortationibus suadere est opus iuditii, et saepe discursus.

56 Addo, non solum practicam cognitionem, sed etiam speculativam habere posse rationem auxiliantis gratiae. Etenim non solum cognitio praescribens operationem ponendam, quae propterea dicitur practica; sed etiam cognitio speculans obiectum proportionatum salutari affectui, movere potest ad affectum, et operationem: sed eo ipso quod sic moveat, et habeat reliqua auxiliantis gratiae praedicata, gratia excitans est: ergo non solum cognitio practica, sed speculativa etiam potest esse gratia excitans, vel auxilians. maior vel ipsa experientia constat: interdum enim sentimus nos provocari, et allici ad similes virtutum actus, quando sanctorum virtutes, et exempla contemplamur,

quin

quia etiam si quid boni aliquando gessimus, illius memoria, aut speculativa recordatio stimulos nobis admovet ad non imparia facinora patranda. Confirmatur: nam cognitio speculativa circa obiectum operabile, etiam est virtualiter practica, et directiva: instruit enim speculatio ipsa sufficienter potentiam de operabilitate obiecti, ut in prohemio philosophiæ naturalis ostendi: sed cognitione virtualiter practica, et directiva, hoc est, sufficienter instruente potentiam de operabilitate obiecti, moveri potentia potest ad efficiendum: ergo etiam cognitio speculativa circa obiectum salutariter operabile movere potest. Antecedens maior, et minor constant: nam in ordine ad circulum perficiendum utrumque pertinaciter instruit hæc speculativa cognitio: circulus est ex cuius centro omnes lineæ ductæ ad periferiam sunt æquales: atque hæc practica: circulus debet habere æquales lineas omnes ductas e centro ad periferiam.

Caput 3um

Opposita argumenta repelluntur.

Recentiores Thomistæ, quibus 57
patrocinatur Magister Alvarez libro 2 responsionum cap. 8, licet doceant, illustrationes intentionales pertinere ad excitantem gratiam, ut docet ipse Alvarez disputatione 75 de auxiliis numero 6; negant tamen gratiam primam excitantem, quæ est exordium in linea supernaturali consistere in actu aliquo intellectus: sed affirmant consistere in qualitate non vitali transeunte, a solo Deo producta, quæ infusa animæ complet, et elevat potentiam ipsius naturalem ad producendas illustrationes, atque inspirationes indeliberatas; imo etiam ad producendos deliberatos, et meritorios actus, quando absunt habitus supernaturales elevantes potentiam naturalem ad

sed eiusmodi actus.

58 Arguit 2.o pro ea sententia adversus nostram. Actus vitalis non fit in nobis sine nobis: sed auxilium gratiae fit in nobis sine nobis, ut ex Augustino Ribalda, et Theologi loquuntur: ergo auxilium gratiae non est actus vitalis. maior probatur: quia actus vitalis debet fieri a sua potentia. Affirmari potest: nam ut dicitur ex n.o 9, Deus dicitur pulsare ianuam cordis auxilio praeveniente: sed pulsatio non fit ab ipsa ianua, neque ab homine, cuius pulsatur ianua, sed ab externo pulsante: ergo gratia praeveniens non fit a potentia vitali, neque ab homine, cuius potentia est, sed a solo Deo; ac proinde nequit esse actus intellectus.

59 Infirmi roboris argutus. nam 1.o negari potest maior: siquidem in Philosophia non est improbabilis opinio docens vitales actus non liberos posse ab extrinseco principio produci, et immitti potentiae habenti se mere passive; ac proinde recipienti denominationem cognoscentis, vel amantis non libere: possunt ergo motus indeliberati auxiliantis gratiae fieri in nobis sine nobis omnino concurrentibus; licet sint actus vitales. Praeter Philosophos ita opinantes tradunt eamdem doctrinam circa actus indeliberatos vitales, in quibus auxiliantem gratiam reponunt, Vega in Tridentinum libro 6 cap. 3.o, Capreolus, Marsilius, Ricardus, et Alii, quos Vega sequitur, et Ribalda reffert disp. 107 n.o 7.

60 Respondeo 2.o iuxta dicta num.o 43, et 44, concessa maiore, distinguendo minorem: auxilium gratiae fit in nobis sine nobis physice operantibus, nego: fit in nobis sine nobis libere, aut meritorie operantibus, subdistinguo: si sit

sit auxilium intermedium, non: si sit auxilium excitans, aut praeveniens totius seriei iustificationis, concedo minorem, et nego consequentiam. itaque licet auxilium sit excitans, et omnino praeveniens, non debet a solo Deo fieri sine nostro phisico concursu: neque eo precise quod fiat sine nostro libero concursu dicitur fieri sine nobis; si enim fit sine hominis libero concursu non est actio humana, atque adeo vere dicitur non esse hominis, et fieri sine homine. Sic Divus Paulus ad Romanos loquens de inordinatis motibus, omnino indeliberatis, quos excitat peccatum (idest, concupiscentia) proveniens ex originali peccato, ut exponit Tridentinum sessione 5.a canone 5.o) scribit: quod odi malum, hoc facio; postea autem explicans quo modo faceret subdit: non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. licet ergo motum concupiscentiae ipse homo phisice faciat; quia tamen non facit libere, dicitur non operari: ac proinde motus ille phisice factus ab homine, dicitur absolute sine homine fieri. Ad confirmationem nego consequentiam: nam licet pulsatio externa, et materialis non fiat phisice a pulsato sed a solo pulsante, quia non est vitalis pulsato; at pulsatio interna, et spiritualis, quae vitalis est ipsi pulsato, debet ab eodem fieri.

Arguitur 2.o. gratia auxilians est principium efficiens actus salutaris: sed nulla cognitio est principium efficiens alicuius actus: ergo nulla cognitio est gratia auxilians. minor patet: quia virtus cognitionis est precise illuminativa, et nullo modo operativa. 64

Distinguo maiorem: est principium phisice efficiens, nego: est principium phisice, vel moraliter efficiens, concedo maiorem. minorem etiam distinguo: nulla cognitio est principium phisice efficiens, omitto: nulla cognitio est principium efficiens saltem moraliter, nego minorem, et consequentiam. essentiale non est auxilianti gratiae, quod habeat

virtutem

virtutē phisice effectivā; sed sati ē habeat virtutē virtutē effectivam, vel phisice, vel moraliter: unde si actibus intellectus denegare velis virtutē phisice effectivā aliorum actuū, n̄ propterea teneris negare actū intellectus esse auxiliantē grām: q̄ talis actus habet virtutē moraliter effectivā aliorum actuū. Patet: nā virtus moraliter effectiva salvat in virtute invitativa, impulsiva, aut suasiva: sed virtutē invitativā, impulsivā, aut suasivam, habent cognitiones proponentes obiectū operabile: q̄ habent virtutē moraliter effectivā; ac proinde virtutē moraliter effectivā habent cognitiones, in quibus auxiliantē grām reponimus.

62 Arguit 3.º: Ad omnē actū supernaturalē intellectus nr̄iū ē internū auxiliū praecedens: s̄ ad internū auxiliū habendū n̄ ē nr̄iū internū aliud auxiliū; alioqui ad quodlibet auxiliū internū necessaria essent auxilia infinita praecedentia: q̄ nullus actus intellectus potest esse auxiliū internū. maior probat: nā ad omnē actū intellectus supernaturalem ipse intellectus ē pōa intrinsece improportionata, et incompleta: q̄ nr̄iū ē internū aliquod principiū supernaturale, quo auxiliante compleat, et proportionet intrinseca incompletio, et improportio intellectus.

63 Rn̄o, intellectū posse comparari cū cognitione supernaturali, vel quatenus supernaturali, vel quatenus vitali: si comparetur cū cognitione quatenus vitali, intellectus est proportionata, et completa pōa. Probatur: nā illa ē proportionata, et completa pōa in aliqua linea, quando in eadē linea n̄ indiget pōa alia complente, et proportionante: s̄ in linea vitali intellectus humanus n̄ indiget pōa alia vitali ad habendā cognitionē

tione supernaturale: ergo in linea vitali intellectus humanus est proportionata, et completa potentia ad habendam cognitionem supernaturalem; ac proinde si conferat intellectus cum supernaturali cognitione ut praecise vitali, intellectus est proportionata, et completa potentia. minor apud omnes sancta est: nam vel ipsi adversarii requirentes internum auxilium praecedens omnem supernaturalem cognitionem, solum addunt intellectui transeuntem qualitatem non vitalem: maior est evidens: quia potentia non indigens est sufficiens, et sufficiens requirit non esse completa, atque proportionata. si autem intellectus humanus conferatur cum cognitione supernaturali, quatenus supernaturali, intellectus est improportionata, et incompleta potentia. Patet: nam intellectus est potentia mere naturalis: sed potentia mere naturalis incompleta est, et improportionata ad effectum supernaturalem ut talem; siquidem ex suppositione supernaturalis iste effectus est supra vires potentiae mere naturalis: ergo intellectus sub ea consideratione est incompleta, et improportionata potentia.

Hinc colligo, 6A

quod intellectus ad cognitionem supernaturalem habendam non indiget comprincipio vitali, sed solum comprincipio supernaturali. ratio est manifesta: quia ad habendam cognitionem supernaturalem intellectus solum indiget comprincipio in ea linea, in qua ipse intellectus est incompleta, et improportionata potentia: sed solum in linea supernaturali intellectus est incompleta, et improportionata potentia; ut vidimus: ergo solum in linea supernaturali indiget comprincipio. colligo rursus, intellectum ad cognitionem supernaturalem habendam non indigere comprincipio interno, aut intrinseco sui. Probo: comprincipium non vitale non debet esse intrinsecum potentiae adiutae tali principio: sed ad habendam cognitionem supernaturalem indiget intellectus solo comprincipio non vitali: ergo non indiget

per principio intrinseco. Cona constat, et minor nuper expo
sita. Probo maiorem: nam principium vitale prout distinctum
per a non vitali debet esse intrinsecum operanti; siquidem vi
talis potentia prout distinguitur a non vitali est immanens, ut suppo
nunt omnes: ergo principium non vitale prout distinguitur a vitali non
debet esse intrinsecum. Patet consequentia: nam si principium non vitale
prout distinctum a vitali deberet esse intrinsecum, conveniret in
hoc predicato cum principio vitali; ac proinde prout distinc
tum ab illo non esset ab eodem distinctum: sed ergo principium
non vitale ex conceptu suo non debet esse intrinsecum potentiae adiutae per
ipsum, cur principium non vitale adiuvans, et elevans intellec
tum ad supernaturalem cognitionem habendam debeat esse in
trinsecum intellectui, non video: potest igitur esse extrinsecum
tale principium.

65 Colligo tandem perspicuam solutionem ar
gumenti positi num. 62. Nego maiorem: ad probationem distinguo
antecedens: ad omnem actum intellectus supernaturalem ipse intelec
tus est potentia intrinsece improportionata, et incompleta in
linea vitali, concedo: in linea non vitali, subdistinguo antecedens, in non complementum;
etenim in linea non vitali satis est, quod intellectus compleatur,
et proportionetur per extrinsecum principium; completur itaque,
et proportionatur sufficienter intellectus ad habendam su
pernaturalem cognitionem, quae sit auxilium excitans, et pre
veniens per omni potentiae supernaturalem concursum, concurrente
Deo immediate ad eiusmodi cognitionem sine interposito
alio principio intrinseco ipsi intellectui. Id, quod satis
indicant Tridentini, et Arausicani verba relata n. 60. 10
tum enim meminere Spiritus Sancti, et inspirationis ab eodem

immissae

immisse; non vero alicuius qualitatis emortuae immissae intrinsecus intellectui ad producendas eiusmodi inspirationes, et illustrationes. Dixi compleri sufficienter: nam alia quaestio est, utrum hic extrinsecus omnipotentiae concursus sit necessarius, ita ut cognitio supernaturalis excitans non possit aliquando produci ab habitu infuso sufficienter: quam Ripalda resolvit disp. 107, et 122; nosque etiam suo in loco indictius ferremus.

Arguit 66

4. contra doctrinam positam n. 55 circa apprehensionem. Apprehensio est imperfectior actu virtutis voluntario: sed gratia non est imperfectior actu, ad quem movet: ergo apprehensio non est gratia auxilians ad actus virtutis voluntarios. Resp. 1. distinguendo maiorem: apprehensio est imperfectior actu virtutis voluntario efficaci, concedo: inefficaci, nego maiorem. Apprehensio in intellectu comparatur cum actu inefficace voluntatis, aut simplici complacentia; et in hoc respectu non se excedunt, sed aequiparantur caeteris paribus: videlicet apprehensio dicatur non esse gratia auxilians ad actus efficaces voluntatis, quia est illo imperfectior; tamen potest esse gratia auxilians ad actus inefficaces, quo imperfectior non est. Resp. 2., omissa maiore, negando minorem: nam bellissimi adversarii ponunt gratiam auxiliantem in qualitate non vitali producente actus vitales intellectus, et voluntatis; at qualitas non vitalis est imperfectior vitali caeteris paribus, ut nemo negat: ergo non est contra rectius gratiae quod sit imperfectior suo effectu, seu actu, ad quem movet.

Contra 67

eandem doctrinam multa movebat Illmus Recentior huius provinciae Magister, quae staltioribus terminis ad duo capita possunt

reduci

vedui. 2ᵘᵐ: nulla aprehensio representat obiectum amabile potius, quam non amabile: sed ut voluntas moveat ad amorem, debet ipsi proponi obiectum amabile potius, quam non amabile: ergo nulla aprehensio movere potest voluntatem ad amorem; ac proinde nulla potest esse auxilians gratia. 3ᵘᵐ. si per aprehensionem bonitatis voluntas posset moveri ad amandum, amare posset sub iuditio negante bonitatem obiecti: sed amare non potest sub iuditio negante bonitatem obiecti: ergo neque moveri potest ad amandum per aprehensionem voluntatis. maior probatur: quia cum aprehensione voluntatis componibile est iuditium negans bonitatem obiecti: da quod de facto componi tale iuditium cum aprehensione bonitatis: tunc voluntas si per aprehensionem bonitatis moveatur ad amandum amabit sub iuditio negante bonitatem obiecti.

68 Ad 1ᵘᵐ resp. 1. negando maiorem: quia saepe contingit in aprehensione proponi solam bonitatem obiecti, et per distinctam aliam malitiam, aut difficultas: unde intellectus, perpensis utriusque aprehensionis fundamentis, formare solet iuditium de tali obiecto amando, aut non amando. 2. resp. omissa maiore, negando minorem: nam ut voluntas se libere determinet ad amorem, satis est, quod obiectum ipsi proponatur ut bonum; licet equaliter proponatur ut malum: tunc enim pro libertate sua inclinare se potest voluntas ad amorem potius, quam ad non amorem, ut in controversiis de anima exposui: non ergo requiritur, quod voluntati proponatur obiectum amabile potius quam non amabile, hoc est, pertrahens potius voluntatem ad amorem, quam ad carentiam amoris. Ad 2ᵘᵐ nego maiorem. Ad probationem resp., quod in ea hypotesi si iuditium negaret omnino

bonitatem

bonitatē obiecti, voluntas n̄ amaret. Rō est: q̄ cū iuditiū sit firmior adhesio intellectus ad obiectū, quā est mera aprehensio, iuditium omnino negans bonitatē obiecti retractat, et extinguit aprehensionē proponentē obiecti bonitatē; ac proinde in ea hypotesi aprehensio amitteret vim motibam voluntatis ad amorē.

— Arguit̄ rāne ɔtra doctrinā statutā 69
numero 56. si aliqua cognitio speculatiba esset grā auxilians, maxime cognitio representans bonitatē actus ponendi secundū legem Dei: sed talis cognitio n̄ est grā auxilians, quam admittere debent Chatholici: q̄ nulla cognitio speculatiba ē grā auxilians, quā admittere debent Chatholici. maior patet: q̄ illa cognitio inuitat, et prouocat ad salutariter operandū. minor ɔbat̄: nā Pelagius ɔcedebat grām auxiliantē, quā esset sciencia legis, et bonitatis sequendē, ut liquet ex numero 3; et ɔstat ex Augustini toto libro de grā Christi: nihilominus taxat̄ a eodem Augustino, aliisque Patribus, ut proditor verē grē Dei: q̄ etta.

— Rō Pela 70
gium n̄ aliā ɔcessisse necesariā notitiā Diuinē legis, et bonitatis sequendē, nisi mere naturalē; cognitionē videlicet habitā solis naturē viribus, et independentē ab interno beneficio Spiritus sancti eleuantis naturā ad superiorē ordinem. Chatholici ɔtra ɔcedimus necesarium esse internum aliud superioris ordinis auxiliū, quod eleganter explicat D. Fulgencius citatus numero 36, et satis ɔstat ex dictis, ɔstabit que amplius ex dicendis. Disquo itaque maiorē: maxime cognitio representans utcunque bonitatē actus etta, n̄o: maxime

cognitio

cognitio, cui competit definitio posita numero 29, siue cognitio habita non solis naturae viribus, sed per specialem spiritus sancti concursum, concedo maiorem; et nego minorem in eodem sensu.

Caput 3um

Actualis gratia auxilians consistit etiam de facto in actu voluntatis.

71 Ad auxiliantem gratiam expectare etiam affectibus voluntatis motum, qui per aliquem voluntatis actum contingit, communis est Theologorum sententia, ut notat Suarez libro 3o de auxiliis capite 7o: solumque dissentio esse potest cum Thomistis indicatis numero 57, quatenus ipsi velint auxiliantem gratiam non consistere formaliter in eo affectu voluntatis. Sed dicendum est consistere formaliter, ut censent Authores relati numero 51. Probatur 1o: nam si affectio sancta voluntatis non esset formaliter gratia auxilians, non vocaretur formaliter gratia ab Ecclesiae Patribus, et Conciliis: atqui formaliter vocatur gratia: ergo est. maior patet: quia improprie in re tanti momenti loquerentur, si gratiam vocarent entitatem, quae gratia non est; constatautem improprie locutionem Conciliis, et Patribus attribuendam non esse, nisi quando ex proprietate forte sequeretur manifestum aliquod contra fidem, aut Theologiae communiter receptae, absurdum; quod minime viget in praesenti.

72 Minorem probat Milevitanum Concilium canone 4o docens, per gratiam revelari nobis intelligenciam mandatorum, darique simul scire quid agere debeamus, et dilligere, ut faciamus: ubi non minus dicit dari nobis per gratiam dilligere, quam scire: ergo sentit non minus esse gratiam in voluntate affectionem sanctam, quam in intellectu cognitionem. Preterea

Arausicanum

Arausicanum cap. 4. canone 7. statuit, auxilium gratiae esse illuminationem spiritus sancti, qui dat suavitatem in consentiendo: datiqui tur spiritus sanctus pro auxilio non minus suavitatem, quam illuminationem; cum tamen suavitas sit affectio volitiva potius. Tridentinum etiam sessione 6a cap. 5. illustrationem, et inspirationem ad voluntatem expectare, communis est Theologorum intelligentia.

Probant Patres, praesertim Augustinus relatus numero 39, ubi gratiae atribuit quod faciat innotescere quod latebat, et suave fieri, quod non delectabat. Quibus ~~[illegible]~~ non minus affectum voluntatis, quam intellectualem illustrationem declarat. Praeterea libro 1o ad Simplicianum quaestione 2a ait: cum ergo nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc, et praebetur gratia Dei etc. et tractatu 26 in Ioanem: amore, et delectatione trahunt homines: id quod fuse ibi explicat. in aliis etiam libris contra Pelagianos scriptis passim auxilium gratiae appellat dellactationem, dilectionem, cupiditatem, aliisque nominibus significantibus affectum voluntatis. In eadem sententia sunt alii; dibus Prosper citatus numero 36, et libro contra Collatorem cap. 29, ubi explicans Christi illud, nisi Pater meus traxerit eum, multos trahendi modos enumerat, quorum alii ad intellectum, alii pertinent ad voluntatem; ibique inter plura subdit: trahit ad Deum contemplatio, trahit cognitio, trahit laeticia, trahit desiderium, trahit delectatio. Consentit Chrisostomus homilia 29 in Matheum: lex pondus est, gratia autem delectatio cordis. Consentiunt et alii, quos Ripalda congerit disputatione 163 sectione 1a. 73

Probatur 2o: nam sancta voluntatis affectio 74

potest

potest esse creatum donum supernaturale, gratis a Deo infusum inter ne hominibus adultis, quo transeunter iuventur ad actus sibi salutares positos supra naturales arbitrii vires: quod sancta voluntatis affectio potest esse similiter gratia auxilians: ut liquet tum ex numero 29. tum constat ex numero 53: sicut enim nullum auxiliantis gratiae praedicatum reperiri repugnat in cognitione, ita neque in voluntatis actu repugnat reperiri.

75 — Dices. per illustrationem intellectus dirigitur sufficienter voluntas ad amandum: ergo praeter illustrationem intellectus non datur affectio inclinans voluntatem ad salutarem amorem. Probari potest ex Tridentino sessione 6a cap. 5o ubi dicit: tangente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agit, inspirationem illam recipiens: ergo quam prius vocarat Concilium illuminationem, postea inspirationem vocat; atque adeo eadem est utroque nomine gratia significata.

76 — Distinguo antecedens: per illustrationem intellectus dirigitur sufficienter voluntas ad amandum, amore non salutari, omitto: amore salutari, subdistinguo antecedens: dirigitur sufficienter ad amandum amore salutari, in statu naturae lapsae, nego: in statu naturae integrae, omitto antecedens, et consequentiam. Omitto igitur per solam cognitionem bonitatis dirigi voluntatem sufficienter ad amorem non salutarem, hoc est non pertinentem ad supernaturales virtutes: quae quaestio est mere philosophica, utrum voluntas moveri possit ad amorem efficacem praecedente sola cognitione bonitatis obiectivae, et nulla praehabita complacentia circa eiusmodi bonitatem. Omitto praeterea in statu naturae integrae potuisse a voluntate elici amorem salutarem independentem

tem a praecedente affectione, vel complacentia circa tale obiectum, sed sola praelucente gratia intellectualis illustrationis: quod qui diceret non consentiret Pelagio, nam hic omnis penitus auxiliantis gratiae supernaturalis necessitatem denegabat. Non tamen in statu naturae lapsae requiri solam graciam intellectualem, siue supernam, et internam illustrationem intellectus; propterea enim necessaria est gracia affectiva, siue superna, et interna voluntatis affectio: nam per originale peccatum non solam ignoranciam contraximus pertinentem ad intellectum; sed multo magis imbecilitatem, et infirmitatem bene operandi pertinentem ad voluntatem, ut docet optime Divus Thomas 1ª 2ae secundae quaestione 109 articulo 2º ad 3um: quod sicut propter ignoranciam requirit in intellectu supernaturalis illustratio, ita propter infirmitatem, et difficultatem requirit in voluntate supernaturalis affectio.

Neque confirmatio ex Tridentino deducta probat non distingui illuminationem, et inspirationem: non enim solam. Etenim per priora illa verba, tangente Deo cor hominis, significatur gratia affectiva voluntatis, posita a Deo per ministerium gratiae illuminationis positae prius in intellectum: unde cum postea dicit, inspirationem illam recipiens, non fit relatio ad gratiam illuminativam, sed ad affectivam, quae significat frequenter nomine inspirationis, ut notavi numero 72. Huius explicationis fundamentum est: nam Tridentinum de more sacrae scripturae nomine cordis intelligit voluntatem: ergo cum dicit tactum cordis a Deo factum, intelligit tactum voluntatis. At voluntatis tactus fit per delectationem suavitatem, aut affectionem sanctam, ut vidimus: ergo quando Concilium loquitur de tactu cordis, aut voluntatis, sermo illi est 77

de hac

de hac delectatione, suavitate, aut affectione sancta. Haec autem affectio, quae inspiratio appellatur, terminat relationem, aut reflectionem postea factam iis verbis: inspirationem illam recipiens.

78 = Dices iterum: actus voluntatis nequit esse gratia praeveniens: sed hic disputamus de gratia auxiliante prout complectente gratiam praevenientem, ut liquet: ergo actus voluntatis nequit esse gratia auxilians, prout pertinet ad praesentem disputationem. maior probatur: nam ante omnem actum voluntatis datur gratia praeveniens illuminativa: ergo nullus actus voluntatis potest esse gratia praeveniens. Distinguo maiorem: actus voluntatis nequit esse gratia primo praeveniens, in omni linea, concedo: in sua, nego maiorem. itaque voluntatis actus potest esse gratia primo praeveniens in sua linea, quia potest esse primus actus, vel prima affectio in linea volendi; ceterum nequit esse gratia primo praeveniens in omni linea, quia saltem ordine naturae debet praesupponere priorem gratiam illuminativam.

Caput 4.um

in quo actu voluntatis consistere possit, aut non possit actualis gratia auxilians.

79 = Voluntatis actus alii sunt efficaces, alii inefficaces: et in utraque specie alii sunt deliberati, sive liberi; alii indeliberati, hoc est, non liberi defectu atentionis requisitae ad libertatem. Hoc tanquam in subiecto supposito, suppono iterum id, quod insinuavi numero 44 videlicet, gratiam excitantem esse aliam primo excitantem, et omni non praevenientem libertatis usum; aliam intermediam, sive pendentem a

libertatis

libertatis usu, ut amplius ex dicendis constabit.

Hic positis prima 80
sit resolutio. affectus voluntatis ineficax, et indeliberatus est gratia quae excitans, et preveniens, si reliqua auxiliantis graciae constitutiva habeat. Probatur: quia gracia primo excitans, et preveniens affectiva debet esse affectus voluntatis, neque libere habitus, neque impediens immediatam libertatem actus, ad quem movet. sed solus affectus ineficax, et indeliberatus est affectus voluntatis neque libere habitus, neque impediens immediatam libertatem actus, ad quem movet: ergo gracia primo excitans, et preveniens affectiva est affectus ineficax, et indeliberatus. Probatur maior: nam gracia quae excitans, et preveniens affectiva debet fieri in nobis sine nobis, non solum sufficientibus, sed etiam libere, et meritorie operantibus, ut contra Pelagianorum reliquias certum est, et liquet ex numero 20, et 44. debet igitur esse hic gratiae affectus non libere habitus. Rursus datur ad actus meritorios: ergo cum sit actus non liber, debet non impedire immediatam libertatem actus, ad quem movet; alioqui neque mediate, neque immediate libere evaderet talis actus, ac proinde nec meritorius. minor eiusdem silogismi patet: quia affectus absolute efficax infert nausio actum, ad quem movet, illiusque immediatam impedit libertatem: rursus affectus deliberatus est libere habitus: ergo solus affectus absolute ineficax, atque indeliberatus, est affectus neque libere habitus, neque impediens immediatam libertatem actus, ad quem movet.

Dixi si reliqua auxiliantis graciae constitu 81

tiva

tiva habeat: evidens enim est non sufficere indeliberationem, et carentiam libertatis, ut affectus ille evadat gratia primo excitans, si reliqua auxilianti gratiae constituta sepius explicata non habeat. potest autem omnia habere affectus inefficax, ut singula consideranti patebit: sive affectus inefficax versetur circa obiectum actus salutaris, sive immediate, et reflexe circa ipsum actum; siquidem utroque modo invitare potest, et allicere ad eius mediatum. idque aut per complacentiam in obiecto bono, aut per displicentiam in obiecto incompatibili, aut per laetitiam suamque lenientem operandi difficultatem, pluribusque aliis modis, ut inter alios Divus Prosper explicat contra Collatorem cap. 49: quis perspicere, aut enarrare possit, per quot affectus visitatio Dei animum ducat humanum, ut quae fugiebat, sequatur; quae oderat diligat; quae fastidiebat, esuriat: ac subito commutatione mirabili, quae clausa ei fuerant, sint aperta; quae onerosa, sint levia; quae amara, sint dulcia etc.

82 Sit 2a conclusio. gratia excitans nequit esse affectus indeliberatus absolutus, et efficax. ostenditur ratione insinuata numero 80. nam affectus indeliberatus absolutus, et efficax neque mediatam, neque immediatam libertatem permittit actui, ad quem movet: sed immediata libertas, vel saltem mediata, necessaria prorsus est ad actum meritorium: ergo affectus indeliberatus absolutus, et efficax libertatem necessariam ad meritum non permittit actui, ad quem movet; ac proinde nequit esse gratia auxilians, siquidem haec movet, et auxiliatur ad actum meritorium. Probatur maior: nam affectus indeliberatus absolutus, et efficax est causa non libere inferens necessario actum, ad quem movet: sed causa non libere inferens necessario aliquem actum, non permittit tali actui

mediatam

mediatam, neque immediatam libertatem: ergo etc. Maior certissima est: nam affectus ille, quatenus est indeliberatus, est non liber; et quatenus absolutus, atque efficax est, infert necessario actum, cum talis efficax est. minor constat ex principiis destruentium physicam praemotionem: etenim actus illatus neque in se ipso, neque in suo antecedenti est impedibilis a voluntate: non in se ipso, quia necessario infertur posito antecedenti: non in antecedenti, quia antecedens est non liberum; atque adeo non impedibile: ergo actus illatus ex antecedenti non libero inferente necessario, neque habet libertatem immediatam sive in se, neque mediatam, sive in antecedenti suo.

Delusioni statutae refragatur Magister Albelda 83
Dominicanus, qui licet contra suos domesticos physicam praedeterminationem respuat, ut Oviedo notat controversia 10 physicorum puncto 3° § 1; tamen in prima parte disp. 32 docet affectibus gratiam auxiliantem non esse affectus inefficaces, sed affectum absolutum, et efficacem a solo Deo immissum independenter a nostra libertate. imo addit esse affectum indistinctum realiter ab affectu libero, ad quem movet voluntatem: itaut idem affectus, quatenus est indeliberatus sit gratia provocans nos ad amorem Dei efficacem, et liberum; at quatenus ipsi superadditur modus intrinsecus libertatis, sit amor Dei liber, atque deliberatus. Admittit etiam posse distinctos esse actus: ita ut affectus efficax indeliberatus a Deo immissus distinguatur realiter ab amore Dei libero, ad quem habendum voluntatem movet. Utramque doctrinae partem iudico implicare.

Et probo 1°: nam implicat 84
in terminis antecedens non liberum inferens necessario actum liberum; siquidem

eiusmodi

eiusmodi ans nequit actu a se illatu denominare liberum libertate sua, quae nulla est: neque actus illatus potest in se liber esse, quia necessario infert ex antecedenti non libero: quia ans non liberus inferens necessario actum liberum, inferret, et non inferret liberum actum, quae satis elegans chimera est. Quaeritur: nunc homo non operans salutariter, vel habet, vel non habet affectum illum efficacem indeliberatum? Si dicat Albelda non habere: ergo qui non operatur salutariter, non habet graciam necessariam ad operandum: cum ergo in potestate hominis non sit habere talem graciam, sequitur quod inculpabiliter ille homo non habet sufficientem graciam. Patet: quia non habet graciam necessariam ad operandum: sed sine gracia necessaria ad operandum non datur gracia sufficiens, ut est evidens; alioqui gracia, quae sufficit, necessaria non esset: ergo homo, qui non operatur salutariter, non habet graciam sufficientem ad operandum: non igitur imputabilis ipsi est carencia operationis, et violatio praecepti. Si autem dicat, hominem non operantem habere affectum illum efficacem; frustratur iam efficatia talis affectus, atque adeo est inefficax efficatia, quod repugnat: et praeterea accedit, graciam affectivam inefficacem, quam tanto opere horret Albelda. Quaeritur: Ultra se habet argumenta fere omnia, quae ultra physicam praemotionem suo in loco afferemus.

85 Sit 3a conclusio: affectus deliberatus, et efficax potest esse auxilium actualis graciae; licet nequeat esse auxilium primo excitans, et omnino praeveniens. Totam conclusionem paucis tradidi numero 44, et eiusdem 2a pars constat ex numero 80, eo quod auxilium primo excitans, et omnino praeveniens debet esse non liberum; atque adeo nequit esse affectus deliberatus. Primam

partem

parte solusionis tradant Pater Suarez libro 3 de auxiliis cap. 4, et Ruiz de Montoia disputatione 32 de providentia sectione 2a, antiquiores alios in eamdem adducentes sententiam, quos ex Recentioribus Ripalda sequitur disputatione 103 sectione 4a.

— Probat a priori. affectus deliberatus, et efficax potest esse Creatum donum supernaturale, gratis a Deo infusum interne hominibus adultis, quo transeunter iuventur ad actus sibi salutares positos supra naturales arbitrii vires: ergo affectus deliberatus, et efficax potest esse auxilium actualis gratiæ. liquet Consequentia ex numero 74. Antecedens Probatur: nam in primis affectus deliberatus efficax supernaturalis est Creatum donum a Deo infusum gratis, ut negari nequit, et constat ex numero 29: explicatque Tridentinum sessione 6a cap. 16 de Deo dicens: hominum voluit esse merita, quæ sunt ipsius dona. id, quod pro indubitato supponit Augustinus libro secundo ad Simplicianum quæstione 2a: si quæramus, utrum Dei donum sit bona voluntas, mirum, si negare quisquam audeat. Rursus, deliberato affectu efficaci supernaturali sæpissime iuvamur, et promovemur ad habendos alios salutares actus: nam actus imperans movet efficaciter ad imperatum, intentio efficax finis ad ellectionem mediorum, et charitatis efficax affectus ad præceptorum impletionem. Pulchre Augustinus libro de gracia, et libero arbitrio capite decimo sexto: Certum est, nos mandata servare, si volumus; sed quia præparatur voluntas a Domino, ab illo petendum est, ut tantum vellimus, quantum sufficit, ut volendo faciamus 86

ciamus.

87 Ex premissa solusione colligit, n̄ omne auxiliũ phisice, et intrinsece efficax esse libertatis, et meriti impedi tibus; atque adeo admitti a nobis tanquam cum libertate, et merito compossibile auxilium phisice, et intrinsece efficax. Quod admittatur, patet: nam affectus deliberatus absolutus, et efficax, intrinsece, et phisice connectitur cum actu illo, cuius respectu efficax est. Rursus, quod hoc auxilium non sit libertatis, et meriti impeditibum, patet: quia saltem mediate, et in ipso affectu imperante vsq liber est actus imperatus; hæc autem libertas sufficit ad meritum. Nec propterea sententiæ Præmotorum subscribimus: nam illi ponunt auxiliũ ita intrinsece, et phisice efficax, ut sit prorsus independens a libera determinatione voluntatis, præcurratque omnem illius vsum: atque adeo auxilium suum vocant præmotionem, aut prædeterminationẽ; videlicet relatiue non solum ad actũ ipsum, sed etiam ad voluntatem minime se determinantem ad eiusmodi auxilium habendũ. At actus imperans, et intentio efficax finis, licet præmoueant, et prædeterminent voluntatẽ ad habendum actum imperatum, et electionem mediorum; tamen non præmouent, neque prædeterminant voluntatem independenter ab ipsius libertate, sed dependenter potius: quia ipsi sunt actus immediate liberi, ac proinde voluntas ipsa se libere determinat ad eiusmodi auxilium habendum. Toto igitur cælo solusio nostra a dominica præmotione, aut prædeterminatione abest.

Patet 59

Caput 59

Opposita argumenta enodantur

adversus

Dices 1° primus n. 80 obiicit Albeldat. Contra affectio simplex sive affectus inefficax est naturalis: ergo non est donum supernaturale, neque gratia auxilians. 88

Antecedens probatur: quia affectio simplex, sive affectus inefficax oritur naturaliter ex obiecto. Dices affectus inefficax non adaequat perfectionem affectus efficacis difficilis: ergo requirit illum efficere: ergo requirit esse gratia auxilians. patet hac consequentia: quia gratia auxilians efficit actus, ad quos auxiliatur.

Contra

Neque antecedens: neque ex suo conceptu affectus inefficax praescindit a naturali, et supernaturali. 89

ad probationem dicimus: oritur naturaliter, hoc est non libere, omitto: oritur naturaliter, hoc est ex suis viribus, nego. naturale solet accipi, pro non libero, vel pro non indigente ad existendum viribus supernaturalibus: in illo sensu omitto affectus inefficaces oriri naturaliter ex propositione obiecti. nego vero naturaliter oriri iuxta 2m sensum: quia affectus inefficax qui gratia est indiget supernaturali principio. omitto insuper affectus inefficaces oriri non libere ex parte obiecti, ut Ripalda cum aliis tradit de Deo [illegible] in [illegible] non esse liberum esse voluntatem erga ad affectus inefficaces quando obiectum indifferenter proponit bonitatem, aut malitiam obiecti ad [illegible] ad confirmationem quia affectus inefficax, eo quod sit gratia auxilians non debet esse ita adaequata efficacibus affectibus difficilibus; at ea inadaequata non debet perfectionem effectus adaequare, qua aliquis hoc auxilians gratia efficere debeat meritorios actus, patet ex n. 61.

Existit aliquis affectus inefficax 90

quem, nuper omissimus, ratio ponit in voluntate superna illuminatione [illegible] talis affectus non est gratia: patet consequentia: quia gratia est [illegible] alicui denegari, sed denegari requirit superna illuminatione [illegible]: ergo etc.

Ab eo, mando cog. nis sit voluntas prout habenti directionem intus illu-
minati sancta cogitatione obiicit, reduplicando se totum dexteris, denega-
rit neque at ineficax affectio sancta; tum denegari potest voluntas quid
radicatus significative: est igitur absolute gratuitum donum, ut liquet ex
n.o 89.

91 Adversus 23 dc statutum n.o 82 potest obiici ex omnium
praemotorum sententia voluntas creata ita subdita est providentiae divinae,
ut Deus inclinare possit determinationem ipsius quancumque in partem volu-
erit: sed nimirum gratia physice sit affectus indeliberatus, et efficax a Deo
immissus, non adeo subdita erit voluntas creata providentiae divinae: ergo. Maior
patet: quia ex dictu Dei, et ex ... ita se res habent, ut divinae ordina-
tioni efficaci resistere creatura non possit. Minor probatur: quia si illos ineffi-
caces affectus Deus immittit, creatura potest resistere; ad quod adeo poterit
in oppositum divinae providentiae partem vertere determinationem suam. Resp. Deo
efficacit voluntatem creatura non posse resistere, unum quod voluntas ita subdita
est divinae providentiae, ut Deus illam inclinare possit quancumque
in partem voluerit, sed neo Deus posse velle ad actum meritorium in-
clinare voluntatem creatam per media necessitantia, et impedientia libertatem
eius. itaque si ad eliciendum a voluntate creata actum liberum amoris Dei Deus
Deus non haberet medium aliud nisi affectum indeliberatum, et efficacem, nunquam
Deus vellet liberum illum actum amoris quia si ... non vellet, vellet impossibile.
Nec igitur mirum ad probationem, nec creatura potest vertere determinationem suam
in partem oppositam divinae providentiae efficaci. Hoc autem dilucidius ex
patet ultima controversia.

92 Adversus dc 23 explicatam a n.o 85 obiicit
... auxilians gratia datur ad actum liberum, et meritorium: Atqui
qui praedeterminant ab actibus efficacibus, liberi non sunt, aut merito-
rii: ergo actus efficaces nequeunt et gratia auxilians ad illos actus

nec consequenter meritum: actus, qui

praedicant ab actibus efficacibus, non liberis, liberi non sunt, ostendo: actus, qui praedicant ab actibus efficacibus, liberis, liberi non sunt, nec meritum, et consequens. Prima distinctionis pars liquet ex n. 82, et 84: Altera vero de distinctionis 2.ae pars ex n. 87.

Obiicies V. actus imperatus 2.us

non habet in se meritum peculiare distinctum a merito actus imperantis: ergo neque habet auxilium distinctum ab auxilio praevio ad actum imperantem: ergo actus imperans non est auxilium ad actum imperatum. Probatur haec consequentia: actus imperans est quid distinctum ab auxilio praevio ad ipsum actum imperantem: sed actus imperatus non habet auxilium distinctum ab auxilio praevio ad actum imperatum: ergo actus imperans non habet pro auxilio actum imperantem. Nego omisso antecedente (de quo varia sunt theologorum placita in materia de merito videnda apud Ripalda disp. 68, et 75 sect. 6.a) negando consequentiam: non enim distinctio auxilii desumitur ex distinctione meriti, sed ex distinctione actuum ad quos tribuitur: cum ergo sit indistinctum meritum, sit in actu imperante, et imperato, non actus ipsi meritorii distincti sunt, et supernaturales, dant auxilia distincta. Immo sit omittatur non requiri per se distinctum auxilium ad actum imperatum; non ostenditur est concurrere saltem per accidens distinctum auxilium: nam actus ipse imperans ut obtentus est, concurrit tanquam auxilium ad imperatum, qui dependentiam et passivam directionem, quam actus imperatus habet a suo imperanti.

Obiicies 94

3.o nullus effectus auxilii sufficientis potest esse auxilium sufficiens: sed si affectus deliberatus, et efficax esset auxilium actuativum gratiae, effectus auxilii sufficientis esset auxilium sufficiens: ergo affectus deliberatus, et efficax nequit esse auxilium actuativum gratiae. Maior patet: minor, quia auxilium sufficiens est prius in sua linea, amplificat aliquid quod ipsius effectus sit prius in

in eadem linea. Probatur minor: quia requiritur non esse auxilium cohibens, unum praemovens, et excitans voluntatem ad aliquem actum: scilicet affectus deliberatus, et chiarit est auxilium actualis gratiae, ipse affectus, qui efficax est alterius auxilii praecohibendi, promoveret, et excitaret voluntatem ad aliquem actum, ut diximus n. 87: ergo etc.

95 Respondeo, auxilium cohibens, aliud esse simpliciter, et absolute tale, et hoc est auxilium excitans ad cohibendum usum libertatis: aliud esse praecohibens praecise aliquem actum particularem, et hoc non est excitans necessario cohibens usum libertatis; imo liberum est et pendens ab ipso libertatis usu, ut satis constat ex dictis. Itaque est quod esse auxilii cohibendi requirit esse auxilium cohibens simpliciter, et absolute tale: quia est, et non est excitans, hoc est et non hoc [illegible] in eadem linea. Secundum falsum est quod esse auxilii cohibendi requirat esse auxilium praecohibens praecise ad actum aliquem particularem, sive auxilium non [illegible] sed inter medium. Distinguo ergo majorem: nullum esse auxilii cohibendi potest esse auxilium cohibens, simpliciter, et absolute tale, concedo: auxilium cohibens praecise ad aliquem actum particularem, sive auxilium intermedium, nego majorem. Minorem etiam explica eadem distinctione.

Caput 6um

Utrum actualis gratia auxilians sit, aut possit esse qualitas non vitalis

96 Vidimus utramque rationalis potentiae esse auxilium actualis gratiae: superest videndum, quod ejusmodi auxilium constat etiam, aut possit consistere in qualitate non vitali? affirmant Ripalda relatus n. 57 quibus quoad possibilitatem talis qualitatis subscribit Pater Salas in 3 tractatu disputatione 5a n. 10, et alii apud Ripaldam

Dico 1o et 2o negant autem existentiam, aut etiam possibilitatem eiusmodi quali tatis, quas Ripalda re texit, aliqui negant non solum existentiam, sed etiam possibilitatem auxilianti gratiae consistenti in emortua qualitate. nobis utrumque negare non placet.

Sit igitur 3o. Nego actus indeliberatos, et voluntarios existit de facto actualis gratia auxilians, quae consistat in qualitate non vitali: neque in his, quae ad divinam providentiam pertinent supernaturales, vacationes expectant, non et entitates aliquas inducere existentes nisi quas sacrae literae existere nos doceant: sed sacrae literae nos minime docent existere qualitatem non vitalem, quae sit actualis gratia auxilians: ergo talis qualitas admittenda non est ut existens; maior certissima est, aliisquin nos immiscient docerent quae pertinent ad ordinem supernaturalem providentiae. minor patet: quia neque concilia, aut ecclesiae Patres auxilianti gratiae consistenti in emortua qualitate meminere, cum in passim tradant, conferri nobis a Deo auxilium illuminativum, et affectivum gratiae, ut dixi ex n. 51, et 52: nec non ex n. 72, et 73. 97

Nec obstat quod actualis gratia dicatur fieri in nobis sine nobis, cum actus vitales non fiant sine concursu nostro. etenim n. 59 respondi posse actus vitales secundum mentem ad auxiliantem gratiam fieri in nobis a solo Deo sine physico concursu nostro. praeterea n. 60 addidi, vix reperiri optime quod actus gratiae fiat in nobis sine nobis, eo posito quod fiat sine nostro libero concursu. in quo sensu Augustinus ... Pelagianorum capite 6o ... ratione ipse scribit, ut velimus sine nobis operatur, et cibus Bernardus lib. de gratia et libero arbitrio prope finem tria Deus operatur in nobis bonum cogitare, et velle, et perficere. primum sine nobis etc. 98

Dico 2o. 99

Possibile est aliquid auxilium actualis gratiae consistens in qualitate non vitali

aliisquin

quasi ...

Datur possibilis qualitas non vitalis, quae sit supernaturalis, et adaequate gratia infusa interna, qua excitentur et inducantur adulti ad actus supernaturales salutares ponendos, iam nullis existentibus viribus: ergo possibilis est actus gratiae actualis consistens in qualitate non vitali. Quae constat ex n. 51, 12, et 56. ans. 2°: quia nullus ex his praedicatis obstare videtur repugnare essentialiter qualitati non vitali, haec enim potest esse supernaturalis, siquidem supernaturalis qualitas non petit essentialiter vitalitatem. Rursus eo ipso, quod supernaturalis est, potest gratia donari, quia est supra exigentiam et meritum naturae: 3° potest interna infundi, cur enim non possit? 4° potest iuvare adultos ad actus ipsos salutares, vel quia sit qualitas productiva cognitionis supernaturalis, et affectuum indeliberatorum, quibus adultus excitatur ad actus salutares: vel quia sit qualitas productiva ipsius actus salutaris subiecta tamen determinationi arbitrii, ad modum quo subiecti sunt habitus supernaturales, 5° denique potest ea qualitas esse transiens: eo quod non petat diuturnam durationem, sed exigentiam durandi debeat in duobus, aut tribus instantibus, quibus transactis desinat existere.

Dices: quod supernaturalia etiam

100 dicit hoc auxilium repugnare eo quod repugnet qualitas supernaturalis transiens, probo iterum possibilitatem auxilii non vitalis ex non repugnantia qualitati transeunti. Possibilis est qualitas, quae per intrinsecam exigentiam non petat diuturnam durationem, sed eiusmodi qualitas est naturaliter transeunti: ergo possibilis est qualitas naturaliter transeunti. Maior patet: nam si omnis qualitas possibilis per intrinsecam exigentiam petit naturalem diuturnam durationem, cur non etiam diuturniorem? cur non etiam aeternam? vel quod omnis qualitas possibilis per intrinsecam exigentiam petit aeternam durationem; atque adeo tam aeterna est, quam Angelus, et anima rationalis, quod tradere falsum est, nequit: vel aliqua qualitas possibilis est, quae per intrinsecam exigentiam non petat diuturnam durationem, et minor: qualitas

nõ tranceunti illa est, cui dnaliter potest accidere interitus, post breve tempus existentiæ suæ: sed qualitas, quæ per intrinsecè exigentiã non petit diuturnã durationẽ, talis est cui dnaliter accidere potest interitus post breve tempus existentiæ suæ: ergo nõ tranceunti est qualitas huiusmodi. Maior ex terminis probari videtur. Minorem provo: nam qualitas, quæ per intrinsecè exigentiã non petit diuturnã durationẽ talis est, ut ipsi non sit violentus interitus post breve tempus existentiæ suæ: sed eo ipso, quod interitus non sit violentus dnaliter accidere potest, ut patet in qualibet dnaliter accidenti: ergo. Maior debat: quod nihil est violentum, quod non sit contra intrinsecè subiecti exigentiam.

// Affirmari ergo potest. non glt omni 101
tempus physicalis dnalis interitus (illius ut, qui meminerit a Deo potuerit evenire executurus) non esse nisi iuxta exigentiam intrinsecam et connaturalem subiecti; nam potius est qualitas exigens positive, et intrinsecè non [illegible] durare, quam per duo, aut tria instantia; sed huiusmodi qualitas esset nõ tranceunti, ut negari non potest. Maiorem provo: quia potius est qualitas ita limitata perfectionibus suis, ut intrinsecè, et positive non postulet paucas, et non plures perfectiones habere: ergo et potius est quæ intrinsecè, et positive postulet pauca, et non plura durationis instantia habere. Antecedens debat: quia omnis entitas limitatæ perfectionis excludit intrinsecè, et positive habere perfectiones plures: siquidem intrinsecè, et positive excludit aliquam realitatem a se ipsa: et intrinsecè adeoque positive postulat aliquam perfectionibus carere; si enim non excluderet intrinsecè, et positive habere plures perfectiones eodem modo non excluderet esse id, quod ipsa non est: adeoque intrinsecè, et positive non excluderet aliquam realitatem a se ipsa, neque intrinsecè, et positive postularet aliquam perfectionibus carere.

// Affirmari potest, non repugnat cognitio creata vera, quæ 102

suum interitum pronunciet ponendum post breve tempus existentiae suae:
Sed talis cognitio intrinsice, et positive petit suum interitum post bre-
ve tempus existentiae suae, quod est etiam non transeuntibus in toto rigore omni-
no non adu: ergo non repugnat qualitas non transeuntis etiam in toto illo ri-
gore. minor patet: quia cognitio essentialiter vera petit intrinsice, et positive
id quod ad veritatem suam debito est necessarium; ad veritatem autem huius cogni-
tionis est debito necessarius interitus ipsius post breve tempus existentiae suae. = Di-
ces ad maiorem ex Arriaga, non repugnare eam cognitionem, si pronunciet in-
teritum suum ponendum ex vi alterius causae; repugnare vero si pronunciet in-
teritum suum ponendum ex vi suae intrinsecae exigentiae. Sed contra: nam cogni-
tio essentialiter vera potest pronunciare interitum suum ponendum ex vi al-
terius causae: atqui eo ipso intrinsice, et positive petit interitum suum:
ergo talis interitus ponitur ex vi intrinsecae exigentiae eiusdem cognitionis. mi-
nor probatur: nam cognitio essentialiter vera petit intrinsice, et positive quidquid est essentia-
liter necessarium ad ipsius veritatem, quia positive, et intrinsice petit quidquid est essentia-
liter necessarium, ut ipsa sit id quod ipsa est essentialiter: sed ad veritatem cogni-
tionis illius est essentialiter necessarius interitus ipsius: ergo ipsa petit intrinsice, et
positive interitum suum: implicat ergo quod petat interitum suum ponendum praecise
simul ex vi alterius causae, et nullo modo ponendum ex vi suae intrinsecae
exigentiae.

Sod Obiicit Arriaga a fortiori: repugnat qualitas aliqua suapte
natura postulans interitum sui: sed si qualitas aliqua certa suapte natura
transiens, suapte natura postularet interitum sui: ergo repugnat qualitas a-
liqua suapte natura transiens. maior probatur: quia natura non potest inclinare
positive in tantum sui malum, ut huius elogium explicat Suarez de
libertate Dei, ubi cap. 27 inquit: sibi aperte quantum refugit na-
tura esse: id quod longa inductione ostendit. minor probatur: quia nullius
interitum obtinere nequit, nisi Deus [illegible] sufficiat

motus ab exigentia alicuius creae: sed ad suspendendos concursus conservativos huius qualitati transeunti ex natura sua, Deus non movetur ab exigentia creae dictae: ergo movetur ab exigentia ipsius qualitatis transeuntis; adeoque adeo ipsa qualitas postularet interitus sui. minor patet: quia illa qualitas caret contrario. maior probatur: quia si Deus solo beneplacito suo et independenter ab omni exigentia creatae suspenderet concursus conservativos illius qualitati non operaretur potestate ordinaria, sed potestate absoluta; siquidem ordinaria Dei potestas est illa quae operatur iuxta exigentias creaturarum rerum.

Resp. conc. negando maiorem. ad probationem resp. vel argumentum non loqui de omni creatura positive, quia non valet inductionem per omnes omnino creas; vel tantum loqui de creatura extra illius temporis, in quo ipsa exigit existere, et ad quod habet quasi naturale ius situs in sua peculiari natura. Itaque creatura petens diuturnam durationem pugnat pro duratione sibi debita, et refugit quod non esse quando iuxta intrinsecam exigentiam suam debet existere: et haec est conclusio auctoris nostris, quas sextus induxit. Secus creatura petens brevem durationem, nec pugnat pro duratione sibi indebita, nec refugit non esse in tempore pro quo exigit non esse: quomodo enim refugiet non esse, quando positive, et intrinsece postulat non esse. posse autem hoc postulare creatum [illegible] a num. 101. 104

Resp. 2° omissa maiore negando 105

minorem: neque enim illa qualitas non postulet positive interitum suum, tum eo ipso quod indifferenter se habet ad interitum, hoc est, eo ipso quod non postulet positive maiorem durationem, nec transeuntis. ad probationem, nego maiorem. igitur ut Deus inducat interitum nullius creae de potentia ordinaria non est necesse quod aliqua creatura petat positive talem interitum; sed satis est quod ipsa creatura, quae interit, non petat positive ulteriorem durationem,

, et indifferens sit ad carentiam durationis: eo enim ipso quod indifferens sit ad carentiam durationis, violenta ipsi non est ea carentia. Itaque ut Deus potestate ordinaria operetur, satis est quod operetur ob ipsa exigentiam, licet non contra exigentiam eius.

106 // Arguunt aliud ex his autem quod Dorotheus in manuscripto Ro. Proxime dirigit, quod illustratio intellectus, et inspiratio voluntatis ab illustratione proveniens, habeant liberè ab hoc: quod proxime dirigit quod eiusmodi illustratio, et inspiratio requirant et ... exitans et praebeant; siquidem ut diximus in bo, actus ... existant in nobis sine nostro liberè concursu: quod tunc praeter actus illustrationis, et inspirationis ponendum est internum aliud donum supernale, semper qualitas non vitalis, ut iterum se praevenientes ... patet: nam proxime ante fidem, iustificationem, hoc vult liberè audire doctrinam, et recogitare penitusque intelligere doctrinam, aliosve edit generosos ... natus in ordine ad acquirendam internam vocationem: sed eo ipso interna vocatio sive illustratio, et inspiratio liberè habet: quod ... probat: nam his naturalibus conatibus annexa est ... leges ... abundantiae et divitiarum liberum voluntatis divinae interna vocatio, sive illustratio, et inspiratio: quod qui liberè conatus illos ponit, ponit autem in flexus, ... gratuitam voluntatis Dei ita statuendi illustrationem intellectus, et inspirationem voluntatis: atque adeo illustratio, et inspiratio tunc liberè habent; siquidem ex antecedenti liberè sequuntur illae, et quod ... liberum est.

107 // Pro diluendo autem: si proxime dirigit quod illa illustratio intellectus, et illa inspiratio voluntatis, habentes praeterita auxiliantibus gratiae ... non ..., habeant liberè ab hoc, nego: si proxime dirigit quod illustratio intellectus, et inspiratio voluntatis ... non est, ... non habent praeterita omnia concomitantia auxiliantis gratiae, habeant liberè, concedo antecedens

ans, et 3 cog, sed nec 2a ad probationem antis, nec maj. ad hujus probationem nec ans. igitur Ideo 3 liberi habiri potest illustratio intus, et inspiratio voluntatis, si non sit la, sed int. media, et habita per actus liberos, ut dixi n. 44, et a n. 85. Ideo potest ... sed liberi ex illustratione intus et inspiratione voluntatis, sive 1a, sive int. media, quia tum non hab. essentia gratia auxiliantis, cum non sit donum supernaturale, gratiae a Deo infusum etc.; sed est mera cognitio veritatis, et affectiva voluntatis inclinatio ad illam, quin accedat ad perfectionem auxiliantis gratiae. Nec tamen quod la illustratio intus, et la voluntatis inspiratio, quae est supernaturale Dei donum habeat liberi. Ratio est: neque ideo illustratio illa, et inspiratio habebunt aliquando liberi, quod naturalibus conatibus, quos Rer. illustr. memorat, annexum erit ... leges proruentes providentiae: sed non sunt: quod minor patet: quod sequitur obtendit lex divinae voluntatis directionis naturalibus arbitrii conatibus dona supernaturalia: imo talis leges ut poterunt obtentare docilius, et ... sequuntur communiter theologi, quos imitatur Philosophus Rer. 8 55e 3.

Disputatio 3a

Utrum actualis gratia auxilians sit entitative, et quoad substantiam supernaturalis

Caput 1um

quibusdam supernaturalitati ponunt theologi gratiae placitae

Auxilians 108

... gratia est donum supernaturale dixi n. 24. Sed circa illius definitionem partis glis cit ingens theologos int. magni nominis controversia: utrum ejus mi supernaturalitas debeat esse intrinseca, et quoad substantiam entitative auxilii;

quod solum coextrinseca, et quoad modum? Ubi supponendum est 1°, entitatem illam dici supernaturalem intrinsece, vel entitative, vel quoad substantiam, quae illius entitatis sunt declarata ita excellens est, ut superet exigentiam et virtutem omnium causarum naturalium, praeterque causae alterius ordinis, et potentissimi virtutem: huiusmodi est gratia sanctificans, visio beatifica, et plura alia.

omnium causarum

Supponendum est 2°, inter eos theologos dicere (videndus in in Ripalda de ente supernaturali [illegible]) explicationem entis supernaturalis quoad modum; alii enim volunt, supernaturale quoad modum esse ens quod superat facultatem et exigentiam subiecti, [illegible] ex natura sua quae causarum agentium naturalium, quae licet entitatem illam producere possint, tamen non possunt illam producere modo [illegible] applicant: tales esse cogitationes [illegible] intrinsece naturales, quae ultra hominis industriam ac sollicitudinem ex occursu vel concursu causarum naturalium indebito ipsi homini solent surgere. Alii vero cum Ripalda sentiunt, entitatem supernaturalem quoad modum esse illam, cuius modus ita excellens est, ut superet exigentiam et virtutem omnium causarum naturalium, praeterque principium ordinis altioris.

109 Supponendum est 3°, hoc esse praecipuum difficultatis punctum: an actualis gratia auxilians ad actus salutares, hoc est, conferentes in ordine vitae, sit intrinsece, et entitative supernaturalis? Nemini enim dubium est, ad actus non salutares sive non conferentes in ordine beatitudinis non dari auxilians gratiam intrinsece supernaturalem. Similiter etiam dubium non est cogitationibus, et affectionibus hominis naturalibus entitative posse Deum alligare supernaturale gratiae [illegible] concurrendi ad producendum actus salutares: ita ut in ea providentia non concurrat ad actus salutares aliquod auxilium intrinsece entitative supernaturale.

Vel quoadmodum diversa voluntati alligantis ipsi supernaturale [illegible]

a pter decretum

Doctores Thebulg. q. sibi ē, q. iuxta eorum principia ita se res hat. 150

Ubi primum duo circumstant ... 2a a fiat hic auxilia ee interna, et entitative nalia: ita tenuit Pater Vazquez 1a parte D. 2a c. 4, alijq. in ... quem sequent Curcianus, Granado, Decanus, et alii relati a Pe. Ripalda D. 105 in 5o et ab Ibido. Ineuerta 2a de gra auxiliante q. 77. negat hoc 2a sa a frag, eiusmodi auxilia ee interna, et entitativa supernalia: hanc tenent Pater Molina in Concordia D. 15a, Suarez l. 3o de gra c. 16, Montolla de providentia D. 40, et alii Ripalda, et Ibido supra citati.

Caput 2um

2a pars. obtinendo vera

Non licet actualia, et interna gra auxiliaris ad actus salutares non ē talis qua admittebat Pelagius. Sed Pelagius admittebat actuales, et interna gras auxiliantes entitative naturales: ergo actualis, et interna gra auxilians ad actus salutares non ē entitative naturalis. Maior patet: quia actualis, et interna gra auxilians talis ē, qualis 2a Pelagium traditur a Conciliis, et Pp. ... a Conciliis, et Pp. non posse tradi 2a Pelagium gras eas, quas admittebat ipse Pelagius. Minor s. ..., nam Pelagius admittebat cogitationes piorum, et affectiones: q. bonitatis agnitas, quibus Dius granditer et liberalibus conditionibus operari hoc alliceret; Sed nihilominus ... a Conciliis, et Pp. 2a damnat, 3a hanc in ... damnatur. ... rixng, et auxiliantes gras divinas in ea cogitatione, et affectione ponebat, ... eorum vires, seu entitative naturales. Maior probant Pelagii verba ... ab Augustino l. 1o de gra christi c. 7o adiubat non ... recitata.

Diaboli

dum cordis oculos aperit, dum Diaboli pandit insidias, dum nos multiformi, et ineffabili dono gratiae Coelestis illuminat. et c. 20: operatur in nobis velle quod bonum est, velle quod sanctum est, dum nos terrenis cupiditatibus deditos futurae gloriae magnitudine, et praemiorum pollicitatione succendit; dum revelatione sapientiae in desiderium Dei suspensam voluntatem suscitat.

112 Dices, discrimen aperte esse Pelagium inter, et theologos 3. 4: nam hi auxilia excitantia naturalia ponunt supernaturalia quoad modum, quamvis tribuunt pro Christi merita; Pelagius vero in istis supernaturalibus modum tollebat. Sed dico: nam Pelagius etiam docebat, auxilia illa naturalia dari ex Christi meritis ad opera quaedam salutis obtinenda: ipse enim aiebat, referente Augustino 2o de gratia Christi c. 38: Et ante legem, et multo ante Domini nostri, et Salvatoris adventum, iuste quosdam, et sancte vixisse referunt. quanto magis post illustrationem adventus eius nos id posse credendum est qui instaurati per Christi gratiam, et in meliorem hominem renati sumus, qui sanguine eius expiati atque mundati, ipsiusque exemplo ad perfectionem incitati iustitiae etiam.

113 Vel obtendit eadem veritas in quaestionibus cum Pelagio dictis, et 3. 4. eas statuebant gratias varias ad actus salutares beneficio cuius ex impotenti simpliciter natura humana reddit simpliciter potens: sed actus excitativi naturales cogitationis, et affectionis non sunt ea gratia beneficio cuius ex impotente simpliciter natura humana reddit simpliciter potens ad actus salutares: quia eiusmodi actus et gratia excitativi naturalis, non sunt ea gratia, quam 3. 4. Pelagius dicta, et 3. 4. statuunt. ergo negari nequit. minor patet a n. 40: patet etiam numerisque Patrum testimoniis docentibus absolute, nos sine viribus nihil salutare posse cogitare, velle, aut agere nisi potens fiat assistenti beneficio gratiae:

dixit, sine me
nihil potestis facere: et quia Apostolus 2ª ad Corinthios c. 3º scribit: non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est. Plura colligit citatus Montolla, nec discurrit Vigalcia. Minorem probo: quia implicat quod actus entitative naturales prodeant naturae humanae ex impotente simpliciter potentia: sed talis actus non sunt ea gratia. Antecedentis probo: nam ad actus entitative naturales natura humana est simpliciter potens: sed implicat quod impotentia simpliciter sumatur per id, ad quod ipsa est simpliciter potens: si enim est simpliciter potens ad habendum hoc ipsum quod vocamus supplementum, nullam simpliciter impotentiam habet. Lux enim ignis non est simpliciter impotens calefacere, nisi contra ad habendum formam calefacientem formaliter est simpliciter potens.

Probo: nam Tridentinum sessione 6ª canone 1º ita habet: si quis dixerit hominem suis operibus, quae vel per humanae naturae vires, vel per legis doctrinam fiunt, absque divina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram Deo, anathema sit. Talis sic. Cogitatio honesta congrua entitative naturalis quam dicunt et avidant quam non excedit humanae naturae vires, et doctrinam legis, ut statuit canon aperte definivit: ergo ad actus salutares iustificationis non sufficit absque gratia quae est cognitio honesta pure naturalis entitative. Maior probatur: quia natura humana habet ex parte sua quoque efficacive aut intellectivae virtutem maximam est ad habendum cogitationem honestam entitative naturalem: rursus doctrina et explicatio legis habet ex parte sua sufficientem virtutem repraesentativam et applicativam obiecti honesti: ergo natura humana simul atque doctrina legis habent habent quoque maximam est ad eiusmodi cogitationem honestam habendum; atque adeo ea cogitatio non excedit humanae naturae vires, et doctrinam legis: ergo quando dicitur per humanae naturae 114

vires et doctrinas legis, petat divinas gratias per hanc intelligi aliquid entitativi superans naturae vires, sive adjutorii entitativi in sup[er]nalle.

118 Probatur ipsam dignitatem cogitationis honestae excedere humanas naturae vires, et doctrinam legis. Sed contra: nam dignitas cogitationis nihil est aliud, nisi quod cogitatio honesta fingit in circumstantiis, in quibus humana natura operatura est excitata per tales cogitationes: sed in hoc quod natura humana operatura sit excitata per tales cogitationes nihil includit excedens humanas vires naturae, et doctrinam legis: ergo ipsa dignitas cogitationis honestae non excedit humanas naturae vires, et doctrinas legis. Minor probatur: nam quod natura humana operatura sit excitata per tales cogitationes, nihil est aliud nisi cogitatio illa simul atque delectatio voluntatis; sed in hoc utroque nihil involvitur excedens humanas naturae vires, et doctrinas legis: ergo etc. Praeterea dignitas est quid disponens, et praesupponens formas proxime expeditas ad operandum: ergo antea ad illam dignitatem intelligitur humana natura cum virtute sufficienti, et proxime expedita ad operandum salutariter: ergo dignitas illa non est gratia auxilians a divinis, et patribus intenta. Patet consequentia: quia haec gratia se tenet ex parte formae.

119 3º eadem veritas ostenditur: divina, et patres eas gratias petebant a Semipelagianis ad initium salutis, sive justificationis, quas Semipelagiani dicebant ad perfectionem, et complementum salutis, sive justificationis. Sed ad perfectionem, et complementum salutis, sive justificationis Semipelagiani dicebant entitativi supernalle: ergo gratias entitativi supernalles petebant divina, et patres ad initium salutis, sive justificationis: atque adeo gratiam entitative supernaturalem statuunt necessariam non solum ad operationem, et complementum; sed etiam ad invocationem, et initium salutis

lutis, hoc ē ad omnes actus salutares. Coā, et subiuncta illustrā probare videntur. maior probat: quia Concilia, et Patres n damnant semipelagianos propter gratiam, quā isti concedebant ad perfectionem, sive complementum salutis, sed propter gratiam, quam negabant ad initium, et inchoationem iustificationis: quia ab illis petebant Concilia, et Patres ad initium iustificationis eam gratiam, quae ab iisdem negabatur ad initium, et concedebatur ad perfectionem salutis. minor probatur: nam ut constat a num. 7, semipelagiani docebant sufficere naturalem potentiam arbitrii ad initium, et inchoationem iustificationis; n vero arbitrii naturalem potentiam sufficere ad perfectionem, et complementum iustificationis; sed id ad quod naturalis potentia entitative considerata n sufficit, ē entitative supernaturale: ergo etc.

Quaeres deni[que] 117

quae potest ostendi: nam si semel admittatur sufficere auxiliantem gratiam entitative naturalem ad aliquos actus salutares, probari nequit a Conciliis, et Patribus requiri gratiam entitative supernaturalem ad aliquos actus salutares: sed adversarii ipsi ducti authoritate Conciliorum, et Patrum admittunt requiri graciam entitative entitative supernaturalem ad aliquos actus salutares, nempe ad actus virtutis infusae: ergo admittere debent requiri eandem gratiam ad omnes actus salutares, sive actus procedant ab infusis virtutibus, sive ab acquisitis: atque adeo nequeunt admittere auxiliantem gratiam sufficere entitative naturalem ad aliquos actus salutares. seq. probatur: quia nulla autoritate Conciliorum, aut Patrum obtendi potest discrimen inter actus virtutis infusae, et acquisitae: unica enim ab illis traditur distinctio actuum, nempe actuum salutarium, et n salutarium; et quidem ad actus salutares induciti asserunt necessariam auxiliantem gratiam, quin distinguant gratiam requisitam ad aliquos a gratia necessaria ad reliquos, ne[c] insinuant

grã requisita ad aliquos ex illius dictionis gra naturalis ad illos:
quae iuxta dictam, et Doctores sentencia admittenda gra entitative naturalis
tanquam sufficiens ad aliquos actus salutares, admittenda est tanquam sufficiens ad illos.

118 Probat, et explicat: nam dicti, et Doctores gratiam requisitam ad actus salutares nunquam appellant entitative, aut intrinsece supernaturalem: si enim hoc expresse dicerent quando audirent adversarios negare naturalis ad aliquos actus salutares gratiam entitative, et intrinsece supernaturalem - at gratiam requisitam ad salutares actus significant illis terminis qui videantur exprimere gratiam positam supra omnes vires, ac proinde entitative supernaturalem: eam enim vocant infusam divinitus, inspiratam a Deo, ministratam ab spiritu sancto. Ita sic: ex his, similibus quae dictorum, et Doctorum magnificis locutionibus adversarii colligunt esse entitative supernaturalem gratiam requisitam ad actus virtutum infusarum: vel quod hac illorum illatio vona, vel mala est? Si mala: ipsi se ipsos dapnant. Si vona: quod ad nullum actum salutarem sufficit gratia entitative naturalis. Prove cog: nam per adversarios gratia significata illis dictorum, et Doctorum locutionibus est entitative supernaturalis: sed ad nullum actum salutarem sufficit gratia non significata illis locutionibus: quod ad nullum actum salutarem sufficit gratia, nisi entitative supernaturalis.

Caput 3um

Adversariorum traditus doctrina arguenda dictis Lumentex.

Ex Doctore Vasq. dictis

119 Sic obiiciemus Doctor Carmone: sed dixit nos ex dictis munere libere quae Deo recti vovimus: sed ex fine honesto naturali religionis possumus actum emittere: quod votum entitative naturale est quod gratia dicta, ut patet naturali

entitativi. Confirmatur: nam in Augustini epistola 106 refert quidam Polemon ethnicus suasionibus Xenocratis refert factus abstemius, et sobrius: subditque Augustinus: quamquam ergo ille non Deo fuerit acquisitus sed tantum a dominatu luxuriae liberatus, tamen non id ipsum quidem, quod melius in eo factum est, humano operi tribuerim, sed divino: atqui gratia entitativa supernaturalis, quae Christianorum propria est, non tribuit ethnicis: ergo ad actus salutares facit Augustinus sufficere gratiam non supernaturalem entitativam. Pro 2.ᵃ causa: quia temperantiam Polemonis valituram ad gloriam immortalitatis docet ibidem Augustinus, si ad veri Numinis cultum se ille recepisset. Numinis

Deo dando nego: nam si per verbum quidem factus intelligit actus salutaris, debet fieri per auxilium gratiae intrinsece supernaturalis, ut solum obtinendum argumenta posita a nobis 1.ᵃ. Si autem per verbum quidem factus intelligat actus non salutaris, nihil probat argumentum, quod a nobis negetur. Ad confirmationem, dico minorem: nam licet gratia entitativa supernaturalis vel sit Christianorum propria, dico Gentilibus etiam tribui auxilia gratiae supernaturalia entitativa, ut per illa non stet quo minus ipsi etiam Christianos mores imitentur, et ad Christi fidem ducantur: est igitur gratia illa Christianorum propria, quia id est Christianis tribuit, vel tribuit ut Christiani fiant. 20

Quia argumentum ad actus 21 superandi peccatum mortale, ut ad vincendam gravem tentationem, et ad legem naturalem implendam, Scripturae, et Patres postulabant gratiam auxiliantem per Christum, quam Pelagius negabat: sed gratia auxilians ad eos actus, et tentationum victoriam necessaria non est entitative supernaturalis: ergo gratia, quam Pelagius negabat, et postulabant Scripturae, et Patres non est entitative supernaturalis. Minor probatur: nam tota lex naturalis adimpleri, et gravis tentatio superari potest per actus entitative naturales. Confirmatur: nam incredibile est nullam gravem tentationem ab aliquo

ethnico unquam superatur; sed ethnico non confertur gratia auxilians entitative supernaturalis: ergo etc. 4a

122 Dico descendendo magis ad actus heroicos virtutum naturalium etc. ut evadant salutares, sive conducentes ad aeternam beatitudinem. Concedenda est gratia, quam Pelagius negabat. Concedo ut eiusmodi actus fiant utcumque, sive omnino non salutares neque magis. Minus etiam dubium est quod concedo de istis actibus utcumque fierent, si vero non salutaribus, neque de eisdem actibus salutaribus ponendum, et subinde neque necessario ad [illegible] nem necessaria est. Dico [illegible] ex non [illegible] ut perinitas capiat distinctio necessarium est, probabilius esse illorum docentium in hac providentia elevantis homines ad beatitudinem supernaturalem non esse separabiles actus non esse naturales a supernaturali: neque quoties homo naturales suas vires exercet circa objecta honesta simul cum hoc actu naturali fluit supernaturalis alius circa eadem objecta per virtutes a Deo supernaturaliter acceptas. Requirit igitur [illegible] tentationes hoc vincere honesti tentationes, et naturales leges implere nisi habeat supernaturalis aliquis, et salutares actus ita statuente praesente providentia atque heroici actus virtutum naturalium semper habent annexos supernaturales et salutares actus, ad quos eliciendos necessaria est gratia auxilians entitative supernaturalis, quam Pelagius negabat. Sed 2a probabilius saltem etiam non sit a parte separabiles esse in hac providentia actus honestos naturales a supernaturali; consequenter dicendum est posse hominem vincere tentationes, et naturales leges implere per solos actus naturales, hoc est non salutari modo, neque prout oportet, vel ad initium, vel ad augmentum iustificationis: ad vincendasque hoc modo tentationes, atque naturales leges implendas necessaria non est, quam Pelagius negabat, ergo quod Pelagius [illegible] non semel insinuant eius discentes arbitrium sui viribus naturaliter bonum posse per opera adimplere legem [illegible] limitationibus prout oportet [illegible] tius, ut fuit [illegible] icanus [illegible] tractatione 6, et 7. Vide necnon etiam [illegible] 6a [illegible]

123 // 3ᵘˢ arguitur. Omnis gratia concessa ex meritis Christi est salutaris: sed gratia solum quoad modum supernatualis condicitur ex meritis Christi: ergo est salutaris: probatur: actus procedens hominum gratia virtute salutaris est; atque adeo ad operandum prout oportet, naturalis non est gratia entitative supernaturalis. Minor probatur: quia Christi domini merita in ordine hominum salutis destinantur. Minor distinguitur: quia omnis gratia hominibus collata ex Christi meritis est. = Confirmatur: namque Augustinus non simul indicat esse gratiam per Christum, et illam ex meritis Christi, illam quam ipse requirebat a Pelagio: sic enim ipse dicit arguitur: si per legem iustitia aut per naturam iustitia ergo Christus gratis mortuus est. 124

// Ad solutionem argumenti distinguenda est duplex gratia concessa ex meritis Christi: altera ex meritis Christi naturis, quia sine Christi meritis non concederetur: et haec est intrinsece supernaturalis, quae sufficit, et naturalis est, ut hominibus conferat iustificationem, propterque Christus Crucem subiit. Altera gratia est ex meritis Christi contingenter, quia sine Christi meritis concedi potest, eoque cum illis naturis corruptionem non habet: talis sunt a multis esse ipsa hominis creatio bona indoles, sex sive dicta, unde resultant actus ad actum honestatem ligis naturalis naturalis entitative, quae concedit Pelagius: ita enim concedunt agentes de effectibus divinae praedestinationis, et colligitur sicut ex dictis a nobis in materia de Incarnatione a numero 3 ad 36. hac supposita distinctione distinguo majorem: omnis gratia concessa ex meritis Christi naturis est salutaris concedo: concessa ex meritis Christi contingenter est salutaris, nego majorem: et distinctio, huiusmodi minorem neo confirmatio nobis favet: namque dicit colligit Augustinus Christum gratis mortuum, si per legem iustitia obtinetur: similiter est, non esse naturas Christi mortem et gratis, sive contingenter accidisse, ut causa esset gratiae supernaturalis

pertinentis ad nos, et ipsas cum iustificatione attribuebat ille sagiss... non gratuita, et divinis sunt Christi meriti ad hunc salutis obtinendam e alia gratia salutaris, sive supernaturali entitative ad quas flexit Christi meriti naturali.

Disputatio
De necessitate auxilianti gratiæ
Caput I
Explicatur difficultatis status, et indicantur Theologorum sententiæ.

126 Necessarium esse auxiliantis gratiæ ad salutares omnes actus, ita ut nullus absque aliquo auxilio gratiæ fieri possit solis naturæ viribus, Catholica certaque doctrina est, ut dicitur a n° 4°. sed de modo huius auxilii naturalis diversi extant Theologorum sententiæ, totaque præsens disputatio vertitur in hoc: an natura sit gratia auxilianti actuali, quam definivimus n° 24, et de facto defendimus distinctam in illustratione intellectus, et affectione voluntatis a n° 51? an potius sine supernaturali illustratione, et affectione, præcedente solo alio ante ipsos, possit actus aliquis salutaris elicere cum sola illustratione, et affectione entitative ad alios divinos actus.

127 Prima sententia docet, gratias excitantes, quæ distinguuntur in illustratione intellectus, et inspiratione, non esse simpliciter naturales, ut peccator fidelis iustificationem consequatur. Alii fideles habitu sufficientem influxum adiuvantis gratiæ distinctæ ab illustratione, et inspiratione, ut iustificatio obtineatur. admittit tamen illustrationes, et inspirationes præcedentes esse simpliciter naturales, ut in fide sibi evertat ad hæc: ita Vega in tridentino l. 6° c. 7°, quem nonnulli fere theologi alii adversarii sequuntur. Secunda sententia, et fatetur, esse simpliciter naturales gratias illustrationis, et affectionis ad actus salutares præcedentes

iustificationem cuiuscunque, sive fidelis, sive infidelis, neque ex viribus naturae, sed ad actus iustificationis sequentes. Ita Molina, Valentia, Valentia, et passim alii. 3a sententia simpliciter naturae dicit praevenientes gratias ad omnes actus salutares tam antes, quam subsequentes iustificationem. Ita communiter Theologi, quos longa serie refert Ripalda D. 106 sect. 3a.

// Ad Aam 3 sententiae n. 00 dicunt non aliqui arcuunt non requiri singulas gratias ad singulos actus salutares, sed sufficere unam ad plures actus subordinatos inter se. Ita Dr. Silvest. l. 3o de auxil. C. 4o, et 5o. Montolla etiam de Obedientia D. 41 sect. 2a, et alii. 2o Dr. Burgues 1a parte D. 88 n. 24 et Suarez lib. illo C. 6o n. 31, dicunt voluntatem hominis iustificati posse interdum elicere actum deliberatum salutarem sine auxilio gratiae affectivae, ex sola praecedente illustratione intellectus, seu gratia illuminativa. Ripalda vero ita adhaeret 3ae sententiae ut doceat gratias actuales auxilians et naturales, tam illuminativas, quam affectivas ad omnes actus salutares, imo singulas gratias ad singulos actus etiam inter se subordinatos requiri.

Caput 3um

Proponitur, et probatur sententia nostra

Sit 1a 129

nostra Conclusio 3a Prima ad actus salutares antes iustificationem cuiuscunque adulti non simpliciter naturalia excitans, aut praeveniens gratia illuminativa, et affectiva. Probatur Conclusio ex adductis n. 5o, et 12 in quibus de auxiliis aperte sermo est. adde S. Augustinus l. 1o de fide ad Petrum C. 31 scribentem de gratia illuminativa: firmissime tene, nullatenus dubites, neminem posse hic poenitentiam agere, nisi quem Deus illuminaverit, et sua gratuita mi

misericordiam averterunt. D. etiam Leo epistola 91 dicens de gratia assistiva. Cum ipsis paenitentiae ex Deo exclamamus inspiratione dictam dicente Apostolo: ne forte det illis Deus paenitentiam. Igitur nam gratia actualis auxilians illuminativa, et assistiva necessaria est ad actum fidei, ut ipse Dega fatetur dolens delictorum, et Dei testimonium: ergo etiam simpliciter necessaria est ad reliquos actus disponentes ad iustificationem. Consequentia patet: quia dicta, et dictae sacrae Scripturae divinae intelligentiae postulant gratiam itaque auxiliantem ad actus praecedentes, et inducentes iustificationem sine ulla eorum distinctione facta.

130 Sit 2a conclusio 3a 2ae Ipsa. ad actus salutares sequentes iustificationem, et infusionem habituum supernaturalium est simpliciter necessaria excitans, aut prohibens gratia illuminativa et assistiva. Probatur 1°: nam illud Apostoli 1a ad Corinthios cap. 4: quis enim te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? Ex inquam assumunt frequenter Ecclesiae Patres contra Pelagianos ad probandam necessitatem auxiliantis gratiae actualis ad salutares actus: quae verba illa aequaliter comprehendunt adultos omnes salutariter operantes, etiam post adeptam iustificationem: quod ultro maiore probare, qui velit, adeat Augustinum epistola 143, et 106, et libro de peccatorum meritis, et remissione cap. 17, et 18, et libro de spiritu, et littera cap. 30, Dibum etiam Prosperum, et plures, quos affert Montoia Lib. 4 de providentia a sectione 5. Similiter illud pauli ad Romanos 9, non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis: exponit de vocatione, et actuali gratia Augustinus citatus a nobis n° 120. Probat assertionem praeclare D. Bernardus relatus ubi supra num 36, et D. Gregorius n° 46, et alii insinuati n° 113. Denique Tridentinum sessione

Ca capite 2to explicans influxum Christi, ut capitis in bona iustorum opera per actualem gratiam; ait: quae virtus: quae virtus bona eorum opera semper antecedit, comitatur, et subsequitur; et sine qua nullo pacto meritoria esse possunt. = Dr. Semper quod hic de natura integra, in natura lapsa etiam post iustificationem non solum ignorantiam habemus quoad mentem ad intellectum, sed etiam imbecillitatem, et infirmitatem experimentum ad voluntatem, ut notabis n. 76: quod ad salutariter operandum necessaria est tum infusa illustratio depellens ignorantiam, tum inspiratio roborans imbecillitatem voluntatis.

// Sit 3a 131

Dc 3a Cta. Prob. Gratia actuatis n. 128. gratia affectiva actualiter existens non est necessaria simpliciter ad omnes actus salutares. Dr. Sine gratia affectiva actualiter existente potest elici a voluntate actus efficax salutaris: sed gratia, sine qua actualiter existente potest elici a voluntate actus efficax salutaris, non est simpliciter necessaria actualiter existens ad omnes actus salutares, ut est evidens; alioqui salutaris actus fieri posset sine suo principio simpliciter necessario, hoc est, fieri simpliciter posset quod fieri simpliciter non potest: ergo gratia affectiva actualiter existens non est simpliciter necessaria ad omnes actus salutares. Sequela cum ea.

// Maior probatur: nam sine gratia affectiva actualiter existente potest voluntas fieri tantum praeparationem, et facultatem ad eliciendum amorem efficacem salutarem ergo aliquid aliud habitus, quantum fieret, si foret praesens, et actualiter existens gratia affectiva, sive simplex complacentia est talis ablatio: sed eo ipso quod sine gratia affectiva actualiter existente fieri posset voluntas praeparationem, et facultatem illam, fieri potest sine affectiva gratia actualiter existente quod ipsi praestat affectiva gratia actualiter existens: ergo sine affectiva gratia actualiter existente fieri potest voluntas sufficienter potens ad eliciendum amorem efficacem salutarem. Ca dt: quod gratia affectiva actualiter existens praestat voluntati 132

Caritas in nra Saga resilientis pro ad eliciendum efficacem actum cha ritatis, ut liquet ex n.° 78: habet igitur solus virtus per se resiliens sine gratia affectiva actualiter existente, quando sine talli gratia habet quod ipsi praestaret eadem gratia actualiter existens. minor probatur: quia gratia affectiva actualiter existens nil aliud voluntati praestat, nisi propensionem, et facilitatem orta ex ipsa delectatione, et suavitate qua obiectum honestum ad efficaciter amandum talle obiectum; ut liquet a n.° 72. maior probatur: quia ex habitudine amandi efficaciter talle obiectum honestum habetur potest tanta propensio et facilitas amandi, quanta habetur per gratiam affectivam actualiter existentem.

133 Probatur et explicatur. habitus efficaciter amandi ob iectum aliquid honestum acquisitus diuturna repetitione actuum caritatis, potest esse intentior simplici affectione, vel delectatione circa talle obiectum: sed ab habitu acquisito intentiore nequit non provenire propensio, et facilitas saltem aequalis propensioni, et facilitati provenienti a simplici affectione vel delectatione circa talle obiectum: quod per habitum amandi acquisitum diuturna repetitione actuum caritatis habere potest voluntas propensionem et facilitatem amandi saltem aequalem propensioni, et facilitati provenienti a simplici affectione, et delectatione circa talle obiectum. maior per se patet, nec negari potest videtur. minor probatur: quia propensio, et facilitas est maior, quo intentior est habitus acquisitus, siquidem ipsius habitus est talis effectus. unde causa fluit, tunc sic: sed sine similissima affectione, et delectatione (cum gratia affectiva est actualiter existente) habere potest voluntas habitus illius intentionis acquisitum diuturna repetitione actuum caritatis: quod sine gratia affectiva actualiter existente habere potest voluntas quod ipsi praestat affectiva gratia actualiter existens. non igitur affectiva gratia actualiter existens est simpliciter necessaria ad quemlibet dictum actum caritatis.

134

infusus nostra &c. sponit &c. solitus n. 80, aut doctus traditus an
: ng stat sini, q ad os actus charitatis dt simplicit necessaria gratia
afectiva et q n ne simplicit necessaria, ut actualit excitans, et immati. in
fluens in hunc determinatum actum charitatis. Itaq determinans illum actum cha
ritatis qui sini gratia afectiva actualit excitante praehiberet avoluntate
te sinte habitus aquisitus amandi charitatis, sinderet ergo a gratia
afectiva saltus mati influente: q sendixit ad actibus habitus gene
rantibus, in quos immati influxit gratia afectiva actualit excitans:
atque quando eiusmi actus sponte volo n habebat independens a
gratia afectiva dispensiones et facilitates amandi; imo per se volas
saepe quando hereditarias et difficultates amandi sinistras habebat
quas ex Divo Thoma indicavi n. 89, et quas habitare facit dei
cit gratia afectiva, ut exprimit Ecclesia citatus n. 39, et Alius Prosper
per n. 81.

Sit 4.a &c. q. eandem Physicam... Ubi una illus 135
tratis intus, et una inspiratio voluntatis ad primas actus charitatis
subordinata, neq singula ad singulos necessariae sunt. P.r ng illustratio et
inspiratio excitantes ad actus imperantes ut tales, excitant sufficient
ad actus imperatos: q illustratio, et inspiratio, quae sufficiunt ad actum im
perantis ut tales, sufficiunt ergo ad imperatos; adeo adeo ad singulos actus
subordinatos. Sequela cons. ant. ng illustratio proponens obiectum actus
imperantis, ut talis, proponit sufficient obiectum actus imperati, et inspi
ratio inclinans voluntatem ad obiectum actus imperantis ut talis, inclinat
sufficient ad obiectum actus imperati: Accedo illustratio, et inspiratio exci
tantes ad actus imperantes ut tales, excitant sufficient ad actus impera
tos: q cons. minor prob. q nil aliud requiritur, ut excitet sufficient volun
ad eliciendum aliquem actum, quam q sibi proponat sufficient obiectum talis ac
tus, et inclinet sufficient ipsa ad talimodi obiectum amplectendum.

mon ut illuminat supone claritatem gra actus charitatis divinae imperare actus religionis. Tunc sic: illustratio, et inspiratio excitantes voluntatem ad actus charitatis divinae prout connexus imperative cum actu religionis, excitant voluntatem ad utrumque actum: sed eo ipso illustratio proponit sufficienter obiectum actus imperati, et inspiratio inclinat sufficienter ad obiectum actus imperati: ergo etiam mox probatur, non excitare voluntatem ad actum prout connexus imperative cum alio, est excitare voluntatem ad actum prout in potentia proximi sine alio; hoc autem est excitare voluntatem ad utrumque.

136. Probo, et explico. Illustratio excitans ad actus charitatis divinae prout connexus imperative cum actu religionis proponit voluntati bonitatem repertam in connexione utriusque actus: sed eo ipso proponit obiectum utriusque actus, quia bonitas actus explicari requirit in explicato obiecto ipsius actus: ergo illustratio excitans ad actus charitatis divinae prout connexus imperative cum actu religionis proponit obiectum utriusque, atque adeo obiectum actus imperati. Rursus, inspiratio inclinans voluntatem ad actus charitatis divinae prout connexus imperative cum actu religionis, inclinat voluntatem ad bonitatem repertam in connexione utriusque actus: sed bonitas reperta in connexione utriusque actus includit essentialiter bonitatem utriusque obiecti: ergo inspiratio inclinans voluntatem ad actus charitatis divinae prout connexus imperative cum actu religionis inclinat voluntatem ad bonitatem utriusque obiecti; atque adeo inclinat ad obiectum actus imperati.

137. Colligitur ex hac doctrina sufficientem gratiam ad plures actus subordinatos: an vero haec gratia dicenda sit virtute sic multiplex eo quod diversa obiecta attingat, et ad diversa voluntatem inclinet, quaestio est fere de nomine, et nullius pretii. Colligitur ad quo sensu diximus numero 93, ad actus imperantes dari auxilia continentia

dicta. Etenim licet voluntas excitet sufficienter ad eliciendum actum imperatum per illustrationem, et inspirationem, qua excitat ad actum imperantem, ut dixi cum imperato; tamen ipse actus imperans est hic, et nunc gratia adiuvans ad imperatum, ut liquet ex numero 86: cum ergo ipse actus imperans sit distinctus ab ea illustratione, et inspiratione, evidens est, ut ad actum imperatum concurrat auxilium non concurrens ad actum imperantem. Itaque quando dicimus ad actum imperantem, et imperatum requiri eandem adiuvantem gratiam, loquimur de gratia ut excitante, et prebenti, quatenus nequit esse actus imperans, ut liquet ex numero 85; cum vero dicimus ad actum imperatum dari distinctum auxilium, loquimur de adiuvante gratia, quae non sit excitans, et prebenti.

Caput 3um

Defensiones sententiae vindicant ab obiicientibus

136

Obiicies 1a: In peccatoribus libera potestate est converti ad Deum: sed non est in peccatoribus libera potestate gratia excitans illuminativa, et affectiva: ergo talis gratia non est necessaria ad conversionem. Probatur consequentia: nam quando ea necessaria haec est causa sine qua non libera non est, non est liber effectus. Sed hic argumento Pelagius ductus ad negandam necessitatem adiuvantis gratiae, satis probabile est, ut patet ex numero 2. Praeterea eodem argumento negari posset Vega necessarium esse prebentem gratiam ad actum fidei, et adiuvantem gratiam ad eum actum salutarem: quoniam ut infidelis elicit libere primum actum fidei, et reliqui eliciunt libere quemlibet actum salutarem; cum tamen in his potestate non sit gratia praeveniens ad primum actum fidei, neque adiuvans ad reliquos. Negat igitur consequentiam ad probationem quia effectus posse liberum esse etiamsi libera nobis non sit causa sine qua non dummodo talis causa non ponat effectum adaequate, et independenter a nostra libera determinatione: ita voluntas divina applicatio omnibus libera nobis

nobis non est, eius tamen sit causa sine qua non cuiuslibet nostri actus liberi.

139 Contra obijcies: gratia excitans, et praeveniens ideo requiritur a nobis, et Patribus ut actus salutares habeant causas supernaturales: sed actus salutares hominis iustificati habent supernaturales causas, etiamsi non detur gratia excitans, et praeveniens: ergo haec necessaria non est ad actus salutares hominis iustificati. Maior constat: probatur minor: quia actus salutares hominis iustificati habent pro causa suis habitus infusos supernaturales. Confirmatur: quia homini iusto ratione gratiae iustificantis debentur species, et cogitationes proportionatae ad elliciendos actus salutares; sed eo ipso, quod debeantur tales cogitationes non est gratia excitans, et praeveniens: ergo haec gratia necessaria non est ad actus salutares hominis iusti.

140 Respondendo maiorem: etiamsi enim ratio ponendi gratiam praevenientem esset, ut actus salutares haberent causas supernaturales, etiamsi non essent necessarii habitus infusi, siquidem omnipotentia potest esse adaequatum principium supernaturale eorum actuum. Alia igitur ratio est, quam diximus numero 103. Confirmatio nimium, adeoque nihil probat: quia eadem forma probari posset homini elevato ad finem beatitudinis supernaturalis esse debita omnia supernaturalia principia, quae constituunt sufficientes potentias ad consequendum beatitudinem, ac proinde nullus eorum esse principium gratiam, aut gratiam necessariam ad actus salutares hominis elevati: quae tamen doctrina tot erroribus, quot verbis constaret. Respondeo igitur negando minorem, quam nunquam supponit ex numero 29.

141 Contra obijcies tertio Ripal. numero 41: quia ad primas partes, et conversionem peccatoris necessaria est gratia affectiva actualiter existens: ergo etiam ad reliquos actus salutares. Probatur consequentia: quia Patres, et Theologi ideo petunt affectionem sanctam, sive gratiam affectivam actualiter existentem, ad primas fidei, et conversionem peccatoris, ut per suavitatem delectationis tollat gravitatem, aut difficultatem, adeoque emolliat voluntatem: sed similiter aliqua, aut eminens debet ad quemlibet actum salutarem: ergo Vo obijcit numero 41: quia Patres affectionem

salutarem antecedit naturalis illustratio intra limitationem obiecti; sed ex ipso antecedit

etiam naturalis affectio simplex, sive affectiva gratia: ergo ett. maior probatur: minor probatur: quia e[sse] boni

excitat naturalis simplex affectio. Dices potest obiici: nam per habitum acquisitum

nequit suppleri munus gratiae affectivae actualiter excitantis; sed ipso gratia affectiva

actualiter existens non est naturalis ad dictos actus salutares; ergo per habitum a-

quisitum suppleri posset munus gratiae affectivae actualiter existentis, ut diximus a

num. 131: ergo ad dictos actus salutares naturalis est gratia affectiva actualiter exis

tens. Maior probatur: nam munus gratiae affectivae actualiter existentis est tribuere nobis sim-

pliciter posse ad actus salutares, ut dixi ex num. 103; sed habitus acquisi

tus non tribuit nobis posse simpliciter, immo illud supponit, et solum tribuit facilita

tem operandi: ergo ett.

Respondeo ad 1um, negando conseq. ad probationem nego ma 141

iorem: non enim voluntas debet per affectivam delectationem, et suavitatem actualiter exis

tentem aliquid, ad emolliri ad actum illum salutarem, ad cuius reponit cum habitua

li, et intensa inclinatione, ut probatum est a num. 131. ad 2um nego maiorem:

nam licet illustratio praecedere debeat, quia incognitum actualiter nequit amplec

ti voluntas, simplex tamen affectio non debet praecedere, ergo non exigit naturalis ex

e[sse] boni: si enim bonum cognitione indifferenti proponitur non est cur voluntas

debeat naturalis ad affectum inclinare: sicut licet obiectum proponatur ut intensi bo

num, non exigit naturalis intensa complacentia, ut fatetur ipse Ripal disp. 103

num. 56.

Ad 3um exemplum nobis a nobis aptum negandum est maior. ad probationem 143

negandum est maior: nam admitto nunc habitibus acquisitis cum Ripal, et cum Phi

losophia, quos tamen descripsimus in libro de anima: non video cur ha

bitus acquisitus nequeat aliquando tribuere posse simpliciter. suppone enim

difficultatem operandi tantam esse, ut posse simpliciter impedita: tunc si ad

veniat a Deo ad superandam difficultatem, ita ut repetitis actibus acquirit

habitum facilitantem, talis habitus tribuet posse simpliciter posse. Dices: nam ea

ea tollens difficultatem, quae impediebat simpliciter potentiam, tribuit potentiam simpliciter puram: sed in ea hypothesi habitus acquisitus tollit difficultatem, quae impediebat simpliciter potentiam: ergo mox patet quod potentia simpliciter impedita non est simpliciter potens: unde qui ferreis vinculis detinetur non est simpliciter potens currere. Igitur per affectiones gratiae decurrentis ad prolongos actus salutares superata est difficultas hereditaria, quae voluntatem impediebat, et reddebatur simpliciter impotens ad amandum salutariter honestum ut notavi num. 134. postea vero repetitione actuum salutarium, consequenter talis debet generari habitus sive sit supernaturalis, ut cum Hurtado, Arriaga et aliis defendit Pater Quirós libro 8° Metaphysicae tractatu 2°, num. 9, sive sit naturalis, ut cum Molina, Conin[ck], [illegible] et aliis sentit Ripalda disputatione 55: sive autem acquisitus habitus sit naturalis sit, decurrere non potest ad subsequentes habitus salutares prout elevatos per habitus infusos pertinentes ad easdem virtutes, sicut decurrit etiam naturalis potentia ipsa elevata.

Contra 4am solutionem

124 pontis numero 131, obiicit Pater Ripalda numero 68. omnis actus salutaris supponit per se gratiam auxiliantem, quae moveat, et excitet voluntatem ad ipsum: sed actus imperatus Religionis non supponit per se actum Charitatis imperantem: ergo ad talem actum imperatum necessaria est alia gratia, quam ipse per se supponat. Confirmatur secundo: nam praeter illustrationem, et affectionem bonitatis divinae moventis ad actum Charitatis, requiritur ad actum Religionis supernaturalem illa supernaturalis illustratio, et affectio honestatis, quam actus Religionis amat: ergo praeter auxiliantem gratiam necessariam ad actum Charitatis imperantem, alia est est necessaria ad actum Religionis imperatum ~~~~~~~~

ad actus religionis imperatos. — Respondeo 2.º concedendo totum syllogismum: nam
ad actus imperatos non primus naturalis gratiae auxiliantis ad actus imperantes ut ta-
lis [illegible] dictas; sed actus ipse imperans sit causa auxilians actualis gratiae ad actus im-
peratos, ut dictum ex n. 86. — Ad 3.um distinguo antecedens, nego consequentiam: nam eadem illu-
stratio et affectio versatur superficialiter circa objectum utriusque actus, ut ex fundamentis nos-
tris supra dictis dicit.

Disputatio 5.ta

De causalitate auxiliantis gratiae actualis.

Caput 1.mum

Indicatur praecipua difficultas circa istud.

Decisi efficaciam auxili- 145
antis gratiae ad actus salutares distinxi n. 62, eamque naturalem, physicam, vel mora-
lem; hinc negavi naturalem efficaciam physicamque decreti. Nunc praecipua occurrit dif-
ficultas in explicatione illius distinctionis, veriatur [illegible]: an moralis causalitas
sufficiat, vel potius concedenda sit auxilianti gratiae actuali physica causalitas in actus sa-
lutares?

Ubi statim notandum est supponi a nobis id quod sine controversia de 146
nomine negari non potest, scilicet auxilianti gratiae actuali competere moralem con-
cursum et causalitatem in actus salutares. Probatur: nam moralis concursus et causalitas
competit entitati suadenti, aut moventi intentionaliter, aut allicienti, aut provocanti
voluntatem ad aliquid: sed suadere, movere, allicere, aut provocare, aliaque hu-
iusmodi, conveniunt auxilianti gratiae actuali, ut satis dictum ex huiusque dictis, maxime
a n. 52: ergo moralis concursus, sive causalitas competit auxilianti gratiae actuali. Itaque
concursus iste, sive causalitas considerari potest, vel praecise quantum est ex parte aux-
iliantis gratiae, vel prout simpliciter et absolute concurrit cum voluntate ad actus salu-
tares. Si 1.º modo spectetur, solum affert motionem illuminativam gratiae cum intellectu, et
affectivam gratiae cum voluntate, eamque independenter a libero consensu. Si 2.º modo consideretur

moralli deusm per unione pr̄dictg. ~~imbuit~~ involvit eug liberus liberg volun hi. obt. rurūg ex n̄ 37. &c.

147 Igit motibg auxilianti grã, sive auxilianti grã actualli, physicg deurug et calitatg. atribuunt plures graves theologi, quos afert Rigal d.e L. 6. n. in quibus inter se dissentiunt: nā alij deludunt ciusm. calitatg. auxilianti grã actualli, eug quando in fini habitus adiunt in eadē libro, et dixerunt efficient ad actus salutares. Reliqui theologi physica calitats atribuunt auxilianti grã actualli tantū in ab sentia habituum in fusorum: nā his præsentibus calitas auxilianti grã solū e moralli. Plurg ex his iqui etiā aliqui ciusmi physica calitatem atribuunt grã afectivã, non autē illuminativæ, alii ostiang grã deu pexe physica calitate ad actus salutares defendunt, quos pro viribus sequit Rigal citatus, et Sparza tomo 1. l. 1. § 117.

148 Qua dē cō denegat physicas deurug, aut calitats motibus auxilianti grã. eg tradit d. ex Suarez l. 3. de auxl. c. 17. ubi n. 16 ait, factā nec di by Thomg, nec alij theologum prat dd. tribuisse motibus grã exi tantā efficiēntia physica. Imo hoc peritissimus scient ascrit eiusmodi efficiēntia non haxe in dl. alie dissiti fundamentis. secunt granadus, Tannerus, Lorca, et plurg nobiles dd., quos innuunt Rigal, et imitat Obiedo deroviexa l. 1. punct. 7.

Caput 2.

Sa a nobis de probat.

149 In deliti nihil e dubij ea, quea dictus defendenda suffigio dg sig. burry q docueram, in deroviexij de anima, quatenus efficati requiritg, non efficiē physica actus voluntati: rurus hic an 51 circa grã auxilianti actuallem,

sive motus adiuvantis gratiae distincte de facto in actibus intellectus, et voluntatis: dicendum quod distinguunt esse, gratiam adiuvantem actualem, sive motum adiuvantem gratiae non influere physice in actus salutares. Non est: neque quod adiuvantis, et Doctores Scoti, dicunt adiuvantem gratiae actualem esse necessariam, quamvis adiuvans gratia actualis non influat physice in actus salutares, ad hoc necessarium est, non dicta, et Doctores falso docuerunt Calvinistae adiuvantem gratiam actualem: quod talis gratia efficienda non est physica causa actuum salutarium. Tamen solutione argumentorum probabiliter, et ita explicatur: nam quod actualis gratia adiuvans caveat, adiuvet, aut operetur, verificatur simpliciter, licet non sit causa physica actus salutaris: sic enim verificatur quod actus imperans cavet imperatum, intentio finis electionem mediorum, et amor efficax Dei praeceptorum implicationem, quamvis neque imperans in actus imperatum, neque intentio electionem, neque amor Dei in praeceptorum implicationem tanquam physica causa influat: Thomistae potius dicta, et Doctores probarunt, nisi quod actualis gratia adiuvans cavet actus salutares: quod est etc.

[illegible] Pelag. dicta Calvinistae de Pelagianos decernunt auxilium gratiae efficiens supernaturales actus: Sed auxilium quod de illis decernunt, non est aliud, quam actualiter in motibus vitalibus distinctum: quod auxilium gratiae actualis in motibus vitalibus distinctum est efficiens supernaturales actus. Probatur: nam incredibile est a Doctoribus, et Dei Sui praedeterminans auxilium, cuius officium est supplere, et elevare imbecillitatem naturae, virtutisque simpliciter ad actus supernaturales efficere: sed de solo actuali auxilio dicta, et Doctores Pelagius agebant: quod actuale auxilium dicebat obliquum esse quod suppleret, et elevaret imbecillitatem naturae, virtutisque simpliciter ad actus supernaturales efficere. Quod dicendo [illegible] argumenti syllogismi: ex quo minime colligitur auxilium actuale distinctum in illuminatione, et inspiratione producere physice actus supernaturales, sed physice efficere, aut causare, sive haec causalitas physica sit, sive moralis duntaxat: sufficit enim moralis causalitas, quam notavi numero 62. 150 efficiens

Ad [illegible] 151

solutio perspicua adaptetur, revocandum est in memoriam id quod superius in
culcavimus, ut Pelagium docuisse, nullam Dei gratiam esse necessariam ad actus
salutares, praeter naturales arbitrii vires, et doctrinam legis. Unde sequitur, Deum
et Ecclesiam sufficienter docuisse, atque definiisse contra Pelagium, eo quod illi
docuerint, et definierint, necessariam esse ad actus salutares illuminativam, atque
affectivam gratiam distinctam a naturalibus arbitrii viribus, et doctrina legis, divini
tusque a Deo infusam: nam evidens est, contradictoriam esse nullam gratiam requi
ri, aliquam gratiam requiri. Verum est, quod licet in linea intentionali red-
dat naturam simpliciter potentem ad actus salutares per solam illuminationem, et
inspirationem voluntati, quae nulla alia gratia in linea intentionali deside-
rat, tamen per hanc gratiam non reddit naturam simpliciter potentem in linea physica,
+ auxilio et extendendo omnes lineas: quia indiget adhuc ~~alio~~ alio physice efficiente sa-
lutarium actuum, sive hoc sit habitus infusus, sive supernaturalis virtus
operativa.
158 Hoc posito conclusionem maxime distinguo, virtutem quae simpliciter
ad actus salutares sufficere, tam in linea entis physici, quam intentionalis vir-
tutem nego, in linea, vel physici entis, vel intentionali, concedo maiorem. Deinde omissa mi-
nore, distinguo consequens: virtutem quae simpliciter ad actus salutares sufficit, tam in linea
entis physici, quam intentionalis, nego: in linea, vel entis physici vel intentionalis, concedo
consequentiam. Ita enim Ecclesia docuere illuminativam, et affectivam gratiam esse necessariam: nam haec oratio
sufficienter contradicebat Pelagio. Utrum autem eiusmodi gratia tribuat necessariam adaequatam
virtutem supernaturalem, non solum in linea intentionali, aut morali entis, sed etiam
physici; vel, potius tribuat solum virtutem in linea intentionali, aut morali entis,
theologis disputandum reliquerunt. Immo non semel exprimere videntur, intentio-
nalem tantum esse, aut moralem concursum illuminativae, atque affectivae gratiae; nimirum
quia dicunt dari, ut pateat quod latebat, et suave fiat quod non delecta-
bat: et similia plura, quae dedimus numero 51, 52, 72, et 73.

153 Sicut ipsa

5.a Ordinaria providentia Dei producit effectus creatos per causas: sed nulla est causa alia quam magis proportionata ad producendos actus salutares disponentes ad iustificationem, et ad infusionem habituum supernaturalium, quam gratia illuminativa, atque affectiva: ergo huic providendum est virtus physice effectiva talium actuum. Probatur: nam per se loquendo actus actualis sive gratia illuminativa, et affectiva potest non ponere supernaturales actus, quin ipsum non ponat: ergo signum est, quod haec gratia habet virtutem physice effectivam talium actuum.

Deus dispensando maneat: producit effectus creatos per causas adaequatas semper, vel inadaequatas, omitto modo. Omitto, inquam, Deus iuxta leges ordinariae providentiae non operari sed solos creatos effectus: sed unicuique effectui suo designare creatam causam. Non tamen eiusmodi causam semper esse adaequatam: contingit enim ut Deus tanquam specialis causa concurrat ad producendum effectum, cuius nulla est causa 2.a adaequata. Exemplum adest irrefragabile a Physiologo Deo licet ... ... Deus concurrere immediate elevando potentiam vitalem ad producendam gratiam illuminativam, et affectivam, quando non adest proportionatus habitus: ergo aliquando iuxta ordinariae providentiae leges concurrit Deus tanquam specialis causa ad effectum creatum ponendum sine causa adaequata creata. Hoc ipsum quod Physiologus dedit actibus indeliberatis ... gratiam, Deus dedimus actibus deliberatis supernaturalibus ... absentia habituum infusorum producuntur sive ab ipso Deo per principium adaequate, et elevante immediate, et imperfectionem ... in illa anima. Quia etiam ... in ... ratione probatur ... nam illuminando intellectum supernaturaliter ... sunt ultima dispositio ad habendam supernaturalem volitionem deliberatam: sed iuxta ordinariae providentiae leges ... dispositionem producit etiam supernaturalem ... virtutem ... simul cum gratia vitali illi producit illuminationem, et affectionem illam, producit etiam supernaturalem volitionem deliberatam.

sine

Ad 3 [illegible]

155 nec cog: ng eo progsiti quod gra illuminativa, et afectiva sit necessaria ad eliciendos actus salutares, na [illegible] illa dictione est simpliciter impotens eligere eos actus: sicut volas sine cognitione nalli est simpliciter impotens amare, et proinde cognitio debet praeiri simpliciter, quin nallis cognitio influat physice in amare, ut Ripal ipse dedit n. 45. Dicit differentiae est, quod ante cognitionem supponitur volas cum potentia adaequata productiva amoris nallis; at ante gras illuminativas, et afectivas non supponitur volas cum potentia adaequata productiva amoris salutaris: adeo adeo videtur accipere supplementum virtutis ab ipsa gra illuminativa, et afectiva. Sed dico: neg ante gras afectivas, et illuminativas supponitur volas sufficienter elevata, et cum adaequata virtute physica ad amorem salutarem quod ipsa gra illuminativa, et afectiva non est physice productiva; tum quia neg ante gras illuminativas, et afectivas supponitur volas cum virtute supernaturali elevante antrus ad producendas illuminativas, et afectivas gras: sed ipsa illa virtus elevans ad producendas illuminativas, et afectivas gras elevat ad actus salutares ab illa gra ponendos, ut dicit ex n. anti: quod etc.

156 Oporte 3o

in eadem sententia virtus productiva actus liberi debet esse propria volunti, quia nequit esse volas perfecti libera, nisi sub dominio suo habeat maxime virtutes: quod virtus productiva actus salutaris debet, vel produci a volunte, vel cum illa uniri, vel ab illa exigi, quia solum aliquo ex his modis ea virtus exit sub dominio voluntatis: quod in absentia habituum infusorum nequit esse principia virtus elevans et ipsius voluntatis nallis in ordine ad actus salutares. Dico: quod nullo ex dictis modis principia est sub dominio voluntatis: neque enim a volunte producitur, neque cum illa unitur, neque ab illa exigitur. = Hoc arguitur, quod debet nunquam posse voluntas elevari extrinsece principiis aliis ad eliciendos supernaturales actus liberos, cum non posset elevari, ut fundat ipse Ripal d. 95. Quod stetuo extimamente, nando

aliter cum ad operationem vero, voluntas humana unitur cum omnibus supernaturalibus virtutibus; in quibus unione physica, sed intentionalli infallibili consistit in va luntate, quae Deus decrevit humanae supernaturali ad eam libere supernaturales cum volunte humana, quoties ipsa caeteris habitibus infusis se detat ad eiusmodi actus: hic enim Deus decrevit ita connectit humanam supernaturalis omnibus virtutibus, ut voluntas perfecti libera sit, et in suo dominio habet virtutes naturaliter ad eiusmodi actus.

Opponit 7° gratia excelo 6°. 157

si voluntas se sola est sufficiens in genere causae physicae efficientis ad eliciendos actus liberos supernaturales, debebit sine illustrationibus, et inspirationibus naturaliter ad exercendum eiusmodi virtutes: quae illustrationes, et inspirationes sunt habere rationem gratiae, quod est Pelagium. Nec tamen, quis minime sententiam nostram impugnat, nec eam expugnat: nunquam enim dicimus voluntatem identificatam sibi virtutes physicas adaequati effectivas actuum supernaturalium, imo expresse dicimus virtutes physicas adaequate effectivas actuum supernaturalium de rivari in voluntate per elevationem provenientem, vel ab infusis habitibus, vel ab externa omnipotentia virtute.

Disputatio 6ª

De efficiente, atque excitante causa auxiliantis gratiae actualis

Caput 1um

Efficiens causa explicatur.

Cum anno 24 dicit 158

auxiliantis gratiae actuantis et excitantis dona efficiens causa investigan da nobis est: non naturalis causa est intus, et voluntas vero non colliget a ... Sl. Lit. Trino Lª 9° Causa vitalis physica elevata per supernaturales virtu tes est causa efficiens auxiliantis gratiae actualis. Insinuavit ... n 43, et 60

ex q tradunt communiter videndi in Physica D. Lot., et Oviedo Controversia 3a punt 10. Duas igitur sua nostra partes complectitur: 1a est vitalis gratiae influere concursu physico in gratias adhaerentes actuales, sive in supernalles illustrationes, et inspirationes. 2a est, gratiam vitalem non praestare homini concursum, sed elevatam supernalli virtute. 2a pars nemini dubia est, et probatur ex n. 63. Probant aliqui 1am partem, eo quod illustratio, et inspiratio sint actus vitalles, et eo ipso debeant produci physice a gratia vitalli correspondente: sed argumentum hoc infirmum dixi n. 59.

59 Probo ergo. Vitalis gratia producit physice actus supernalles deliberatos, et efficaces; ergo producit etiam actus indeliberatos, et inefficaces, qui sunt actualis gratia. Antecedens autem negari nequit: nam Tridentinum sessione 6a cannone 4o damnat docentes, liberum hominis arbitrium divinae vocationi consentiens, nihil omnino agere, mereque passive se habere: unde deliberatos, et efficaces consensus supernalles agit ab ipsa gratia influente. Solum dubitare Catholici vix possunt, an gratiae vitalli actio sit immediata, et physica, vel mediata dumtaxat, et radicalis, ita ut supernalle principium elevans sit tota ratio agendi. Sed huius iudicium libris suis in locum remittimus: interim satis efficaciter ostendit immediatam gratiae vitalli actionem in actus supernalles a P. Rispol D. 30, et Oviedo Controversia 3a de Beatitudine. Consequentia vero probatur: nam tota perfectio supernallis actus, indeliberati, et inefficacis includitur in actu supernalle deliberato, et efficaci; atque adeo gratiam valens producere physice deliberatos, et efficaces, negari non potest valere producere physice indeliberatos actus, et inefficaces. Confirmatur: nam causa valens producere physice formam valet producere ultimam dispositionem ad formam, ut ex physica speculatione notum est: sed actus indeliberati, et inefficaces, qui sunt actualis gratia adiuvans, sunt ultima dispositio ad consensum deliberatum, et efficacem, nulla enim alia

5a

posterior dicti requirit in anima ad habendum ivimi efficacem, qui vitalis potentia valens physice producere efficacem deliberatum, et efficacem, valet etiam physice producere actus indeliberata, et inefficaces, qui sunt actualis gratia auxilians.

Dico 2° conclusio. Supernaturalis virtus elevans vitalis potentias ad productionem illuminativae, et affectivae gratiae est extrinseca omnipotentia divina, quando non adest infusus habitus sufficiens; ipse vero infusus habitus est virtus elevans, quando adest sufficiens expeditus. 160

hac prima parte conclusio libro praedicto speculatus n° 65: nam ex ea colligitur semper esse naturam omnipotentiam divinam elevantibus vitalis potentiae. Probo 2° partem: nam quando non adest infusus habitus sufficiens, nulla est alia virtus praeter omnipotentiam, quae potentiam vitalem elevare possit ad productionem illuminativae, et affectivae gratiae: ergo tunc virtus elevans est extrinseca omnipotentia divina. Antecedens probatur: nam quod per omnipotentiam suppleri possit, et proportionari vitalis potentia ad eliciendum actum vitalem, ut liquet ex n° 65. tum quia qualitas transiens infusa animae, elevans naturales potentias ad producendum illuminationes, et inspirationes indeliberatas, aliquo tamen modo n° 57 non existit de facto, ut probavi n° 97.

Dico 2° 161

2° partem: nam habitus supernaturalis est sufficiens virtus ad producendum actus indeliberatos et inefficaces versantes circa obiectum actuum deliberatorum, et efficacium producibilium ab eisdem habitibus: ergo si aliunde non sit impeditus, concurret elevando naturales potentias ad producendos actus indeliberatos, et inefficaces, in quibus illuminativa, et affectiva gratia consistit. Antecedens patet ex n° 159: nam ea valens producere formas valet etiam producere ultimam dispositionem ad formas, in materia praecedentis exigentiae: indeliberatus autem, et inefficax actus, qui est illuminativa, aut affectiva gratia, est ultima dispositio ad actum deliberatum, et efficacem versantem circa idem obiectum. Declaratur: nam actus supernaturalis

efficax, et inefficax, deliberatus, et indeliberatus tendentes in idem objectum differunt solo ex modo tendendi: sed habitus idem infusus est virtus physice productiva actuum differentium solo ex modo tendendi: ergo idem habitus infusus est virtus physice productiva actuum efficacium, et inefficacium, deliberatorum, et indeliberatorum; adeoque adeo sicut infusus habitus elevat vitalem potentiam ad efficaciter et deliberate actus physice producendos, elevat etiam ad inefficaciter, et indeliberate. minor probatur: nam idem habitus charitatis producit amorem Dei absolutum, et conditionatum, amorem benevolentiae, et desiderium, amorem liberum in via, et naturalem in patria.

Caput 2um

Firmat amplius utramque conclusionem solutione argumentorum

162 Vidimus conclusionem apponi solenne illud pronuntiatum, quod gratia excitans, et praeveniens fit in nobis sine nobis: quod debet fieri sine physico concursu vitalis potentiae: debet ergo fieri sine physico influxu habitus concurrentis. Sed hoc concursus individuus est potentiae infusione habitus non concurrat ad actus, adeoque non conveniet potentia. Sed quando utramque supra doctrinam positam in 60. axiomate sumpti explicatio patet ex n. 43, et 44.

163 Arguitur 1° contra 2am conclusionem. Solus Deus producit physice gratiam auxiliantem habitualem (de qua diximus n. 23): ergo solus Deus secluso physico concursu potentiae vitalis producit gratiam auxiliantem actualem. probatur consequentia: quia tota scriptura, et Patres pro minus tribuunt Deo, tanquam unico largitori, et auctori gratiam auxiliantem actualem, quam habitualem. Confirmatur. Si potentia vitalis simul cum Deo producit physice gratiam auxiliantem actualem, ipsa vitalis potentia sibi ipsi auxiliaretur, sicut Deus ipsi auxiliatur: sed nequit admitti quod ipsa vita

illa gratia sibi auxiliatur, seu Deus, sive auxiliatur, alioqui Deus non esset unicus auctor gratiae: quod gratia vitalis non producit simul cum Deo auxiliantem gratiam actualiter. minor probatur: quia quando Deus solus sic, nihil est aliud nisi quod producat auxiliantem gratiam, et illi tribuat gratiam vitalem; hoc autem totum faceret vitalis gratia, si cum Deo simul produceret ipsam auxiliantem gratiam.

Dico, omnia ante, tandem 1o: quod gratia habitualis, sive habitus infusus habet aliquam perfectionem in ordine ad actum deliberatum, et efficacem, tamen gratia ad producendum physice talem actum: quatenus habitus non est ultima dispositio ad talem actum: quod probantur in 1o quod vitalis gratia producit physice gratiam auxiliantem actualem, probant quod non producit physice gratiam auxiliantem habitualem. ad probationem in 2o, utrumque gratiae Deo attribui tanquam unico largitori, et auctori; non quod utrumque sibi Deus producat physice, sed liberalitas, atque indebite producit et tribuit nobis. Ad 2am rationem, nec maior. ad probationem, nego, Deus auxiliari per vitalem gratiam, non requirit quod gratiam producit: sed quod illa producit liberaliter, et indebite tanquam unica primaria causa elevans, et roborans imbecillitatem nostram: cum igitur vitalis gratia licet physice producat cum Deo eandem gratiam, non illa non producit tanquam primaria causa elevativa sui ipsius, sequitur quod non sit auxiliatrix, in rigore loquendo, etc. Dico 2o, contra vanire videntur Divi Thomae verba ex 3a parte quaestione 2a articulo 3o corpore: 1o causa omnium bonorum nostrorum per auctoritatem est Deus, et per hunc omnis nulla causa habet aliquid boni pertinere ignorans, quod illud 1ae ad Chorinthios 4o: quid habes, quod non accepisti? potest 2a ratio aliquid esse causa habet alicuius boni habendi in quantum est in hoc ipso Deo cooperari. 164

Obiicies 3o 9o parte 165

Dico 2o. Utrumque auxilium simul cum gratia illuminativa, et affectiva excitante

ad actum praeceptum diungere potest actum contrarium prohibitum: sed si illuminativa, et afectiva gratia producente ab habitu in fuso non potest liberum arbitrium simul cum talli gratia diungere actum contrarium prohibitum: ergo illuminativa, et afectiva gratia non producitur ab habitu infuso. Minor probatur ex Tridentino sessione 6a cannone 4o definiente liberum hominis arbitrium posse disentire Deo vocanti: posse enim disentire est posse diungere simul cum gratia vocante disensum, et oppositum actum, ut Patres Praemotores urgendum porro est. Minor probatur: nam cum habitu infuso nequit diungi oppositus actus prohibitus, ergo cum habitu fidei infallibiliter, aut cum habitu Charitatis actum Dei, vel carentia amoris praecepti: ergo neque potest diungi tallis actus prohibitus cum gratia illuminativa, et afectiva, quam producunt ab istis habitibus. Sequela probatur quia quod est incompatibile cum causa, est incompatibile cum effectu pendente actualiter ab ipsa; siquidem destructa causa nequit subsistere effectus pendens actualiter ab ipsa.

166 Notandum pro solutione gratiam illuminativam, et afectivam considerari posse dupliciter: primo physicative et proprie, et entitative virtute sua; et hoc modo divina vocatio ad actum liberum semper est compatibilis cum disensu, vel actu contrario prohibito. Secundo considerari potest illuminativa, et afectiva gratia reduplicative prout actualiter pendens ab habitu infuso, producente ipsam, et conservante; hoc autem modo incompatibilis est gratia illa cum disensu, et actu contrario prohibito. Quia sub illa reduplicatione involvit habitum infusum incompatibilem cum disensu, et actu contrario prohibito. Ergo Deus Scientia sua media videat, quod cum gratia illuminativa, et afectiva physicative, et entitative indifferente ad consensum, et disensum, ponet homo vocatus actum contrarium prohibitum: tunc gratia illa non producit ab habitu infuso, sed ab illa origine, quam producimus ab

habitu est in compatibili cum peccato illi futuro; si autem Deus per scientiam mediam videt, quod sub gratia illuminativa, et affectiva ponet hic vocatus dissensum, et actum impeditum, tunc gratia illa reddere potest ab habitu infuso producente prout pendens a tali habitu sit in compatibili cum dissensu, et actu contrario prohibito; tum hanc compatibilitatem dissensus, et minime laedens voluntatem ut colligi potest ex dictis in Ima de incarnatione a n. 618, adde ex dicendis in 2. de dup.

// Hac notatione facta redeo ad argumentum. 161

Quando mīg. non illuminativa, et affectiva gratia, sanctificativa, et entitative considerata producitur ab habitu infuso non potest liberum arbitrium simul cum tali gratia sanctificative, et entitative considerata iungere actum contrarium prohibitum, nec non potest liberum arbitrium simul cum illa gratia considerata reduplicative, et prout pendente a tali habitu infuso producente ipsam iungere actum contrarium arbitrium: non potest in sensu ante, et absoluta: non potest in sensu consequente, et suppositione solido mīg, et nec aēos. Item sicut decretum indifferens ad operationem, et non operationem liberum dependens a decreto habito per scientiam mediam operationis, et efficaciter intendens operationem; non reddit liberum arbitrium impotens ad carentiam operationis in sensu ante, et necessitante, sed solum consequente, et non necessitante; licet iunctum cum illo consideratum reduplicative, et prout a tali decreto dependens iungi non possit cum carentia operationis: sic gratia illuminativa, et affectiva indifferens ut iungatur cum operatione, et eius carentia, si hic, et nunc oriatur ab habitu infuso praesupponente scientiam mediam operationis futurae, non reddit liberum arbitrium impotens ad carentiam operationis in sensu ante, et necessitante, sed solum consequente, et non necessitante.

Dices 4°

168 Ad eandem partem. Habitus subjicitur liberae determinationi voluntatis, juxta vulgatum illud, habitibus utimur quando volumus: sed hic gratia excitans delitescit in actibus indeliberatis productis ab habitu infuso talis habitus non subjiceret liberae determinationi voluntatis: quia cum gratia produci nequit ab habitu infuso. Minor probatur: nam actio productiva actus indeliberati non pendet a libera determinatione voluntatis, siquidem talis actio ponitur indeliberata, hoc est sine libera voluntatis determinatione: sed ideo habitus in productione talis gratiae subjiceret liberae determinationi voluntatis quia actio productiva ejusdem gratiae penderet a libera determinatione voluntatis: ergo etc.

169 Omissa nunc subjectione habitus infusi, circa quam non est una theologorum mens videnda apud Arriaga 25 ..., dico distinguendo majorem: habitus subjicitur etc. quoad actus voluntatis liberos, concedo: subjicitur etc. quoad actus voluntatis non liberos, nego majorem. Distinguo etiam minorem: talis habitus non subjiceret liberae determinationi voluntatis quoad producendos actus non liberos, concedo: quoad producendos actus liberos, nego minorem, et consequentiam. Igitur verum est quod omnia concurrentia ad actum liberum subjiciuntur liberae determinationi voluntatis in productione talis actus: quia videlicet nulla causa concurrat ad actum liberum, sed potius ipsam causam determinat ad producendum: cum enim actus ut liber pendeat essentialiter a libera determinatione voluntatis nequit esse ab aliqua causa operante independenter a libera determinatione voluntatis. At indeliberatos actus, prout opponuntur libero, independenter a libera determinatione voluntatis; ergo etc. causae concurrentes ad actum indeliberatum non pendent a libera determinatione voluntatis: quia independenter a libera voluntatis determinatione concurrere possunt ad actum independentem a tali determinatione. Unde habitus producens actum voluntatis liberum subjicitur liberae

voluntis detractioni, non vero subtrahit, ut inde liberatus actus simul cum voluntate producat: requiritur vero talis gratia, et habitus determinans ab aliis extrinsecis, nempe l., actuantia cognitionum, et potentiis independenter obiecti, ab alia gratia residente ad actum.

Caput 5um

Indicatur excitans gratia auxiliantium atque actualis

Gratia excitans 170
in theologia nullus explicat efficientiam physicam, sed praecise explicat applicativam principiorum efficientium. Sic exprimens excitans intellectum in [illegible], et obiectum cum alio statu excitatur ad illius cognitionem, quod est obiectibus [illegible] cognitio virtus est applicativa principiorum efficientium cognitionis alterius. Hoc posito

Dico 1°. Gratia immediate, et 171
directe excitans auxiliantes gratias actuales solet esse alia gratia auxilians actualis. Probatur: nam ipsa gratia auxilians actualis est virtus immediate et directe applicans principia efficientia physica gratiae auxiliantis actualis; ergo etc. Probatur minor: nam gratia illuminativa est virtus immediate, et directe applicans proxima efficientia simplicis, et indeliberatae complacentiae, quae est gratia affectiva. Proponit enim directe, et immediate obiectum proportionatum tali complacentiae. Rursus, inspiratio ipsa, quae est gratia affectiva, applicat immediate, et directe voluntatem, et cum voluntate reliqua principia efficientia ad eliciendum affectum deliberatum, et efficacem circa suum obiectum; affectus autem deliberatus, et efficax solet esse actualis gratia auxilians, ut liquet a n° 85.

Dico 2°. Deus per se solum excitat mul- 172
toties auxiliantem gratiam illuminationibus; nunquam tamen solus excitat

tat immediate, et directe gram affectibam. Pbat 2a pars probatu facilior: nq ante affectibam gram praecedit semper immediate, et directe illuminatiba: q illuminatiba excitat immediate, et directe affectibam, ut ptat ex numero antecedente: q nunquam Deus solus excitat immediate, et directe affectibam gram. Liquet cons. maior ptat: nq circa incognitu obtu, aut circa obtu improportionate cognitu, n versat voluntas p inefficacs affectu: sed eo ipso, quod praecedere debeat inefficacs voluntatis affectu proportionata obti cognitio, praecedit illuminatiba gra: q etc.

173 — 1a is pars duplicem ptinet particula: videlicet, et q Deus grq illuminatibq excitet immediate, et directe, et q multoties excitet per se solu. 1a ptat: nq qui vocat e causa aplicans ad operandu gra efficientia vocationq; vocat autq Deus immediate, et directe, et vocatio e illuminatiba gra, ut ptat a n 51: q immediate, et directe aplicat Deus ad operandu gra efficientia vocationq, siue illuminatibq grq; atq adeo excitat immediate, et directe istq grq. unde licet una illuminatiba gra excitet ipse illuminatibq aliq; tamen Deus semper excitat ut pncipalis Author, et primaria causa excitatiua vocationis.

174 — Pbat praeterea q Deus multoties per se solu excitet illuminatibq grq: nq saepe dormientes illustrat, et cogitationes reru caelestiu prouocantes intense vel ad amorem Dei super omnia, vel ad peccatoru paenitentiq, vel ad alios salutares affectus, quin apareat creatura aliqua excitatiua earum cognitionu: q Deus solus tunc e excitativa ea illuminativq grq. sic liquet: q ubi n apparet causa specialis operanti attribuit Philosophia effectu. de qua re praeter [illegible] [illegible] Augustini testimoniu: scribit enim in libro de praedestinatione Sanctorum c. 8: Valde remota e a sensibus carnis haec schola: multos venire videmus ad filiu, q multos credere videmus in Christum. Sed ubi, et quomodo a Patre audierint hoc et didicerint, n videmus: nimius gra ista secreta e. nec longe abit ab eodem sensu [illegible]

citatur n. 81.

Dico 3º mediate, et indirecte excitare solent Angeli 175
illustrationes Angeli, et aliae creaturae. De Angelis Bernardus
sermone 12 in Psalmum Qui habitat, subdit: quin itaque tam bonas
immissiones [illegible] credat per bonos Angelos fieri; et tamen e contrario
malas vero fiant immissiones per Angelos malos. Et sermone 32 in Cantica ait de Angelo custodi: ipse est, qui
in [illegible], sedulus quidem [illegible] animam [illegible]
et assiduis suggestionibus monere. Plura ex Augustino, aliisque [illegible]
colligit Suarez lib. 6º de Angelis c. 16, et Granado tractatu 8º [illegible]
Quod autem munus Angeli praestant commotione phantasiae, et
speciebus sensibilibus, qua excitant honestas cogitationes [illegible]; his
autem existentibus Deus immittit illuminativam gratiam iuxta legem praesentis
providentiae elevandi naturales creaturas ad supernaturalem beatitudinem; ideo adiuvante,
et indirecte illuminativa gratia excitant.

Quod attinet ad alias 176
creaturas explicat eleganter Prosper lib. 1 de vocatione gentium c. [illegible],
ubi exponens verba Christi ex c. 6 Joannis: Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: quae ab Augustino
praeceptore suo intelligunt de tractione per gratiam, scribit: Nemo
venit, nisi attractus, [illegible] quicumque [illegible] veniunt attrahuntur;
trahit [illegible] ad Deum [illegible] elementorum, et [illegible] in
eis sunt elegantissima pulchritudo: invisibilia enim ipsius a creatura
mundi per ea, quae facta sunt intellecta conspiciuntur. Trahit
eum [illegible] cognitio, et divinorum operum creatura est. Id
[illegible] prosequitur lib. 2º, c. 8 de vocatione gentium: cui [illegible]
Gregorius lib. 12 [illegible] c. 8, et in Psalmum [illegible] ad illa verba:
Unanimiter et multum misericors, subdit: Vocat undique ad exercitiones,

vocat undique ad poenitentiam, vocat beneficiis creaturarum, vocat imbuendo tem[illegible] vivendi: vocat per lectores, vocat per tractatores, vocat per internam contractionem, vocat per flagellum correctionis, vocat per misericordiam consolationis etc. [illegible] [illegible].

Controversia 2ª

De auxilio sufficienti divinae gratiae

Post explanata munia sufficientis et efficacis gratiae aggredimur [illegible], ut quid hinc faciamus ad efficacem. quae autem scholasticae explicationis dividat sufficiens gratia, duplici [illegible] resolvimus: priorem una essentiam, et necessitatem gratiae sufficientis exponet: altera ~~[illegible]~~ disseret de subiectis, quibus a Deo providetur auxilium gratiae sufficiens.

Disputatio 1ª

De essentia, et necessitate auxilii sufficientis

Caput 1um

Explicatur ~~[illegible]~~ quid sit auxilium sufficiens et efficax divinum.

Efficax aequivoca vox est, ut opportune notat Pater Suarez lib. 4 de Auxiliis cap. 8: solet enim aliquando usurpari pro ~~[illegible]~~ potentia efficiente, sive pro effectiva virtute cuiuscumque generis efficientis. Et in hac ~~[illegible]~~ usurpatione [illegible] [illegible] sufficiens ab efficaci ~~auxilio~~ auxilio ad actus supernaturales; nam sufficiens auxilium includit rationem potentiae efficiendi, sive efficientis virtutis. Immo addo auxilium insufficiens [illegible] ab efficaci iuxta hanc vocis usurpationem: quia auxilium insufficiens est [illegible] virtutem aliquam efficiendi habet, sed non totam necessariam: [illegible] quod virtutem aliquam habet, [illegible] auxilium efficientibus; non [illegible] causam inadaequatam efficacem [illegible]

generica: quod auxilium insufficiens est efficax, quatenus efficax remittit pro effectivo.

Alia longe diversa comparatio eiusdem termini communissima 179
apud Theologos, quatenus scilicet efficax auxilium, ut notavi num. 48, remittit pro auxilio determinante, et inferente effectum, ita ut non solum tribuat posse sed etiam operari. In hac acceptione efficax auxilium nexio est simpliciter sufficiens: implicat enim quod praestat, et inferat effectum quin ponat simpliciter, et absolute. Tale auxilium sufficiens simpliciter est quod constituit posse simpliciter, et absolute. Ergo in hac acceptione efficax auxilium nexio est simpliciter sufficiens; adeo adeo auxilium praecise sufficiens, sive relative praecise, nec excludit efficax, nec excludit ab efficacia. In aliis auxilium sufficiens, ut distinctum ab efficaci debet esse pure sufficiens: etenim auxilium pure sufficiens in esse talis includit negationem operationis: ergo eo ipso distinguitur ab efficaci ut talis: ergo. Probatur minor: quia auxilium efficax ut tale, sive in actu primo includit ipsam operationem; vel saltem in actu primo includit infallibilem illationem operationis: sed ab auxilio ut includente operationem, aut infallibilem illationem operationis, distinguitur nexio auxilium ut includens negationem operationis: siquidem auxilium ut includens operationis negationem, pugnat essentialiter cum auxilio ut includente operationem, vel infallibilem illationem operationis: ergo eo ipso quod auxilium pure sufficiens in esse talis includat negationem operationis, distinguitur ab auxilio efficaci ut talis.

Status

Praesens igitur difficultas est, an in hoc sensu detur auxilium sufficiens ab efficaci distinctum, sive auxilium pure sufficiens ac actus illatione. 180
Certissima, et communissima Catholicorum inter affirmativa sua; quam inter breviter demonstramus. Supponendum est, auxilium posse appellari sufficiens, vel respective, vel absolute. Sufficiens respective est, quod in aliqua

actrata linea ita auxiliat, ut ipsi illud in ea a ... in eadem linea: sic se habet in linea intentionali gratia illuminativa, et ... ut notavi ... auxilium sufficiens absolute ... linea ita auxiliat, ut nullo gratiae alio indigeat arbitrium ad eliciendum actum salutarem: quando igitur arbitrium debet agere gratia simpliciter necessaria est ad eliciendum actum salutarem tunc ad talem actum fit auxilium absolute sufficiens; si autem caret aliqua simpliciter necessaria caret auxilio absolute sufficienti: implicat enim in terminis dari sufficientiam sine necessario.

181 Dico itaque 3°. Datur auxilium absolute sufficiens, quod per liberam carentiam operationis reddit liberum arbitrium pure sufficiens: Patet quia datur auxilium ita sufficiens, ut homini tribuatur culpa carentiae operationis salutaris: sed auxilium ita sufficiens, ut homini tribuatur culpa carentiae operationis salutaris est auxilium absolute sufficiens, quod per liberam carentiam operationis reddit pure sufficiens: ergo datur auxilium absolute sufficiens, quod per liberam carentiam operationis reddit pure sufficiens. Et quidem hoc totum de facto, et in statu naturae lapsae. Minor probari posset innumeris ... et ... testimoniis ex quibus ... in hoc de libro illustrantur. Probatur ex C. 5° Isaiae, ubi Deus ... sterilitatem salutarem hominum damnat in peccatoribus, postquam eis ut vineae omnem solidam culturam providit: nunc ergo habitatores Jerusalem, et viri Juda, judicate inter me, et vineam meam. quid est, quod debui ultra facere vineae meae, et non feci ei: an quod expectavi ut faceret uvas, et fecit labruscas? Si eas ... culturam, sive auxilium ... providit, ... erant ad spectandum arbitrium fructum, alioqui ... Deus expectasset, quod spectasset fructum impossibile vineae ... Et quidem hujus loci validam ... desumitur ex C. 21 Matthaei, ubi exhibitur Dominus parabolam vineae, ... homo erat paterfamilias, qui plantavit

plantavit eam, et sepem circumdedit eam, et fodit in ea torcular,
et edificavit turrim. Ubi cum alusione ad vineam Isaie proponit ve
hicula divine gratiae obvenientia ad meliorem vitae frugem, itaut
dicat Chrisostomus Homilia 69 in Matheum dicente: Nihil ibi
nil ab eo, quod ad salutem pertinet derelictum demonstrat.

// Ita ergo 182

Ut nostri minorem ipso [illegible] lumine videt evidens: nullo enim iure
culpabilis est carentia operationis impossibilis: sed operatio supernaturalis
elicienda ab homine impossibilis ipsi est sine auxilio absolute sufficiente:
ergo si a Deo conceditur auxilium ita sufficiens, ut culpabilis homini sit carentia
operationis, auxilium est absolute sufficiens et iure sufficiens per libe redditur
ram carentiam operationis. Id quod sapienter explicat Alexandrinus
Cyrillus ad Citatum Isaiae locum inducens Deum aientem: quid igitur bo
ni illis defuit, ut inutiles fierent? Si enim recurrant ad vinum et vi
tam querantur, quidquam a me, qui plantaveram, factum esse non
iure fuerit, eo nihil dicam non iure exigant etc. Et pauci
[illegible]: nunc igitur rursus, non dedicionem agricolae debet: ac
[illegible] illos accusavit, qui tanta solicitudine curati a me, adeo
fertilitatem suam neglexerunt. Cum ergo culpa sit, imo tota culpa sit
homini carentia operationis manifestum est per Deum non stare aut
per auxilium gratiae, sed solum per liberum arbitrium, quod non ponit ope
rationem, adeo ut quod auxilium absolute sufficiens reddatur iure suf
ficiens. Hoc autem non obscure Deus significat apud Oseam Cap. 13
his verbis: perditio tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum:
id est perditio tua ex te, iuxta eam interpretationem quam sequi
[illegible] Thomas 1a 2ae q. 2 articulo 3 ad 1um.

// [illegible] illa 183

Maior posita in 181 ex divo Paulo ad Romanos Cap. 2. Ubi hominem
negantem [?] gratiae vocanti ad penitentiam taxat: an divitias bonita

tis

tis eius, et patientiæ, et longanimitatis contemnis? ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? tu autem secundum duritiam tuam, et impœnitens cor thesaurizas tibi iram etc. Nihil clarius ex quo itaque minor eiusdem syll. dt.: nam gratiam, cui resistit peccator, vocat ad secundum divitias bonitatis, patientiæ divinæ, atque longanimitatis: ridiculum autem esset vocare divitias gratiæ gratiam insufficientem, sicut si mendicitatem, et inopiam diceres rerum omnium copiam: ergo divitias gratiæ vocat absolute gratiam absolute sufficientem, aut etiam sufficientissimam, quam +tamen sæpe extinguit, et pure sufficientem hoc reddit negato liberi consensu. Idem probatur ipsa minax illa exprobatio, qua Christus Dominus C. 11. Mat. vexat impœnitentes hos, cum in eam haurent vocationem, cui se subiecerunt alii perditissimi: væ tibi Chorozain væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro, et Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere pœnitentiam egissent. nullius enim ratio esset reprehensio, si sufficiens esset gratia Sidonia Tyrii, et Sidonii pœnitentiam actuali, dum erat insufficiens gratia illa Chorozain, et Bethsaidis omittentibus pœnitentiam: siquidem iniustissimum est punire impotentem quia non præstat id, quod præstare aliter potest. omitto plura videnda apud Suarez, citatum n. 2. 3. b, et Vizjal tomo 1. D. 93.

124 // Dicitur 2.o Natura. Dico. præcepta Dei circa actus salutares et supernaturales obligant in statu naturæ lapsæ homines non obedientes: sed non obligarent, si homo non obediens haberet carentiam auxilii absolute sufficientis: ergo in statu naturæ lapsæ est non obediens cuivis præcepto non habet carentiam auxilii absolute sufficientis: ergo habet auxilium absolute sufficiens, quod per ipsius obedientiæ negationem liberam reddidit pure sufficiens. Hæc est tota: nam sicut carentia auxilii sufficientis hominem facit incapacem obligationis obediendi, ita auxilium sufficiens facit obli-

obligationis capax; adeoque adeo. Ut ergo dicta incapacitas obligationis de
bet non dari carentiam sufficientis auxilii, sicut sufficiens auxilium de
bet dari ut capacitas obligationis debet. Major nemo negat. minor pro
bata a Baianis est: nam divina praecepta non obligant pro eo statu in
quo est impossibilis obedientia; sed homo non obediens sine carentia
auxilii absolute sufficientis pro eo statu est ipsi impossibilis obedientia:
ergo non obligatur divinis praeceptis, adeoque adeo ante potest non obedire. mi
nor est evidens: quia sine sufficiente gratia ad obediendum est impossibilis
obedientia, sicut quilibet effectus sine causa; auxilium autem sufficiens
est virtus gratia ad obediendum.

Sed ecce maxime absurditatem negant 185
Baiani contendentes divina praecepta obligare pro eo statu in quo est im
possibilis obedientia. Haec enim impia contentio est: nam dicentibus hominibus pa
..., Deum impossibilia non iubere: illos ergo obligatores prae
cepit tenentur dicimus in 3 illa est quae retulit ... Cb. ean
de ergo praecepti ..., et Deus ab ... super ... abrupta ... et
ipsi naturaliter damnat. quod enim est non crudelissimum tyrannum diceret
qui homines ad volandum vellet adstringere, aut caecos ad videndum,
idque sub gravissima poena? at non est ... obedientia super
naturalis homini carenti sufficiente auxilio, quam voluntas hominis implere
aut resistere, esset igitur iustissimus Deus tyranno quovis crudelior
si homines carentes sufficienti auxilio vellet adstringere ad supernaturali
obediendum praecepto; idque non solum sub poenis gravissimis, sed etiam aeter
nis. Ubi ridicula est illa Baianorum responsio, ut Deus posse
praecipere id quod nostris viribus est impossibile; verum est posse viribus
gratiae, si ... illa donare vellet. si enim Deus negans gratiam sufficie
ntem negat gratiam necessariam ad obediendum nihil refert, quod illam posset dare
dare: quia actualiter gratia ad obediendum supernaturali praecepto ... tenetur
per

per gram auxiliantē a Deo concessam, non per graciam poten tem concedi. Potest sane Deus contribuere expeditam vim illam potentiam; at dum absolute negat eamdem, obligare nequit eum ad videndum.

Caput 24

impetus adversariorum retunditur argumentis solutis.

186 Pernegant Baiani auxilium pure sufficiens naturæ lapsæ, et pugnaciter contendunt, solum auxilium efficax esse sufficiens, ut notavi numero 14: quia naturæ lapsæ infirmitas tanta est, ut ad operandum salutariter indigeat penitus efficaci auxilio, itaut præter efficax non sit aliquod auxilium sufficiens. unde inferunt primo, hominem non operantem carere auxilio sufficienti, quia caret efficaci. 2°, impossibilem esse observationem præcepti supernaturalis homini transgredienti tale præceptum, quia non habet auxilium necessarium ad observationem; et præterea docent doctrinam suam concedendam necessario a Thomistis præmotoribus, imo unam esse utrorumque sententiam. Sed sententiam non esse unam, 2æ conclusiones, est evidens; neque per propositiones contradictorias Thomistæ, Thomistæ, et Baiani se explicant. Thomistæ concedunt, et satagunt probare, tum auxilium dari pure sufficiens prout ab efficaci distinctum, tum hominem non operantem habere auxilium absolute sufficiens ad operandum, tum observationem præcepti obligantis esse necessario possibilem, tum alia, quorum contradictoria docent Baiani. illud tamen ingentem mihi difficultatem ingerit, quod ex principiis præmotionis phisicæ colligi eorum nariam. videantur aliqua Baianorum asserta. sed

præter

Plura de his postea.

— Interim pro Baianis Dico primo: 187
nullum debitum libero arbitrio ad obediendum praecepto sibi imposito,
auxilium debitum non liberi arbitrii. Sed per nos auxilium sufficiens di-
vinae gratiae debetur libero arbitrio ad obediendum praecepto sibi imposito:
ergo hoc auxilium debitum est non liberi arbitrii: et tale divina gratia debita non
[illegible] qualem volebat Pelagius. — Dico duplicis generis praecepta
esse: alia implenda per actus naturales, alia per supernaturales: ad observanda ergo
actus naturales est divinus concursus, et auxilium [illegible]: nam adac-
tus naturales auxilium naturale concursus [illegible] est, de quo non loquimur; ad auxilium
supernaturales naturaliter est supernaturale auxilium, de quo loquimur. Igitur auxilium su-
pernaturale sufficiens est absolute indebitum non liberi arbitrii, et solum de-
bitum ratione elevationis supernaturalis ad quam fuerint praecepta implenda actu-
bus supernaturalibus, ut sequitur [illegible] distinguo itaque majorem: et auxilium de-
bitum non liberi arbitrii ratione sui, nego: ratione praecepti impositi, distinguo majorem.
minorem praeter distinguo: auxilium sufficiens divinae gratiae debetur libero arbitrio ad
obediendum quibuslibet praeceptis, nego: debetur ad obediendum praeceptis im-
plendis per actus supernaturales, subdistinguo: debetur ratione sui, nego: [illegible]
debetur ratione praecepti et elevationis ad supernaturales actus, concedo mi-
norem et consequentiam nego. Videsque ut non minus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] excocalo.

— Dico 2°. auxilium pure sufficiens praebet 188
posse operandi quod nunquam reducitur ad actum: [illegible] impotentia proxima, et
[illegible] est [illegible]: nam [illegible] natura est, et [illegible], quia
impotens est operari. Sed gratia pure sufficiens impotens est operari.
ergo. minor probatur: quia gratia pure sufficiens [illegible] per negationem ope-
rationis impotens [illegible] est posse [illegible] per negationem operationis
operari. — Dico [illegible] nando [illegible] cum denominatio pure sufficientis
[illegible] ex entitate auxilii et carentia operationis; [illegible]

auxilium, quod in hoc instanti est pure sufficiens, quod coniungitur cum caren-
tia operationis, potest in sequenti instanti non esse pure sufficiens,
sed coniungi cum operatione, id autem evenit quando arbitrium
aliquo tempore resistit et postea desinit divinae vocationi re-
sistere omisso anteriori dissensu cum : nam sed auxilium quod est pure suffi-
ciens nunquam habere effectum, eo quod ipsi arbitrium semper resiste-
ret, et inutile non esset, siquidem tribueret arbitrio fa-
cultatem operandi supernaliter, et sufficienter, quod satis utile est.

Probo

operationis, omissa maxime aliquo tempore : gratia pure sufficiens, specificative
accepta, impotens est operari, ergo : gratia pure sufficiens, prout pure
sufficiens impotens est operari, sed aliquo : impotens est impotentia conse-
quente determinationem arbitrii liberi, impotentia antecedente, ergo omnia et
cum. gratia quae est pure sufficiens reduplicata specificative coniungi
potest cum operatione, ac proinde non desinit omnino esse gratia
eo prout pure sufficiens, quae sub hac reduplicatione involvit
carentiam operationis repugnat coniungi cum operatione: praeterea haec
impotentia antecedenti non est ex determinatione arbitrii, sed potius subse-
quens, et consistens in ipsa arbitrii determinatione ad non operandum: unde
sublata omnino, et sine auxilio permanet gratia non est quae ipsa ratio ob
eam, et flexibilitatem: sed quod arbitrium se determinans ad non operandum
facit omnino, et flexibilitatem gratiam alioqui sufficientem.

Dices 2.° auxilium

Lego sufficiens nunc lapso est solum auxilium efficax: sed auxilium pure sufficiens non
est efficax, ut est evidens: ergo auxilium pure sufficiens non est auxilium suf-
ficiens nunc lapso, atque adeo in statu naturae lapsae nullum est auxilium pure suffi-

sufficiens. Minor probatur: nam auxilium sufficiens naturae lapsae debet esse intrinsece di-
versum ab auxilio sufficiente naturae integrae; sed haec intrinseca auxiliorum diversi-
tas consistit in eo, quod auxilium sufficiens naturae integrae erit etiam proxime suffi-
ciens, et auxilium sufficiens naturae lapsae sit solum auxilium efficax: ergo. Minor probatur: quia
natura integra sana est, et robusta ad agendum, lapsa vero est contra, et imbe-
cillis: cillitati gratia, adeo imbecilli naturae non sufficere auxilium minus potentibus, et ro-
bustius. Confirmari solet ex Augustino aliquando indicante auxilium sufficiens naturae
lapsae esse efficax: quod tribuit operari; auxilium autem sufficiens naturae integrae non
fuisse ex se efficax, quod tantum dabat posse operari. Unde illud ex libro
de correptione et gratia capite 11. talis quippe erat adiutorium, quod dese-
reret, cum vellet, et in quo permaneret, si vellet, non quo fieret ut vellet.
Haec est prima gratia, quae data est primo Adamo, sed haec potentior est in secundo Adam.
Prima est, non qua fit ut habeat homo iustitiam, si velit. Secunda ergo plus potest,
qua etiam fit ut velit, et tantum velit, tantoque ardore diligat, ut car-
nis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat.

Hoc argumentum pro gratia necessitante aut efficacia contendunt maxime ex cerebro Calvini,
et Lutheri, ut notavi numero 15, dissolvitur facile negando maiorem. Ad probationem
omissa maiore neganda est minor: etenim licet infirmitas, et imbecillitas naturae
lapsae postulet ad sufficientiam gratiae auxilium potentius, et robustius auxilio re-
quisito ad sufficientiam in statu naturae integrae; tamen horum auxiliorum suffi-
cientium diversitas non consistit in eo, quod auxilium sufficiens naturae integrae
sit proxime sufficiens, et auxilium sufficiens naturae lapsae habeat maiorem intentionem
[struck] gradualem, ratio est: nam tota infirmitas, et imbecillitas naturae lap-
sae consistit in inclinatione ad bonum delectabile contracta per concu-
piscentiam, et in amissione auxiliorum antecedentium peccatum, quibus au-
xiliis caret, aut sanat per nova auxilia, inclinatio autem ad bonum de-
lectabile, per inclinationem ad bonum honestum ortam ex illuminationibus

, et inspirationibus a Deo immissis, quas videlicet magis intensius requiri pro natura lapsa, quam pro natura integra, dico simpliciter quidem ob difficultatem naturae lapsae operationem honestam.

192 Ad rationem recognoscens gratiam sufficientem, in quocunque illa statu consideretur, tribuere potentiam ad operationem salutarem; atque adeo operationem in potentia: quia operatio in potentia, nihil aliud est, nisi possibilitas operationis quantum est ex parte potentiae. gratia igitur sufficiens dat operari potentialiter, et sola gratia efficax dat operari actualiter nunquam autem eloqui decet, non esse gratiam sufficientem naturae lapsae, nisi illam, quae dat actualiter operari: nam stat perfecte quod potentialiter sit gratia sufficiens naturae lapsae; imo stat vere, quod gratia sit potentior quin sit efficax. quia potentiori, et intensiori gratiae resistere potest arbitrium, eamque reddere pure sufficientem, ut ex dictis dicitur a sancti

193 Dices 4° auxilium sufficiens naturae lapsae tale est, ut non possit reddi pure sufficiens a libero arbitrio: sed ex ipso est ab intrinseco, et ante efficax: ergo auxilium sufficiens naturae lapsae est ab intrinseco, et ante efficax; atque adeo in statu naturae lapsae non datur auxilium sufficiens prout ab efficaci distinctum. maior probatur: nam ideo auxilium sufficiens naturae lapsae posset reddi pure sufficiens a libero arbitrio, quia arbitrium posset pro suo libito uti, et non uti tali auxilio; sed arbitrium non potest pro suo libito uti, et non uti tali auxilio: ergo. minor probatur: quia ipsum auxilium non est in potestate arbitrii: ergo neque pro libito potest arbitrium uti, et non uti tali auxilio. antecedens probatur: quia sepissime a Deo petimus auxilium ad vincendas tentationes ad obseruandum praecepta etc. vana autem esset, et irrita oratio hominis quando in ipsius esset, quod in suo arbitrio constitutum habet ut recte Augustinus scripsit contra Pelagium libro de natura, et gratia cap. 16. liber orat, ut accipiat, id ab homine est, ut habeat.

194 Resp. orationem prudenter institui, et preces fundi sepissime pro re alias debita, ut notaui in materia de incarnatione

numero

numero 844, maxime quando debitum fundatur in aliena vo luntate liberali omnino, et gratuita. Cum ergo licet auxilium supernaturale debeatur ratione elevationis ad supernatura lem beatitudinem, sub qua Deus liberaliter, et gratuito condit ra tionalem Creaturam; tamen ipsi Creaturae indebitum sit, et omnino gratuitum tale auxilium, ut dixi numero 29: fit ut a Deo pruden ter, sancteque petamus ad victoriam tentationum, et obedientiam le gis auxilium supernaturale. Quod autem Augustinus stultitiae arguit Pelagium, recte arguit: quia negabat hereticus necessarium esse ad salutem Divinae gratiae auxiliantis donum, asserebat que sufficere naturalem virtutem, quae homini existenti non est donum graciosum, et indebitum: reffutat igitur Augustinus oratio nem, qua peteret virtus naturalis debita, non qua petit virtus supernaturalis indebita, et graciosa homini etiam existenti. negando itaque est maior argumenti. Ad probationem, concessa maiore nego minorem. Ad huius probationem nego anteced., cuius probatio reffellitur nuper dictis.

Dices denique: implicat dari 195
auxilium absolute sufficiens sine auxilio efficaci. ergo si daretur auxi lium pure sufficiens, daretur auxilium absolute sufficiens sine effi caci, ut liquet ex terminis: ergo implicat dari auxilium pure su fficiens. Probatur maior: nam implicat dari auxilium absolute sufficiens sine auxilio simpliciter necessario ad operationem; im plicat enim sufficientia sine necessario, ut diximus 130 numero. Sed auxilium efficax est simpliciter necessarium ad operationem: ergo. minor Probatur: nam ad operationem, de qua loquimur, est simpliciter ne cessarium, quod illam ponat auxilium supernaturale; sed eo ipso, quod illam ponat auxilium supernaturale, tale auxilium est efficax, quia est auxilium ac

tualiter

tualiter efficiens, et operans: quod ad operationem, de qua loquimur, est simpliciter necessarium efficax auxilium.

196 Ut appareat et perspicua sit argumenti solutio, notandum est, auxilium efficax posse tale esse vel potentialiter, vel actualiter: actualiter est efficax auxilium, quando vel ponit vi illius operatio, vel saltem infert infallibiliter ponenda: potentialiter est efficax auxilium, quando aptum est, et sufficiens, ut vi illius ponatur operatio, vel saltem inferat infallibiliter ponenda. Unde colligo, auxilium absolute sufficiens non posse dari, quin det auxilium efficax potentialiter; imo ipsum auxilium absolute sufficiens esse efficax potentialiter: quia eo ipso, quod sit absolute sufficiens, est aptum ut vi illius ponatur ponatur operatio, ut dixi anno 181. Nunc ad argumentum, distinguo maiorem: implicat dari auxilium absolute sufficiens sine efficaci potentialiter tali, concedo: sine efficaci actualiter tali, nego maiorem: nam auxilium efficax actualiter tale dicit praeter auxilium absolute sufficiens ipsam operationem vel saltem infallibilem illius illationem; auxilium autem absolute sufficiens datur licet non det ipsam operationem, vel infallibilem illius illationem, sicut gratia absolute sufficiens ad peccandum datur quando non dat ipsum peccatum seu infallibilem illius illationem ad operationem. Distinguo maiorem: implicat dari auxilium sufficiens sine auxilio simpliciter necessario ad operationem, ut possibilem, concedo; sine auxilio simpliciter necessario ad operationem sive ut ponitur, sive ut ponendam, nego maiorem. Distinguo etiam minorem: auxilium efficax potentialiter est simpliciter necessarium ad operationem, concedo: auxilium efficax actualiter, subdistinguo: est simpliciter necessarium auxilium efficax actualiter ad operationem ut possibilem, nego: ad operationem, sive ut ponitur, sive ut ponendam, concedo minorem, et consequentiam sub eadem distinctione concedo, et nego.

197 Igitur sit argumentum primum in ...

auxilium naturae lapsae

impugnit [illegible] qui de proximo auxilium sufficiens prout est e-
fficacis [illegible] in non omnines per motionem [illegible] Huius plena solutio est
mox [illegible] auxilium itaque efficax potentialiter [illegible] est idem quod auxilium
sufficiens; atque adeo implicat dari absolute sufficiens sine potentialiter effi-
caci, sicut implicat sufficiens dari sine se. At auxilium efficax actualiter
[illegible] dicit in adaequatum ab auxilio absolute sufficiente: quia ad rationem auxilii ab-
solute sufficiens addit saltem infallibilem illius illatio-
nem. Unde dari potest auxilium absolute sufficiens sine auxilio efficaci actua-
liter [illegible]: quia ratio in [illegible] potentiae simpliciter ad effectum non debet
per ipsius effectus existentiam, neque per connexionem cum illius existentia. [illegible]
[illegible] est: quia auxilium absolute sufficiens respicit operationem [illegible] ut possibilem
[illegible] arbitrio, ut ponit simpliciter ponere operationem, quam sine ta-
li auxilio non potest simpliciter ponere: auxilium vero efficax actualiter [illegible]
respicit operationem sive ut [illegible], sive saltem ut ponendam, tribuitque arbitrio,
ut de praesenti, de futuro ponat infallibiliter operationem.

Hinc [illegible]

L 9

intellectu auxilio actualiter efficaci intelligi arbitrium simpliciter potens
ad operationem [illegible], eo ipso quod intelligatur habere auxilium absolute su-
fficiens, ac proinde culpabile est arbitrium in omissione operationis [illegible].
[illegible] culpabilitatis est potentia simpliciter expedita [illegible] actus [illegible]
[illegible] quod in [illegible] arbitrii habentis auxilium absolute sufficiens
est [illegible] auxilium actualiter efficax in actu [illegible] neque [illegible] quod arbitrium
[illegible] auxilium absolute sufficiens se debet ad operandum, [illegible]
[illegible], quod per actualem positionem operationis [illegible] efficax in actu [illegible]
[illegible] auxilium [illegible] sufficiens, [illegible] efficax
per operationem [illegible] sufficiens, [illegible] inefficax per liberam carentiam
operationis. [illegible] de [illegible] quibus [illegible] auxilium [illegible]

Disputatio 2ª
De Aux. quibus a Deo providet aux.
gratiae sufficiens
Caput 1ᵐ
Deus omnibus hominibus providit auxilium absolute sufficiens ad salutem

199 Antequam probetur propositio, quae vera est, et communis inter Scholasticos, quos sequitur Bellarminus lib. de gratia et libero arbitrio et Suarez lib. 4 de auxilii c. 6, supponendum est non tribui actualiter in quovis temporis momento singulis hominibus auxilium sufficiens ad actus justificativos, vel meritorios. Etenim experientia docet, non semper gratiam illuminativam, aut voluntatis affectivam excitari: cum aliquando homo ex malis suis curas ad ista alia divertit, obicem apponendo illuminationi caelesti, et inspirationi; hinc saepe fortuito casu occurrit, aut nulli occurrit distrahi humana mens solet, et impediri non libere operatio Spiritus Sancti illuminandi actualiter, et inspirandi. Praeterea omnes infantes baptizati antequam moriantur in aliis extinguuntur, aut baptismi quidem ante naturalem agnitionem nascuntur, ex quo est quod sive libera, sive nullius impedit baptismi applicationem, ac proinde auxilium sufficiens ministrum pro salute parvulorum. Quod itaque intelligenda est de providentia quantum est ex parte Dei disponentis sufficiens auxilium sive media necessaria, et sufficientia singulis praecepit hominibus ad aeternam salutem obtinendam, quam si non obtinent per illos non stat, sed per ipsos aliquando cum libere, tum non libere impedientes.

Explicata propositio

200 1° Probatur: nam Deus vere, et nunquam fallaciter voluisse omnes homines vult salvos fieri, quantum est ex se. Sed non ita vellet, nisi quantum est ex se omnibus hominibus provideret auxilium absolute sufficiens ad obtinendam salutem: quantum est

exe prouidet omnibus hominibus eiusmodi auxilium. mox dicitur ex divo Pau

lo Ep.la ad Thimotheum c. 2. hoc enim bonum est et acceptum coram salvatore nostro

Deo qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire.

minor p.: quia implicat in Deo velle quidem, et non salutem quantum est

ex se aliquorum omnium, et simul efficaciter impedire executionem eiusdem finis:

sed Deus quantum est ex se non disponeret omnibus hominibus auxilium abso

lute sufficiens ad consequendam salutem impediret efficaciter executionem huius

finis: quia non vellet Deus, et non salutem quantum est ex se omnes homines consequi

salutem. mox p.: quia velle Deus, et non salutem est velle efficaciter quantum est ex

se; implicet autem velle efficaciter quantum est ex se executionem finis, et

simul nolle efficaciter sive impedire executionem. minor negari nequit: quia

sine auxilio absolute sufficienti disposito a Deo est impossibilis executio

aeternae salutis: quia Deus non disponens quantum est ex se auxilium absolute est

sufficiens redderet impossibilem executionem salutis: quia illam efficaciter impediret;

quia impossibilem reddere executionem, est omnium efficacissimus impediendi modus.

Solvitur 201

cum Jansenianis, quos expugnat Ripal tomo 3o D. 23 Se. 18, locum

divi Pauli ita exponi ab Augustino, ut sibi favat in Enchiridio: 2o ad 3

Ut quod Deus vult omnes homines salvos fieri, sic exponatur: nullus homo fit salvus

nisi quem Deus vult. Aliter exponatur ita ut primus non distribuat pro omnibus

singularibus hominibus, sed pro omnibus generibus: quod est ex omni natione, et gene

re hominum aliqui salvi fiunt sic aperte Augustinus de correptione et gratia c.

13: ita dictum est omnes homines vult salvos fieri, ut intelligantur omnes praedesti-

nati, quia omne genus hominum in eis est. id quod inculcat etiam in Enchiridio

c. 103, et aliis in locis indicatis a Suarez.

Resp. cum nostris Divi 202

Pauli expositione tradita ab Augustino poni, quod Deus quantum est ex se

† de correct.

vellet salutem singulorum hominum: non enim sunt opera exterioris..., ut loquitur ipse testatur S. Aug. de correptione et gratia c. 14. quod scriptum est, quod vult omnes homines salvos fieri, nec tamen omnes salvi fiunt, multis quidem modis intelligi potest, ex quibus in aliis opusculis nostris aliquos commemoravimus. Distinguenda igitur in Deo est duplex voluntas salvandi omnes homines: una condicionata, et quantum in se efficax quantum est ex se: altera absoluta, et absolute efficax. Prima voluntas est erga singulos homines: secunda solos praedestinatos, sive omnes iuxta Augustinianam expositionem positam in ante n°. Effectus primae voluntatis est auxilium absolute sufficiens singulis hominibus dispositum: effectus secundae voluntatis est auxilium efficax in illo soli praedestinati providentur: quando igitur Augustinus docuit Apostoli limitat ad solos praedestinatos intelligit, Deum velle efficaciter absolute. Deum hoc fecit, quod vellit etiam quantum est ex se salutem omnium, non solum praedestinatorum, sed reproborum etiam, ut Augustinus ipse admittit libro de spiritu et litera c. 33 ubi ad eadem Apostoli verba docet, vult quidem Deus omnes salvos fieri, non sic tamen ut iis auferat liberum arbitrium quo vel bene vel male utentes iustissime iudicentur. Rursus in libro ad articulos sibi falso impositos habet haec verba quae affert Dominus Scorser ad obiectiones Vincentianas, quae responsione secunda sincerissime credendum est, Deum velle, ut omnes homines salvi fiant, siquidem Apostolus, cuius ista est sententia, sollicite praecepit.

(plura dicit Alvarez) lib. 4. de praedestinatione

q. 7. d. 3.

Christum pro omnibus hominibus, nullo excluso, mortuum esse: quod omnibus meruit auxilia sufficientia ad salutem. Probatur contra: quod alioqui mors Christi destinata ad omnium salutem, frustra esset oblata: si enim non efficit, ut omnes actualiter, et efficaciter salventur, efficit saltem, ut omnes potentialiter, sive quantum est ex parte Dei, et Christi salutem consequantur. Ansnegatur a Novatoribus limitantibus Christi redemptionem ad solos praedestinatos, traditum fuisse a Tridentino

, et si ille pro omnibus mortuus est, non
omnes in mortis eius beneficium accipiunt. Patet Bulla Innocentii 10 cuius
meminit [illegible] refert 59 Jansenii [illegible] ita habentem: semipelagianum est
dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse:
quam subinde Pontifex ita taxat: falsam, temerariam, scandalosam, et
intellectam eo sensu, ut Christus pro salute dumtaxat praedestinatorum mor
tuus sit: impiam, blasphemam, contumeliosam, divinae pietati derogantem, et hae
reticam declaramus, et uti talem damnamus. = Denique Joannes epistola
prima cap. 2 scribit: ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris au
tem tantum, sed etiam pro totius mundi. et Paulus ad Corinthios 1 cap. 8
scribit: peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est:
si enim perit aliquis pro quo mortuus est Christus: ergo mortuus est pro
non praedestinato, siquidem nullus praedestinatus perit.

Probatur 3o potest: Deus
qui vult omnes, nullo excepto praevie ordinatus ad finem supernaturalem beatitudinis
divinae consequendae, quantum est ex parte Dei: sed eo ipso Deus quantum est
ex se providet omni homini nullo excepto, auxilium gratiae sufficiens ad talem fi
nem: ergo. minor probatur: quia irrationalis est destinatio, et ordinatio hominis ad talem
finem cum denegatione medii omnino necessarii ad consequendum: ergo Deus eo ipso quod quem
vult esse efficaciter ad supernaturalem beatitudinem consequendam, eidem non debet
denegare homini sic destinato auxilium gratiae sufficiens, quod est medium omnino ne
cessarium: minor certissima est: alioquin si aliquis [illegible] exigeret ab illa genera
li ordinatione quilibet dubitare posset an esset elevatus ad consequendam beatitudinem,
ergo quilibet incertus de possibilitate suae beatitudinis obtinendae: ergo nullus posset
beatitudinem sperare. 1a consequentia probatur: nam dubitare de elevatione et ordinatione ad
gloriam, est dubitare de possibilitate consequendi gloriam, siquidem sine elevatione et or
dinatione consequi est impossibile. 2a etiam 2a consequentia: quia omnes spei debent esse certo
posse.

Caput 23um

Explicatur amentia contra tradita dicta [illegible] Subministis

Doctrina nuper tradita impugnari potest 1o. quia homines perditae vitae, et in gravissima scelera prolapsi, deseruntur a Deo, ita ut expellant [illegible] quaerentem auxilio, ut dicitur [illegible] Abulensis in [illegible] Tradi est [illegible] et [illegible] alii. 2o. autem fere videntur loca aliquot scripturae divinae, in quibus Deus hominibus minatur derelictionem, et oblivionem propter immania delicta. 2o. ubi dicitur impossibile, lapsos quosdam resurgere. 3o. ubi denunciatur, peccatum in Spiritum Sanctum nunquam remitti. quid enim aliud a Deo derelinqui peccatorem, nisi carere carentia sufficientis auxilii ad [illegible] vitandum? Item nihil aliud est impossibilitas resurgendi, aut emergendi ex calamitate peccati.

206 Dico, nulli peccatori quantumvis scelesto, obstructo, et oppresso deesse auxilium sufficiens ad iustificationem acquirendam: id quod de delinquentibus post baptismum definitur in Tridentino sessione 6a canone 29. Imo passim in Scriptura divina promittitur venia peccatori poenitentiam agenti, et admonetur impius ut avertat se a via sua pessima [illegible]; vana autem erit, et inutilis admonitio si impossibilis alicui poenitentia sit [illegible] carentiam auxilii necessarii ad poenitendum; unde 1o. si alicubi a Deo impenderetur peccatori derelictio, illa non est quoad subtractionem auxilii sufficientis simpliciter; sed auxilii uberioris, et magis sufficientis [illegible] etiam efficacis, eo quod nollit Deus tribuere auxilium sufficiens in circumstantiis [illegible] [illegible], si tribuat indignis. 2o. si impossibile fiat in illis poenitentia peccati, impossibile intelligitur valde difficile: in similibus enim difficultatem magnam impossibilitatem dicimus. 3o. denique si dicitur irremissibile peccatum in Spiritum Sanctum, ideo est [illegible] illud peccatum

peccatum, ut multi placet, est ipsa impoenitentia finalis, cui tempus poenitendi non superest. 4. est peccatum ex pura malitia, sine ulla infirmitatis, aut necessitatis excusatione, commissum; quare ex parte vi ad quaelibet [illegible] nullatenus ~~[illegible]~~ irremissibile, non quidem absolute, cum huius etiam enormis peccati poenitentia sit absolute possibilis praestante Deo auxilium absolute sufficiens ut videndum Suarez de poenitentia disp. 8 sectione [illegible].

§ Ex dictis 207

Evanescit ergo 2a impugnatio, qua urgeri potest sufficientis auxilii singulis ~~[illegible]~~ hominibus praesto. Consentiunt non christiani aliquot theologi, quos Ripalda refert disp. 111 sectione [illegible] peccatores illos, quos sacrae ~~[illegible]~~ litterae obduratos, et obcaecatos appellant, deseri a Deo et perire per se carentiam auxilii sufficientis; sed hoc etiam falsissimum arbitror: nam 1o ut posuimus supra n. 183 docet, non duro, et impoenitenti corde provocari a Deo ad poenitentiam. 2o increduli non Christum Dominum Iudaeos, ob caecitatem ~~ex~~ exemplar, arguit culpae in non credendo; non autem iure arguerent propter carentiam sufficientis auxilii, neque in eisdem Deus severitatem salutaris fructus reprehenderet, ut vidimus n. 180; denique Pharao, summo gratiae obduratissimus, non caruit sufficienti auxilio ad obediendum Deo in manumissione populi; siquidem caruisset sufficienti auxilio, immo si fuisset obediendi [illegible] ut videmus n. 184, et minime peccasset, peccavit, ut ipse fatetur cap. 9 Exodi, exprimitque [illegible] libro de praedestinatione et gratia cap. 15 sic disserens: Pharaonem cum Nabucodonosore, hic manus Dei contra incorruptione propriae iniquitatis, ingemuit; alter libero contra Dei misericordissimam caritatem ~~[illegible]~~ arbitrio.

pugnavit.

Decedit igitur etiam quisque tyranno ob durarissimo arbitrium sufficientem liberum ad repugnandum divino praecepto, atque adeo ad obediendum: id, quod prosequitur latissime Sermone 88 de tempore, allisque in locis, quos non vulgari trutina expendit Pater Suarez libro 4.° de auxiliis Cap.° 48.

208 § Hoc [illegible] obdurati et obcaecati peccant per carentiam doloris salutaris amoris Dei, spei, aut fidei etc. [illegible] peccent in carentia illo, sed sufficienti carent auxilio, ut dixi [illegible] 184 [illegible] Mar [illegible] per obstinationem animi volunt aniq[illegible] redundant impeccabiles [illegible] terum: neque ij de, dum vivunt, sunt in via ad potiq quantumque ex parte Dei [illegible] quantumque ex parte Dei [illegible] hent sufficientem viam, ut se impro[illegible] moveant [illegible] sine sufficienti auxilio heri, repugnat [illegible] denique potest neque aliquis hoc sceleri [illegible] dedita, et consuetudine resistendi divinae vocationi [illegible] hoc par, aut totum fere humanum genus) exigere et in statu viae sperare non posset [illegible] patris aeterni [illegible] posset quilibet saltem dubitare de obduratione sua, atque adeo de carentia auxilii sufficientis, ut ostenditur [illegible] hoc dicit, quod, quidquid Christus Dominus [illegible] divinis illis verbis apud Matthaeum cap. 11 venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos qui [illegible] Deus solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos, quod de sole justitiae [illegible] illuminantis, et inspirantis explicat [illegible] alii Patres [illegible] [illegible] moro [illegible] 118.

209 § neque dicens obstare illud, quod [illegible] de reprobatione [illegible] obiiciunt, videlicet in sacra Scriptura frequenti [illegible] impossibilitate obduratorum, fide, penitentiae et salutis [illegible] impossibile hic accipi pro summe difficili, ut dixi n. 206 [illegible] [illegible] difficultatis starent, resurgi ad penitentiam; [illegible] hoc qui eo malitiae devenerit, et [illegible] permanserit in [illegible] resisterit divinae vocationi [illegible] Ripal. et alij [illegible] [illegible] impossibilitate [illegible] determinationis liberae respuendi divinam amicitiam [illegible] hoc [illegible] etiam impossibile [illegible] liberi peccatoris videlicet

Dominicae carentis Resurrectioni cum Resurrectione. neque etiam obstat quod Divus Au-
gustinus in expositione epistolae ad Romanos interdum videatur aliquid deesse sufficienti-
ens auxilii ad credendum: quam sententiam nunquam retractare docet Dominus Dassier 2a parte
De 21 cap. 3 in fine, et melius Dominus Adorno in Genesim cap. 4 de
Deo, Valentia, et alii sentient, cum sententias in posterioribus operibus suis
mutare, ut probant quae adduximus num. 227. nec mirum est, cum eloquens ipse
se libro 1o retractationum cap. 23 fateatur se adhuc iuvenis et minus peritus
mysteriorum gratiae, antequam crearetur episcopus, expositionem illam scripsisse.

Caput 3um

De faciente quod in se est

absolute sufficientis ad fidem, et iustificationem, et ceteros quae ... obligationis, omnibus hominibus idest singulis providentia a Deo asserimus. Sed num. 299 praemonuimus Deum intelligendum esse de providentia quantum est ex parte Dei. Ita ut parati sumus habet in quolibet temporis momento signalis concursum ad infundendas illustrationes, et inspirationes, quas illuminativas, et affectivas gratias esse dicta num. 82, in ... Deus illuminativam et affectivam gratiam, totumque auxilium absolute sufficiens in quolibet momento temporis singulis hominibus adultis distribuit, quantum quidem ipsi libere possunt, et debent dicere gratias, operare. Unde ... actualis, et absoluta distributionis ... gratiae ... adulto faciendo ponderare modo aliquo ex carentia voluntarii impedimenti: cuius quam ... tamquam ... videtur, Theologicum illud pronuntiabile insinuatum in titulo capitis ... cuius exposi-tione elucidandum fuit, ne quid pro ... debita ... ad quorumque intelligentiam sufficienti auxilii.

Est igitur receptissimum apud Theologos hoc axioma: facienti quod in se est Deus non denegat gratiam; nil tamen

minus cæ quæ una aliqua expositio, liquido alii ab aliis longè in axiomate explicando distant, ut facile visu est apud P. S. Sorise D. 27, et Ripal D. 20 supernalli, quibus in torro de suo videntia sua explicatione praeluxit Ill.mo Montoia. Nos gratia bene bitam hic debite supponendo iudicamus, quod facienti quod in se est per auxilia gratiae, hoc est, sui cooperanti auxilii divini gratiae, Deus non denegat habitualem gratiam, tum quia Deus non deest sese ut ibi disponenti ad iustificationem, iustificationem gratiae infundi, divina lege decre, sicut docet etiam, non augmentum gratiae cooperanti et negari per minus actu augmenti. Sed haec axiomatis explicatio tam pervia est, ut sponte laborasse videantur illius D.D., aliisque reconditioribus sensibus sistere Theologos curasse exuendum.

212 Supponendum est, ut certum, facienti quod in se est per auxilium excitans, et sufficienti gratiae non negari a Deo adiuvandam, et subsequentem gratiam; hoc est, non non sequenti divinae vocationis, sed cooperanti ad sensum totius vocationis, qui ad rectam salutem, quem elicere intendit gratia excitans. Sicut enim ante D. excitans, et adiuvantem gratiam est eandem qualitatem entitatem, vel saltem dicas, quarum una infert aliquam gratiam excitantem idem Deus tribuit, ut tribuat adiuvantem, quando homo se detrahat ad sequendum excitantem gratiam. Planissima ergo est axiomatis expositio haec: facienti quod in se est ut erat excitanti gratia Deus non denegat adiuvantem: sed plus aliquid denotaverunt adire Theologi — Supponendum est 3o. facienti quod est in se viribus naturalibus non dari Deum gratiam tanquam quid debitum naturali conatui exorsum merenti vel de digno, vel de congruo, aut etiam impetranti, aut positive disponenti ad suscipiendam gratiam: qui enim hoc asseruit, vel statuit, vel valde sapit favere Semipelagianis, ut intendit Ripal D. 21, et 28; et colligi potest ex dictis ante 7o.

213 Hic positis, et omnia quaestione abiiciuntur gratiam

fusso calamo ~~viro~~ [vrgent] cl. nuper citati, et P. Perez sua ... de auxil. a c. 12; dico 1o: Conditio illa, faciendo quod est in se, non est sine qua non. Pater: Conditio illa ab omnibus intelligitur de aliquo actu honesto, vel de aliqua dictatione ad actus honestos, prout abunde, et ab omni parte demonstrationibus: sed nullus actus honestus, nullaque dictatio ad actus honestos, prout ... et indifferenter dictus, est Conditio sine qua non ad obtinendum gratiam sufficientem ad salutem, de qua nunc Theologorum ... intelligit axioma pro ... ergo Conditio illa non est sine qua non. Minor probatur: quia nullus in via homo est quantumvis sceleribus deditus, cui Deus non tribuat saepe supernaturales illustrationes, et vocationes ad poenitentiam, ut insinuavi num. 174. imo magnis peccatoribus saepissime Deus illustrationes, et vehementiorem vocationem immittit, vel in ipsa perpetratione peccati: sed nec actus honestus, aut dictatio ad actus honestos, est Conditio sine qua non ut actualiter tribuere vocationem et sufficientem gratiam, non tribueret tunc quando non adest talis conditio, ut ex terminis liquet: Minor tum ab experientia, tum ex sacra pagina probari potest: nam apud Isaiam c. 65. Deus ipse testatur: invenerunt qui non quaerebant me. Spirat enim ubi vult, et ... et mirabilis conversio Divi Pauli nil tale cogitantis, imo contrarium cumulus calcitranti demonstrat: quod expendit late Augustinus ... de gratia, et libero arbitrio c. 6. et 5. et lib. 1. ad duas epistolas Pelagianorum c. 19. ... in libertate sua non ... beneficia ... Augustinus passim ... et ... Pastorum.

Unde colligitur neque ab externis ordinationibus ex natura sui neque ab externis dependentibus. Existentis in lege Dei, quos negavimus num. 107 honestos aliquos actus naturales esse necessarios conditionis ad vocationem et sufficientem gratiam; ... conditionis praeter alia in ... , de ex super dictis in ... illis, ... ex eis ... nullis esse, siquidem non existentis tali conditione ... actualiter solet vocatio ... naturalis, et sufficiens auxilium gratiae ... et actualis ... 214

tatem, alioque vero hominum ab oculis proveniendo quibusdam per interiorem

Dico 2º. Verba

215 illa, faciendo quod in se est, intelligenda est de carentia impedimenti ponibilis ab ipso homine, ita ut quoties homo impedimentum gratiae auxiliantis ponibile a vitalibus ab ipso non ponit, toties Deus gratia excitat, et infundit illuminationes, atque affectiones pias. Explicatur. Quando nulla illustrationes, et affectiones quae objective honestae excitant, [illegible] voluntas in actu proximo ad naturalem actum virtutis, ita ut homo voluntatem suam non divertat ab objecto incompatibili cum objecto talis actus honesti, tunc Deus ipsi tribuit supernaturalem gratiam excitantem, paratamque adjicere principio supernaturalis virtutis ad producendum salutarem actum. Ecce carentia diversionis, vel distractionis ad objectum

ecce incompatibile cum actu naturali honesto est debito se tenens ex parte hominis, quae carentia simul cum voluntate proxime expedita ad naturalem actum virtutis, Deus eandem voluntatem complet auxiliante gratia, redditque proxime potentem ad actum salutarem. Non est: quod tunc homo facit quod in se est, ut non apponit impedimentum, quod in sua potestate habet, et potuit ponere libere, scilicet libere per distractionem mentis aut detractionem ad objectum incompatibile cum actu naturali honesto.

216 Duas itaque partes continet explicatio nostra. Prima est, quod debito se tenens ex parte hominis inclusa in illo axiomate est carentia impedimenti. 2ª, quod praevia hac carentia impedimenti, et voluntate constituta in actu proximo ad actum honestum naturalem, Deus illi tribuit sufficiens auxilium, ut eiusmodi actum possit elicere salutarem. Primam partem desumo ex Divo Thoma 3º contra gentes c. 159, ubi cum docuisset Deum ex se paratum esse omnibus auxiliantem gratiam dare, subiungit: sed illi soli gratia privantur, qui in se ipsis gratiae impedimentum praestant. Et q. 24 de veritate ar. ciuto 11 ad 1um [illegible] ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet pro

providéat de mediis ad salutem, dummodo ex parte ejus non impediat. Tandem alii omittis, Divus Chrysostomus Homilia 7 in Joannem cum graveret, cur illuminante Deo omnes homines multi tamen careant lumine, ait: Illuminat profecto quantum in ipso est. Si qui autem mentis oculos sponte sua claudentes, ad eius lucis radios aures dirigere noluerint, non ex luminis natura in tenebris persisterent, sed malitia sua, qua sponte tanto se dono indignos reddiderunt.

... ad hunc in sensum illud axioma dirigidit, nempe ut intelligat per Deum non stare, quod unicuique non obtineat quilibet hoc auxilium sufficiens ad salutem: sed iuxta praedictas explicationes carentis impedimenti se tenendi ex parte hominis id optime intelligit: quod minus probo: nam si ex parte hominis adsit impedimentum per liberum ... non liberum, ex parte hominis se tenet impedimentum: quod si carentia impedimenti sit ... qua posita, non denegat actualiter distributionem ... , quando denegat distributionem, ideo est, quia ex parte hominis non existit carentia sed impedimentum: quod haec ratione clare intelligit, non stare per Deum defectum ... 221

... obiectionem sancti probo. nam si praevisa carentia impedimenti ex parte hominis, et voluntate humana distributa in actu primo proximo ad actum honestum, nullum Deus illi tribueret sufficiens auxilium, ut eiusmodi actum posset elicere salutarem, tunc defectus actus salutaris staret per Deum: sed nunquam stat per Deum defectus actus salutaris: ergo praevisa carentia impedimenti ex parte hominis et voluntate humana distributa in actu primo proximo ad actum honestum, nullum Deus illi tribuit sufficiens auxilium, ut eiusmodi actum possit elicere salutarem. Maior est certa: quia tunc ex parte Dei se tenet non dandi auxilium sufficiens, quod est necessarium medium ad eliciendum actum salutarem; minor probatur ... in 216, dum Deus undique vocantem, et efficaciter allicientem ad salutarem actum inducat ... 222

Tandem minor probatur 220

innumera sacr. scripturae testimonia, et sanctorum PP. Deum ubique, et semper se piis ostendere, et praeoccupare quaerentes se. insignis locus est Isaiae cap. 6°, ubi de divina sapientia: praeoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat, qui de luce vigilaverit ad illam, non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inveniet. cui mirifice consonant verba illa ex apochalipsi citata in 3°: ecce sto ad ostium, et pulso etc. nec non et illa satis declarare ostendentia summam Dei solicitudinem, et anticipationem humanae salutis verba c. 5° Canticorum: vox dilecti pulsantis, aperi mihi etc.: quia caput meum plenum est rore, et cincinni mei guttis noctium. ad de hoc ex sententia dicti cannone 25: nec tamen tanta quis nec [illegible] praejudicat arbitrio; cum tamen illa semper sit in promptu, neque momentum quidem intercedat, in quo Deus non sit ad ostium et pulset etc. adde eam illam [illegible] relata a [illegible] Coelestino in epistola 1a ad episcopos Galliae [illegible] quod tempus intervenit, quo divinum quis non egeamus auxilio. in omnibus igitur actibus, causis, cogitationibus, motibus, adiutor, et protector Deus orandus est. plura congerit Ripal, cui subscribo quoad hanc duorum partem.

Caput 4um

Difficultates quaedam explanantur

220 1a difficultas moveri potest contra doctrinam positam in § 5. etenim cap. 2° citatum docentes, mire [illegible] [illegible] voluntatem proxime expeditam ad actum naturalem; deinde ad salutarem, aut supernaturalem actum, id est quod dat [illegible] una potentia proxima [illegible] duplex. si una, cur illam dicimus ex naturalibus simul, et supernaturalibus principiis. si duplex: quod produci debet duplex actus [illegible], unus naturalis a naturali potentia, et alter supernaturalis a supernaturali, ut Ripal [illegible] dicit; hoc autem in [illegible] nova repetitio actus, nec difficultate vacat.

Dei

duplicis auxilii poni posse proxime expedita in ea hypotesi, ut nalis,
et supernalis. nalis constat ex volunte radicaliter libera habente apud se
sufficientem nalem obiectum, caeteraque principia ad nalem actum concurrentia
ciendum, ut qua se dirigit: supernalis posse poni ex eadem volunte simul
cum illuminativa, aut usque affectiva gratia, caeterisque principiis concurrentibus
aliis absolute sufficiens ad supnalem, et salutarem actum circa idem obiectum.
nalis posse expedita proxime ad actum nalem honestum pertinet ad hominem
qua rationalis voluntatis est, supernalis autem posse pertinet ad hominem, qua ele
vatus est, et provocatus speciali illa solicitudine Dei ad supnalem beatitu
dinem: unde posse utrumque servant inter se proxima ordinem: quod est hoc propri
us est quam elevatum esse.

Dein deducimus voluntatem se liberè determinan 222
tem ad actum honestum misericordiae vg. concurrere duos actus, nalem unum
et alterum supernalem. Probatur: nam volens se liberè determinans ad operandum, secum
simul determinat, et trahit ad operationem caetera principia concurrentia ac
tum ejus proximum excitatorium suum, ut notum est: sed volens in ea hypotesi
ut habet apud se principia concurrentia duplicem actum ejus proximum
excitatorium suum, unum nalem, et alterum supernalem: quod se liberè determinans
ad operandum, secum simul determinat, et trahit ad operationem principia
concurrentia utrumque actum ejus proximum excitatorium suum: minor ex hypothesi
ut sequitur, et ea bona est. aliter: quod ponit duos actus misericordiae, et
alterum supnalem. Probo antecedens: nam quando duae causae adequatae heterogeneae
nec concurrunt ad attemperant suum ad eundem effectum, sed suum quaelibet
habet diversum effectum producit: sed in ea hypotesi volunti cum duplici
illo actu proximo, concurrunt duae causae adequatae heterogeneae ad ope
randum circa obiectum misericordiae: quod suum quaelibet diversum effectum producit;
atque adeo volens cum utriusque generis principiis ponit duos actus.
minor est certa: quia habitus heterogeneae sunt duae causae in ea hypotesi deu

concurrentes; siquidem una est naturalis, et adaequata ad actum naturalem; alia vero supernaturalis, et adaequata ad actum supernaturalem. Minor probatur: nam attemperare concursum est propria conditio causarum homogenearum, et potentiarum natura sua ponentium eundem effectum: unde heterogeneae causae, et ordinatae natura sua ad diversos effectus non attemperant concursum, ut vulgari intellectione potest discerni.

223 Dices: si in ea hypothesi duae illae virtutes causae attemperarent concursum, et producerent unicum meritorium actum, ille esset supernaturalis; siquidem ad supernaturalitatem sufficit quod actus procedat ab aliquo supernaturali principio, ut sanctus Thomas docet. Ergo in quacumque hypothesi voluntas libere producens actum honestum, produceret solum supernaturalem, et nullum naturalem. Probatur consequentia: quia, ut probatum manet, in quacumque hypothesi voluntas potest libere ponere actum honestum, concurrunt duae illae causae adaequatae: unde si pro adaequatione sua attemperarent aliquando concursum ad producendum unicum actum supernaturalem, semper attemperarent. Contra hoc: sed admitti nequit quod voluntas ponens actum honestum, nunquam ponat actum naturalem: ergo nec admitti potest quod in ea hypothesi duae illae causae adaequatae attemperent concursum, et producant unicum meritorium actum. Antecedens patet: nam existere actus naturales honestos distinctos a supernaturalibus, et salutaribus, qui pro quanto steriles, sive non salutares appellantur, communissima theologorum sententia est, et quod aperte videtur ex Tridentino sessione 6. canone 1. ubi anathema dicit ei, qui dixerit, hominem suis operibus, quae vel per humanae naturae vires, vel per legis doctrinam fiant, absque divina per Jesum Christum gratia posse justificari coram Deo: quod supponit possibile fieri aliqua bona opera viribus naturae sine gratia supernaturali; siquidem Pelagius ibi damnatus solis bonis operibus justificationem tribuebat, idemque colligitur ex frequenti illa Patrum locutione, quam

notaui

... numero 223.

tum ... Quod a nobis adducta enervat veritas 224
... suo Pater Oviedo 1a 2ae tractatu 7 controversia 3 n. 71,
... acerbius invehitur dualitatem actuum, tanquam ... bonae philosophiae. Nam inquit, duo principia adaequata ... adunantur ad producendum unum effectum: ergo hae duae causae adaequatae producunt unum actum. Patet 2a: nam siquid obstaret, maxime supernaturalitas unius, et naturalitas alterius: sed hoc non obstat, quia ad productionem eiusdem actus adunantur potentia naturalis, et habitus supernaturalis: ergo etc. Sed facile aliquis ans: duo principia adaequata, si ex natura sua ordinentur ad unum specifice effectum, adunantur etc., concedo: si ex natura sua ordinentur ad diversos specifice effectus, adunantur etc., nego ans, et conseq. Consequentiae probatio est infirma: non enim maiorem, quia neque supernaturalitas, neque naturalitas impedit adunationem utriusque causae; sed quod utraque sit adaequata in diversa specie, atque adeo destinata ad diversum effectum. Unde potentia, et habitus extra rem afferuntur: quia ad producendum vitalem actum supernaturalem neque potentia est adaequata causa, neque habitus supernaturalis, sed ex utraque resultat una quaedam adaequata virtus.

Subtilius videntur obiicere Recentiores. Voluntas proxime, et immediate libera ad duos actus, potest unum ponere altero non posito. Sed voluntas in ea hypothesi est proxime, et immediate libera ad duos illos actus: ergo potest unum ponere altero non posito: quod non semper, quod se determinat libere ad amorem obiecti honesti sub illa duplici potentia proxima, producit naturalem simul, et supernaturalem amorem. Respondeo distinguendo maiorem. Voluntas proxime, et immediate 225

libera

libera ad duos actus inuicem separandos, potest vnum po
nere altero n̄ posito, nego: voluntas proxime, et immedia
te libera totum ad ponendum, et n̄ ponendum vtrumque actum,
potest vnum ponere altero n̄ posito, n̄o maiorem: similiter
que explicata minore dependenciam vtrumque n̄o. itaque
n̄ est eadem libertas ad separandum vnum actum ab alio, ac
libertas ad ponendum simul vtrumque. voluntas ergo, quod
circa obiectum misericordiae vg. constituat proxime libera ad eli
ciendum duos actus, vnum naturalem, et alterum supernatura
lem, libera est tum ad ponendum vtrumque simul, tum ad
ponendas simul carencias vtriusque; ceterum n̄ est libera ad
ponendum vnum sine altero: si enim vterque actus tendit ad idem
materiale obiectum, et sub eodem formali n̄ datur sufficiens
cognitio, vt voluntas vnum ab altero libere separet; se videli
cet ad vnum, et n̄ ad alterum determinans, aut secum deter
minans principia vnius, et n̄ secum determinans principi
pia alterius: voluntas igitur se determinans ad amandum tale
obiectum honestum, secum simul determinat principia vtrius
que actus, ac proinde ponit vtrumque.

226 Instet aliquis, volun
tas se libere determinans in ea hypotesi ad amorem hones
ti obiecti naturalem, vel manet libera ad amorem eiusdem
honesti supernaturalem, ~~[illegible]~~ vel n̄ est. si manet libera: ergo po
sito amore naturali potest n̄ ponere supernaturalem, atque adeo
actum vnum ab altero seiungere. si autem n̄ manet libera:
ergo supernaturalis actus n̄ euadit liber, atque adeo nec salu
taris. nego, voluntatem se libere determinantem ad actum natu
ralem, se simul determinare ad supernaturalem necessario

necessitate

necessitate productionis vtriusque actus; non autem nasio necessitate productionis. voluntas enim non necessitatur ad producendum vtrumque actum; ceterum necessitatur ad producendum vtrumque ex suppositione, quod se libere determinet ad producendum. vnde voluntas scilicet libere determinans ad vnum, se libere determinat ad vtrumque; atque adeo supposito, quod se determinet ad vnum manet necessitata ex suppositione ad alterum: sicut ex suppositione quod se determinet ad vnum manet necessitata ex suppositione ad eundem, quin propterea vel minimum laedat libertas; siquidem voluntas non manet antecedenter necessitata, et ab alio, sed tantum consequenter, et a se ipsa.

Altera 227 praecipua difficultas contra statutam doctrinam desumi potest ex Augustino, eximio gratiae doctore. etenim libro 2o de peccatorum meritis cap.e 17 scribit: iam quisque nostrum bonum opus suscipere, agere, implere, nunc scit, nunc nescit; nunc delectat, nunc non delectat, vt nouerit non suae facultatis, sed Diuini muneris esse, vel quod scit, vel quod delectat. censet igitur non semper adesse illuminationem, et affectionem gratiae, quod identidem repetit cap.e 19, et libro de bono perseuerantiae cap.e 13. eidem etiam subscribit Diuus Prosper libro 2o de vocatione Gentium cap.o 3, vbi illuminationum dilationes experiencia ipsa demonstrare fatetur. Respondeo ex numero 206, Augustinum non loqui de subtractione auxilii sufficientis simpliciter facta homini habenti voluntatem proxime expeditam ad actum honestum naturalem; sed de subtractione auxilii vberioris sufficiente, aut etiam efficacis. Imo clare hoc exprimit cap.e 19, vbi ait, Deum sanctis

etiam

etiam viris n̄ tribuere aliquando victricem delectatio
nem: quæ enim est victrix delectatio, nisi affectibus illa
gratiæ, vel adeo intensa, vel congrua, ut torpentem voluntatem inflammet, pertrahatque ad operandum? neque ali
ud voluit dīvus Prosper, nisi illuminationum supernatu
ralium dilationes dari, quando n̄ dat̄ pōa proxime expedita
ad amplectendum honesto actu naturale obiectum: quod et nos
fatemur, nisi forte in eventibus notatis numero du
Centessimo Decimo tertio. Sed hæc de sufficienti gra=
cia hic Sufficiant.

finis Dist. bertiæ

en nihil deest.

Otrober

Sia tertia.

De auxilio efficaci.

Ad istam tandem auxiliorum divinae gratiae partem devenimus, 228
auditores, quae tum hoc praesenti, tum etiam elapso proximi saeculo ad acerri
mas altercationes doctissimorum hominum ingenia provocavit. Una ex illis quae cum
libertate arbitrii concordia eius concordantiae animorum [illegible] excitavit [illegible]
iudicium actum productus probat Scotus [illegible] de supernaturali, [illegible]
Calvinistae [illegible] fabellas aliqui singulari [illegible] aut absurditate turpiter
[illegible] curaverunt. Sed ab impositis criminibus calumniosis
[illegible] vindicarunt satis Patres [illegible] de Molina, [illegible] Iesuitae scho
lae Suarez, [illegible], Annatus, Petrus Leonardus et tandem Gabriel
de Henao tomo integro [illegible] scientiam mediam historice propugna
tam. [illegible] mouent fabellae [illegible], quibus [illegible]
[illegible] in re adeo seria, [illegible] patrocinio et argumentorum [illegible] in
libertate [illegible] alcerere conamur [illegible].

Disputatio I.

[illegible] status [illegible]

Caput I.

Indicata difficultate [illegible] notatu digna

Non [illegible] 229
de auxilio potentiali efficaci, quod cum sufficienti [illegible], ut notavi n. 196,
sed de auxilio actuali efficaci disputare [illegible] nobis [illegible]
in praesenti est. Ubi [illegible] suppono [illegible] auxilium actuale sive [illegible]

efficax appellari posse, 1a actualiter ponit operationem, 2a actua
liter infert ponendo infallibiliter. Primo modo appellet efficax, auxilium efficax
operatur cum adiuvante, aut cooperante: et a nemine negatur, nec potest
sine impietate negari, ut liquet ex n. 4o, et 11. Secundo autem auxilium ideo dici ef-
ficax, quia infallibiliter infert operationem, non defuere theologi negantes
auxilium efficax in hoc sensu, oppressi ut difficultate conciliandi infal
libilitatem itaque illationis operationis cum libertate, et necessitate, quae ad sa
lutarem operationem, namque a catholicis theologis indubitatum est, ut fusius
ostendit Suarez tomo 3o de [illegible] 14, et 15. Nihilominus auxilium ita effi-
cax, ut infallibiliter connectatur cum operatione, et per illud Deus fa-
ciat infallibiliter, ut operemur salutares actus, a nobis tanquam certum
habetur, ut diserte explicat Suarez lib. 4o de auxilio cap. 9.

23 Cuius
modum conciliandi difficilis nam voluntas debet poni cum libertate indiffe
rentiae, ita ut nihil ipsam cogat, nihil determinet ad operandum, sed pro libito
possit divino auxilio praevenienti, et moventi resistere; quomodo Deus
movere potest infallibiliter voluntatem, eamque auxilio efficaci inducere inde fiat
ut illa velit ad operandum? Videtur itaque naturae pugnare, ut diminuat libertatem in-
fallibilitas, et efficacia auxilii; vel pro libertate voluntatis exhibenda necessario ponit fal-
libile, atque inefficax infallibile, et efficax auxilium quia ipse via potest in con
cordiam adduci cum integra voluntatis libertate infallibilitas, et efficacia
auxilii. Non latuit Augustinum difficultas; nam lo de gratia Christi cap.
47 dicit: ista quaestio ubi de arbitrio voluntatis, et Dei gratia disputatur, ita ad
discernendum est difficilis, ut quando defenditur liberum arbitrium negari vi-
detur Dei gratia, quando autem asseritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri.
Eandem ipse difficultatem exagitat, [illegible] libro de gratia, et libero arbitrio
cap. 4o [illegible] Lessius cap. 8o [illegible] sed [illegible]
quam ad exactam explicationem addit, ut inter alios viros doctos doctissimus

Observat Pennet. l. 2.o propugnaculi humanae libertatis c. 24. et Gra ... in Evidentiis c. 22: forte quod eo loquebatur contra dictos hereticos qui liberum arbitrium liberum esse negabant, quin supposito arbitrio existente ... concursus utriusque negarent.

Supponendum ... 231

a nobis ... actum, et infallibile quatenus actualem ... operationem ... actualiter existentis ... Sed ... efficax in actu ... ratione habet infallibilitatem ... ita ut quatenus praescientiam ... efficax. de hoc ... intelligentiam ... et libero arbitrio c. 20 ... Deo ... dominium humanarum voluntatum, ut eas quo voluerit, et quando voluerit faciat inclinari. Alia ... Iulianus c. 9. et l. de praedestinatione Sanctorum c. 6. 8. 9. et 13. Idem ... iungit in rescripto ad universam Societatem dato P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis, anno de 1613, ubi praecipit, quod nostrates ... esse eam ... quae ... traditam ... Summis Ecclesiae Pontificibus Clemente 8.o et Paulo 5.o tanquam magis conformem Sancto Augustino, et Thomae explicata, et propugnata ... Addit: nostri in posterum ... eam gratiam ... efficax ... et eam quae sufficiens nominant ... in actu ... in ipso actu ... scientia conditionatorum, et efficaci Dei proposito atque intentione efficiendi certissime in nobis bonum, de industria ipse ea media ... ea modo, et tempore ... quo videt effectum infallibiliter habitura: alias ... praevidisset.

Suppono ... efficaciam ipsius ... 232

ita esse essentialiter infallibilem, ut proxime contradictionem implicet iungi cum ... et talis sive cum adaequata ... ad operandum,

55

operationis carentia: nil enim implicantius fingi potest quam infallibilitas, fallibilitas, et efficacia inefficax contra eadem terminorum repugnantia. Sed efficacia, et infallibilitas efficaciae auxilii est essentialis efficacia, et infallibilitas: si autem est essentialis hoc ipso quod est ipsa efficacia, et infallibilitas efficaciae auxilii repugnat essentialiter esse inefficax, et fallibile: quod essentialiter repugnat coniungi cum operationis carentia. Consequentia est evidens: quia operationis carentia auxilium reddit inefficax, et fallibile, siquidem illius virtutem fallit, et eius effectu decipit. Omnes in hoc Theologi conveniunt, et maxime conveniant in explicando principio, unde sumitur ita incompatibilitas efficaciae, sive efficaciae auxilii vt talis, cum carentia operationis.

233 Hinc ingens controversia oritur Theologos inter Dominicanam familiam, et Societati Iesu (scilicet) conscriptis essentiale efficaciae, quo auxilium efficax ab inefficaci et pure sufficienti distinguitur, vt notavi n. 49. Controversiae status hic est, vt scilicet inquiratur, vtrum auxilium praeveniens efficax et auxilium pure sufficiens ita comparentur per intrinsecam entitatem suam, vt seclusso quovis extrinseco distinguantur essentialiter inter se? Sane inter se distinguuntur essentialiter seclusso quovis extrinseco, si efficacia, et infallibilitas auxilii efficacis intrinseca adequate dicatur: sic enim auxilium efficax habet essentialem gradum, quo caret pure sufficiens. Clarius et brevius: quaeritur, an entitas auxilii efficacis ad + repugnet ab intrinseco cum actuali dissensu, sive cum carentia consensus? Affirmant communiter Dominicani; sed pernegant Societatis Theologi. Atque haec sane tota, et princeps vtriusque familiae dissensio, dum efficaciae auxilii concordiam cum voluntatis libertate investigat.

234 Unde colliges, extare extra chorum quaestiones alias, quas multi adversariorum, quaerentes aut latebras, aut calumniandi occasionem, solebant intermiscere. Tales sunt istae: vtrum auxilium sit vitalis qualitas, aut non vitalis? vtrum auxilium habeat virtutem

+ consensum

actus salutaris producens physice, vel solum moraliter. Utrum autem sit entitative supernaturalis. Et quidem sola gratia a n. 55 satisfecimus: deinde a n. 129: et 132 a n. 208; sed illas a praesenti difficultate abstrahentes, adeo sunt non minus sufficienti quam efficaci auxilio indicemus. Sive enim efficax gratia sit vitaliter, et valitas, sive non vitaliter; sive virtutem habeat physice producendi, sive duntaxat; sive entitative supernaturalis sit, sive solum quoad modum: facile omnibus in praesenti omitted advertamus, neminem esse omnino non se adaequate internum auxilium fateant.

Suppono 1.° directe veritatem [illegible] auxilium indeliberatum, illud ut, quod a Deo fit in nobis sine nobis, ut diximus in n. 83, et 84. 2.° auxilium deliberatum: nam actum deliberatum, et efficacem posse esse auxilium actualiter [illegible] diximus n. 85, inde colligimus n. 87, non esse auxilium physice, et intrinsece efficacem liberam et maxime impedientibus. 235

Caput [illegible]

Quis auxilium sit [illegible] experimentum

[illegible] ad 236
immediate contradictionem a [illegible] verius [illegible] sit, cum tamen etiam multo [illegible] excogitari possint, et referri [illegible] sit Dominicanorum efficacis auxilii [illegible] in physica praedeterminatione, quod probem [illegible] duo itaque principia [illegible] ex quibus [illegible] pendent, [illegible], ante [illegible] [illegible] [illegible] (prioritate [illegible]) motione physica [illegible], quae [illegible] et actualiter [illegible], et ita haec efficacia sibi intrinseca, ut [illegible] [illegible], quod talis praemotio [illegible] simul cum [illegible], vel cum [illegible] [illegible]; [illegible] cum [illegible]. Unde sicut physica praedeterminatio per [illegible] connexionem, et [illegible] [illegible] [illegible]:

ita causam praedeterminationis inferri cuiusque operationis. ... nobis liberum non esse libere praedeterminationem physicam, sicut neque illius causam: ... quae divinitus extenduntur ad actus bonos, et malos salutares, et flexibiles, imo uno verbo ad omnes dico liberos actus, quae ita petit sub

Sola[+] ordinatio esse Dei, et indifferentia est libera. et hac sola sententia, dici tenent posse infallibilitatem auxilii, providentiae, et scientiae Dei cum humana libertate; ita ut contradictionem implicet, quod arbitrium videat a Deo, vel operari, vel operaturum sub auxilio antecedente indifferenti, et separabili cum causa operationis.

237 ... Praedeterminationis libe... quam ad praecedentem efficaciam auxilii physica dicunt, ... ex duobus haec minibus vocabis auxilio entitative aequalibus, non posse alterum determinare ... alterum. ... non esse in potestate arbitrii divinam gratiam

praevenientem reddere inefficacem auxilium efficax, aut inefficax reddere efficax. ... divisionem esse efficaciam, et inefficaciam non fieri per membra extrinsece diffinita. ... ante omnem praevisionem determinare liberum per Deum determinare efficaciam auxilii salutaris. ... non posse praevideri actum liberum sub conditione, quin praecedat libertatem efficax eiusdem. ... scientiam mediam nullam non esse ad praedeterminationem. ... libertatem praedestinati sub praedestinatione non esse conciliandam ex praescientia determinati futuri conditionati. Subsequuntur et quaedam alia.

238 ... Secundo ita opponitur superioribus contradicentes assertiones ... defendit: non concedit, auxilium efficax, sive motionem, qua Deus ante omnem determinationem voluntatis voluntatem inclinat ad operandum, et per quam Deus facit ut voluntas humana velit, et faciat, non habere adaequate intrinsece sibi efficaciam, et illationem determinationis infallibilem; quin potius eiusmodi motionem, et auxilium efficax, non entitative distinctum, et praeter singulare ab ... est

consensum, ut dicunt ad cum Deo, et cum dissensu, aut carentia dissensus. Defectamen operans distinctum per entitatem ipsius auxilii, et dissensum futurum, sive absolute, sive conditionate unde efficacia ducunt partialiter ab arbitrio praevento a gratia: non quia arbitrium tribuat auxilio virtutem excitandi, aut agendi, quam sibi identificatam habet auxilium; sed quia arbitrium se determinans, seu quia simul determinans auxilium ad agendum tribuit ipsi connexionem infallibilem cum dissensu, quam ex se auxilium non habet. Una itaque efficaciae pars est ipsa entitas auxilii praebentis, quae non pendet a libera determinatione arbitrii; sed altera efficaciae pars est dissensus futurus sive absolute, sive conditionate: unde ex hac secunda parte sive inadaequate dependet efficacia ab arbitrio, et ab ipso dissensu; ab arbitrio quidem in genere causae efficientis, et ab ipso dissensu in genere causae materialis, aut constitutivae.

Hinc deducuntur 239

deducunt quaedam magni momenti consectaria: 1° efficaciam auxilii adaequate sumptam non antecedere prioritate causae, et causalitatis operationem arbitrii, quidquid sit de ipsius conditionalitate; efficaciam vero auxilii constitutam ex operatione conditionate futura praecedere operationem absolute futuram prioritate causae, sive in substantia ordinata, quatenus [illegible] valet ab operatione absolute futura ad eandem conditionate futuram, et non valet e contra. 2° Hac sola via saluari posse infallibilitatem auxilii, providentiae, et scientiae Dei cum humana voluntate; ita ut contradictionem implicet, quod arbitrium dissentiat a Deo, sed operari, sed operaturum videre sub auxilio intrinsece efficaci, et incompossibili cum carentia operationis. 3° Ex duobus hisce vocari auxilio entitative aequali posse alterum dissentire dissentiente altero. 4° Esse in potestate arbitrii divina gratia praeventi absolute loquendo reddere inefficax auxilium efficax, et inefficax reddere efficax. 5° Divisionem gratiae efficacis, et inefficacis fieri per membra intrinsece differentia. 6° Non posse Deum ante suam praescientiam dissensus liberi discernere efficacia actus salutaris. 7° Posse praevi-

deri

adeo Henricus liberum sub Actione, qui eum praecedat decretum efficax cum de 8°, scientiam mediam esse necessariam ad praedestinationem, quia contra tamen praedestinati sub praedestinatione esse scientiam ex praescientia [illegible] conditionati [illegible] et aliqua colligunt ad [illegible] magis spectantia.

240 Cum tot tantasque contradictorie oppositas assertiones utraque schola defendat, mirum non est quod glotomachi videantur Caramueli, ut in Theologia [illegible] quae prius notavi, et dictis notatis videntur ad P. Henao in illo tomo de Scientia media [illegible] T. Igitur Caramuel homo subtili ingenio, et qui alii acute videt, hic plane sequitur vitium est: nam in theologia sua fundamentali c., et fundamento [illegible] contendit asserere debet Dominicano 3° syllogismo ad Iesuitarum opinionem cogi, 3° quoque Iesuitas ad Dominicanorum opiniones, eos in mirabilibus syllogismis modis, et figuris exponit. Itendit [illegible] discordia utriusque scholae circa concordiam [illegible] casui quae cum libertate esse mixtam glotomachiam, sive pugnam verborum, et nominum puerilem. Sed impugnatus [illegible] opiniones contradictoriarum [illegible] ne Iesuitae rideant, et Dominicani [illegible] fecerunt, ut quo [illegible] contendit Caramuelis diversarum frater Ioannes Martinez de Prado tomo [illegible] moralium quaestionum c. 3 [illegible]. Sed [illegible] nihil [illegible] chimeram [illegible] Caramuelis [illegible] quas [illegible]. Tandem de voce intendi [illegible] et non est [illegible] cum adeo delectet paradoxis hic auctor, ut palam affirmat se non intelligere id ipsum quod scit: etenim [illegible] sua theologia [illegible] intelligi debeat [illegible] nomine; Sed illud ipsum se intelligere nullo modo posse.

241 Regredior ad [illegible] utriusque [illegible] propugnare [illegible] mixtum immodo [illegible] Molina in Concordia [illegible] ex [illegible]

et tomo integro de vera intelligentia auxilii efficacis, P. Vasquez, Salmanticenses, Montoya, Montolla de Scientia Dei a n.° 33 ad sexagesimum et tomo de voluntate a n.° 21 ad 51: Lessius in Apologetico de gratia efficaci, Cardinalis Bellarminus, Tannerus, et alii, et alii quorum copiosum syllabum texit Paulus Leonardus parte 3.a Disputationis n.° 11. Denique ad unum Societatis Theologi in hoc conveniunt quod audacter improbent praedeterminationem physicam praedeterminationis, et decretis liberae voluntatis praedeterminantibus. Admittunt praeterea efficaciam auxilii et dependentem ab ipsa libera operatione; aliqui tamen eo aperte declarant alterius dependentiam; alii qui volunt efficaciam desumi a libera per ipsa liberae operationis conditionate futurae, alii per scientiam mediam, aut decretum habens post scientiam mediam. Praedictis Patribus favent plures alii doctissimi ex aliis familiis, et illustribus academiis, ut recenset Leonardus parte 2.a et Henao Conciliatione 42.

Bellarminus ipse vir eius pietate, et doctrina illustris splendent, sed physicae praedeterminationis primus inventor est, aut certe, fuit Frater Dominicus Bañez qui primus illam publicis literis signavit anno 1584: edidit Commentarios in 1.am partem. Itaque aut ab illo aut ab alio certamine excogitata ea sententia est, de quo videndus Henao Conciliatione 41. Eiusdem ferme tempus physicam praedeterminationem, et praedeterminantia decreta promovere, ac illustrare conati sunt Frater Didacus Alvarez, Ledesma, Navarrete, Lemos, aliique deinceps, ut apparet ... in hac antiquus praedeterminationis ortus, cuius nobilitatem erudite ostendit Frater Petrus a Sancto Ioseph Cisterciensis in ... De fensio Sancti Thomae Aquinatis doctoris Angelici ... praedeterminationis physicae adactae literis et falso ascriptae ... manus ... ex Thomistis, qui ante quinquaginta annos scripserunt, ... determinationem physicam unanimi Thomae et libertati fere adversam repudiavere: nec dubitet ·
242 + n.° 1 ... haec verba

quin Doctrinae ad mentem Sancti Thomae etc.

Dominicanos

243 Communissima hodie doctrina est etiam inter Dominicanos physica praedeterminatio, et praedeterminans decretum Dei quamvis in tanto consensu in lubrico dissenserint: nam alii praedeterminationem docuere distinctam ab illustratione, et affectione intellectus: alii dicunt esse qualitatem mediam inter auxilium sufficiens, et actionem voluntatis liberae; alii non qualitatem, sed actionem, et ex his rursus alii sentiunt esse quandam Dei actionem qualitatis distinctam ab actione arbitrii; alii esse actionem Dei qualitatis identificatam cum actione arbitrii, sed non proximi. Item alii praedeterminationem requirunt ad omnes effectus causarum secundarum, alii ad solos effectus naturales, alii ad solos liberos, alii ad solos effectus bonos moraliter liberos alii etiam ad malos denique in conciliandia libertate, et auxilii efficacia cum praedeterminationis necessitate non est una omnium mens, ut dixi explicando. Alia demum est praedeterminationis sententia Dominicanorum qui praedeterminationem physicam, in qua efficax auxilium arbitrii trahit stitit, ad omnes actus liberos ponunt maxime distinctam volunt ab illuminativa, et affectiva gratia; hos praecipue impugnare intendimus, non omissuri intendere aliorum refutationem.

244 Eo tamen omnia sincere excitabimus, quo major est, et supra omnes theologicas sententias: neutra enim ex duabus propositis sententiis notari impune potest. Theologica sententia seu opposita partium Doctorum aut acribus dictis, aut aculeatis litteris dicerari, est ex Pontificia prohibitione, quae in ipsa operis praefatione indicavimus apostolicae sanctionis sancte observavimus: etsi non levia doctorum plaustra ab adversariis accumulata scripsisse legerimus, de quibus monuimus per diversos tomo 1o de gratia Prolegomeno 3o capite 5o num. 5o dist.: dicta medicinam magni momenti, et doctrinae in hanc usque ambiguam etc. quin etiam post apostolicae sedis interdictionem evulgatas novas praetermittant scissuras causa

Carmelitæ Scalceati in cursu Theologico tomo 1° tractatu 3° disputatione 12 n 120, et tota § 2, quibus e suo penu aliquid addit frater Ioannes a Sancto Thoma tomo 1 in 1ᵃ partem disp. 20 articulo 1 § scientia media, et § hanc sententiam.

Omnino tamen 245 notandum huic est, potissimum non esse motivum, quod in opposita sententia includitur aliquid adversum fidei, aut bonis moribus; verum quod ex prædeterminante sententia sequatur non dari sufficientem gratiam homini peccanti, aut non relinqui libertatem necessariam ad meritum, aut Deum esse Authorem peccati. Has, et similes collectiones colligere licet, et probare. Si enim nulla theologica censura nota physicæ prædeterminationi ascribit expresse. Siquis autem, quod averrat Deus, eiusmodi collectiones crederet, forte esset illum hæretici nota inurere, et nefas non inurere. Eorundem præterea nobis non denegandum veniam, quam ibi captat frater Ioannes a Sancto Thoma tomo 1 in 1ᵃ parte pagina 659 ubi producta quorundam censura contra nostram sententiam, subnectit: hæc illi, nos verba refferimus, non censuramus, neque eadem censuram refferimus, nec censuram acceptamus. Eadem pro nobis dicta sunto, ut si quando indicaverimus quid alii censuerint de auxilio prædeterminante, iudicemur scribere per modum narrationis formam, et procul ab animo sententia.

Caput 3ᵘᵐ

Alienissima est præsens libertas a libertate Divi Augustini cum pelagio.

Alienissima est quid adversarios pelagianismi accusatio, quæ in sententiam nostram retorquent. 246

Nobis

[illegible] Pelagio, et [illegible] Patronos benigne tribuunt, si
bique totum Augustinum vendicare satagunt. Tendunt itaque
strobesiq Augustini cum Pelagio esse hanc ipsam, quae cum ipsis
nos agimus: Pelagium negasse gratiam phisice praedeterminan-
tem, et quam illa totis viribus amplectebatur, et protegebat
Augustinus. Sic pronuntiat Illustrissimus Albarez libro 2 de
auxiliis disp. 22 n. 30, et disp. 92 n. 13, et libro 3 responsio
num cap. 4: Nabarrete, Gonzalez, aliique nobiores, quos ad
dit Ripalda disp. 10 sectione 11. Nihil autem in tam sini-
stra accusatione non leve solatium est, quod Calbinistae, et Lute
rani integerrimis Patribus sacrosancti Concilii Tridentini Pela
gianismum etiam audeant imputare, eo quod talem esse naturam Di
uinae vocationis definierint, cui resistere possit arbitrium, ut
probat Paulus Leonardus parte 2 numero 99.

247 Sed quia non est ani
mus Criminatores recriminari, ideo in deffensionem non adduci
mus eorum testimonium, qui censent, Praedeterminatistas a Cal
bino, et Lutero distingui quoad solas voces. Ita enim exprimit
Catholicae doctrinae propugnator eminentissimus Belarminus
libro 1 de gratia, et libero arbitrio cap. 12, et libro 4 cap. 14.
Lesius stig doctrina, atque pietate non impar in apologetico pro
gratia efficaci cap. 3. Plures praeterea extra societatem, ut illustr
issimus Mascareñas tractatu de auxiliis disp. 2, parte 3 nu
mero 9: Doctor Pariciensis ex ordine sancti Augustini in libe
llo, cui titulus, Calbinissimus bestiarum religio. idem approbat
frater Dominus a sancto Ioseho in defensione sancti Thomae secti
one 10, § 4, et in concordia suaui disp. 2 sect. 4; Gabriel
Pennotus in propugnaculo humanae libertatis libro 1 cap. 10, nu
mero

mero 8 post Tridentini Verba subdit: cum autem Authores dic-
tæ responsionis hæc omnia admittant, et in eo solum differant, quod
hæretici nollent voluntatem creatam, quæ subsitat huic necessitati
vocari liberam; tota certatio inter hos, et illos erit solum, an vo-
luntas, ut subsistans huic necessitati dicenda sit libera, nec ne? et
sic tantus aparatus, et strepitus erit solum de modo loquendi. Et qui-
dem ipse Didacus Albarez libro 3 de auxiliis disp. 22 n. 30 fa-
tetur se convenire cum Hæreticis in antecedenti de prædetermina-
tione, et solum dissentire in con. de libertate ablata: quod Alonzo
etiam responsum esse memorat Frater Ioanes a sancto Thoma 1.a
parte disp. 20 art. 7 § igitur cum nobis.

Supono nihilominus, doctissi- 2.48
mos, atque religiosissimos Dominicanos habere solutiones, vias,
quibus se discriminent a Calvinistis, et Luteranis, sicut etiam
a Baianis insinuatis n. 186. Nostræ certe sententiæ de auxilio
efficaci non prædeterminante demonstrant esse liberam, vel a teni-
ssima Pelagianismi suspitione exteri Theologi, Gabriel Pen-
notus libro 3 propugnaculi cap. 30, Mascareñas disp. illa 2.a
parte 7.a numero 18, frater Basilius legionensis 1.a parte relectio-
nis de necesitate gratiæ cap. 2 numero 6, frater Pius a sancto
Iosepho in præfatione tractatus de Diuina gratia, et in defensi-
one sancti Thomæ disp. 2 lectione 10 numero 9. Ut domes-
ticos sileam, qui passim sententiam nostram emaculatam demons-
trant. Sed inter omnes eruditissime id præstat Pater Monto-
ia citatus n. 241, per plures disputationes ostendens ignotam pe-
nitus, et inuisam Augustini fuisse, reliquisque Patribus, et scholas-
ticis prædeterminationis phisicæ, quam eo usque retundit ut in sig-
nis mactator prædeterminationis merito cognomine nuncupetur;

Pater

Pater etiam Suarez in sacra eruditione nulli secundus, qui quamquam libro 5 de auxiliis cap. 47 numero 1 asseruit ne vestigium quidem probabile praedeterminationis physicae apud Augustinum reperiri subnectit: non enim semel, sed saepius, totam Augustini doctrinam, praesertim ad hanc materiam pertinentem evolvimus etc.

249 ~~[illegible]~~ Probatur igitur facile relatio in titulo posita: nam controversia augustini cum Pelagio fuit de substitutibus sufficientiae, et non de substitutibus efficaciae: sed nostra cum praedeterminantistis controversia est de substitutibus efficaciae, et non de substitutibus sufficientiae: ergo distat omnino prima controversia a 2a. Consequentia evidens est, nec minus certa minor: maior constat a numero 3: Nam Pelagius contendebat ad consequendam salutem sufficere humanae naturae vires, et doctrinae legis, absque interna alia per christum gratia sive excitante, sive adiuvante, ut liquet ex canone Tridentini citato numero 223; semipelagiani autem, ut vidimus a numero 7, docebant internam illam auxiliantem gratiam esse quidem necessariam ad perficiendam, et augendam iustificationem adultorum, non vero adinchoandam, nam ad hoc sufficiunt naturae vires. Contra Augustinus cum Ecclesia decernit, naturales vires non sufficere, sed necessarium prorsus esse gratiam auxiliantem iuxta illud Christi apud Ioannem cap. 15: sine me nil potestis facere: et illius Apostoli 2a ad Chorinthios cap. 3; non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est.

250 Probo iterum argumento mihi plane demonstrativo. Sententia nostra concedit quidquid negabat Pelagius Augustino: sed sententia concedens quidquid negabat Pelagius non favet Pelagio: ergo sententia nostra non favet Pelagio: ergo

neque

q neque Pelagius negabat Augustino gratiam physice praedeterminantem, neque illam Augustinus petebat a Pelagio; atque adeo utriusque controversia diversa erat. minor est evidens. Consequentia liquet. liquet etiam 2a; nam si Pelagius negasset Augustino gratiam physice praedeterminantem, nostra sententia negans illam gratiam non recederet quidquid negabat Pelagius, sed negaret potius, quod ille negabat. maior ostenditur productis fideliter Augustini verbis, quibus totam suam controversiam complectitur: scribit igitur libro 1o de gratia Christi cap. 47: si quod senserit, (Pelagius) nobis, non solam possibilitatem in homine etiam si nec velit, nec agat bene; sed ipsam quoque voluntatem et actionem, id est, ut bene velimus, et bene agimus, quae non sunt in homine, nisi quando bene vult, et bene agit. si ut dixi senserit, etiam ipsam voluntatem, et actionem divinitus adiuvari, et sic adiuvari, ut sine illo adiutorio nihil bene velimus, et agamus; eamque esse gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum, in qua nos sua, non nostra iustitia iustos facit, ut ea sit vera nostra iustitia, quae nobis ab illo est; nihil de adiutorio gratiae Dei, quantum arbitror, inter nos controversiae relinquet. ── In 2a

proposito testimonio sequitur, nihil aliud postulasse Augustinum, nisi quod Pelagius concederet necessariam esse supernaturalem gratiam ex meritis Christi collatam, et indebitam hominis arbitrio ad naturales vires collato; quae gratia auxilians non solum redderet potentem hominem ad volitionem, et operationem salutarem, sed etiam adiuvaret ad ipsam volitionem, et operationem. Plus nihil petebat Augustinus, et minus nihil negabat Pelagius, quod si concederet, sentiret omnino cum Augustino: sed nos ista omnia concedimus, ut ex 1a, et 2a controversia liquet: ergo concedimus quidquid

negabat

negabat Pelagius, et suadebat Augustinus. Confirmo: in praedicto testimonio nullum est verbum indicans gratiam auxiliantem intrinsece connecti, atque intrinseca infallibilitate inferre operationem hominis: ergo controversia Augustini cum Pelagio non est de gratia per intrinsecam connexionem, et infallibilitatem inferente operationem hominis. Antecedens ostendit: nam quod ibi exprimitur est, quod necessaria sit auxilians gratia Divinitus missa per Christum, quae non solum constituat hominem potentem, sed etiam adiuvet volentem, et operantem: sed in his conceptibus nulla includitur infallibilitas intrinseca, et connexio gratiae cum operatione: ergo. minor patet: nam habitus supernaturalis charitatis verbi gratia est auxilians gratia Divinitus missa per Christum, quae non solum constituit hominem potentem, sed etiam adiuvat volentem, et operantem in linea illius virtutis; nec tamen eiusmodi habitus infallibilitatem illam, et intrinsecam connexionem cum operatione habet. Rursus ipsa libera voluntas non solum constituit hominem potentem, sed etiam adiuvat ad producendum amorem liberum Dei, quin eiusmodi amorem inferat infallibiliter, aut cum illo sit entitative connexa.

252 Haec cum adeo sint manifesta, adversarii tamen huc, atque illuc tergiversantur. Obiiciunt primo: Augustinus in praefato testimonio petit gratiam, quae non solum reddat hominem sufficientem, sed etiam volentem, et operantem: sed gratia hominem non solum reddens sufficientem, sed etiam volentem, et operantem, est gratia efficax: ergo Augustinus petit gratiam efficacem. Distinguendo minorem: est gratia efficax ab intrinseco, nego: est efficax vel ab intrinseco, vel ab extrinseco, concedo minorem; sed consequentiam nego, et concedo sub eadem distintione. Itaque Augustinus contra Pelagium ponens hominem insufficientem suis viribus non solum ad posse, sed etiam ad velle, et operari, quae Divina

Scribit

controversia erat: petit auxiliantem gratiam ut necessariam non solum ad posse, sed etiam ad velle, et operari. unde quia gratia conferens cum hoc ad velle, et operari, ac propterea hominem reddens volentem, et operantem, est gratia efficax, saltem in actu secundo; Augustinus petens auxiliantem gratiam ad sufficientiam volendi, et operandi salutariter, petit indirecte gratiam efficacem; nullo tamen modo determinat constitutivum efficaciae, neque explicat ibi, an efficacia sit intrinseca, vel extrinseca auxiliantis gratiae: quia videlicet directa controversia erat non de constitutivo efficaciae, sed de constitutivo sufficientiae.

Obiiciunt secundo. Gratiam auxiliantem, quam ponebat Augustinus, ideo negabat Pelagius, quia existimabat tali gratia everti libertatem: sed hoc non existimaret, nisi talis gratia esset phisice praedeterminans, qualis a Dominicanis asseritur. ergo gratia auxilians, quam ponebat Augustinus, et negabat Pelagius, erat phisice praedeterminans, qualis a Dominicanis asseritur: atque adeo praeterita illa, et praesens nostra controversia est eadem. Hoc uno argumento rem totam confici, et de nobis triumphari censet Albarez, libro 2 de auxiliis disputatione 22 numero 30, et disputatione 92 numero 13, et libro 3 responsionum capite 4 numero 13, aliisque in locis. Sed triumphus sine victoria est. nego enim minorem, et residuo dubiem reddidi tum numero 2. Gratia igitur auxilians potest existimari eversiva libertatis duplici de causa: primo, propter dependentiam arbitrii, et indigentiam gratiae: secundo, propter connexionem entitativam auxiliantis gratiae cum operatione, et repugnantiam essentialem cum carentia operationis. 253

Propter primam causam, et non propter secundam reiiciebat Pelagius gratiam admissam ab Augustino; atque adeo diversissima controversia antiqua illa fuit ab hac praesenti. itaque existimat 254

Pelagius

87

Pelagius hominem non manere liberum ad requirendam salutem, si necessaria est auxilians gratia indebita ipsi arbitrio, et concedenda per liberam voluntatem Dei: sicut homo non est liber ad patranda miracula; quia ad hoc indiget gratia sibi indebita, et concedenda, aut neganda iuxta liberam voluntatem Dei. Hanc fuisse causam Pelagio negandi Augustinianam gratiam, constat primo ex concilio Diospolitano apud Palestinam: ibi enim inter recensendum Pelagii heretica aserta addit: decimo et non esse liberum arbitrium, si Dei indiget auxilio. Constat 2°: nam Concilium Cenomanense relatum a nobis numero 249, post apertam necessitatem gratiae contra Pelagium, ideo illum reffellit, quia licet necessaria sit gracia auxilians indebita, non tamen praeiudicat libertati, quia semper ea gracia in promptu est: haec autem ratio esset prorsus inutilis, si Pelagius censeret libertatem everti propter connexionem graciae cum operatione; nam licet gratia in promptu esset, persisteret tamen connexa cum operatione, atque adeo persisteret causa eversiva libertatis, et non reffelleretur hereticus.

255 Tertio demonstratur a ratione. Si Pelagius existimaret gratiam admissam ab Augustino evertere libertatem, eo quod esset phisice praedeterminans, et connexa essentialiter cum operatione, non admitteret talem gratiam ad facilius operandum actus liberos: sed illam gratiam admittebat ad facilius operandum actus liberos: ergo non existimabat talem gratiam evertere libertatem, eo quod esset phisice praedeterminans; sed alia de causa: Consequentia liquet: maior patet: nam implicat in terminis quod gratia ut evertens libertatem admittatur ad facilius operandum actus liberos; hanc autem evidentem terminorum implicationem non admitterent Pelagius, et Pelagiani, homines alias docti, et non

ignavi

ignaui, ut Augustinus ipse, et Divus Prosper testantur. Minor ē certissima, ita scribente Augustino de Pelagio libro 1° de gra Christi cap° 28, et 29: sed etiã hic vult intelligi adhuc esse auxiliũ, ut facilius fiat per graciam, quod et si minus facile, tamen putat fieri preter grãm. Ut quod per liberum inquit, homines facere iubentur arbitrium, facilius possint implere per gratiã. Tolle facilius, et n̄ solum plenus, verum etiã sanus est sensus etc.

Obiiciunt 3° ex Ioane de sancto Thoma tomo 1° in 1a parte disp 3, articulo 3°: nostram sentenciã de auxilio intrinsece ꝯpatibili cũ carencia operationis tradi, si n̄ a Pelagio, saltẽ a Semipelagianis: hi enim admittebant auxiliũ supernaturale dans arbitrio sufficientiã: q̃ solum negabant auxiliũ predeterminans phisice, et essentialiter ꝯnexũ cũ operatione, pugnansque cum carentia operationis, quod et nos negamus. Sed ad hanc obiectionẽ respondet satis innocentius 10 damnans 4ã illam propositionẽ relatã a nobis numero 16°. Semipelagiani igitur errabant, n̄ q̃a ponebant auxiliũ intrinsece ꝯpatibile cũ carentia operationis, hoc ē auxiliũ tale, cui resistere possit arbitriũ; quod et nos ponimus, et ostendimus nario ponendũ Chatholicis. Sed errabant aliis de causis, quas dedimus a numero 6°: videlicet q̃a volebant istis naturæ viribus haberi posse meritũ auxilianti gratiæ, et predestinationis; imo et ꝯditionata opera esse proprie merita, aut demerita: quo nihil ē alienius a nostra sentencia. 256

Disputatio 2a

3a phisicã predeterminationẽ pro parte 1a sententiã nrã; sententia

257 Sententia Societatis Iesu circa efficatiam Diuinæ gratiæ duas precipuas partes a nobis propugnandas includit, ut constat ex n. 238: eas seorsim deffendere statuimus charitatis gratia. 1. pars est exclusiua, quatenus videlicet negamus entitati gratiæ intrinsecè adequate efficatiam, et illationem operationis, atque adeo negamus gratiam efficacem esse posse phisicam prædeterminationem. 2. pars est positiua, eo quod positiue explicat modum efficatiæ repertum in Diuina gratia auxiliante, et componibilem cum perfecta arbitrii libertate. Presens itaque disputatio in priorem partem ostendendam incumbet: tum quia prædeterminatistæ libertatem destruentes intendunt componere libertatem cum efficatia gratiæ: tum quia tollunt de medio auxilium purè sufficiens: tum quia Deum Authorem peccati faciunt: tum etiam quia inducunt absurda alia non leuiter opposita sanæ, et veræ Theologiæ.

Caput 1.um

Phisica prædeterminatio lædit formalem libertatis usum.

258 Si proposita Thesis probetur efficaciter, sequens est ut in terminis implicet gratia phisicè prædeterminans ad actum liberum, et salutarem: eo enim ipso connecteretur essentialiter talis prædeterminatio cum formali libertatis usu, quem essentialiter excluderet. Probatur quoad 1. formalem usum libertatis lædit entitas faciens, quod voluntas libera non operetur ut libera; sed phisica prædeterminatio facit, quod voluntas libera non operetur ut libera; ergo formalem usum libertatis lædit. Consequentia est euidens; maior manifesta: quia lædere, aut impedire libertatis usum, nihil aliud est, nisi facere quod voluntas libera non utatur libertate sua, seu videlicet exercens ut liberam.

Minorem

minorem Probo: nam phisica prædeterminatio facit, quod voluntas libera non se determinet ad operandum: sed eo ipso, quod voluntas libera non se determinet ad operandum non operatur ut libera: ergo phisica prædeterminatio facit, quod voluntas libera non operetur ut libera. Consequentia negari nequit. ergo præmissæ sunt iam probandæ.

Duæ propositiones probandæ sunt: Prima phisica prædeterminatio facit quod voluntas libera non se determinet ad operandum. 259
Secunda: eo ipso quod voluntas libera non se determinet ad operandum non operatur ut libera. Probatur prima: nam quod voluntas libera se determinet ad operandum, nihil est aliud, nisi quod indifferentiam suam ipsa per actionem suam transferat ad determinationem: sed phisica prædeterminatio facit, quod voluntas libera indifferentiam suam nequeat per actionem suam transferre ad determinationem: ergo facit, quod non se determinet. maior ex terminis liquet; quin etiam in ipso Deo patet: nam quod Deus indifferentiam voluntatis creatæ determinet, nihil est aliud, nisi quod indifferentiam talis voluntatis Deus per actionem suam, vel qualitatem determinativam transferat ad determinationem. minorem Probo: nam phisica prædeterminatio facit, quod ante actionem voluntatis liberæ indifferentia ipsius voluntatis prædeterminatione translata ad determinationem: ergo non relinquit voluntati indifferentiam, quam ipsa transferat ad determinationem. Transferet ne quod iam supponit translatum, et positum in termino determinationis? determinabit ne indifferentiam suam, quam iam supponit efficaciter determinatam? actum equidem ageret, et quidem impossibile ageret.

Definio, et explico: nomine phisicæ 260
prædetermi-

prædeterminatione voluntas libera determinaret indifferentiam suam, vel determinaret illam ut indifferentem, vel ut determinatam: sed neutro modo determinat: ergo. Minorem probo: quia non determinat indifferentiam suam ut indifferentem; siquidem illam non inuenit proxime indifferentem, sed efficaciter prædeterminatum. Rursus non determinat indifferentiam suam ut iam determinatam; tum quia determinationis determinatio non datur, sicut neque actionis actio, neque vnionis vnio distincta: tum quia si indifferentiæ suæ ut iam ante determinatæ determinaret libere voluntas, voluntas Beati se iam determinatam per visionem Beatificam determinaret libere ad amandum: indifferentia igitur voluntatis ut iam determinata non est iterum determinabilis libere ad eundem actum.

261 — Probatur secunda propositio probanda. eo ipso quod voluntas libera non se determinat ad operandum, quando operatur, operatur modo conuenienti potentiæ naturali: sed quando operatur modo conuenienti potentiæ naturali, non operatur ut libera; alioquin operaretur ut conueniens, et ut non conueniens cum potentia naturali: ergo eo ipso, quod voluntas libera non se determinet ad operandum, non operatur ut libera. Maiorem probo: nam eo ipso, quod voluntas libera non se determinet ad operandum quando operatur, operatur præcise ut determinabilis, et determinata ab alio; sed quod operetur præcise ut determinabilis, et determinata ab alio, est conceptus conueniens potentiæ naturali: conuenit enim intellectui, potentiæ locomotiuæ, igni, lapidi, aliisque potentiis naturalis; quin etiam nulla deffendi potest libertas in hoc præcise, quod mere passiue se habet respectu determinationis.

262 — Probatur ex Diuo Thoma assignante hoc ipsum discrimen inter causam liberam, et

necessariam, in 2° distintione 25 questione 1ª art. 1° Corpore: in potestate eorum, qui habent intellectum, constitutum est eligere hanc actionem, vel illam, et propterea hoc in solis intellectum habentibus liberum arbitrium invenitur; non autem in illis, quorum actiones non determinantur ab ipsis agentibus. et ibidem ad 3um determinatio actionis in potestate liberi arbitrii constituit. Rursus questione 3ª art. 3 ad 5um, voluntas cum sit ad utrumlibet, per aliquid determinatur ad unum, scilicet per consilium rationis; neque oportet hoc esse per aliquod agens extrinsecum. Praeterea plura, sed non clarissimus illud in 2° distintione 39 questione 1ª articulo 1° Corpore: ipsa potentia voluntatis quantum in se est, indifferens est ad plura; sed quod determinate exeat in hunc actum, vel in illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate. Ergo sic Divi Thomae fideliter premunt antiquiores Discipuli, quos inter Capreolus in 2° distintione 24 articulo 3° ad 6um scribit: voluntas quantumque de sua natura, est ad opposita; ipsa tamen ratione suae libertatis se determinat ad id, quod vult, et ita non indiget alio determinante; ut iam non sit deni randum quod recens novam praedeterminationem, et praedeterminanti secretum mysterium non intelligerent optimo ingenio Thomistae, quibus Bañez 1ª parte questione 14 articulo 13 documento 3°, 3° ad hanc obiectionem, respondit: debuissent credere, quod dicunt se non posse intelligere; credimus enim Chatholici misterium Trinitatis, etiam si non intelligamus. sed captivent illi intellectum in obsequium physicae praedeterminationis; nos vero solum in obsequium Divinae fidei.

Probat 2° propositionem. 263

physica praedeterminatio ita facit voluntatem operari, ut illam reddat

prædeterminationē voluntas libera determinaret indifferentiam suam, vel determinaret illam ut indifferentem, vel ut determinatā: s neutro modo determinat: ḡ. Minorem Probo: q̄ n̄ determinat indifferentiam suam ut indifferentem; siquidē illā n̄ invenit proxime indifferentem, sed efficaciter prædeterminatum. Rursus n̄ determinat indifferentiam suam ut iam determinatā; tum q̄ determinationis determinatio n̄ dat, sicut neque actionis actio, neque unionis unio distincta: tum q̄ si indifferentiā suā ut iam ante determinatā determinaret libere voluntas, voluntas Beati se iam determinatā per visionē Beatificā deberet libere ad amandū: indifferentia igit̄ voluntatis utiq̄ detracta n̄ ē iterū determinabilis libere ad eundem actū.

261 — Probat̄ 2ª propositio probanda. Eo ipso, quod voluntas libera n̄ se determinet ad operandū, quando operat̄, operat̄ modo convenienti potentiis naturalibus: sed quando operat̄ modo convenienti potentiis naturalibus, n̄ operat̄ ut libera; alioquin operaret̄ ut conveniens, et ut n̄ conveniens cū potentia naturali: ḡ eo ipso, quod voluntas libera n̄ se determinet ad operandum, n̄ operat̄ ut libera. Maiorem Probo: nā eo ipso, quod voluntas libera n̄ se determinet ad operandū quando operat̄, operat̄ precise ut determinabilis, et determinata ab alio; sed quod operet̄ precise ut determinabilis, et determinata ab alio, ē conceptus conveniens potentiis naturalibus: convenit enim intellectui, potentiæ locomotivæ, igni, lapidi, aliisque potentiis naturalibus; quin etiā nulla defendi potest libertas in hoc precise, quod mere passive se habeat respectu determinationis.

262 — Confirmat̄ ex Divo Thoma assignante hoc ipsū discrimen inter causam liberā, et

necessarium, in 2° distinctione 25 questione 1a articulo 1° corpore: in potestate eorum, qui habent intellectum, constituitur electionem actionis, vel illam, et propter hoc in ipsis intellectum habentibus liberum arbitrium invenitur; non autem in illis, quorum actiones non determinantur ab ipsis agentibus. et ibidem ad 3m. determinatio actionis in potestate liberi arbitrii constituit. Rursus questione 1a art. 3 ad 5m, voluntas cum sit ad utrumlibet, per aliquid determinatur ad unum, scilicet per consilium rationis; neque oportet hoc esse per aliquod agens extrinsecum. Praeterea plura, sed non clarissimum illud in 2° distinctione 39 questione 1a articulo 1° corpore: ipsa potentia voluntatis quantum in se est, indifferens est ad plura; sed quod determinate exeat in hunc actum, vel in illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate vestigia Divi Thomae fideliter premunt antiquiores Discipuli, quos inter Capreolus in 2° distinctione 24 articuli 3 ad 6m scribit: voluntas quantum est de sua natura, est ad opposita; ipsa tamen ratione suae libertatis se determinat ad id, quod vult, etiam non indiget alio determinante: ut iam non sit demirandum quod eiusdem naturam praedeterminationis, et praedeterminantis, secretum misterium non intellexerunt. optime tuentes Thomistas, quibus Joannes a S. Thoma questione 10 articulo 1° documento 3°, ad hanc obiectionem respondit: debuissent credere, quod absque non posse intelligere; credimus enim Chatholici misterium Trinitatis, etiam si non intelligamus. sed caperent illi intellectus in obsequium physicae praedeterminationis, nos vero solum in obsequium Divinae fidei.

— Probatur 2° propositionis 263

physica praedeterminatio ita facit voluntatem operari, ut illam redat

reddat simpliciter impotentem non operari. Eo ipso quod voluntas ita operetur, ut sit simpliciter impotens non operari, non operatur ut potentia libera: ergo phisica prædeterminatio facit, quod voluntas non operetur ut potentia libera; atque adeo tollit usum voluntatis liberum. Minor constat ex definitione potentiæ liberæ a scholasticis omnibus præter Baianos admissa, quæ propterea damnata est propositio Ianseniana proscripta numero 20. Maiorem itaque probo: nam phisica prædeterminatio ita facit voluntatem operari, ut illam reddat simpliciter impeditam ad carentiam operationis; sed eo ipso modo, quo voluntas redditur impedita ad carentiam operationis, redditur impotens non operari, ut est evidens: ergo voluntas prædeterminata redditur simpliciter impotens non operari. Maior probatur: nam phisica prædeterminatio ita facit voluntatem operari, ut in illa ponat inevitabile impedimentum carentiæ operationis. sed voluntas habens inevitabile impedimentum carentiæ operationis est simpliciter impedita ad carentiam operationis. ergo etc. maior constat, ex numero 236: docent enim prædeterminantes phisicam prædeterminationem non esse liberam, sed inevitabilem voluntati: rursus docent prædeterminationem ad dissensum essentialiter repugnare cum carentia dissensus. ergo phisica prædeterminatio ad dissensum inevitabile impedimentum carentiæ dissensus; quid enim aliud est impedimentum talis carentiæ, si entitas essentialiter exclusiva illius, non est illius impedimentum.

n. 64 Iam vero minor silogismi ultimi probatur: nam impedimentum inevitabile est simpliciter impedimentum: sed voluntas habens impedimentum simpliciter, est simpliciter impedita. ergo voluntas habens inevitabile impedimentum carentiæ operationis est simpliciter impedita ad eius

modi

modi Carentiam. Affirmo, et explico. ideo voluntas prædeterminata ad amorem atque non esset simpliciter impedita ad carentiam amoris, quia simpliciter posset ponere carentiam amoris: sed voluntas prædeterminata ad amorem non potest simpliciter ponere carentiam amoris: ergo est simpliciter impedita ad talem carentiam; atque adeo simpliciter impotens, et non libera. maior est evidens: quia ex ratione, qua voluntas potest ponere carentiam amoris, non est impedita; et ex ratione, qua impedita est ad talem carentiam, non potest illam ponere. Minorem probo: nam voluntas prædeterminata ad amorem ideo posset simpliciter ponere carentiam amoris, quia vel posset tollere prædeterminationem, vel cum illa componere carentiam amoris: sed voluntas prædeterminata ad amorem neque potest tollere prædeterminationem, neque cum illa componere carentiam amoris: ergo non potest simpliciter ponere carentiam amoris. Minorem docent prædeterminantes, ut liquet ex numero 236: quod si non docerent, nobiscum sentirent. maior ex terminis constat: quia voluntati prædeterminatæ ad amorem non est possibilis modus alius habendi carentiam amoris, nisi vel impediendo, aut auferendo prædeterminationem, vel coniungendo carentiam amoris cum tali prædeterminatione.

Adverte [illegible]. ideo evitabile impedimentum carentiæ amoris, quale est ipse amor liber, relinquit voluntatem simpliciter potentem ad carentiam amoris quia est evitabile impedimentum. sed physica prædeterminatio ad amorem excludit essentialiter esse impedimentum evitabile, quia potius est essentialiter inevitabile; ergo physica prædeterminatio ad amorem excludit essentialiter esse impedimentum carentiæ amoris tale, quod relinquat voluntatem simpliciter potentem ad carentiam amoris. Ratio est: amor inevitabilis positus 268

tus in voluntate facit, quod voluntas sit simpliciter impedita, et non libera ad carentiam amoris: ergo phisica prædeterminatio ad amorem facit, quod voluntas sit simpliciter impedita, et non libera ad carentiam amoris. Minor patet in amore, quo Beatus in Patria Deum prosequitur: ille enim amor, qui voluntati est inevitabilis, a voluntate repellit inevitabiliter carentiam sibi oppositam; ac proinde voluntatem reddit simpliciter impeditam, et non liberam ad eiusmodi carentiam. Consequentiam probo: nam ideo amor inevitabilis positus in voluntate facit, quod voluntas sit simpliciter impedita, et non libera ad carentiam amoris, quia talis amor est inevitabilis voluntati, et simul est essentialiter incompatibilis cum carentia amoris: sed phisica prædeterminatio ad amorem est inevitabilis voluntati, et simul est essentialiter incompatibilis cum carentia amoris: ergo phisica prædeterminatio ad amorem habet id, quod facit, ut voluntas sit simpliciter impedita, et non libera ad carentiam amoris.

266 Probatur 3.º eadem thesis. Si voluntas libera prædeterminata ad amorem, verbi gratia, posset simpliciter ponere carentiam amoris, posset simpliciter impedire phisicam prædeterminationem; sed per vos voluntas libera non potest simpliciter impedire phisicam prædeterminationem: ergo prædeterminata ad amorem non potest simpliciter ponere carentiam amoris; ac proinde reddit non libera ad carentiam amoris, atque etiam ad ipsum amorem. Consequentia est meridiana luce clarior. Maior ostenditur: nam si voluntas prædeterminata ad amorem posset simpliciter ponere carentiam amoris, posset simpliciter ponere impedimentum essentialiter exclusivum phisicæ prædeterminationis ad amorem: sed eo ipso, quod posset simpliciter ponere impedimentum essentialiter exclusivum phisicæ prædeterminationis ad amo

rem

rem, posset simpliciter impedire physicam praedeterminationem ad amorem: ergo si voluntas praedeterminata ad amorem posset simpliciter ponere carentiam amoris, posset simpliciter impedire physicam praedeterminationem ad amorem. Sequentia evidentia perspicua est. maior est manifesta apud Praedeterminatistas: nam cum ipsi ponant praedeterminationem essentialiter connexam cum amore, necesse est, quod carentia amoris exclusiva essentialiter amoris sit etiam exclusiva praedeterminationis connexae cum amore. sicut carentia formae, quae exclusiva eius est, est etiam exclusiva unionis connexae essentialiter cum forma, neque [illegible] potest in tali unione. minor mihi evidentissima est: nam posse ponere impedimentum praedeterminationis, est formalissime posse impedire praedeterminationem: sicut ponere actualiter impedimentum formalissime est actualiter impedire.

Probatur 2°. Qui nequit absolute tollere aliquam ex praemissis, nequit absolute tollere [illegible] necessario illatam ex praemissis: ergo homo praedeterminatus ad amorem Dei nequit tollere absolute amorem Dei, sive absolute non amare Deum; atque adeo non remanet absolute liber ad amorem. Antecedens negari nequit juxta Dialecticam: nam cum collectione utriusque praemissae identificatur realiter [illegible] conclusio, atque [illegible] collectio praemissarum est [illegible], [illegible] est id, quod realiter est ipsa conclusio. [illegible]: omnis homo est animal, Petrus est homo, ergo Petrus est animal: et [illegible] impotens sis tollere aliquam ex praemissis, tamen [illegible] potens tollere animal a Petro. Consequentia [illegible] in hoc syllogismo: omnis praedeterminatus physice ad amorem Dei, Deum amat: sed homo praedeterminatus physice ad amorem Dei: ergo Deum amat. [illegible]: homo physice praedeterminatus ad amorem Dei nequit absolute tollere utramque, dum tollit aliquam ex praemissis, [illegible] 267

cont

cient prædeterminatione: sed qui tollere absolute nequit utramque, vel saltem aliquam ex his præmissis, nequit absolute impedire amorem Dei: ergo homo phisice prædeterminatus ad amorem Dei nequit absolute impedire amorem Dei: est igitur absolute impotens non amare, ac proinde, neque liber est ad non amandum, neque ad amandum. minor patet: quia amor Dei est conclusio necessario, et legitime illata ex iis præmissis.

268 — Probatur 5: quando entitas essentialiter connexa cum alia est necessaria inexistendo, nequit esse contingens inexistendo entitas terminans talem connexionem: sed phisica prædeterminatio ad amorem est entitas essentialiter connexa cum amore, et respectu hominis prædeterminati ad amorem est necessaria inexistendo: ergo respectu hominis prædeterminati ad amorem, nequit esse contingens inexistendo amor terminans talem connexionem: ergo neque liber. consequentia patet, quia iuxta omnes liberum creatum involvit contingentiam inexistendo. Sed Consequentia constat: minor admittitur ab adversariis: namque imprimis essentialem connexionem atribuunt prædeterminationi cum actu, ad quem prædeterminat: rursus docent existentiam prædeterminationis impediri ab homine non posse; atqui quod existentia prædeterminationis phisicæ impediri non possit ab homine prædeterminato, est quod respectu talis hominis prædeterminatio sit necessaria inexistendo. Maior autem liquet ex terminis probe intellectis: quia entitas essentialiter ~~[illegible]~~ connexa cum alia nequit existere non existente entitate terminante talem connexionem: sicut unio nequit existere non existentibus extremis, neque actio non existente effectu: ergo entitas essentialiter connexa cum alia tantummodo existit, quantum existit entitas terminans talem connexionem: ergo si entitas terminans talem connexionem existit

contingenter

stringenter, stringenter existit entitas essentialiter connexa cum illa: ergo si entitas essentialiter connexa cum alia existit necessario, sive necessaria est in existendo; necesse est, quod entitas terminans talem connexionem existat necessario, sive necessaria sit in existendo. ergo impossibile est, quod entitas terminans talem connexionem sit stringens in existendo, quando entitas essentialiter connexa cum illa est in existendo necessaria.

Probatur 6. quod ex inevitabili sequitur inevitabi- 269
liter est inevitabile: sed praedeterminata voluntate ad actum amoris amor sequitur inevitabiliter ex praedeterminatione inevitabili: ergo talis amor inevitabilis est: ergo non est liber. Utraque consequentia bona est: minor statuitur pro sententia apud praedeterminatistas. nam docent praedeterminationem evitari non posse a voluntate, et illa posita actum sequi necessario necessitate illationis, et con... maior liquet: nam quod ex inevitabili sequitur inevitabiliter, nec enim est evitabile in suo antecedenti, siquidem tale antecedens evitabile non est; neque est evitabile in se ipso: quia necessario, et inevitabiliter infertur: ergo nullo modo evitabile est. Demonstratur exemplis: nam quando aplicatio ignis mihi est inevitabilis, est inevitabilis combustio; non quidem alia de causa, nisi quia combustio sequitur inevitabiliter ex aplicatione ignis inevitabili. bel dic homine ferreis vinculis detento, cui inevitabiliter aplicatur ignis, evitabiliter, et libere comburi. Rursus exoriente sole est inevitabilis lux, quia ex solis ortu inevitabili sequitur inevitabiliter. At sic: ex inevitabili praedeterminatione ad amorem sequitur amor non minus inevitabiliter, quam ex aplicato igne combustio, et ex sole lux; imo ex illa praedeterminatione sequitur amor magis inevitabiliter, quia

sequitur

sequit. propter maiorem connexionem: illa enim prędeterminatio connectit essentialiter cum amore; ignis autem applicatus combustibili cum combustione, et sol cum luce non essentialem, sed naturalem duntaxat connexionem habent.

270 ——— Probat. 3. Necessitas antecedens talis vim libertatis lędit: sed phisica prędeterminatio est necessitas antecedens: ergo talem vim libertatis lędit. maior est ab scholasticis non Baianis admittitur, ut ostendit Ripalda tomo 3 disputatione 16 a sectione 4; et videtur definita ab Innocentio 10 citato numero 16 circa 3am propositionem Iansenii, ubi ad merendum et demerendum Pontifex requirit libertatem a necessitate, sive voluntatem liberam sine necessitate; necessitas autem absolute talis est necessitas antecedens, quam absolutam Divus Thomas apellat libro 2 phisicorum lectione 15, eamque evertere libertatem docet. Minorem probo; quia necessitas antecedens est necessitas independens a libera voluntatis determinatione: sed phisica prędeterminatio est necessitas independens a libera voluntatis determinatione; siquidem neque prędeterminationis existentia, neque virtus illativa pendet a libera voluntatis determinatione: ergo etc. Maiorem docet Divus Anselmus libro Cur Deus homo cap. 18, et libro de concordia liberi arbitrii cum prescientia, et prędestinatione cap. 3, ubi duas necessitates distinguit: unam antecedentem, quę facit rem; alteram autem subsequentem, quę fit a re; eo quod quidquid est dum est necesse est esse: et necessitate libertatem everti docet; non vero 2am: 1am independentem dicit ab ipsa libera voluntate; 2am dependentem, ut fuse ostendit Molina disputatione 53 de scientia sectione 2, et Suarez tomo 1 de gratia prolegomeno 1

ī cap.º 6 in eund[em] sensum scholasticis adductis.

—— Probat 2.º deffici 271
ente requisito n[ecessa]rio ad operation[em], quod n[on] ē in potestate cau
s[ae], causa ē simpliciter impotens operari: sed quando voluntas
ē phisice prædeterminata ad amor[em] deffic[it] requisit[um] n[ecessa]r[i]um
ad carenti[am] amoris, quod n[on] est in potestate voluntatis: [erg]o
voluntas phisice prædeterminata ad amorem ē simpliciter
impotens ponere carenti[am] amoris: [erg]o amorem, quem tunc
ponit, n[on] libere, sed necessario ponit. Utra[que] utraque con[se]
minor est certa: n[a]m quando voluntas est phisice prædetermi
nata ad amor[em] defficit carentia phisicæ prædeterminationis
ad amor[em]: sed carentia phisicæ prædeterminationis ad amor[em]
ē requisit[um] n[ecessa]rium, atque esentiale ad carenti[am] amoris,
et carentia prædeterminationis n[on] est in potestate volunta
tis: [erg]o tunc defficit requisitum necessarium, atque essentia
le ad carenti[am] amoris, quod n[on] est in potestate voluntatis.
maior primi syllogismi evidentissima mihi est: nam stante
requisito necessario, et essentiali ad operation[em], quod n[on]
est in potestate caus[ae], impossibile est ponere operationem:
sed ea ratione, qua impossibile est ponere operation[em], causa
est simpliciter impotens ad operationem: [erg]o etc. explicat[ur]
et confirmat[ur]: ignis carens aplicatione n[ecessa]ria est simplici
ter impotens comburere combustibile n[on] aplicatum: [erg]o ignis
existens Corduba est simpliciter impotens comburere flamm[am];
n[on] alia de causa, nisi quia illi defficit aplicatio necessaria,
quæ n[on] est in sua potestate: sed etia[m] carentia phisicæ præde
terminationis ad amorem est aplicatio voluntatis omnino
necessaria ad carenti[am] amoris habendam, et non est in potes
tate

tate voluntatis: ergo quando voluntas non habet carentiam phisicæ prædeterminationis ad amorem, est simpliciter impotens ad carentiam amoris habendam; et quidem non sine risu audietur, qui diceret, se posse pro libito equitare, licet neque habeat equum, neque potestatem acquirendi equum.

Caput 24.

Effugia quædam præcluduntur.

272 Cum argumenta nuper exposita tantum roboris habere videantur apud æquos æstimatores, et iudices, ut nequiverint a nemine evidenter enervari; præcludenda nunc restant sua adversariorum effugia, quæ pro solutione affectentur. Primum effugium sit eorum, qui subtiliter dicunt, phisicam prædeterminationem a Deo immissam non lædere libertatem; quia etiam posita prædeterminatione voluntas se determinat. Hoc autem probant: quia Deus prædeterminat voluntatem, ut ipsa se determinet: sed isti vel nugantur, vel in terminis implicant.

273 Contra enim 1o. Implicat quod Deus prædeterminet voluntatem, ut ipsa indifferentiam suam transferat ad determinationem: sed quod voluntas se determinet, est quod ipsa indifferentiam suam transferat ad determinationem: ergo implicat, quod Deus prædeterminet voluntatem, ut ipsa se determinet. Consequentia, et præmissæ constant ex n. 259. Contra 2o: nam D. Thomas citatus n. 262 aperte excludit a voluntate operante ut libera alienam determinationem; quamvis recalcitret Gonetus tractatu de prædestinatione disp. 6a, art. 7, ubi tentans eludere authoritatem illam ex distinctione 3a dicit, apud D. Thomam non legi: non est ab alio determinante; sed non est ab alio determinata. Profe-

ctur

lliter: nam omitto, quod per negligentiam, vel diligentiam ita habeat aliqua editio; instruunt nihilominus argumentum sic: operatio voluntatis prædeterminatæ, est ab alio determinata: sed iuxta divum Thomam operatio voluntatis ut liberæ, non est ab alio determinata: ergo operatio voluntatis prædeterminatæ non est voluntatis ut liberæ. Maior est evidens: quia operatio voluntatis prædeterminatæ, est a Deo determinata; siquidem ad illam Deus determinat, non indifferenter, sed infallibiliter determinate.

Itaque 2.1.1

nam integra, atque intacta manent reliqua argumenta posita a numero 263: etenim quia prædeterminatio data, ut voluntas se determinet, ita facit voluntatem se determinare ut illam reddat simpliciter impotentem, et impeditam ad carentiam determinationis suæ. 2: si voluntas prædeterminata ad se determinandum posset simpliciter ponere carentiam determinationis suæ, posset simpliciter impedire physicam illam prædeterminationem, quod per vos est impossibile, et est 3um argumentum numero 266 positum. 3: nam 4um argumentum positum numero 267 urgetur adhuc hoc syllogismo: omnis voluntas prædeterminata physice ad se determinandum, se determinat: sed mea voluntas prædeterminata physice est ad se determinandum; ergo se determinat. Ubi se determinare nequit esse auferibile voluntati, cui necnon prædicatum auferibile est. 4: nam si prædeterminatio datur, ut voluntas se determinet, prædeterminatio est essentialiter connexa cum propria determinatione voluntatis: si igitur prædeterminatio non voluntatis prædeterminatæ est necessaria in existendo, nec eiusdem voluntatis nequit esse contingens propria ipsius determinatio, ut evincit numero 263. 5um argumentum. 5: nam prædeterminatio

data

data ut voluntas se determinet ē inevitabilis, et ex illa sequit' inevitabiliter propria voluntatis detatio: ē igit' propria voluntatis detatio inevitabilis, et n̄ libera iuxta cl. argutū n̄ 269 positū. Cō: nā prædetatio data in eum fing ē necesitas āny ru propriæ determinationis voluntatis; ac proinde n̄ relinquens liberā propriā voluntatis detationē, ut ostendit n̄ 270 argutū 74. Denique, nā carentia istius prædeterminationis ē requisitū nariū, et esentiale ad carentiā propriæ determinationis voluntatis; hoc autē requisitū deficit, quando voluntas prædeterminat' ut se determinet: n̄ ē igit' voluntati liberū n̄ se detrare, aut se detrare, ut liquet ex ultimo argūto posito numero 271.

275 ═══ Otra 4°: ipsa voluntas detat prædeterminationē ad operandū: q̄ prædeterminatio n̄ determinat voluntatē ut se determinet. Cōa patet: tum q̄a alioquin daret mutua determinatio: tum q̄a voluntas se determinans per ipsā determinationem suam determinat cursum prædeterminationis; sicut per ipsam determinationē suam determinat cursum Dei: n̄ q̄ voluntas prædeterminaret ad se determinandū, prædeterminaret ad determinandū ipsius prædeterminationis cursū: n̄ q̄ prædetationis virtus esset per se detrāta ad operationē potius, quā ad n̄ operationē. Ans Probo: nā voluntati prædetatæ imputat' prædeterminationis operatio: sed n̄ imputaret voluntati prædeterminatæ operatio prædeterminationis, si ipsa voluntas prædeterminationē n̄ determinaret ad operandum: q̄ ipsa voluntas prædetata prædeterminationē determinat ad operandū. liquet Cōa: minor nisi stra iūs gentiū negari nequit: nā alioquin imputari tibi poset homicidiū omissū ab alio, quem nullo modo determinasti ad occiden

Dum

tum. maior ostendit: nam voluntati predeterminatae imputatur sua
ipsius operatio: sed huiusmodi operatio est operatio predeterminationis:
ergo voluntati predeterminatae imputatur operatio predeterminationis.

= Instat: 276

nam voluntas pro suo libito utitur gratia auxiliante: ergo pro suo libito
utitur predeterminatione ad actus salutares: ergo detrahat predeterminationem.
Patet Consequentia: quia uti predeterminatione, est illam trahere ad operan
dum; illam autem trahere ad operandum, est illam detrahere: Antecedens
tradit a Senonensi Odilo in prefatione tomi primi, ubi agens
de gratia efficaci, videlicet de illa, qua libertatem animi censebat lu
cens, ita habet: unde recte diffinit, Apostolus Divinae gratiae aut
reliquos fideles cooperatos fuisse, quos ipse cohortatur, ne in vacuum
gratiam Dei recipiant; laborem eorum pronuntians nequaquam fore
vacuum, si sic gratia utant, ut non frustra eam videant recepisse.
Haec Odili sententia depromta videtur ex D. Thoma in primam ad
Chorintios cap. 15 lectione prima, ubi exponens illa Apostoli verba, gratia
Dei in me vacua non fuit, addit: ostendit Paulus, quomodo usus
sit gratia ita, quod ad bonum; et ideo dicit, in me vacua non fuit, idest
otiosa, quia ea usus est ad id, ad quod data est sibi. Ubi evidenter
D. Thomas loquitur de gratia efficace, siquidem loquitur de gratia non vacua
operationis: sentit igitur, gratiam efficacem determinari a voluntate:
ergo sentit, voluntatem non predeterminari a gratia efficaci.

= Effugium Thomistarum alio 277

rum est, predeterminationem phisicam non ledere libertatem, eo quod non
nectitur cum actu amoris, ut utcumque videtur, sed cum illo, ut libero:
influit enim essentialiter, non solam substantiam actus, sed etiam mo
dum libertatis. Ratio est: nam phisica predeterminatio est instrumentum
Divinae voluntatis efficaciter volentis amorem liberum elici

a voluntate

a voluntate creata: ꝗ Diuina voluntas efficaciter volens amorem liberum elici a voluntate Creata connectitur cum amore illo ut libero: ꝗ instrumentum ipsum, siue ipsa prędeterminatio connectitur cum eodem amore ut libero. minorem probant ex D. Thoma 1 parte, quęstione 19 articulo 8 ibique scribente: cum voluntas Diuina sit efficacissima, non solum sequitur, quod fiant ea, quę Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant, quo Deus ea fieri vult. sed effugium hoc est nullius, et nullius momenti ratio: nam non maiorem, quam redarguere me docet D. Thomas. post ea verba subiungens: vult autem quędam fieri Deus necessario, quędam contingenter. et ideo quibusdam effectibus aptauit causas necessarias, quę deficere non possunt, ex quibus effectus de necessitate proueniunt: quibusdam autem aptauit causas contingentes defectibiles, ex quibus effectus contingenter eueniunt. ergo iuxta D. Thomam voluntas Diuina decernens existentiam effectus contingentis debet preparare instrumentum contingens ad productionem talis effectus: sed phisica predeterminatio non est instrumentum contingens; sed potius indeflectibile, et ineuitabile cum voluntatis predeterminatę ad actum amoris: ergo iuxta D. Thomam phisica predeterminatio nequit esse instrumentum Diuinę voluntatis decernentis existentiam actus amoris contingentis, et liberi; negaret itaque Diuus Thomas maiorem illam a predeterminatistis assumptam.

278 Modo Pedro effugium esse nullum: implicat in terminis quod per instrumentum exclusiuum, et impeditiuum effectus Deus efficaciter vellit poni effectum: sed phisica predeterminatio est instrumentum exclusiuum, et impeditiuum amoris ut liberi ponendi a voluntate predeterminata: ergo implicat in terminis quod per phisicam predeterminationem Deus efficaciter velit amorem ut liberum poni a voluntate predeterminata. consequentia constat: minor demonstrabilis est argumentis supra factis. maior liquet ex terminis: tum quia voluntas illa esset irrationalis: tum quia frustraretur necessario; implicat autem ex terminis voluntas in Deo irrationalis, et necessario frustranda. secundo, et explico: implicat in terminis quod per caren

tiam

tia lucis lucem poni Deus efficaciter intendat, aut per visionem Beatificam amorem liberum: sed ideo hæc implicant, quia carentia lucis est essentialiter exclusiva, atque impeditiva lucis, et visio beatifica est essentialiter exclusiva, atque impeditiva liberi amoris: quod implicat in terminis quod Deus efficaciter intendat liberum amorem poni per phisicam prædeterminationem ad amorem, quæ non minus est impeditiva libertatis, quam est impeditiva lucis carentia lucis, aut visio Beatifica liberi amoris.

Tertium aliorum effugium est, phisicam prædeterminationem non lædere libertatem, quia licet inferat necessario operationem, illam non infert ex parte actus primi; sed vel ex parte actus secundi, vel ex parte actus medii inter primum, et secundum. nullus Thomistarum memorat, illumque non illepide vocis figmentum irrationale dicit frater Thomas a sancto Iosepho in defensione sancti Thomæ disp. 2ª sectione 2ª. imo talis actus medius opponit Divo Thomæ dividenti adequate actum in primum, et in secundum, ut liquet ex 1ª parte quæstione 48 art. 5. Quartus omnia requisita necessaria ad operationem, quæ distinguuntur adequate ab operatione, et actione, atque ex operatione, vel actione non sequuntur, pertinent ad complementum actus primi proximi: sed prædeterminatio phisica distinguitur adequate ab operatione, et actione, atque ex ipsis non sequitur: ergo etc. 279

+ sed isti plura miscent fa... et inutilia. Nam quid est actu... medium inter primum et s...

Quidquid sit de tam discordi concordia effugium præcludit: nam phisica prædeterminatio voluntatem ponat præcedit determinationem voluntatis, siquidem prædeterminat, facitque ut voluntas non se determinet: 2. facit, voluntatem ita operari, ut illam reddat simpliciter impotentem non operari: 3 est inimpedibilis necessitans operandi: 4 reddit inimpedibilem operationem. 5 reddit connexionem necessariam in existendo cum voluntatis prædeterminatæ ad operationem: 6 ex ipsa inevitabiliter sequitur inevitabiliter operatio: 7, est necessitas antecedens. 8, facit quod voluntati prædeterminatæ ad operationem desficiat requisitum omnino necessarium ad carentiam operationis: quod sive ponat phisica prædeterminatio ex parte actus primi, sive secundi, sive intermedii conficti, adhuc non effugit vim argumentorum illam impugnantium. 280.

281 Aliorum effugium est, phisicam prędeterminationem non lędere libertatem, quia licet ipsa non sit formaliter determinatio nostra, tamen eminenter est nostra determinatio: etenim voluntas nostra continet eminenter in Divina; ac proinde voluntati nostrę perinde est operari ex determinatione Dei, atque ex determinatione propria sua. Contra 1o: nam hinc sequitur contra prędeterminatistas non posse Deum necessitare ullomodo creatam voluntatem; siquidem quocunque modo Deus dicatur operari, semper in Divina voluntate continetur eminenter libera creata voluntas, et in actione Dei actio creaturę. Contra 2o: nam phisica prędeterminatio nequit esse eminenter in eo ipsum, quod ipsa essentialiter excludit: sicut Deus nequit esse eminenter destructio Dei, aut lux carentia lucis: sed phisica prędeterminatio excludit essentialiter liberam determinationem voluntatis prędeterminatę, ut fuse constat ex cap. anteced., et summatim diximus num. 274: ergo phisica prędeterminatio nequit esse eminenter libera determinatio voluntatis prędeterminatę. Quod autem voluntas creata libera contineatur eminenter in Divina, nil aliud est, nisi quod Divina voluntas gaudens summe perfecta libertate decernere possit existentiam libertatis creatę, cuius producendę virtutem in omnipotentia habet. Sed quod sufficiat hoc ut voluntas creata se determinet per Divinam prędeterminationem; similiter denominabitur volens per Divinam volitionem; quia creata etiam volitio continet eminenter in volitione Divina.

282 Secundum aliorum effugium, et eiusdem Ioanis de Sancto Thoma est, non lędi libertatem, eo quod phisica prędeterminatio non imponit voluntati necessitatem absolutam, sed solum ex suppositione; videlicet ex suppositione, quod prędeterminationem tribuat. Sed contra 1o: quia nulla necessitas libertatem lędit. patet consequentia: quia nulla necessitas voluntati imposita facit voluntatem operari, nisi ex suppositione, quod eiusmodi necessitas existat. Contra 2o: quia necessitas absoluta est illa, cuius suppositio existentię, et illationis est independens ab ipsa operatione, quam necessario infert: sed phisica prędeterminatio talis est, ut ipsius suppositio existentię, et illationis sit independens ab operatione, quam infert necessario: ergo phisica prędeterminatio est necessitas absoluta. maiorem ~~probo~~ si neges, explicare debes, cur voluntas ex suppositione visionis Beatę, aut

Ignorantiae vnionis nequibit absolute ad non peccandum? Contra tertio: nam
Calvinistae pro praedeterminationis suae nitentes possent argumenta nostra sua in nos
ex nostro .... : quia hic supposito praedeterminationis physicae facit quod voluntas non se ducat:
facit quod ita operetur voluntas, ut reddatur simpliciter impotens non operari etiam

Caput 3um

Effugia a libertate praeclusa

283

6um aliorum effugium praedetermione non laedi libertatem, eo quod voluntas praedeterminata ad operationem
licet infallibiliter sit operatura, non potest absolute non operari. Ideo quia
praedeterminatio non dat ad posse, ita ut ex parte potentiae accrescat cum opera
tione; sed solum dat ad operari actualiter. Sed contra ... per vos implicat quod
sine praedeterminatione ad amorem Dei voluntas actualiter amet: sed voluntas non habet
absolute potentiam ad impossibile: ergo voluntas sine praedeterminatione ad amorem non habet absolu
te potentiam ad amandum: atqui data praedeterminatione ad amorem voluntas habet absolu
te potentiam ad amandum: ergo praedeterminatio ad amorem dat ut voluntas possit absolu
te amare: dat igitur ad posse. Confirmatur. Per vos ideo voluntas non habet ab
soluti potentiam coniungendi cum praedeterminatione ad amorem amorem carentiam, quia im
plicat coniungi actualiter cum praedeterminatione ad amorem amoris carentiam: sed
per vos etiam implicat voluntatem amare actualiter sine praedeterminatione ad
amorem: ergo voluntas non habet absolute potentiam ad actualiter amandum sine praedetermina
tione ad amorem: ergo praedeterminatio necessaria est ad absolute posse. 2do. Ex nostris
est omittamus praedeterminationem non dare ad posse, sed solum ad operari; nihil
... operatio est necessaria: tum quia ... a voluntate non se determinante; tum quia re
dit voluntatem simpliciter impotentem non operari; tum denique quia argumenta antiqua qui
bus obtinetur libertatis praedeterminatione infirmari. Eandem exemplo ab ... : as
sero, qui inviciavit ... vinculis reuinctum ut sedeat, sedeat necessario: certum
est sedere necessario: atqui vincula non adhibent ut possit sedere, sed ut sedeat: ergo

Et praedeterminatio [illegible] ad non liberam, ut [illegible] potest operari [illegible] solum ut operetur, velit in genere naturae.

284 [illegible] amoris effugium desumitur ex [illegible] parte quod sit [illegible] praedeterminationis cum libertate, quando [illegible] cum [illegible] iudicio, hoc est cum iudicio ita proponente obiectum bonum [illegible], ut non solum proponat illud ut amabile, sed etiam ut non amabile, sive ut odibile. [illegible] sub iudicio proponente indifferenter bonitatem [illegible] praedeterminet ad amorem [illegible] per [illegible], sed per modum agentis liberi; ac proinde remanet perfecta libertas. [illegible] adhuc sub indifferenti iudicio bonitatis physica praedeterminatio ad amorem est physica praedeterminatio, ut est evidens: sed ea [illegible] quod sit physica praedeterminatio [illegible] libertatis [illegible] sub iudicio indifferenti [illegible] libertatis [illegible] physica praedeterminatio facit quod [illegible] praedeterminata non se debet: facit [illegible] ita operetur, ut sit simpliciter impotens [illegible] operari: facit denique [illegible], quae [illegible] argumenta nostra [illegible] libere [illegible] ad exercitiones libertatis [illegible] ad actus salutares. Et quidem praedeterminatio hac [illegible] mihi videntur liberum ad [illegible] hominem, qui quamvis [illegible] detineatur [illegible] vinculis, unde se nequeat impedire, [illegible] pacta [illegible]: quid enim prodest [illegible] perspicere [illegible] impedit: at physica praedeterminatio ad [illegible] ita est [illegible], ut quaevis ferrea [illegible], aut etiam adamantina sit durior: nequit igitur libere fugere amorem hoc praedeterminatus, quantumvis [illegible] perspiciat.

285. [illegible] cognitionis [illegible] indifferentia directiva libertatis proxime non [illegible] ex indifferentia [illegible] directiva, sed etiam ex indifferentia voluntatis activa: quod sit [illegible] indifferentia cognitionis directiva, desinit libertas proxima, si non datur indifferentia voluntatis activa: sicut [illegible] indifferentia voluntatis [illegible], [illegible] cognitio indifferens, amor evadit [illegible] ut liquet in beato. [illegible] patet:

et ex ipsa definitione potestatis liberae, quam ipsi praedicti admittunt: etenim illa dicitur libera, quae positis omnibus requisitis ad agendum potest agere, et non agere: sed ergo potest agere, et non agere est indifferentia voluntatis activa, si quidem agere ad virtutem activam formaliter pertinet: ergo indifferentia constitutiva libertatis proximae praeter cognitionem indifferentem, quae est unum ex requisitis, includit etiam indifferentiam voluntatis activam, adeoque adeo ex parte potentiae excludit omnem determinationem ibi inventam, et ante non positam. Explicatur. Ad proximam libertatem amandi non sufficit quod aliquod ex constitutivis libertatis sit indifferens, sed omnia debent poni indifferentia ante determinationem cuiusque ipsius causantis: ergo non sufficit, quod cognitio veritatis sit indifferens, si voluntas posita determinata ante praevisionem eius determinationis: antecedens probatur, nam ad proximam libertatem non sufficit aliquod ex constitutivis indifferens, et non debent omnia poni indifferentia; etenim ad amandum bonum non sufficit voluntas ab intrinseco indifferens posita sub cognitione veritatis non indifferenti, ut ponitur in Beato.

Dices 3°. Sub iudicio indifferenti ad amorem, et odium voluntas praedeterminata ad amorem ponitur impedita, et non libera ad odium: ergo sub praedeterminatione, atque cum iudicio indifferenti, tollitur libertas. Antecedens probatur: nam si sub iudicio indifferenti ad amorem, et odium Deus denegaret voluntati tam praedeterminationem ad amorem, quam ad odium, voluntas remaneret impedita, et non libera ad amorem, vel odium; siquidem per vos impossibile est voluntatem impraedeterminatam amare, vel odire: sed de facto quoties voluntas sub iudicio indifferenti ad amorem, et odium praedeterminatur ad amorem, Deus ipsi denegat praedeterminationem ad odium: alioquin poneret simul voluntatem amorem, et odium: ergo de facto tota haec voluntas sub iudicio indifferenti ad amorem, et odium praedeterminata ad amorem ponitur impedita, et non libera ad odium. 286

Dices denique. Sub iudicio indifferenti ad obedientiam, et inobedientiam praecepti obligantis Christus Dominus per vos non habuit libertatem ad inobedientiam et peccandum: ergo sub iudicio 287

indifferenti ad amorem, et odium voluntas solus predicata ad amorem non habet libertatem absolutam ad odium. atque probo: nam ideo Christus dominus non habuit libertatem absolutam ad inobedientiam, et peccatum sub iudicio illo indifferenti, quia sub illo habebat impedimentum inobedientiae, et peccati, nempe in personalem unionem: sed cum sub iudicio indifferenti ad amorem, et odium habet impedimentum odii, et quidem duplex impedimentum scilicet ipsam predeterminationem ad amorem, et carentiam predeterminationis ad odium: ergo etc. Dices aliquando dentur illud Christi iudicium indifferens non solum practicum, hoc est proponens transgressionem praecepti ut amabilem sibi, sed solum mere speculativum, hoc est proponens transgressionem praecepti, ut amabile per se, quod non sufficit ad libertatem, sed negabat: quia Christus Dominus non liberi, neque meritorie adimplebit moriendi praeceptum, sed quia per vos Christus habuit proprie iudicium speculativum indifferens mortis, et non mortis, adimpletionis, et non adimpletionis, illud per vos iudicium proprie speculativum indifferens non sufficit ad libertatem: ergo etc.

288 8us aliorum effugium est, huiusmodi predeterminationem non esse

necessitatem, sed mere consequentem, quae iuxta nullius Theologi laedit libertatem. et quod mere consequentem necessitatem probant: quia illa est necessitas consequens, quae oritur proprie ex incompossibilitate extremorum, inter quae versatur libertas, sed necessitas amandi, quam dat posita predeterminatio ad amorem oritur proprie ex incompossibilitate extremorum, inter quae versatur libertas, nimirum ex incompossibilitate amoris cum sua carentia, aut cum odio: ergo talis necessitas est consequens. minorem probant: nam posita predeterminatione ad amorem in deo voluntas nequit ponere carentiam amoris, aut odium, quia amor illatus ex predeterminatione est incompossibilis cum sua carentia et cum odio: non enim talis amor illatus esset compossibilis cum sua carentia, aut cum odio, voluntas predeterminata ad amorem posset ponere carentiam illius, aut odium, itaque illa ratione predeterminationem ad amorem non est indispositiviles cum carentia amoris, aut cum odio opposito ratione sui, sed ratione amoris necessario illati, cum quo predeterminatio connectitur, aliud quod si predeterminatio ista ratione sui quae

pugnaret cum carentia amoris, aut cum odio libertatem minueret. 289

Sed 2.a pro-

clusio, quia si praedeterminatio ad amorem esset incompatibilis cum carentia amoris hoc ipsius amoris, adhuc illa non esset necessitas antecedens ad amorem, siquidem esset necessitas dependens a libera voluntatis praedeterminatione, ut sequitur a n. 270. de 2.a probatur: nam talis praedeterminatio ex genere incompatibilis sit hoc amore illato cum carentia amoris, aut odio, tamen ita infert amorem, ut ille faciat poni quin velit se determinare, ut facile patet ex n. 289: quomodo talis praedeterminatio nequit impediri antecedente, ut dicitur ex n. 266. Prob. 3.a consequentia adhuc syllogismus positus n. 267. Deinde illa praedeterminatio adhuc est necessitas causalis omnino cum amore, et non in intendendo tamen voluntatis praedeterminatae, ut sequitur ex n. 268: adde quod est inevitabilis, et inevitabiliter infert, tollitque sequitur necessario ad carentiam amoris, quod in potestate voluntatis praedeterminatae non est, ut vidimus n. 269, et 271: quia ex iisdem capitibus libertatem tollit: quia ex iisdem capitibus illa praedeterminatio non est necessitas merae consequentiae, ut hic probatur adversarius: quia necessitas merae consequentiae penes nullum theologum tollit libertatem: quia haec praedeterminatio ab ipsis posita ostenditur tenens necessitas non merae consequentiae, quomodo contendimus tollere libertatem.

Dico 3.o Physica praedeterminatio ad amo- 290

rem si hoc ipsius amoris illati pugnet cum carentia amoris, pugnat etiam hoc sui cum eadem carentia: sed per vos si physica praedeterminatio illa pugnaret hoc sui cum carentia amoris, esset necessitas antecedens ad amorem: ergo talis necessitas est. Maior probatur quia physica illa praedeterminatio hoc sui infert causaliter causalitate destructibus carentiae amoris: sed ea hoc quae infert causaliter destructibus carentiae amoris pugnat cum carentia amoris: ergo physica illa praedeterminatio hoc sui pugnat causaliter cum carentia amoris. Minor est evidens, minor probatur: quia inferre est ponere causaliter destructivum carentiae amoris, et cum illa pugnare: quod enim absolute pugna, quod ipsa destructiva positio.

mox autem est manifesta: nam physica illa predeterminatio (?) sui infert excellentiam, cum qua excellit ipsa connexio: sed excellit ipsa connexio cum amore, quia est excellit dicentibus carentiam amoris: ergo sui infert excellentiam excellit dicentibus carentiam amoris.

Ad 4um. Visio beatifica sine amoris ase illati pugnat excellit cum odio Dei, aut carentia amoris: sed nihilominus est necessitas antecedens ad amorem: ergo et physica predeterminatio ad amorem pugnet sine amoris ase illati cum odio aut cum carentia amoris, nihilominus est necessitas antecedens sine amoris. maior negari requirit: quia amor illatus a visione beatifica non est minus excellit amor, aut minus excellit pugnans cum carentia sua, et cum odio contrario; quam est amor illatus a physica predeterminatione: ergo visio beatifica non minus excellit pugnat cum odio Dei, aut cum carentia amoris, sine amoris ase illati, quam physica predeterminatio ad amorem pugnat cum odio contrario, aut carentia amoris, sine amoris ase illati. Maior videtur ab adversariis. Qua videtur assignanda aparitate, vel reddenda disparitas, quam reddi non video. Unde constat ad argumentum adversariorum positum numero 288, minime esse solutionem.

Effugium denique aliorum hic addendum est illud quod Ioannes de Sancto Thoma, et alii thomistae quidem apud sorentes (?) tractatu de voluntate Dei 5a articulo 6o paragrafo 3o, et Dei 8a articulo 4o paragrafo Lo. Docent itaque physica predeterminationis esse necessitatem consequentem, qua libertas non laedit: nam et predeterminatio ad amorem Dei antecedat amorem in genere causae efficientis, dependet tamen ab eodem amore in genere causae materialis dispositive. Explicant: nam ut Deus predeterminet voluntatem ad amorem, requiritur quod voluntas non apponat impedimentum predeterminationi: unde carentia impedimenti est dispositio se tenens ex parte voluntatis, quae causa materialis est receptiva predeterminationis: ita ut carentia impedimenti ad predeterminationem, sive est ipse amor liber predeterminatus, aut negatio odii contrarii, sit prior predeterminatione in genere dispositionis, et simul sit predeterminatione

potest autem terminatio reperiri in genere consequentiae adhuc extrinsecae
sicut aer ingressus est lucidus ex aperturis fenestrae; ipsa autem exercitio
et dispositio ad ingressum prior illo in genere causae materialis, aut positive in
hoc praedicamento prior, et posterior amore libero praedicato.

In hac re esse 293
quae videntur mihi vidure Evangelio illius Theologi: non enim sanctus hic prae
verbum solum dicta C[onclusio]. Carentia ista impedimenti ex qua ponitur dependens
physica praedicatio ad amorem, non est libera. Id nempe sequitur illa
sola est, quae pendet ab aliquo libero voluntatis: quod physica praedicatio ad amorem
eorum non ponat eo modo dependere, adhuc non est consequentia necessitas. minor patet
ex dictis 2°; et post a fortiori; nam si visio beatifica praesupponat ex parte beati
carentiam impedimenti sui, et a talis carentia visio ipsa dependeat; tamen necessitas
amandi Deum in visione beatifica non est necessitas consequens, nec relinquit
liberum amorem acceptabilem: non aliud dicta, nisi quod libera non est voluntas
beati carentia illa impedimenti ad visionem, ex qua visio ipsa dependet.
Tamen ostenditur: nam carentia ista impedimenti, ex qua ponitur dependens
physica praedicatio ad amorem, est vel ipse amor illatus, vel negatio odii Deitatis:
sed neque amor ipse illatus a praedicatione, neque negatio odii Deitatis
libera est voluntas praedicata ad amorem, ut probant argumenta, quae integra
adhuc, et insoluta persistunt: quod carentia ista impedimenti, ex qua ponitur
dependens physica praedicatio ad amorem; non est voluntas libera.

2a C[onclusio]. Ca- 294
rentia ista impedimenti, ex qua ponitur dependens physica praedicatio ad operationem
sit absolute libera voluntas, vel non est [illegible] absolute libera
voluntas non est, habes intentum, sed quod praedicatio ad operationem non est necessitas
operationis consequentis; quia sequitur esse necessitas consequens, eo quod pendeat
a carentia impedimenti non libera. Si autem carentia ista impedimenti,
ex qua ponitur dependens physica praedicatio ad operationem est absolute

libera voluntas: ergo voluntati est absolute liberum impedire praedestinationem ad liberationem suam. ista est evidens: nam ostendo quod carentia impedimenti praedestinationis ad liberationem suam sit absolute libera voluntati, est absolute libera voluntati ponere talle impedimentum: sed quod sit absolute liberum voluntati ponere talle impedimentum, est formaliter quod sit absolute liberum voluntati impedire praedestinationem ad liberationem suam: quod absolute liberum voluntati est impedire praedestinationem ad liberationem suam. Minor est manifesta: nam ea ratione qua liberum est ponere carentiam impedimenti, liberum est non ponere carentiam impedimenti, et ponere impedimentum; maior evidentius nil video: nam posse ponere impedimentum est posse impedire. ista negari nequit.

395 Hac tamen ista admissa, sunt nimis devoranda praedestinationis absurda illa, quae prae nausea devorare non possunt. Primo sequitur, quod ex duobus fratribus vocatis ad liberationem quod talli praedestinatione posset unus deserere dissentiente altero: nam si voluntati est absolute liberum praedestinationem impedire, poterit ipsi omne unus non impedire impedimentum altero. 2° sequitur, quod in potestate voluntatis praedestinatae est reddere inefficax auxilium efficax: quod cum in potestate voluntas praedestinatae sit impedire praedestinationem, et illius efficaciam, potest per ipsius praedestinationis impedimentum reddere inefficax auxilium efficax: siquidem impedire efficaciam auxilii est reddere inefficax auxilium. 3° sequitur, discretio nam praedestinati a reprobo, et dissentientis, adconsentiente, non oriri ex mera voluntate Dei! etenim tallis discretio stat in praedestinatione ad liberationem, et liberationem finalle, ut non impedita, et ut actualiter existente in voluntate non impediente; praedestinatio autem ut non impedita et ut actualiter existens in voluntate non impediente, non oritur ex mera voluntate Dei, sed pendet etiam ex ipsa voluntate creata non impediente. 4° sequitur voluntatem praedestinatam gloriari posse in ista carentia impedimenti prout se tenente ex parte

ex malis dispositivus: quia prout sic se tenet ex parte voluntatis, ita ut in
exequtione voluntas creata prius praedeterminantem praecedat, et gratia praedeterminans,
ejusque Dei voluntas sit subsequa voluntatis creatae. 5º sequitur quod gratia prae-
determinans prout efficax subordinetur voluntati creatae: ratio est quia illa gratia
prout est efficax est ipsa physica praedeterminatio prout non impedita: sed physica
praedeterminatio prout non impedita subordinatur voluntati creatae; siquidem quod
illa non impediatur, aut impediatur est absolute liberum voluntati creatae: quod erat

Caput 4um

De sensu composito, et diviso: necnon de insufficiente et non resistente

Geminum adhuc nobis
surgeret effugium praecludendum. Primum est illud de sensu composito, et diviso,
quo patres adversarii se tegunt. Docent voluntatem praedeterminatam ad amorem,
dum manere liberam ad carentiam amoris: quia licet ponere nequeat amoris
carentiam in sensu composito praedeterminationis ad amorem, potest tamen illam
ponere in sensu diviso. Voluntas praedeterminata ad amorem non potest ponere
in sensu composito praedeterminationis carentiam amoris: quia nequit componere, si-
mul ponere carentiam amoris cum praedeterminatione ad amorem. Voluntas praede-
terminata ad amorem potest ponere in sensu diviso praedeterminationis caren-
tiam amoris: quia praedeterminatio, quamvis sit velle voluntatis non aufert potentiam
ponendi carentiam amoris. Voluntas igitur praedeterminata ad amorem habet simul
cum praedeterminatione potentiam ponendi carentiam amoris; sed non habet potentiam po-
nendi simul cum praedeterminatione ad amorem carentiam amoris. Id quod ae-
quivalentibus terminis explicant, dum dicunt voluntatem praedeterminatam ad amorem
habere simultatem potentiae ad carentiam amoris, praeterquam potentiam simultatis, videlicet potentiam
ponendi simul cum ea praedeterminatione carentiam amoris. Hoc autem sufficere
ad libertatem probant: quia voluntas habens liberum amorem est absolute li-

libera ad carentiam amoris: sed voluntas habens liberum amorem nequit ponere in sensu composito amoris carentiam amoris, nec potentiam habet simultatis. Et posito ponere in sensu diviso amoris carentiam amoris, habet simul tamen potentiam ad utrumque actum: ergo illud voluntas habens praedeterminationem ad amorem.

[illegible]

Hoc ostenditur esse nullum. Non enim cogit: quia disparitas inter voluntatem habentem liberum actum amoris, et voluntatem praedeterminatam ad talem actum est apertissima. Voluntas enim libere amans non habet aliquid incompossibile in sensu composito cum carentia amoris, quia talis voluntas libera non esset: solum equidem habet incompossibile in sensu composito cum carentia amoris ipsum amorem, aut eius illius actionem productivam, utrumque autem hoc liberum voluntati est, et ab ipsa libere ponitur. At voluntas praedeterminata ad amorem habet praedeterminationem incompossibilem in sensu composito cum carentia amoris, quae quidem praedeterminatio libera voluntati non est, aut ab ipsa libere posita: ergo causa illius potentiae nulla est. Quod voluntas libere amans non habet impedimentum carentiae amoris sibi inevitabile; voluntas autem praedeterminata ad amorem habet ipsam praedeterminationem, quae est impedimentum essentialiter incompossibile cum carentia amoris, ipsique voluntati inevitabile: voluntas igitur libere amans habet potentiam non impeditam inevitabiliter, sive potentiam absolute talem ad carentiam amoris: voluntas vero praedeterminata ad amorem habet potentiam impeditam inevitabiliter, sive potentiam non absolute potentiam ad carentiam amoris. Non igitur valet: voluntas libere amans est absolute libera ad carentiam amoris: ergo voluntas praedeterminata ad amorem est absolute libera ad carentiam amoris. Non valet ac ridicula esset haec illatio: voluntas absolute expedita est absolute carens impedimento, ergo voluntas absolute impedita est absolute carens impedimento.

298 Ratio assignatae disparitatis est: quia licet utraque libere amans non habeat potentiam disiungendi aut componendi carentiam amoris cum amore, habet tamen potentiam carentiae et impedimento

inevitabili, sive per absolute impeditiva ad carendum amore, ut ostendimus a n. 263. Sed inquies: ut voluntas sit libera ad carendum amore, satis est quod habeat potentiam carendi sine impedimento inevitabili, sive per absolute expeditiva ad carendum amorem pro libito possibilis: et haec potentia est necessaria, ut voluntas sit libera ad carendum amore: ergo voluntas libere amans habet quod potentia sufficit et necessaria est, ut sit libera ad carendum amore; voluntas autem praedeterminata ad amorem non habet quod potentia sufficit et necessaria est, ut libera sit ad carendum amore.

299 Hoc praemisso, concludo positive adversariorum effugium sic: voluntas praedeterminata ad amorem non est libera libertate sensu diviso praedeterminationis: sed eo ipso non est talis voluntas libera carendo amore: ergo etc. Maior probatur: nam si voluntas praedeterminata esset libera libertate sensu diviso praedeterminationis, posset abiicere praedeterminationem se ab illa separando: quid enim aliud est voluntatem esse in sensu diviso praedeterminationis nisi voluntatem existere non existente praedeterminatione sua? Minor probatur: nam eo ipso quod voluntas praedeterminata non sit libera libertate sensu diviso, est necessaria, et inevitabilis libertate sensu composito praedeterminationis: sed eo ipso quod voluntas praedeterminata sit necessaria, et inevitabilis libertate sensu composito praedeterminationis ad amorem, non est voluntas libera carendo: ergo etc. Maior probatur: nam quod voluntas praedeterminata non sit libera carere praedeterminatione, est habitum quod ipsi sit non libera, sive necessaria non carere praedeterminatione, et illa libertate minor probatur argumentis positis a n. 258: nam eo ipso quod voluntas praedeterminata sit necessaria et inevitabilis libertate sensu composito praedeterminationis, necessaria est et inevitabilis quod ex tali sensu composito sequitur necessario, et inevitabiliter; ex tali autem sensu composito sequitur necessario, et inevitabiliter, quod voluntas non se determinet: quod sit amplius impotens non operari, sive ponere carendo actum, quod nequeat absolute tollere actum illum: ergo actus illius non sit contingens a eiusdem voluntate: quod sensus compositus sit quid inevitabile, ex quo inevitabiliter sequitur actus: quod ipse sensus compositus est quantitas actus: et tandem quod tollit

35

requisitus sic necessarius ad eiusmodi operationem non subiacens potestati voluntatis.

300 Arguitur. Si praedeterminatio ad amorem esset sic necessaria in existendo, et sic inauferibilis, esset simpliciter impossibile voluntati praedeterminatae ad amorem ponere carentiam amoris in sensu diviso talis praedeterminationis: sed voluntati praedeterminatae ad amorem talis praedeterminatio est sic necessaria in existendo, et sic inauferibilis: ergo est simpliciter impossibile voluntati praedeterminatae ad amorem ponere carentiam amoris in sensu diviso talis praedeterminationis. Sed voluntas non habet simpliciter potestatem ad id quod sibi est simpliciter impossibile: ergo voluntas praedeterminata ad amorem non habet simpliciter potestatem ad ponendum carentiam amoris in sensu diviso talis praedeterminationis. Sequela ista, et consequentia subsumptae minoris patet: nam non potest non illud esse sic necessarium in existendo et sic inauferibile, cuius existentiam nullo modo potest impedire vel auferre: sic enim Deus mihi est sic necessarius in existendo, et sic inauferibilis: sic etiam Caelum mihi est sic necessarium in existendo, et sic inauferibile. Praedeterminatio autem ita se habet, siquidem illius existentiam nullo modo potest impedire, vel auferre. Minor autem est evidens: nam si praedeterminatio esset sic necessaria in existendo et sic inauferibilis, necesse esset quod voluntas praedeterminata quodquod poneret, poneret in sensu composito talis praedeterminationis: licet enim necesse est quod quidquid ego facio faciat in sensu composito Dei, aut Caeli; ita ut nil facere possit in sensu diviso Dei, aut Caeli, nisi quia Deus est sic necessarius in existendo et sic inauferibilis: idem ergo respective ad eorum Caelum habet.

301 Dices. Et voluntas praedeterminata ad amorem potest ponere in sensu diviso talis praedeterminationis carentiam amoris, necesse non est quod voluntas possit tollere praedeterminationem ad amorem, seu illius negationem ponere; sed satis est quod in se habeat potestatem ad ponendum carentiam amoris. Explicatur: nam ut ponat carentiam amoris in sensu diviso praedeterminationis ad amorem, requiruntur duo: primum negatio praedeterminationis ad amorem: secundum, ipsa carentia amoris a voluntate ponibilis, non tamen est necessarium

nexionis quod voluntas possit hic utrumque ponere, ut ponere possit carentiam amoris in sensu diviso praedeterminationis ad amorem. Resp. ad: quod ut voluntas possit ponere totum non est necesse quod possit ponere singulas partes: ut enim possit ponere coexistentiam sui amoris cum Deo, necesse non est quod Deum ponere possit: quod similiter ut ponere voluntas possit hoc totum, nempe carentiam amoris in sensu diviso praedeterminationis ad amorem, necesse non est, quod possit ponere negationem talis praedeterminationis, sed satis est quod ponere possit carentiam ipsius amoris.

Sed contra: ideo hoc verum est, voluntatem ponere + coexistentiam sui amoris cum Deo, eo quod ponat amorem, et non ponat Deum; ideo hoc verum est, quia ponit unam coexistentium partem, ut amorem suum, et supponit alteram partem alium ad existentem nempe Deum: quando igitur una pars totius resultantis ex duplici parte supponitur posita, satis est quod altera ponatur ut totum dicatur poni: et ut totum dicatur posse poni, satis est quod una parte supposita possit altera poni. Ceterum quando neutra pars posita est, debet utraque posse poni ut totum poni possit: quia sicut totum illud non ponitur nisi utraque pars sit posita; ita nequit posse poni, nisi utraque pars poni possit. Modo sic: hoc totum, carentia amoris in sensu diviso praedeterminationis ad amorem, duas partes habet, ut negationem praedeterminationis ad amorem, et carentiam ipsius amoris: sed neutra posita est, quando voluntas habet praedeterminationem ad amorem: quod ut voluntas possit ponere illud totum, quando habet praedeterminationem ad amorem, necesse est, quod utramque partem ponere possit. Sed nequit utramque partem ponere: quia licet possit ponere carentiam amoris, tamen non potest ponere negationem praedeterminationis, quam habet: ergo voluntas habens praedeterminationem ad amorem non potest ponere carentiam amoris in sensu diviso talis praedeterminationis.

Go 2 coexistentia

303

Effugium denique aliquorum in titulo capitis promissum, est quorundam dicentium libertatem non laedi praedeterminatione physica,

— 38

quod illa est necessitas infallibilitas operationis, aut libertas infallibilis;
ita ut voluntas praedeterminata ad amorem sit infallibiliter amatura, tamen
absolute potest non amare eum in sensu composito, omissione amoris eius plura
praedeterminatione coniungendo. Hanc suavem praedeterminationem a se tradit sub
nomine vendicat Caramuel a nobis laudatus n° ... Sed inventi glo
riolam Caramueli denegat P. Arnao de Scientia media Constitutione
Verum enim cuiuscumque autoris sit egregia est principii: nam negant
quare haec ipsa praedeterminatio suavis libertatem non tollant, nisi quia non de
terminat per modum necessitantis, sed per modum non necessitantis, sive suaviter de
terminans; hoc autem idem est ac liberum manere voluntatem praedeterminatam: nunquid   quod libera est
est beatifica visione suavius et iucundius? nec tamen tanta visionis suavitas et
iucunditas liberum relinquit voluntatem ad odium Dei, aut carentiam amoris,
cum quo minor suavitas, et iucunditas praedeterminationis miraculum ponit non
possibile a beatifica visione.

Arguitur 2°. Haec praedeterminationis suavis in
fallibilitas est necessaria, et inevitabilis voluntati praedeterminatae, sed infallibilitas
necessaria, et inevitabilis voluntati est necessitas actus, et libertatem operationis
tollit: ergo haec infallibilitas suavis est necessitas actus, et libertatem operationis
tollit. Minor probatur: nam infallibilitas praedeterminationis si non esset necessaria, ad quod
inevitabilis voluntati praedeterminatae, sed posset evitari, et libera, sicut re
arguta sunt, quae describunt praedeterminationem Dei quae efficax connexione
cum operatione, et operationis carentia, qualem nos ponimus, esset
scientia media nostra. ... ex disputationis huius: Unde dico quod sit
necessitas actus, quando amoris libertatis infallibilitas amandi in visione
beatifica consistens.

305. Arguitur tertio. haec praedeterminationis suavis infal
libilitas ... aversionis talis ponit, ut cum illa possit volun
tas componere carentiam aversionis. sed eo ipso quod voluntas

possit

posit componere carentiam conversionis cum infalibilitate prædetermina-
tionis ad conversionem, talis infalibilitas est falibilis: ergo prædeter-
minationis physicæ infalibilitas est falibilis. Constat consequentia, quæ tamen
contradictionem includit, ut liquet ex numero 232. Minor est
evidens: nam infalibilitatem illam esse falibilem, est posse frustrari, et
carere effectu suo; potest autem frustrari, et carere ef-
fectu suo, eo ipso, quod posit componi cum carentia conversionis.
Maior constat: constat: nam eo ipso quod talis ponatur prædeter-
minatio ad conversionem, ut cum illa componere posit voluntas
negationem conversionis, admittenda sunt omnia illa, quæ cen-
sentur a prædeterminatistis absurda, ut constat ex numero 295.

Caput 5um

Refellitur gratia phisice prædeterminans, quam illi resis-
tere nequit voluntas, aut illam abiicere.

Firmissima huius impugnatio- 306
nis basis est definitio Tridentini concilii, quæ ita habet sessione
6a cap. 5o: declarat etiam, ut qui per peccata a Deo aversi erant,
per eius excitantem, atque adiuvantem gratiam ad convertendum se ad
suam ipsorum iustificationem, eidem gratiæ libere asentiendo, et cooperando,
disponantur: ita ut tangente Deo cor hominis per spiritus sancti
illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem
illam recipiens, quippe qui illam abiicere potest etc. Rursus ca-
none 4o anathemate percellitur: si quis dixerit, liberum hominis arbi-
trium a Deo motum, et excitatum nihil cooperari asentiendo Deo ex-
citanti, atque vocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam
se disponat, ac præparet; neque posse disentire si velit etc. a-
nathema sit, quod decernit etiam senonense concilium: nam post verba re-
citata a nobis numero 219 addit: neque denique tale sit eius motivi

— 52

modi Dei trahentis auxilium, cui resisti non possit. Tandem idem constat ex 4ª propositione Iansenii damnata, quam hæreticam Pontifex declarat ut vidimus numero 16.

307 4º Modo sic argumentor. Voluntas potest resistere, et dissentire graciæ efficaci, illamque abiicere: sed voluntas non potest resistere, et dissentire gratiæ phisice prædeterminanti, illamque abiicere: ergo gracia efficax non est gracia phisice prædeterminans. Consequentia est evidens. Maior ostenditur: nam Tridentinum docet aperte hominem posse abiicere graciam, quam recipit agendo aliquid, sive eidem cooperando: Rursus docet, hominem posse dissentire graciæ, cui cooperatur asentiendo Deo excitanti, atque vocanti: 3º, Senonense explicat: auxilio trahenti posse resisti: 4º Innocencius Decimus proscribens Iansenianam illam propositionem decernit humanam voluntatem, posse resistere, vel obtemperare graciæ necessariæ ad actus salutares: sed tum gracia necessaria ad salutares actus, tum auxilium trahens, tum gracia, cui voluntas cooperatur, et quam recipit per liberum consensum est gracia efficax; siquidem efficit operationem nostram: ergo voluntas potest resistere, et dissentire graciæ efficaci illamque abiicere.

308 Minor primi Syllogismi, videlicet quod voluntas non potest resistere, et dissentire graciæ phisice prædeterminanti, illamque abiicere. Probatur: Nam Voluntas

non potest

n̄ potest ɔponere cū gr̄a phisicè prędeterminante ɔtrariū actum vel caren tiā actus prędeterminati: sed n̄ potest velle abijcere grām phisicè prędeterminantē, illiusq[ue] resistere, et dissentire, potest cū tali gr̄a ɔponere actum ɔtrariū, vel carentiā actus prędeterminati: ergo velle n̄ potest abijcere grām phisicè prędeterminantē, illiq[ue] resistere, et dissentire. ɔtrariū prędeterminate n.° 93, et 96. minor probatur: nam si potest velle abijcere grām phisicè prędeterminantē, illiq[ue] resistere, et dissentire, potest ponere id quod est actualiter abijcere grām prędeterminantē, illiq[ue] actualiter resistere, et dissentire: sed actualiter abijcere grām prędeterminantē, illiq[ue] actualiter resistere, et dissentire est ɔponere cū tali grā actum ɔtrariū, vel carentiā actus prędeterminati: ergo si posset velle abijcere grām phisicè prędeterminantē, illiq[ue] resistere, et dissentire, posset cū tali grā ɔponere ɔtrariū actum vel carentiā actus prędeterminati. Conseq[uentia] est evidens. minor prob[atur]: nam posse scribere est formaliter posse ponere id, quod est actualiter scribere, et aliter posse loqui etc. minor n̄ video quo iure negari queat: nam abijcere pręceptum audiendi sacrum, [illegible] illiq[ue] resistere, et dissentire, est iungere se in eodem instanti reali cū obligatione pręcepti carentiā auditionis, vel actum ɔtrariū: [illegible] iuxta Apostolum: ubi n̄ est lex n̄ est prævaricatio, sive resistentia, aut violatio.

Explicatur quomodo resistit 309

pręcepto n̄ existenti, aut tentationi n̄ existenti: quod nemo resistit prędeterminationi n̄ existenti. ans est evidens: nam si pręcepto divino n̄ existenti resistere, [illegible] agere peccare, quia [illegible] actiones humanas solum est prohibitio divina, et modo est n̄ existens; resistere autem divinę prohibitioni est peccare. rursus si tentationi n̄ existenti resistere vincere quando nullus est hostis, quod satis est ridiculum. Conseq[uentia] [illegible] nam ideo nemo resistit pręcepto n̄ existenti, aut tentationi n̄ existenti, quod resistere per voluntatem est iungere ɔtrarium actum cum existentia resistentis:

78

: Sed nemo disiungit contrarium actum cum praedefinitione non existente:
ergo nemo resistit per voluntatem praedefinitioni non existenti: ergo etiam prae-
definitioni resistat voluntas, debebit disiungere contrarium actum, vel ca-
rentiam actus praedefiniti simul cum praedefinitione existente. Sed contra-
rium actum, vel aut carentiam actus praedefiniti disiungere cum praede-
finitione existente est impossibile voluntati: ergo haec voluntas non potest;
ac proinde non potest etiam praedefinitioni resistere. Confirmatur: nemo
potest resistere voluntati divinae efficaci, ut de fide est: Sed omnis actus
humanus resisteret voluntati divinae efficaci, si resistentia posset da-
ri quin existeret in Deo talis voluntas: ergo neque resistentia nec prae-
definitionis potest dari, quin existat praedefinitio; ac proinde dari,
quin cum ipsa disiungat actus contrarius, vel carentia actus praedefiniti.
Minor probatur: quia possibilis in Deo est voluntas efficax contraria cuilibet actui hu-
mano, quae tamen non existit actualiter denominans Deum.

Duplex so-

§ 20 lutio praecedentis argumenti parari potest ex adversariorum doctrina. Prima
enim, Ioannes de Sancto Thoma tomo 2° in 1 parte disputat 5 ar-
ticulo 6° numero 26 cum Alvarez aliisque tradita a Dominico Banes
1a parte quaestione 23 articulo 5° ad 1um: ut auxilium efficax posse dupliciter
accipi: Primo specificative, et ut quod; quatenus efficax auxilium est gratia
sufficiens, quae denominatur efficax adveniente postea praedefinitione: Secundo
reduplicative, et ut quo; qua ratione efficax auxilium est efficacia operative
praedefinitio, qua adveniente denominatur efficax gratia quae ante erat sufficiens. Hoc
praemisso dicit, non definiri a Tridentino, quod voluntas possit resistere au-
xilio efficaci sumpto reduplicative, et ut quo; Sed solum auxilio efficaci sumpto spe-
cificative, et ut quod. Imo addit hoc ipsum aperte doceri: etenim Communiter (numero
238) auxilium ut efficax, sive efficacia auxilii ad consensum, docemus consensum praecedit
ex ipso consensu; voluntas autem nequit auxilio consensui resistere, disiungendo scilicet

ut cum dissentire dissensus, vel carentia dissensus: nequit igitur voluntas committere
aliud ut efficacis, sive efficaciae auxilii, etiam iuxta hanc libertatem. 311

Id discu-
tienda oro est duplex efficacia auxilii ad dissensum, videlicet: altera pendens
ab ipso dissensu, aut illum includens; altera neque pendens neque includens.
Priorem non, posteriorem praedeterminationes afferunt: prior est absolute libera, et
evitabilis voluntati; posterior est absolute non libera, et non inevitabilis.
Hac disparitate evidens, ut libertas non salvetur, quamvis efficacia auxilii
a nobis asserti committere non possit, ita ut cum dissensu prout efficacis ad dis-
sensum coniungere nequeat voluntas dissensus, aut carentia dissensus: salvatur tamen li-
bertas eo ipso quod efficacia a praedeterminatoribus asserta committere nequeat voluntas.
Ratio est: nostra efficacia a nobis asserta est absolute libera, adeoque evitabilis vo-
luntati per dissensum, vel carentiam dissensus; siquidem talis efficacia supponit ex ip-
so dissensu libero, vel ab illo essentialiter pendet: efficacia autem a praedeterminatoribus
asserta neque libera absolute est, neque evitabilis voluntati per dissensum, vel carentiam
dissensus: atqui efficacia non libera et non evitabilis, infert inevitabi-
lem dissensum, libertatem tollit, ut demonstrant argumenta nostra. Itaque ad
libertatem dissensus necesse non est, quod voluntas possit coniungere cum quacumque
entitate dissensum, vel carentiam dissensus, sed cum ipso dissensu libero coniungere
nequit dissensum, vel carentiam dissensus; necesse tamen est ad humanam libertatem quod
voluntas possit coniungere dissensum, vel carentiam dissensus cum omni entitate sibi non li-
bera, et non inevitabili.

Probo 2°. a paritate definiri quod voluntas po- 312
ssit committere auxilium efficacis prout efficaciae, sive efficaciae auxilii, quam tenent
praedeterminatores. Paritatem definit voluntas sese committere auxilio gratiae
prout venienti a solo Deo: sed auxilium gratiae efficax prout efficax positi-
vis a praedeterminatoribus est auxilium gratiae prout veniens a solo Deo: ergo paritatem
definit voluntas non committere auxilio gratiae efficacis prout efficacis

rogato a praedeterminatis. Sed negari nequit. Minor est ipsa contradictoria: nam auxilium gratiae efficax prout efficax praedeterminatio ipsa physica est pendens a solo Deo, et ideo independens a libera voluntatis determinatione. Minor est manifesta: nam dictis loquitur de gratia, qua Deus excitat, adiuvat, illuminat, movet etc. Haec autem gratia ut sic declarata est prout veniens a solo Deo.

313 Probo 2º. Tridentinum definit, voluntatem posse resistere illi gratiae, qua libertatem perdi Calvinus docebat: sed illa gratia, qua libertatem perdi Calvinus docebat, est ipsa eadem gratia efficax a praedeterminantibus asserta: ergo Tridentinum definit, voluntatem posse resistere eidem ipsi gratiae efficaci a praedeterminantibus assertae. Consequentia dicta. Maior est certissima: nam 2ª Calvinum docentem divinae gratiae resisti non posse, et sub illa perdi libertatem, definit Tridentinum. Minor declaratur ab ipsis adversariis ut videmus n. 297. Probo sic: illa gratia efficax a praedeterminantibus asserta est gratia efficax ut efficax, sive ipsa efficacia auxilii: ergo Tridentinum definit voluntatem posse resistere ipsi efficaciae auxilii a praedeterminantibus assertae.

314 Celebris solutio communis apud adversarios praedeterminantes est, canonicas illas sanctiones non esse intelligendas nisi in sensu diviso non in sensu composito: ita ut velint dicat posse adveniente gratia efficaci illi resistere, et dissentire in sensu diviso, non vero in sensu composito. Sed adversus hanc solutionem multa, et quidem efficacia argumenta sponte occurrunt. Primo. Evidens est, et a nullo haeretico negatum, posse hominem non operari in sensu diviso gratiae necessariae ad operationem: sed Tridentinum talem non definit, ut evidentem, et a nullo haeretico negatam: ergo non definit posse hominem non operari in sensu diviso gratiae necessariae ad operationem. Minor probatur: quia posse hominem non operari in sensu diviso gratiae necessariae ad operationem, idem est posse dissentire operationem deficiente gratia necessaria ad operationem; evidens autem est posse dissentire operationem deficiente gratia necessaria

naria ad libertatem; imo necesse est deficere libertatem deficiente requisito necessario, ut liquet ex n. 271. Verumtamen nullus haereticus adeo stupidus memoratur, ut negaverit posse hominem non liberum absente gratia, aut posse non respondere quando non vocatur, aut posse non moveri a Deo quando Deus illum non movet. Dixi circa terminatas, et minorem sacramentum [illegible] negari requirit. Ex quo liquet. Non sic: quod definit posse hominem non liberum in sensu composito gratiae necessariae ad libertatem, sive gratiae praedeterminantis. Dicta [illegible]: non sunt termini oppositi, et nullus non assignat medium a [illegible] debitum.

Deinde arguitur. 3. [illegible]

falsissima est, ut liquet ex n. 229, et haeretica haec propositio: homo sine auxiliante gratia potest liberè, et libertate Dei vocanti: Sed si haec vera est ac si [illegible] libertati, si haec accipiatur in sensu diviso: ergo dicta definitio est falsa, vel haeretica si est vera. Minor probatur: per eam definitionem ideo illius vera est, quia de homine efficaci gratia ad libertatem potest non liberè, et dissentire in sensu diviso talis gratiae: Sed homo cum carentia auxiliantis gratiae potest liberè, et libertate Dei in sensu diviso talis carentiae: ergo eadem modo vera est vel falsa utraque haec propositio: homo cum carentia auxiliantis gratiae potest liberè, et libertate; et homo vero [illegible] gratia efficaci ad libertatem potest non liberè, et dissentire. Minor est evidens: quia dato in sensu diviso carentiae gratiae auxiliantis ad libertatem est homo vero oppositus [illegible] illa carentiae, sive homo verus gratiae auxiliantis; quandoquidem impossibile est haec poni simul sine carentia gratiae, et sine gratia. Confirmatur. Servavi falsa est haec propositio: homo impraedeterminatus potest liberè operari. ergo falsa etiam est haec: homo impraedeterminatus potest liberè non operari; cui tamen aequivalet dicta definitio. Ergo probatur: nam [illegible] est absolutè falsa, licet vera sit in sensu diviso carentiae praedeterminationis, ut recedente carentia et adveniente praedeterminatione: Sed non [illegible] vera est in sensu diviso tantum: ergo illud est absolutè falsa.

Deinde arguitur adversarius ex dictis in materia de Incarnatione n. 61. Si ad libertatem adsistendi gratiae illius [illegible], et dissentiendi

Sic licet potentia ad carentiam libertatis ponenda, ponendo in sensu di-
viso talis ergo Christus, positus sub praecepto moriendi, posset libere et licite
non mori: rursus licet absolute veritas sit quod humanitas hypostatice uni-
ta cum Deo peccare potest: hoc casus iuxta carentia potest licite violare
ieiunium praeceptum: uxoratus potest aliam ducere: impeditus currere potest cu-
rrere: atqui ridiculum est, nec aliquis impius asserere Evidentium, et sententia de-
curta illa non dicit magis veritatem, quam haec, et tales sunt: quod dicerat illa
intelligenda non sunt de sensu diviso, non distat: quod Christus in sensu diviso
praecepti non mori potest libere et licite: humanitas ergo peccare potest in
sensu diviso hypostaticae unionis: hoc ergo violare ieiunium in sensu divi-
so praecepti, aut in sensu diviso carentiae iustae causae: licet uxoratus po-
test uxore demortua aliam ducere, et impeditus currere currere potest
in sensu diviso impedimenti.

Aliud arguitur. Evidentius Sessione 24 Ca-
none 9o damnat hanc propositionem: clericus in sacris ordinibus constitutus, regula-
res castitatem solemniter professus, possunt valide matrimonium contrahere: quod sancta
mens dicti absolute prolata sit, quod reddit sensum compositum matrimonii
cum ordine, aut voto solemni. [illegible] ergo: ergo clericus in sensu diviso ordi-
nis, et religiosus in sensu diviso voti dirimentis matrimonium posse matrimo-
nium contrahere, si nullo alio impedimento teneantur, catholica, et minime dam-
nabilis propositio est. Probo sic: quod quando Evidentius definit hanc propositionem, hoc vocatus
a Deo potest non ire, vel non assentiri, illud accipit iuxta sensum compositum
divinae vocationis cum carentia responsionis vel assensus. [illegible] hic quod a una
[illegible] hic quod hoc ponit ponere carentiam responsionis in
sensu diviso vocationis, sive non vocante Deo, liquet ex [illegible] 214 ita
esse evidens, ut nulla canonica definitione indigeat. Aliud Evidentius
Sessione 7a Canone 6o definit baptizatum posse si vellit gratiam amittere

Ut supponendo, carentiam gratiae cum baptismo suscepto, quod quando gratia deest ea desit, et sua dilectione in praecedenti gratia, definitionis, posse separare carentiam reparationis cum gratia sanctificante [illegible] divinis vocationibus.

Arguitur denique auctoritate aliis praedictis. Nam, ut dixi n. 308, remittere, sive amittere gratiam per delectionem, est separare eam a tali gratia actus contrarii, sive carentiam actus praedicta. Sed Deus non potest in sensu divino gratiae praedicantis separare cum tali gratia actus contrarii, sive carentiam actus praedicti: ergo Deus non potest in sensu divino praedicantis remittere, sive dimittere talem gratiam. Minor probatur: quia Deus non potest id quod involvit contradictionem. Sed involvit contradictionem quod in sensu divino gratiae praedicantis separaret cum tali gratia actus contrarius, sive carentia actus praedicti; siquidem implicat in terminis quod ponat simul sensum divinum, et positionem gratiae praedicantis, et negationem eiusdem gratiae simul et ipsam gratiam: ergo etc. Unde si [illegible] dicentium dicunt voluntatem posse remittere, et dimittere in sensu divino [illegible] impossibile tanquam fidei dogma proponit: quo nihil absurdius aliud [illegible] cogitari potest indignius de divina [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], voluntatem praedicatam posse ponere in sensu divino praedicantis per remittentiam sive dicentium significative, non reduplicative. Nam remittentia, sive dicentium reduplicative includit simultaneam existentiam gratiae et actus contrarii; remittentia vero et dicentium significative est praecise actus contrarius [illegible] [illegible] qui [illegible] per [illegible] ponere simul cum gratia praedicante remitteret, et dimitteret [illegible]. Sed [illegible] Nam voluntas praedicata ad amorem Dei non [illegible] [illegible] [illegible] in sensu divino carentiam amoris, sive odium eius significative [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] posita n. 299, et 300. [illegible] Nam ponere carentiam amoris, sive odium in sensu divino praedicatoris ad amorem non est remittere

et dissentire praeparationi, ut liquet ex n. 309: ergo et voluntas resistat, et dissentiat praedicationi ad amorem debet ponere actum contrarium quatenus est actus illius resistentiae, et dissensus, ac proinde debet ponere peccatum, et dissensum reduplicative: ergo debet voluntas posse ponere peccatum, et dissensum reduplicative, ut de illa verificetur posse resistere, et dissentire. Quarta 3. ergo si voluntas posset resistere, et dissentire gratiae praedeterminanti, eo pacto quod posset ponere actum contrarium specificative acceptum; sequitur, quod per hoc resistere posset voluntati efficaci Dei, et falsificare illud ad Romanos 9. voluntati eius quis resistit? Sed autem hoc sequi: nam quilibet homo ponit plures actus specificative contrarios voluntati efficaci Dei, hoc est talles actus, qui si essent impossibili ponerent simul cum contraria voluntate Dei resisterent illi: Sed hoc ipsa illius praedeterminatione supposita resisteret voluntati efficaci Dei: non esset impossibile ponere quando divina voluntas determinaret non poni talis suppositione.

320

Quarta tandem. Si voluntas nostra gratiae praedeterminanti ad amorem Dei potest resistere tali gratiae, eo pacto quod ponere posit carentiam amoris specificative videratam, poterit etiam reddere fallibilem, et inefficacem gratiam praedeterminantem: sed per nos non potest reddere fallibilem, et inefficacem gratiam praedeterminantem: ergo non potest resistere tali gratiae; eo pacto, quod posit ponere carentiam amoris specificative videratam. Maiorem Probo: ideo per nos voluntas illa potest resistere tali gratiae; quia ponere potest carentiam amoris specificative videratam, quae habet virtutem resistendi quantum est ex se tali gratiae; sed eadem carentia amoris specificative viderata habet virtutem quantum est ex se reddendi et inefficacem gratiam praedeterminantem ad amorem. Minorem Probo: nam carentia amoris specificative viderata ideo habet virtutem resistendi quantum est ex se gratiae praedeterminanti ad amorem: quia si per impossibile

bile poneret simul cum tali gratia illi rexisteret actualiter; si eadem carentia amoris si per impossibile poneret simul cum tali gratia illam redderet fallibilem, et inefficacem; siquidem illam redderet carentem suo effectu, sive amore predeterato: ergo eadem carentia amoris ipse ..ificative sidierata habet virtutem quantum est ex se reddendi fallibilem, et inefficacem gratiam predetrantem ad amorem: ergo tandem sicut voluntas potest absolute loquendo rexistere gratiae efficaci, potest etiam efficacem gratiam reddere inefficacem, quod mordicus pernegatis.

Caput 6um

Dessutat gratia phisice prevetrans, quae detrahit auxilium sufficiens volati carenti vnica predettatione.

Omnis homo non operans caret phisica predetratione, quia apud predetratistas non solum est impossibile componi cum predetratione carentiam operationis, sed impossibile etiam est componi operationem cum carentia predetrationis. Preterea Divi cum reliquis Chatholicis recedunt id, quod ostendimus a n. 278, vult dari auxilium sufficiens, prout ab efficaci distinctum, itaut quoties homo peccat, quoties divinae vocationi dissentit, quoties tamen damnatur, habeat auxilium sufficiens ut non peccet, ut consentiat, et ut non damnet. Hinc validissimum aliud impugnationis caput insurgit contra gratiam phisicam predetriantem, scilicet omnem hominem non operantem salutariter carere auxilio sufficienti. 321

Probatur: omnis homo carens auxilio necessario ad operationem caret auxilio sufficienti; sed omnis homo non operans salutariter caret auxilio necessario ad operationem: ergo omnis homo non operans salutariter caret auxilio sufficienti. Loam in Barbara dispositam nec Barbaris quidem negari licet. Minor est evidens supposita Adversariorum sententia: 322

nam

ing. cy hoc n operans caret phica predeterminatione, q in e ita eum
ita ad operationem, et sine illa bone [illegible] simpliciter, sicut impliciat sine ac
bone effectus producere, aut sine unione animi [illegible] ng aut [illegible]
[illegible] in hoc tallis [illegible] [illegible] ad operationem, [illegible]
acquirendi talle [illegible]: [illegible] hoc caxens [illegible] ad operationem [illegible]
[illegible] talle [illegible] neg [illegible] acquirendi illud: q cy hoc caxens [illegible]
ad operationem caxet aute sufficienti [illegible] e certa: q hoc caxens aute [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicit ad operationem, et pendet a [illegible] neq
[illegible] talle [illegible] aut neq [illegible] acquirendi illud. alioquin illud [illegible]
[illegible] a [illegible] humana [illegible] e sufficienti [illegible]
[illegible] et simul caxet [illegible] acquirendi talle [illegible]: [illegible] ita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] operationem, [illegible] ad [illegible]
[illegible], neq [illegible] acquirere [illegible] n [illegible] judicat [illegible] caxen
[illegible] ad [illegible], et potestate illius acquirendi: [illegible]
[illegible] sufficient [illegible].

393 [illegible] [illegible]. cy hoc n operans [illegible] per vo
caxentiam [illegible] predeterminantis: sed caxentia [illegible] predeterminantis reddit hoc sim
[illegible] n liberum ad omissionem actus [illegible]: q cy hoc n operans saluta
[illegible] reddit simpliciter n liber ad [illegible] actus salutaris: q hoc [illegible]
[illegible] caxentia n [illegible] aut simpliciter sufficiens ad actum salutarem. [illegible]
[illegible] legitima: [illegible] per eadem principia [illegible] hoc libertas ad actum et
ad omissionem actus. ac [illegible] hoc reddi [illegible] simpliciter n liber ad
omissionem reddit simpliciter [illegible] n liber ad actum. [illegible]: [illegible] in hoc
simpliciter sufficientia ad actum salutarem excludit [illegible] libertatem [illegible].

[illegible]
[illegible] argumenta, quot probantia e phica predeterminatione [illegible] libertatem
ad operationem [illegible]: [illegible] sicut predeterminatio [illegible] actu
libertatem [illegible], ita caxentia predeterminationis [illegible] omissione actus.

Oeruz carentia praedeterminationis ... ita omittat actum ver. lib.

libere ad omissionem, q. erat ... argumentum. 2.o per 2.um argumentum: nam ca-

rentia praedeterminationis ita facit volentem habere omissionem operationis

ut libere voluntas reddat simpliciter impotentem, vel impeditam simpliciter ad ope-

rationem. 3.o per 3.um argumentum: nam ... habens carentiam praedeterminationis ...

ad amorem, ponit simpliciter carere amorem, potest libere impedire

talem carentiam, ... a se repellere acquirendo praedeterminationem

... minime potest. 4.o per 4.um argumentum: nam habens carentiam prae-

determinationis ... esse liberam omissionem actus ... hoc ... vel ... ha-

bens carentiam praedeterminationis habet omissionem actus, ... ego habeo carentiam

praedeterminationis: ... habeo omissionem actus. 5.o per 5.um argumentum: ... carentia

... praedeterminationis ... cum omissione actus, ... e necessaria

in ... habens talem carentiam. 6.o per 6.um argumentum: ... ca-

rentia praedeterminationis est inevitabilis, et ex illa sequitur inevitabilis omis-

sio actus. 7.o per 7.um argumentum: ... carentia praedeterminationis est necessaria

... ad omissionem actus. 8.o per 8.um argumentum: nam quando ... habet caren-

tiam praedeterminationis, deficit requisitum ... necessarium ad actum, quod non est in

potestate voluntatis, nempe ipsa praedeterminatio ...

... effugia, quae ... ad eludendum hanc probationem ... amorem praeoccupata ... sine ... an ... argumentum ... eludit ... tentant. ... Albarez ... dicit, ... praedeterminans non est necessaria ad posse ... ad ipsum operari ... ac proinde ... sine praedeterminatione habere ... ad posse ... non ad operari: ... albedo ... non ... albus ... necessaria ... Joanes ... necessaria ...

idoneum, non vero per me pot; nec procul ab illis abit alterudo, qui dicunt per dilationem non tenere ex parte actus, alter pare actus primi ad operationem, ista tamen facile retineri possunt ex n. 473, et 453.

Arguitur 3 arg. Ut imitamur gratia praedeterminante non est necessaria ad posse, sed solum ad ipsum operari salutariter. Nihilominus sola simpliciter expedita ad acquirendum talem gratiam necessaria est, et hoc simpliciter potest operari salutariter: sed hoc tamen carens gratia praedeterminante non habet potentiam simpliciter expeditam ad acquirendum talem gratiam: ergo hoc tamen carens gratia praedeterminante non habet quod necessarium est, ut simpliciter possit operari salutariter, ac proinde non habet sufficientiam ex parte potentiae. Minor probatur exemplis ipsis ab adversariis productis: nam non esse impeditum ad acquirendum, absolute, non esse simpliciter potentem esse actum: sed sola [illegible] non est simpliciter potentia videre, [illegible] simpliciter impossibile acquirere lucem. Minor probatur: nam ideo hoc habet carens gratia praedeterminante, quia Deus decreto suo absoluto, et independenti a libertate humana vult efficaciter non tribuere illi homini talem gratiam: sed ad impediendum, vel evitandum hoc decretum, et acquirendum talem gratiam non habet hoc potentiam simpliciter expeditam, et evidens est in ipsa hypothesi: ergo etc.

Instabis nam probatur quod requiritur ex parte effectus, ut agatur a causa, requiritur ex parte causae ut agat effectum: sed praevia gratia praedeterminans requiritur ex parte actus salutaris, ut agatur ab homine: ergo gratia praedeterminans requiritur ex parte hominis, ut agat actum salutarem: ergo requiritur ex parte potentiae; ac proinde carens ipsa acquirendi talem gratiam hoc non habet sufficientiam simpliciter ad actum salutarem. Minor probatur: nam effectum posse agi a causa, et causam posse agere effectum, non cadunt sub eadem temporis ratione, ita sunt synonima, ut impossibile sit causam posse sufficienter agere effectum ea ratione qua effectus non potest sufficienter agi a causa: sufficientia quidem absoluta ad agere, et agi est eadem; ac proinde quod ex parte effectus requiritur ad absolute posse agi, requireretur

ex parte causae ad absolute posse agere. Dico. Si homo esset inevitabili
ter impeditus ad habendum actionem productivam actus salutaris, non
haberet potentiam proxime et absolute talem ad eliciendum eiusmodi actum:
sed per hoc quod praedeterminatio physica non ponitur requisita ex parte eiusmodi
actus, quae sit actio eiusdem productiva: ergo quando homo caret prae
determinatione physica et inevitabiliter impeditus a Deo ad habendum prae
determinationem physicam, non habet potentiam proxime et absolute talem ad eliciendum
eiusmodi actum. — Confirmatur iterum. Si per impossibile Deus esset inevitabi
liter impeditus ad ponendum physicam praedeterminationem, non haberet absolu
te sub potestate sua actum salutarem hominis: ergo quando homo est
inevitabiliter impeditus ad habendum praedeterminationem, non habet sub po
testate sua actum salutarem. Probatur consequentia; nam ideo sub potestate Dei non
esset actus, quia sub eiusdem potestate non esset praedeterminatio quae est requisita. 328

Dicunt alii cum Joanne de Sancto Thoma disputatione articulo, praedetermina
tionem requiri non ex parte causae primae, sed ex parte causae secundae; ac proinde hominem
carentem praedeterminatione, sed habentem reliqua requisita ex parte causae secundae, habere su
fficientiam ad operandum, ideoque imputari iuste si non operetur. Sicut in nostra
sententia homo non operans caret concursu actuali Dei, et nihilominus imputatur
ipsi carentia operationis. — Sed contra: nam causa secunda libera ad ponendum
effectum suum indiget praedeterminatione: sed ex parte causae secundae requiritur id quo in
diget ipsa ad ponendum effectum suum, ut liquet ex terminis: ergo ex parte causae secundae
requiritur praedeterminatio. Minor negari nequit a praedeterminantibus nisi transfe
gantur; nam ideo a praedeterminantibus ponitur praedeterminatio, quia causa secunda libera est indi
fferens et indifferens impotens se determinare, nisi praedeterminetur: ergo causa secunda
sicut dependentiam a prima, sic autem similiter indigentiam fundant ex parte causae
secundae. — Secundo contra: nam quaecumque requiritur praedeterminatio, illa est etiam re
quisita ut causa secunda ponat effectum suum: et causa secunda quae habet potentiam proxime

expedita ad aquirendã praedeterminationem: q hoc carens praedeterminatione n[on] habet sufficientiã ad operandũ, neq[ue] ipsi iuste imputari potest q n[on] operet; siquidẽ iustissima n[on] operandi excusatio est n[on] facio, q n[on] possũ, aut q natura impedior. In nostra autẽ sra hoc n[on] operans caret quidẽ actuali decreto eg dl, caeterũ habet potẽ proxime expeditam ad aquirendũ talem decretũ, n[on] minus quã ad ponendã actionẽ suam: iuste igit imputat ipsi quod n[on] operet.

§ 99

Dicent 3° alii cont[ra], hoẽ carentẽ gratia praedeterminante ad operandũ habere absolute sufficientiã auxilii in sensu diviso carentiae praedeterminationis, n[on] v[ero] in sensu composito, hoc est habere ad operandũ oia requisita (praeterquã aliquod ipsa praedeterminat) in sensu diviso carentiae praedeterminationis, n[on] autẽ in sensu composito, eo quod cũ carentia sua nequit praedeterminatio componi. = Sed dã contra, nã hoẽ carens praedeterminatione habere oia requisita ad operandũ in sensu diviso talis carentiae, et n[on] in composito est ridiculum ipse, ac habere oia requisita quando nullo caret, n[on] habere oia quando caret aliquo: q quando caret aliquo requisito, nempe quando caret praedeterminante gratia n[on] habet oia requisita ac proinde neq[ue] sufficientiã auxilii. [illegible] nec sufficientia auxilii ad actũ salutarẽ in solo [illegible] oia requisita ad actũ liberũ, atque adeo oia requisita ad actũ, et carentiã actus. Sed numquã hoc voluit simul oia requisita ad actũ, et carentiã actus, iuxta hanc responsionem: q numquã habet sufficientiã auxilii ad actũ salutarẽ. [illegible] praedeterminationis n[on] habet praedeterminationẽ carentiã quae est [illegible] requisitum ad carentiã actus. rursus [illegible] hoẽ carentẽ praedeterminatione n[on] habet praedeterminationẽ, quae est [illegible] requisitum ad actum. [illegible] relationes [illegible] urgent [illegible] posita n. 299 et 300. rursus ab 315.

Caput [illegible]

Gratia physice praedeterminans deget theologicũ aliquẽ adiuvandũ

Praecedit ea hoc vix dubij

praeceptis art. 3ll. Explicantur verba exeo Baiano ubi ter-
quam innuavi n. 266. Ad quem finem, observando obligari illud abiecti
ut praeceptum Dei omnibus hominibus esse, 2º quod desiderit sufficientis, et
momentaneis de ut videtur n. [illegible]. Sic arguitur: si homini fuerit invin-
cibile impedimentum observationis praecepti, est impossibilis observatio prae-
cepti, sed hujusmodi homines carentes gratia praedeterminante ad observationem prae-
cepti habent invincibile impedimentum observationis praecepti: ergo si homini fuerit caren-
tibus gratia praedeterminante ad observationem praecepti est impossibilis observatio prae-
cepti. Minor probatur: praedeterminationem carentia est impedimentum invincibile homini illi
habenti, et cuius est exclusiva observationis praecepti, ut diximus art. 333. Maior
probatur facile patet ex dictis art. [illegible]: etiam ex terminis evidens, quod
impedimentum absolute invincibile homini ab hoc vinci absolute non potest:
non autem hoc vincere non potest impedimentum observationis, eodem modo est absque
impedientibus, sive illi impossibilis observatio. Exemplis demonstratur. 1º, homo impe-
ditus vinculis invincibilibus in loco remoto ab Ecclesia est impossibilis auditio
sacri, et huius omissio inexcusabilis. 2º: homo impeditus invincibiliter ignorantia
praecepti est impossibilis [illegible] observatio praecepti, et inculpabilis non ob-
servatio. 3º, homo impeditus ab amandum per carentiam omnium requisitorum est
impossibilis amor, et amoris omissio minime imputabilis ad culpam: ergo idem dicendum
in applicatione etc.

Nec satisfaciunt praedeterminantes dicentes ad maiorem quod, esse quidem
impossibilem observationem praecepti in sensu composito impedimenti invincibilis, sive
carentiae praedeterminantis gratiae, non autem in sensu diviso: 2º enim 1º non hinc sequi
quod a culpa omissione sacri hoc vinculis invincibilibus detentus prorsus abest ab Ec-
clesia: Et enim in sensu composito huius impedimenti est impossibilis auditio
sacri; impossibilis non est in sensu diviso. 2º: quod nullus impeditus potest
impedimentum adeo grave ut impediat in sensu diviso, hoc seorsum tantum
quo non existit impedimentum: quandoquidem nec ipsa praedeterminatio physica,

quæ fortissima est applicatio voluntatis ad operandum, applicat in sensu compo-
sito, sive pro tempore existentiae suae. = 3a prop. per vos observatio
praecepti est impossibilis in sensu composito carentiae praedeterminantis gratiae: sed
ea ratione qua observatio praecepti est impossibilis, praeceptum non obligat, ut conti-
nimus apud [illegible] et Suarez n. 185: ergo praeceptum non obligat in sensu compo-
sito carentiae praedeterminantis gratiae. Sequela constat. Minor probatur: quia praeceptum non obli-
gat quando homo peccat contra tale praeceptum. Probo consequentiam, et [illegible]
[illegible] et ridiculus: Semper quando homo peccat contra praeceptum peccat
in sensu composito carentiae gratiae praedeterminantis ad observationem talis prae-
cepti: sed praeceptum non obligat in sensu composito carentiae gratiae prae-
determinantis ad observationem talis praecepti: ergo praeceptum non obligat quando
homo peccat contra tale praeceptum.

5. Sic arguitur ut [illegible]. Iustus ab
[illegible] homo iustus debet esse solum observatio praecepti, ut [illegible] possibilis per prae-
sentes vires, quas talis homo habet: [illegible] homo iustus carens gratia praedeterminante ad
observationem praecepti, praecepti observatio non est possibilis per praesentes vires
quas talis homo habet: ergo homo iustus carens gratia praedeterminante ad observatio-
nem praecepti, praecepti observatio non est possibilis ea ratione qua debet esse possibilis iuxta
doctrinam nostram. Sequela est evidens. Maior [illegible] ex [illegible] damnata [illegible]
[illegible]: per praesentes vires, quas talis homo habet, [illegible] vires [illegible] impe-
ditis, [illegible] obligare [illegible] carentia gratiae praedeterminantis ad observationem:
Sequitur [illegible] verificari [illegible] talis homo, quod [illegible] praesentes,
quas habet vires, observare potuit praecepto. Probatur [illegible] homo peccatum
[illegible] robustis, impeditis [illegible] in [illegible] insuperabilibus, non verificatur, quod
[illegible] praesentes quas habet vires [illegible] potuit. [illegible]
[illegible] homo iustus non caret gratia, qua habet possibilis observatio
praecepti, ut liquet ex [illegible] illa damnata. Sed homo carens gratia prae-
determinante ad audiendum sacrum praecepti [illegible] caret gratia, qua habet possibilis

observatio, talis receptio: quo etiam minus probo: nam hinc bene dicit gratia praedeterminans, qua vel sit vel non sit illius praedicamenti: sed observatio praecepti est illius praedicamenti: ergo hinc bene dicit gratia, qua posita sit observatio praecepti. Mox probo: nam dum gratia praedeterminante est impossibilis illius gratiae praedeterminantis: sicut sine luce est impossibilis visio lucis, sine oculo visus vel colorum etc.

333 Ex praemisso obiicies et contra eius aliquid pura dicuntur. Probatur: Deus nullus violationis praecepti esse peccatum: nam quia violatio praecepti sonat bene quando impossibilis est praecepti observatio, et deficiente gratia praedeterminativa, quae non habet tunc neque aliquis potest peccator. Deus: Minuitur Deus punire et damnare homines: siquidem punit et damnat, quia non observant legem suam tunc quando impossibilis est ipsis observatio. Deus ex se ipso destinare reprobos in statu reatus damnationis: non ex se ipso destinat illos in statu, in quo necessaria et inevitabilis est ipsis violatio praeceptorum, et quae damnantur; siquidem Deus ex se ipso destinat reprobos in statu carentiae gratiae praedeterminantis ad praeceptorum observationem: non igitur Deus plenus culturae vires suas aut peccatori divitiae gratiae; sed mortis poenas, et destinationis providentiae, quod divinis litterae tribuuntur a nobis etc.

334 Deus non potest Deus imponere praeceptum homini, cui deneget gratiam praedeterminantem ad observationem praecepti; ac proinde praecepta divina eos tantum obligare, qui actualiter illis obediunt, non qui sine gratia praedeterminante ad obediendum. Probatur: non Deus praecipit obedientiam homini cui efficaciter deneget praedeterminationem ad obediendum, praecipit obedientiam homini carenti praedeterminatione ad obediendum: sed Deus non potest praecipere obedientiam homini carenti praedeterminatione ad obediendum: ergo non potest praecipere obedientiam homini cui efficaciter deneget praedeterminationem ad obediendum. Sequitur consequentia: minor est certissima: quia iusta

praedestinatio impossibilis est a parte obedientiae cum carentia praedeterminationis ad obediendum; impossibilis autem a Deo praecipi tum divinis fieri; tum quia malitia disconveniens est, ut patet ex n. [illegible] maxime probo: nam Deus praecipiens obedientiam praecipit obedientiam ipsam cum sua voluntate efficaci existente pro tempore assignato ad obediendum existente quidem independenter a voluntate creata: sed aliqua Dei volitio efficax existens independenter a voluntate creata pro tempore assignato ad obediendum est volitio efficaciter deneganti illi homini praedeterminationem ad obediendum: ergo Deus praeciperet obedientiam ipsam cum voluntate efficaciter deneganti illi homini praedeterminationem; ac proinde cum carentia ipsius praedeterminationis.

Probo aliter impossibilitatem huius praecepti. Deus praecipiens obedientiam praecipit obedientiam ipsam cum sua causa, et cum applicatione necessaria suae causae: sed homini, cui efficaciter Deus denegat praedeterminationem ad obediendum nequit praecipere obedientiam ipsam cum sua causa, et cum applicatione necessaria suae causae: ergo homini, cui efficaciter Deus denegat praedeterminationem ad obediendum, nequit praecipere obedientiam. Maior est evidens. Probatur minor: effectus poni sine sua causa, aut sine applicatione necessaria suae causae, est impossibile: et necessarium, quod effectus ponendus ponatur ex vi suae causae, et applicationis necessariae; poni autem effectum, sive obedientiam ex vi suae causae et applicationis necessariae suae causae, est obedientiam ipsam coniungi cum sua causa, et cum applicatione necessaria suae causae: nam praedeterminatio ad obediendum est vel causa obedientiae, vel saltem applicatio necessaria causae: ergo huic, cui Deus efficaciter denegat praedeterminationem ad obediendum, efficaciter denegat vel causam obedientiae, vel saltem applicationem necessariam causae. Sed nequit Deus praecipere effectum ipsum coniungi cum entitate a se ipso efficaciter denegata; alioquin praeciperet contra efficacem suam voluntatem. Sic non potest praecipere quod Deus ducat actum amoris divini cum hypostatica suae humanitatis unione, quam ipse efficaciter denegat, aut divinitus cum alterius munere, quam ipse vult efficaciter non producere. Explicatur. Deus efficaciter denegans [illegible]

praedeterminationem ad obediendum habet efficaciter praedeterminationem non coniunctam cum obedientia; sed praedeterminationem non coniunctam cum obedientia est facillime obedientiam non coniunctam cum praedeterminatione: ergo Deus efficaciter denegans praedeterminationem ad obediendum habet efficaciter obedientiam non coniunctam cum praedeterminatione. Sed praecipiens obedientiam praecipit obedientiam coniunctam cum praedeterminatione.

Contra absurdum, per quem stare, ipsi tribuendum est, quod peccator non ponat actum praeceptum, et propterea tandem amittat beatitudinem. Probatur: per illum stat, illi tribuitur carentia effectus, per quem stat, et cui tribuitur impedimentum incompossibile cum effectu: sed per Deum stat, ipsique tribuitur impedimentum incompossibile cum actu praecepto, et cum consecutione beatitudinis: ergo per Deum stat, ipsique tribuitur carentia actus praecepti, et carentia consecutionis beatitudinis. Maior est legitima. Minor probatur: nam carentia praedeterminationis ad actum praeceptum, et consecutionis beatitudinis stat per Deum, ipsique tribuitur; siquidem a solo Deo venit, a quo solo venire potest praedeterminatio: est autem carentia praedeterminationis ad actum impedimentum incompossibile cum ipso: praedeterminatio enim est impedimentum incompossibile cum carentia actus, ut vidimus n. 281, et carentia praedeterminationis se habet cum actu sicut se habet praedeterminatio cum carentia actus. Maior autem videtur evidens, atque ipsa humana consuetudine apud omnes recepta: per illum enim stat, illique tribuitur ab omnibus carentia obiectionis [illegible], qui removit ipsum ponens negationem applicationis: per illum etiam stat, illique tribuitur, quod non videas, qui te detinet inevitabiliter inclusum in loco tenebroso: similiter si quis urgente praecepto audiendi Sacrum insuperabilibus te vinculis impediret ne adires Ecclesiam, stare per ipsum, ipsique et non tibi tribueres omissionem Sacri: et quidem haec tria conveniunt, quia negatio applicationis est impedimentum incompossibile cum obiectione, tenebrae cum visione, et vincula illa cum auditione Sacri.

6. denique advertendum hic ad dicendum: nullum votum ab hoc emissum nullum promissum iuramentum esse validum. Sive enim hoc vovente aliquid quod dicit [illegible] sacrum, [illegible] iureiurando promittente pauperi quod libet elemosinam: et quaero esse, ad quid se obliget citra hoc, quando ista vovet, et promittit. quod se obligat ad habendum praedeterminationem ut satisfaciat voto suo, aut promissioni: quod se obligat ad satisfaciendum voto, aut promissioni, etiamsi non habeat praedeterminationem. quod se obligat ad satisfaciendum voto, aut promissioni sub conditione quod habeat praedeterminationem. quod denique se obligat ad satisfaciendum, sive habeat, sive non habeat praedeterminationem. nullus enim alius modus videtur posse a sufficienti dividi votum, aut promissionem. atqui nullo ex his modis stat [illegible] nunquam [illegible], aut iuramento promissionis obligatio: quod est [illegible].

333 Ultimum probo [illegible]: id quod sub voto valido cadit (idem dic de promissione) debet esse in potestate voventis, ut [illegible] docent cum divo Thoma [illegible] quaest. 88 articulo [illegible]: sed praedeterminatio physica ad satisfaciendum voto non est in potestate voventis; siquidem [illegible] est in potestate solius Dei, illam donantis cui vult, et quando vult: quod talis praedeterminatio non cadit sub voto valido; ac proinde irritum est votum acquirendi praedeterminationem. Explicatur. Stultum esset, atque adeo invalidum votum pulsandi manu caelum, aut distribuendi pauperibus totum Indicum aurum; quod hoc efficere non est in tua potestate: [illegible] est in tua potestate acquirere praedeterminationem illam: quod est [illegible]. = Probo etiam de [illegible] [illegible]: [illegible] satisfaciat voto aut promissioni, etiamsi ad hoc non habeat praedeterminationem est impossibile [illegible] [illegible]: sed [illegible] omnes theologos est invalidum votum de re impossibili: quod invalidum est votum, si te velis obligare ad satisfaciendum, etiamsi ad hoc non habeas praedeterminationem. Explico. Lux [illegible] requiritur ad actualiter videndum, ut [illegible] [illegible] relatum n. 325. [illegible] esset, et invalidum votum, quo te velles adstringere ad videndum aliquid etiamsi ad videndum non habeas lucem: quod [illegible] praedeterminatio requiratur [illegible]

solum ad actualiter satisfaciendum voto, aut promissioni; tum stultum esset, et invalidum votum, quo te velles adstringere ad satisfaciendum, etiamsi ad satisfaciendum non haberes praedeterminationem.

Probo de 3° membro: nam votum conditionatum non obligat antequam ponatur conditio, ut nemini dubium est: quod si votum est sub conditione praedeterminationis non obligat antequam ponatur praedeterminatio: quando quis ille, qui omitteret auditionem sacri, non peccaret contra votum: quia tunc non haberet praedeterminationem ad audiendum sacrum: sicuti is non peccaret contra votum, qui sine conditione posita votum non obligaret: [illegible] unde colligitur omnia vota esse conditionata, quia in omni voto intelligitur illa conditio praevia, scilicet praedeterminatio. Et hinc rursus colligitur, numquam peccari contra votum: quia quandocumque omittitur operatio promissa, non obligat votum deficiente praedeterminatione, sive conditione. Colligitur praeterea, neque votum religionis, neque castitatis, neque aliud aliquid esse servandum: quia satis probabile est in theologia morali non subiacere servationi vota conditionata. Probo denique de 4° membro: nam stultum esset, et invalidum votum, quo te obligares velle ad legendum librum, sive habita, sive non habita luce praevia: quia stultum esset, et invalidum votum, quo te obligares velle ad audiendum sacrum, sive habita, sive non habita praedeterminatione praevia. Adde, quod etiamsi hoc votum habita praedeterminatione ad auditionem sacri obligaret, tamen non obligaret non habita praedeterminatione, adeoque numquam peccaret contra tale votum, ut dictum est ex dictis in 3° membro. 339

Dices, hic nos exagerare primi: nam gratia efficax antecedens posita est praevia ad satisfaciendum actualiter voto: sed qui actualiter non satisfacit caret gratia efficaci ad satisfaciendum, quia non peccat. — Respondeo, [illegible] concedo etiam ex non [illegible] evidens discrimen inter efficaces gratias, quas admittimus nos, eas quas admittunt praedeterminantes: siquidem nostrae efficacitas non est in potestate voluntatis humanae; efficacitas vero gratiae nostrae 340

efficacem est in potestate voluntatis humanae. Peccat itaque ille hoc non habuerit efficacis gratiae, sive gratiam ut efficacem, illam non habere pendet liberi; et quod non habuit, vitio suo non habuit. Cum igitur omni homini Deus tribuat auxilium absolute sufficiens ad satisfaciendum voto, et liberum sit homini reddere actualiter efficax hoc ipsum auxilium, ut dixi numero 298, votum illud de recitando quotidie sacro, et promissorium iuramentum de quotidiana eleemosyna, validum est: nam licet indigeat gratia efficaci, efficax tamen gratia in potestate voventis, et promittentis est.

Caput 8um

Exploditur gratia physice praedeterminans, quia destruit rationem divinae sanctitatis.

Summae Dei sanctitati non solum dedecet peccare, sed etiam eo proprie et per se, et non mere permissive causam sive auctorem peccati esse. Utrumque itaque est horrendum dictu, et neutrum potest impune dici: nam Tridentinum sessione 6 canone 6 mulctat anathemate eum qui dixerit, mala opera, ita ut bona, Deum operari, non permissive solum, sed etiam proprie et per se, adeo ut sit proprium eius opus non minus proditio Iudae, quam vocatio Pauli. Nihilominus Pauli aliqui Dominicani religione tecti formidarunt dicere praedeterminationem physicam, et dicunt in Deo praedeterminationibus peccati [illegible] esse solum ad materiale peccati. Hi sunt fratres Ioannes Vincentius, Blasius Verdu, Gonzalez de Albelda, et Alvarez, quos memorat Paulus Leonardus parte 2a responsionum numero 23, et quibus accedit Raimundus [illegible] Thomista 1a parte in appendice ad quaest. Vasquez 4o 9 c. 5.

Sed istorum ut pietatis zelo, ita et incognito damno: etenim si humana voluntas non praedeterminata a Deo se determinat ad actum peccaminosum, licet sit insufficiens ut indeficiens, et ea quae eralit subordinata Primo; et non sequitur inde quod debeat sit praedeterminans et liberum: cur enim hoc absurdum requiret voluntas se determinare quin praedeterminet ad actum bonum? Ideo carentia praedeterminationis ad actum bonum [illegible] erat liberum operis ultima malitia, [illegible] non veniat.

si cognoscit: quod Deus pronus eiusmodi lapsum praedeterminat ad delictum malum;
siquidem ponit antecedenter inevitabiliter inferens delictum malum. si autem non
cognoscit: quod volens hunc lapsum praedeterminationem ad delictum bonum, potest
non elicere operationem delicti mali, et elicere potius delictum bonum.

[illegible] D- 342

minicani Lovanienses cum eis litigantes dicunt, Deus voluntate sua antecedente
efficaci et inevitabili a voluntate humana praedeterminare tam actus bonos, quam
peccaminosos; physica quod sua praedeterminatione voluntatem creatam non minus ad
peccaminosos, quam ad salutares actus determinare inevitabiliter, et ali parte
infallibiliter. addunt tamen decretum divinum, aut praedeterminationem non terminari
ad formale, sed Deus ad materiale peccati; non ad malitiam, sed ad actum malum
physice consideratum. vocant materiale peccati, totum id, quod in peccato reale,
et physicae productionis erat: talis est actus ipse odii Dei, mendacii
Dei? physicus sub cognitione sufficienti malitiae, vel prohibitionis; formale peccati
non uno modo explicant, videlicet in [illegible]
sive sit positiva, aut negativa privatio rectitudinis debitae, sive sit oppositio
cum regula moralitatis, sive sit ens rationis, sive ens morale, sive quid aliud
ut explicabile, vel inexplicabile; hoc formale peccati, aut formalis malitia, nativo,
et inevitabiliter resultat posito materiali, ad quod Deus voluntatem praedeterminat; quin
cum Thomistae non ignobiles dicunt formale peccati identificari realiter cum ma-
teriali, et Deus praedeterminans ad materiale non praedeterminat ad formale.

Haec dum pavens 343

audio et relego apud Thomistas Praemotores, totus fateor artubus contremisco:
cum contrarium ... mentis, et intelligere non valens, qua ratione Deus summe
pure decernit, et prohibeat furtum, mendacium, aut adulterium, et tamen
Deus ipse indeterminatus ab homine ... ipsius huius per insuperabilem
praedeterminationem, et voluntatis suae infallibilis ad ipsum actum furti, menda-
cii, et adulterii. Deus ne ille rex Sanctus, qui Antonomastice est non volens

iniquitatem, et malorum interitatem, ita efficaciter voluntate amat peccata, et hominem ad flagitia praedestinatione sua impellit, ita ut ex praedeterminatione ad peccatum sit proximus inevitabile peccatum, et impellit ad culpa peccati? Et quid amplius de Deo dixit Calvinus, cum Deum fecerit causam peccati. et quidem nihil amplius videtur dixisse, ut probant, quae adducunt Cardinalis Belarminus tomo 4° controversia 2a lib. 2 capite 2° et 3° P. Henricus Hurtadus in sua scientia media disput. 4a cap. 4°, Bennotus lib. 1° propugnaculi cap. 16, et P. Deus a Sancto Ioseph in defensione sancti Thomae disputatione 2a sectione 10, quae eius ipse Zumel citatus n° 341 ita habet: nullus scriptorum annuit Deum concurrere ad finalem peccati, sed tantum ad materiale promovendo, et praedeterminando, et nihilominus damnant: idque maxime exclamant sancti patres Augustinus, Damascenus, Fulgentius, Thomas etc. Videas quae autem invehantur in eos Thomanus praemotorum hic Thomista, et ipsi praemotores, ut ex Augustino, et Thoma inexcusabiles dicant. Eandem doctrinam recentiores novis innuunt. Ego nihil censeo, sed cum Ioanne de Sancto Thoma aliisque refero censuram, ut suo politicus n° 345.

Zumel in 2a editione Salmantina anno 1590 haec addidit post eius maturius ad idem, eius: unus in 1a editione anno de 1585 = non hic =

Et reperitur

344 Arguitur. Eo ipso quod Deus positive vellet, et physice praedeterminet actus malus est proprie, et per se causa actus mali; sed proprie et per se est causa actus boni: ergo eo ipso quod positive vellet, et physice praedeterminet actus mali est causa actus mali, similiter atque boni. Consequentia nam negari, quia ita dici non potest iuxta Canones Tridentini citatus n° 342 - minor constat - maiorem probo: nam eo ipso, quod Deus positive vellet, et physice praedeterminet actus mali est causa talis actus non pure permissiva: sed eo ipso quod sit causa talis actus non pure permissiva, est proprie, et per se causa: ergo etc.: minor patet: probo maiorem: nam admissa distinctione Thomistica inter finale, et materiale peccati, Deus positive volens, et physice praedeterminans actum mali, est causa non pure permissiva peccati materialiter accepti, et eius entitatis suam: sed eo ipso est causa non pure permissiva peccati formaliter accepti, et eius malitiae suae: ergo Deus positive volens, et physice praedeterminans actus mali est causa non pure permissiva actus mali. Consequentia liquet: maior constat: quia implicat in terminis quod causa sit pure permissiva in effectus, quem

que efficaciter, et positive intendit; etenim permittere sic fit n̄ impe
dire, id quod in potestate permittentis ē impedire: et pure permi
ttere, ē nullo alio m̄o causare talem effectum, nisi n̄ impediendo.

Minor sola ultimi 345
syll. indiget probat.ᵉ Probat.: eo ipso, q̄ Deus positive volens, et phisice
predetermans actum malum sit cā n̄ pure p̄missiva entitatis peccati, ē eadem m̄o
cā illius, q̄ n̄ario ponit posita entitate peccati: s; n̄ario ponit posita
entitate peccati formalis malitia peccati per vos, ut liquet ex n̄ 342: ḡ
ettᵃ. Maior ostendit: nam cā positive intendens, et producens unionem n̄
ē cā pure permissiva denominationis, qua dicuntur unita extrema: et cā
positive producens actum amoris n̄ ē cā pure p̄missiva carentie odii in
compatibilis: sed ē: q̄ n̄ario ponit denominatio uniti posita unione, et
carentia odii incompatibilis, posito ᵃctio amore: atqui n̄ minus po
nit n̄ario malitia formalis, posita entitate peccati: ḡ ettᵃ.

Probat. hō con 346
silio suadens alteri actum peccaminosum n̄ ē cā pure permissiva malitie,
sed cā proprie, et per se, q̄ determinat alterum ad faciendum id, quod vel identi
ficat, vel connectitur inevitabiliter cum malitia: sed Deus phisice predetermans ad
actum peccaminosum efficacissime determinat hominem ettᵃ: siquidem voluntati efficaci Dei, et phisice pre
determinationi resisti nequit,
compositum autem in sensu diviso, et similibus: ḡ ettᵃ. Respondeo concedo: Deus ē cā ut late monstrat a n̄ 307:
pure permissiva malitie, eo quod predeterminat ad actum peccaminosum n̄ sub ratione
mali, sed sub ratione entis, ipse peccator erit etiam cā pure permissiva malitie, et
n̄ peccabit: ḡ etiam si Deus per possibile, vel impossibile predeterminaret ad actum peccaminosum
n̄ sub ratione mali, sed sub ratione entis, adhuc n̄ ē cā pure permissiva malitie.
ans probatur: nam tunc homo amat actum peccaminosum, non quia malum, sed quia vel ē
utilis vel delectabilis.

Arguitur 5ᵒ: si Deus intenderet efficaciter, et poneret pre 347
determinationem ad formale peccati, esset proprie et per se cā malitie, et n̄ esset cā

a 21:

meré permissiva: sed Deus intendens efficaciter, et ponens materiale peccati intendit efficaciter, et ponit aliquid aequivalens praedeterminationi ad materiale peccati: ergo Deus intendens efficaciter, et ponens materiale peccati, est proprie, et per se causa malitiae et non est causa mere permissiva. minor videtur a nobis dicenda, et negari non potest: quia Deus eatenus est proprie, et per se causa bonitatis in actu bono, quatenus praedeterminat, et efficaciter intendit bonitatem actus: minor probatur: nam ponens materiale peccati aequivalet praedeterminationi ad materiale peccati, siquidem per versus ipsum materiale, est identificatio, seu connexio eius materialis sive cum malitia peccati: atque adeo inevitabiliter infert malitiam, sicut ipsa praedeterminatio ad actum infert inevitabiliter actum.

348 Arguitur 3. Deus prohibens furtum detestatur malitiam furti sub conditione, quod ponat actum furti: sed per vos quando homo furatur, Deus decernit absolute ipsum actum furti: ergo quando homo furatur, Deus detestatur absolute malitiam furti; atque adeo non est causa mere permissiva. maior est certa: nam prohibere aliquem actum, est formalissime decernere, et detestari malitiam talis actus sub conditione quod existat, et ponat libere, minor videtur, et tota videtur negari non posse; nam qui purificat conditionem transfert conditionatum ad statum absolutum: et qui determinat aliquid sub conditione, et postea decernit conditionem, determinat absolute ipsum, quod determinaverat conditionate: sic qui promittit eleemosinam sub conditione, quod audiat sacrum, et postea determinat audire sacrum, et audit, determinat absolute obligationem eleemosinae, resultantem ex purificata conditione: ergo si Deus sua lege detestatur malitiam furti, sub conditione quod existat actus furti, et postea determinat praemotione sua existentiam talis actus, determinat absolute malitiam resultantem ex purificata conditione, videlicet ex productione actus furti.

arguitur

— Arguitur 4. homo prædetatus ad male peccati, manet etiam prædetatus ad frale: g Deus hoc præ determinans ad male, prædetrat etiã ad frale peccati. ans pbo: nã si hõ ille n̄ manet prædetatus ad frale peccati, manebit indifferens ad ponendum frale peccati: s homo prædetatus ad materiale peccati n̄ manet indifferens ad ponendũ frale peccati: g manet prædetatus ad frale peccati. Dices, hominẽ prædetratũ ad materiale peccati n̄ manere indifferentẽ ad frale; nã quando prædetrat a Deo ad materiale, simul ipse homo se determinat ad frale. D: nã hõ quando prædetratus a Deo ad materiale peccati se detrat ipse ad frale, vel se detrat libere, vel nario. si nario: g n̄ peccat: si libere: g prædetratus a Deo ad materiale peccati, potest n̄ se determinare ad frale; atque adeo cũ materiali peccati poterit cõiungere carentiã malitiæ fralis, q impossibile esse statuit ex num 342. pbo loam: nã eo roe, qua libere ut se determinet, potest se n̄ determinare: sed prædetratus a Deo ad materiale peccati, libere ut se determinet ad frale: g prædeterminatus a Deo ad materiale peccati potest se n̄ determinare ad frale. Prædetatus igitur a Deo ad male peccati determinatur nario ad frale; ac proinde malitia oritur ex determinatione Diuina, Deusque est causa proprie, et per se, et n̄ mere permissiva peccati. 349

— Denique pluribus omissis probat inutilitas distinctionis huius, et falsitas prædeterminationis ad materiale peccati, ex ipso textu, et intentione Scilii. Etenim intentio Scilii ẽ damnare Calvinũ: sed Calvinus negat, Deũ determinare hoẽs ad frale peccati, et docet determinare solũ ad 350

ad materiale: ḡ intentio Concilii ē damnare doctrinam, quæ tradit, Deum determinare homines ad materiale peccati, licet n̄ determinet ad formale. Maior certissima ē. minor n̄ negatur ab omnibus prædeterminatistis, ut vidimus n.° 343, atque a Belarmino, et Annato ostendit producta Calbini sententia ex variis eiusdem operibus; illud sane clarissimum ē apud Belarminum cap.° 3, ubi Calbinus ait: ḡ cum iusta de causa, licet nobis ignota a Domino procedant, quæ scelerate ab hominibus malitia perpetrantur, etiam si rerum ōīum causa sit eius voluntas, peccati tamen eum esse Authorem nego. hæc Calbinus, cuius pertinax discipulus Theodorus Beza in responsione ad Castalionem aphorismo 31 ita habet pro Magistro: nunquam Deus peccata quatenus peccata sunt permittit, imo semper prohibet, et vetat. si ḡ quamvis Calbinus dicat se n̄ facere Deum Authorem, et causam per se peccati; tamen damnatur a Concilio, eo quod faciat Deum Authorem, et causam per se peccati: signum ē quod Concilium censuit Deum fore Authorem, et causam per se peccati, si determinaret efficaciter homines ad entitatem phisicam peccati, quod volebat Hereticus.

352 Probatur ex textu. Concilium definit, Deum n̄ operari proprie, et per se, s. solum permissive, id quod absolute, et simpliciter ē malum opus: sed ipsum materiale peccati actualis ē absolute, et simpliciter malum opus: ḡ Concilium definit, Deum n̄ operari proprie, et per se, sed solum permissive ipsum materiale peccati actualis. Cons.a est legitima. maior evidens in canone citato n.° 342, ubi ponitur

malum

mulus operis, et proditio Iudæ, qui sunt tri significantes ipsum materiale peccati actualis. minor patet: nam ipsum materiale peccati actualis est id, quod prohibetur Divinis illis præceptis: non occides, non mœchaberis, non falsum testimonium dices etc. Modo sic: sed prædeterminatis concedunt, Deum esse proprie, et per se causam peccati materialiter accepti, sive materialis reperti in peccato actuali, et hoc ipsum voluntate sua efficace positive velle Deum, atque phisica prædeterminatione prædeterminare: ergo docent idipsum, quod Concilium damnat. Damnant etiam Ecclesiæ Patres ut fatetur Zumel numero 343, et copiosa eruditione demonstrat Pater Montoia tomo de voluntate a disputatione vigesima sexta ad quinquagessimum primam. Subtiliter Tertullianus libro de exortatione castitatis capite secundo: non est bonæ, et solidæ fidei, sic omnia ad voluntatem Dei referre, et ita adulari ad unumquemque, dicendo

Cui nil hæreticum inventione eius. Et generis sui lectis labelat: quæ vetat non bullis a quibus et offendit. Deus sancti et vigens de excusationibus ubi falso impositis, excusando eo ita sunt: abominanda opinio est, quæ Deus cuiusque malæ voluntatis aut malæ actionis excedit etc.: adulteria enim Hebrænarum, et corruptellas Virginum non instituere novit Sancta Divinitas, sed damnare; nec disponere, sed punire etc.

Caput 9um

Refutantur excusationes quas Prædicatores [illegible]

Hi se purgare satagunt a peccata plurimi vel

352 dictione illa inter malle, et facere peccatum, dicuntque Deum non praedeterminare

malle peccatum ut malle formaliter, sive intendens malitiam; sed praedeterminare

materiale peccati malitia carentiam, sive ut prius est: quia ens ut ens non

explicat malitiam, sed ab illa abstrahit; ac proinde subiecto ipsi habi-

tudinem et non explicante malitiam potest a Deo praefiniri, et praedeterminari

in quodcumque enorme peccatum, quamvis talis materialis in conspiciatur

malitia eius illa mali entitate, vel ex illa consequatur infera. — Sed praeter

argumenta posita n.o 341, militat adhuc excusatio ita: nam Deus nequit

inducere homines ad odium Dei, periurium, aut blasphemiam, verbi gratia, dum loquendo,

aut persuadendo dictante ita sub ratione entis: ergo neque potest indu-

cere homines ad eiusmodi dictata praedeterminando prius, et efficaciter volen-

do illa sub ratione entis. antecedens a nullo Catholico negari potest. Consequentia

urget: nam voluntas efficax Dei et physica praedeterminatio adeo efficaciter

inducunt homines ad eas res, ut illis resistere aut eis illis iungere

carentiam talis praedeterminationis sit prorsus impossibile: sed dictatio et persuasio

non Dei resistere aut eis illis iungere carentiam talis non est impossibile, quo

liquido patet homines divinis dictatis, et persuasionibus resistunt: ergo voluntas

efficax Dei, et physica praedeterminatio efficacius inducunt homines ad peccata,

quam dictatio, et suasio.

353 Militat aliter. quidquid Deus amat potest homo

sub eadem ratione sanctissime amare: sed per vos Deus efficaciter amat

sub ratione entis actus adulterii, blasphemiae, et mendacii perpetrandi

ab homine: ergo homo ipse potest sanctissime amare sub ratione entis ipsos

actus adulterii, furti, blasphemiae, et mendacii. Consequentia legitime sequitur.

maior probatur: nam quidquid est amabile sanctissime potest sanctissime amari

ab homine: sed quidquid Deus amat est amabile sanctissime. alioquin

non amaretur a Deo: ergo etiam = Confirmatur: nam divina institutione formati

quotidie dicimus in oratione dominica fiat voluntas tua: quod san
cti quisque amat, quod Dei voluntas impleatur: sed per vos Dei voluntas in
tenditur efficaciter sub ratione entis omnia horum peccata: quod sancti quis
que cupit, et amat quod permittantur omnia haec peccata. Explicatur merito
intelligibile est quod comprehendatur, quando amat id quod firmissime iudicat
Deum velle ut ipse amet: sed per contra amans mendacium vel adul
terium iudicat firmissime Deum vellet ipse amet actum mendacii
vel adulterii: ergo non peccat amando.

2ª excusatio est, hunc peccare eius 354
in velle peccaminosum actum sub ratione entis, quia haec illi praescribit lex
divina, Deus enim non peccat volentes eo modo actum peccaminosum, quia nulla
illi lex hoc prohibet. — Divus Thomas: neque hac eadem excusatione Calvi
nistae utuntur apud Bellarminum Cap. 4. Divus Thomas: neque Deus sancti po
test permittere peccata, nec debeat impedire; tamen amare nequit po
sitive id ipsum quod permittere potest: sanctitas, cum Deus, cum non te
neatur alia quam positiva lege, nihilominus amare nequeat, et praedefinire
peccatum proprie? Certe si per suam sanctitatem aut veri
tatem impeditur ne ita amet, per eandem prohibetur ne amet, et
praedefiniat malitiam peccati moralem vel denique peccatum moralem connexum cum ma
litia formali. Obligatur enim dictamine divinae rationis, ut cum divo Tho
ma probavi in materia de legibus art. 130. — Deus, Deus ex
malitiae ex vi obligari firmissime ad praedefiniendum actum peccati.
2ª: neque ante Angelorum, aut horum peccatum nihil exhibebat obli
gans Deum ut postquam praedefinivit actum peccaminosum, quia omnibus quin
ex suis satisfaceret suo muneri peccata permittendo, et
non impediendo improbum illud voluntatis liberae exercitium. 355

3ª excusatio,
Deum praedefinientem peccati actum non esse proprie et per se ex peccato: quia Deus

215

est ea illius actus purè effectiva, aut perfectiva, non autem defectiva;
at ea propriè, et per se peccati est defectiva, qualis illa creaturae est, quae
ex nihilo est; ideoque excusatione hac uti se deigunt apud Bel
larminus dudum citatus, quamvis eam immundet Franciscus de Santo Tho
ma 3a parte disp. 2de arcule 50. Deficit probatio ad nam quamvis sit
ea effectiva aut perfectiva in praedestinatione ad gloriam, non est ea,
et purè permissiva peccati ut liquet ex n. 344. imo etiam praedestinat

274

ad malum peccati ut patet ex n. 343: quae est ea propriè, et per se. 2o. Si
Deus quia non est ex nihilo, sed ens et summè perfectus potest amare eam
causam entitatem peccati realiter identificatam, aut realiter connexam cum ipsa
malitia, quin sit ea propriè, et per se talis malitiae, sequitur quod eadem
ratione possit efficere eandem malitiam quin sit illius ea propriè, et per
se: etenim ens quod amans est ase, et non ex nihilo, est incapax de
fectibilitatis, quod in denominatione peccatoris reddarguebo in materia de
peccatis a n. 254.

3a excusatio. Solus homo est ea per se, et
propriè peccati: quia eum praedestinatus a Deo ad malum peccati, ponit, et
eligit liberè tale malum ex quo sequitur ratio malitiae, sed deficit:
nam a n. 258 probatum abunde est voluntatem praedestinatam non relinqui cum
libertate indifferentiae ad actum terminatum praedestinationis. Praeterea concedimus omi
ttamus liberum manere, ad ponendum, et non ponendum malum peccati
hominem praedestinatum a Deo ad illud nihilominus Deus est propriè, et
per se ea peccati: liquet enim ex n. 346 eam esse propriè, et per se
cui peccati hominem quia iste datur, et pro eiusmodi et movet ad patrandum
malum peccati; cum tamen illius delictum, et proces libertatis tamen non minuant
nec discrimen sufficiens est, quod delictum, et proces sint de genere mora
li, et praedestinatio physica de genere physico, ut non nulli praedestinantes
addunt: etenim de genere morali est ad effectum eius quod novit

ad actum moralem: quod est de genere morali generando effectus hujus. Explicatur
pone claudum, qui cognoscit non aliter posse ambulare nisi claudicando,
sicut si deducatur ad deambulandum, sive physico impulsu, sive precibus
utrumque movet exercitium morale causa proprie, et per se, aut per se cursum cla
udicationis. Non aliter Deus ordinationi mihi cognoscens hunc non posse ponere
actus peccaminosi blasphemiae, nisi claudicando, et deficiendo obli
gationi suae, si illum dicitur ad ponendum talem actum sive physica praedetermina
tione, sive illo, aut suasione, utrumque movet exercitium morale causa proprie, et
per se claudicationis, et defectus moralis.

2a excusatio: non juxta
aliquos theologos [illegible] ita docentes, Deus concurrit physice cum peccatore
ad ipsum actum peccaminosum, ita Deus sit proprie, et per se adjutor,
aut cooperator ad peccandum; cum igitur quando physice praedeterminat
eundem actum dicitur causa proprie, et per se peccati. Sed evidens est
discrimen inter concurrentem, et [illegible] ad malum peccati Deus
concurrens [illegible] et minime [illegible] hunc ad malum peccati. Deus
[illegible] praedeterminans dicitur inevitabiliter hunc ad malum peccati, sed minime
[illegible] ad hoc [illegible] Deus proprie concurrens. Cum hic ad malum pe
ccati non amat positive tale malum, Deus autem praedeterminans amat
positive, et [illegible] malum peccati; hinc est quod Deus proprie concurrens
ad malum peccati physice producendo non est causa proprie et per se
sed mere [illegible] materialis peccati; sed autem physice praedeterminans
est causa proprie et per se mali peccati, et non [illegible] praedeterminavit.
[illegible] n° 341, et ita [illegible] praedeterminans [illegible] n° 351
Itaque Deus ex munere suo illi ponit [illegible] requisitis ad ac
tum [illegible] proximum liberum [illegible] illumque relinquit in manu consi
lii sui, sive in libertate sua determinandi ad actum bonum, et ad oppo
situm malum, illumque [illegible] determinavit ab ipso homine

per mus habitus: unde quando homo se ad malum potius quam ad bo-
num actum determinat, determinat virtutem Dei, ut secum producat illum
actum, quem licet Deus impedire posset, non tamen tenetur impedire, ut in 2°
Physicorum, et in materia de peccatis exposui. Est igitur Deus causa per se permi-
ssiva illius actus atque malitiae acceptive; non autem est causa per se per-
missiva, non volens, et intendens positive, sed ad illum determinans humanam
voluntatem, determinet.

6°. Denique excusatio non satis est contra Theologos antiquiores
non dicentes Deum ante absolutam existentiam, et praevisionem peccati posse praedefinire,
et efficaciter velle poenitentiam, itaut Deus sit causa proprie, et per se poenitentiae.
Sed licet poenitentia connectatur essentialiter cum peccato, non tamen Deus est causa proprie,
et per se peccati. Est igitur Deus sit causa proprie, et per se actus peccami-
nosi quo malitia connexa essentialiter sit malitia formalis, nihilominus non est causa pro-
prie, et per se malitiae formalis. Admitto posse in Deo ante absolutam prae-
visionem peccati efficacem intentionem poenitentiae, dummodo talis intentio
sit conditionata dependens a scientia media peccati, et poenitentiae. Non tamen dis-
paritas est evidens: etenim Deus amans poenitentiam, amat destruc-
tionem peccati; per hoc autem proprie quod amet destructionem peccati, non amat
existentiam peccati, ut liquet: at Deus amans, et praedefiniens materiale peccati amat
aliquid realiter identificatum cum peccato ut existente, vel saltem amat aliquid
inferens per naturam connexionem peccatum ponendum ut existens: ergo sic a-
mans, et praedefiniens materiale peccati, amat, et determinat peccatum ut
existens, atque adeo illius est causa proprie, et per se.

Dices, ut voluntas Dei
efficaciter intentiva poenitentiae implicat naturaliter non esse extra peccati: Sed ex
illa voluntate infertur quod est non necesse ut illa impleat: ergo ex illa
voluntate infertur extra peccati: ergo vi illius voluntatis Deus est causa per se
peccati. Respondeo non ita esse, non enim est causa ex vi voluntatis praedeterminativae ad malle

peccati. Distinguo maiorem: natura sua est causa peccati, praesuppositive, concedo: subsecutive, nego maiorem. Distinguo etiam minorem: ex illa voluntate infert quidquid necessarium est, ut ipsa impleatur, infert eo modo, quo necessarium est, concedo: infert eo modo, quo necessarium non est, nego minorem. Distinguitur deinde distinguo: ex illa voluntate, infert causa peccati praesuppositive, concedo: infert subsecutive nego consequentiam. Itaque illa voluntas vel scientiae mediae separantis permissionis peccati praesupponit peccatum extiturum conditionati per liberas causas, illudque infert praesuppositive, ut extiturum absolute; non autem infert subsecutive quatenus talis voluntas non est causa, neque se tenet ex parte causae peccati. at voluntas praedeterminans ad peccatum non praesupponit peccatum ponendum ex violatione suae causae, sed prius ipsa se tenet ex parte causae; siquidem ipsa pertinet ad determinationem causae liberae, ut docent praedeterminantes: non igitur mirum est, quod haec voluntas Deum faciat causam proprie, et per se peccati; non vero voluntas efficaciter intentiva poenitentiae.

Haec ipsa distinctio applicanda est decreto praedefinitivo passionis Christi Domini, seu crucifixionis, quod quidem decretum praesupponit carnificum Iudaeorum peccatum praevisum sub conditione extiturum ex vi suarum causarum; adeoque tale decretum non infert subsecutive eiusmodi peccatum, sed solum praesuppositive, de quo in plu-cula, Deo dante, dabimus in materia de praedestinatione. Sufficiant modo haec pro reiiciendis excusationibus praedeterminantium, quod cum imperite sint Catholici, et religioni addicti videntur dicentes illud Psalmi 140: non declines cor meum in verba malitiae, ad excusandas excusationes in peccatis. Ubi Postillator addit: non declines cor meum, id est declinare permittas ad excusandas excusationes in peccatis, id est, ut pertinaciter defendam peccatum meum excusationibus falsis.

Caput 20

Argutia petita ab auctoritate enervatur

361 Libet illu-
ludere memoria illius acuminis, quo nudius tertius audivimus. nimirum praedeterminationem probabat antiquissimam veritatem physicae praedeterminationis, eo quod expressa sit ab Isaia cap. 26 illis verbis: Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. Ubi, aiebat, quod Deus sit operatus omnia opera nostra, est quod ad omnia physice praedeterminationem immiscuit. Sed operelaxans Divini oraculi interpres est? numquid a Divo Ieronimo, aut a Divo Thoma tam apposite didicit explicationem? at Divus Thomas ibidem ita scribit: opera, id est pannos, quibus lugens nos purgantibus de firma sententia Ieronimus exponerat. aliter Divus Thomas in Epistola ad Romanos capit. 9o lectione 3a Isaiae intelligit de concursu generali Dei, qui 2as causas esse prius productas iubat, ad earum operationem concurrit etiam. Sic intelligit lib. 3o contra Gentes capit. 67, ubi dicit: oportet igitur dicere quod omne agens in virtute divina agat, ipse igitur est qui est causa actionis omnis rerum. Hinc est quod dicitur Isaiae 26 omnia opera nostra operatus es in nobis domine: et Ioannis 15 sine me nihil potestis facere etc. Utraque divi Thomae expositio tantum abest a praedeterminatione, quantum praedeterminatio a Divo Thoma. Denique si Deus praedeterminat eo quod operatur omnia opera nostra, non enim operamur omnia opera nostra, ut divina fides docet 2a doctrinae: ergo etiam praedeterminamus.

362 Igitur afferunt aliqui sacrae Scripturae loca, in quibus exprimitur, quod Deus cor humanum transfixat, et mutet ad oppositum affectum: hoc autem videtur esse non posse, nisi media physica praemotione. Talis dicitur ea oratio illa Esther cap. 14: transfer cor illius in odium hostis nostri; sed falsum omnino est, quod Esther peteret physicam praedeterminationem ad medium illius mutationem: namque antea praemittebat: tribue sermonem compositum in ore meo:

verba sunt apta ad persuadendum: cum physica enim praedeterminatione erunt sufficientia verba ad persuadendum: sufficientibus enim erit eloquens cultus et elegans pulchritudinis ornatus, quo flex allicitur. Eorum enim forum pellicerent, quam interius infallibiliter praedeterminaret? ornatus,

2° obiiciunt loca alia, 363
quibus traditur, cor hominis esse in manu Dei: aut quibus Deus pollicetur daturum se hominibus cor novum, et ablaturum ab eis cor lapideum. Resp. Deum sine physica praedeterminatione hac gratia miracula patrare, ut media vocationis congrua, et in fisco auxilia quibus indiguerunt tunc quando cooperatura praevidit humana voluntas: cui ut dictum n. 23 videmus iniungi ut ipsa sibi faciat cor novum, et spiritum novum, consentiendo, scilicet internis illuminationibus, et inspirationibus, ut explicat August. lib. contra duas Epistolas Pelagianorum Cap. 20, et lib. de gratia, et libero arbitrio Cap. 15, 19, et 21.

3° obiiciunt loca alia, ex quibus dicitur, 364
Deum facere ut faciamus, ut Ezechielis Cap. 36: faciam ut faciatis, et in praeceptis meis ambuletis. Resp. hoc ipsum satis intelligi, et verificari sine physica praedeterminatione per inductionem moralem, quam important illuminativa, et affectiva gratia, ut dictum n. 349. imo explicationem istam probat verissima locutio Scripturae divinae; ita enim Christus loquitur apud Lucam Cap. 16: facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ubi certum est, nos minime amicos facere, aut hos in nostram impellere amicitiam physica aliqua praedeterminatione, sed eos allicere beneficiis. Similiter 4° Regum Capit. 14 dicitur de Ieroboam quod peccare fecit Israelem: praebens ut populo occasionem peccandi, non vero physice praedeterminans.

4° obiiciunt alia loca quibus docemur, omnia esse subiecta voluntati divinae, et nihil non posse Deo volente: si enim Deus non praedeterminaret humanas voluntates,

non habet quod illius actus in sua potestate: nunquam divina voluntas quae

est decernenti actus voluntatis posset velle creata resistere, si quidem

posset suum talem actum destruere negatione actus praedefiniti. Ideo ex

nostra parte, divina voluntas cui resisti non potest subiectis perfectionem et vo-

luntatis creatae, ita ut illa divina voluntas inclinare infallibiliter possit

quocunque voluerit, non tamen hanc inclinationem facit per motum physicum in

determinatione: neque debet fieri per instrumentum physicum, & assertive ex intrin-

secus creatae, ut sentit divus Thomas 1.2. quaestione 77. Deus igitur ~~determinat~~ novit

efficaciter actus salutares voluntatis creatae, non dependenter a scientia media

qua praevidet conditionate determinationem voluntatis ad tales actus sub auxi-

lio sufficienti: ~~determinat~~ decretum divinum sic habitum infert quidem in-

fallibiliter futurum absolute talem actum, sed infert inevitabiliter ex

sua necessitate mere consequenti.

5º obiicit Apostolus ad Ephesios ~~xxxxxx~~ scribens

Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suae. Non enim dixit Deus operari

omnia secundum consilium voluntatis humanae, sed Deus secundum consilium voluntatis divinae: atqui

consilium voluntatis est determinatio: ergo Deus non operatur secundum humanae voluntatis de-

terminationem, sed secundum suam duntaxat: ergo Deus praedeterminative determinat actum

liberum creatae voluntatis. Ideo hoc argumento utuntur ipsi adversarii, qui cum

reliquis Catholicis docent, voluntatem liberam se determinare ad operandum, immo

docent, praedeterminari a Deo voluntatem creatam, ut ipsa se determinet, quod vidimus

n. 27... codem argumento probatur voluntatem humanam non se determinare ad peccatum,

sed determinationem ad peccandum esse duntaxat divinam, quod divinae bonitati

dissentaneum ~~xx xxx~~ non videtur a n. 341. Negatur utrumque consequens: nam

quod Deus operetur omnia secundum determinationem suae voluntatis non excludit, quod operetur

actus liberos creatos secundum determinationem voluntatis liberae creatae; immo recte ita

operari: voluntas enim divina, prudentissima cum sit, voluit volendo posse

certe impedire id ipsum quod producere vult, atque adeo volens producere

actus liberi creati, sub sed media proportionata, et causas aptas, sive
liberae se determinent, ut hic supra primo dixi n. 262. 367

S. Augustinus

ex Apostolo ad Romanos 9: non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis:
atqui si bonus actus ita esset Dei miserentis, ut non praedeterminat ab ipso, non esset
solius Dei, sed etiam voluntatis creatae sine praedeterminatione se determinantis:
ergo ut verba illa veritatem habeant, debet praedeterminari creata voluntas
a Deo. Dicebus Paulus ab Augustino lib. de dono perseverantiae cap. 17. ita expo-
nitur. Loquitur de praedestinatione, et electione ad gloriam, quae nullis
creaturae praecedentibus meritis a Deo misericorditer habetur [illegible].
quod si vellis Apostolum ergo loqui de quolibet bono opere, locus debet
esse de operibus liberis et sub dominio voluntatis: ac proinde salutaris
cursus est etiam hominis currentis, et se liberi determinantis. Sed quia salutaria
opera sunt fructus divinae gratiae praevenientis, et adiuvantis a Deo mi-
sericorditer tributae libera de [illegible] debitus, principaliter ad divinam mise-
ricordiam, et non ad voluntatis creatae cooperationem expectant huiusmodi opera:
ac proinde in sensu principali hic dicit recte, quod salutare
opus non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis. Distinguenda igitur
est minor: non esset solius Dei in genere principalis: non esset solius
Dei in omni genere, concedo minorem, et consequentiam nego.

Denique Gonetus citatus 368
n. 285 obiicit verba illa Apostoli ad Ephesios cap. 2.
ipsius sumus factura creati in Christo Iesu in operibus bonis
etc. Ubi Sotus acumine expendit fidelis dici creatos operibus bonis.
quae sunt creatio nullum praesupponit subiectum ita voluntas divina efficaciter in
tendens bona nostra opera non praesupponit voluntatem nostram praedetermina-
tione; sed illam facit per suam praedeterminationem. = Sed videtur Sotus
Gonetus ad imperitiam subiectus divinae voluntatis [illegible] nobis sine praedeterminatione

117

struxit: illis igitur liberum arctis libens negamus audiat Dibujo... massam, quos praeligere, et subiugando debuisset interpretantes invenit: ubi non ita hic pertinet ad nostrum propositum, ut non sit ex quibus praecedentibus, et hic exprimit in hoc quod subdit: Creatur e non creare, aliquid ex nihilo facere. Unde quando aliquis iustificatur sine meritis praecedentibus dici potest creatus, quasi ex nihilo factus. Hic autem actio, sive creatio iustitiae fit virtute Christi fidelibus sanctis dantis nihil clarius his verbis, in quibus nullus reddit [illegible] praedeterminationem [illegible] hominis voluntatis ex nulla praevisione [illegible] praedeterminatione, ergo quod fidelis Creator sic habet circa Dibujo [illegible] quod sine praecedentibus meritis iustificavit praetereo leviora plurima.

Caput. II.

Solvuntur argumenta adversa

369 Primus, et praecipuus: Causa 2.da operatur ut mota, et determinata a 1.a Causa: ergo quando operatur praecognoscit motionem, et determinationem Dei: ergo praemovet, et praedeterminat a Deo. Distinguo antecedens: operatur ut mota, et determinata, id est ut producta cum virtute determinata specifice ad effectus suos, concedo: operatur ut mota, et determinata per motionem superadditam suae virtuti iam productae, et connexam individualiter cum effectu, nego antecedens. Consequentiam sub eadem distinctione concedo; et nego. Suppono pro indubitato, omnes causas 2.as a 1.a produci, quin etiam omnino debere produci per immediatum concursum: omnis ergo causa 2.a operatur ut mota a Deo, id est ut producta; nam motus quandoque est productio, et movere producere. Praeterea, omnis causa 2.a accipit a Deo virtutem determinatam specifice ad effectus sibi congruentes; atque eadem in hoc sensu determinatur a Deo. Ceterum praedeterminationem praeter

Ranai

hanc motionem, et determinationem ponunt aliqui vel motionem, vel actionem, vel qualitatem a solo Deo venientem, et mere individualiter efficientem, quam praedeterminationem physicam vocant, et non probant.

Arguitur. Deus est causa libera, et sui determinans: ergo libere praedeterminat voluntatem creatam ante quam ipsa se libere determinet. 370

Probatur. Si voluntas creata non praedeterminaretur a Deo esset causa sui determinationis; si quidem ante se non supponeret aliquam causam determinantem: sed implicat quod creata voluntas sit prima causa: ergo. Respondeo distinguendo consequens: causa sui libera, et sui determinans, quatenus omnis alia causa libera, et determinativa suae actionis, accipit hanc ipsam virtutem a Deo, concedo: causa sui libera, et sui determinans, quatenus omnis alia causa libera, et determinativa suae actionis accipiat a Deo motionem superadditam suae virtuti, et mere individualiter efficientem, nego antecedens, et consequentiam. Ad confirmationem distinguo maiorem: esset prima causa suae determinationis in eo sensu quod non acciperet individualem determinationem suae actionis ab alio prius determinante, concedo: esset prima causa, in eo sensu, quod non acciperet ab alio virtutem determinandi se, nego maiorem, minorem que in eodem sensu, concedo, et nego, implicat quod creata sit suae determinationis prima causa, hoc est causa habens a se, et non ab alio virtutem determinandi se; concedo; non implicat, quod creata sit suae determinationis prima causa, hoc est causa non praesupponens aliquam prius determinantem se. hoc enim modo intellectus creatus est prima causa intelligens per intellectionem suam, quia non praesupponit aliquem intellectum prius intelligentem per eandem intellectionem.

Arguitur. Deus est causa ipsius determinationis voluntatis liberae creatae: ergo ad illam determinationem se habet antecedenter: ergo praedeterminat. Respondeo omisso entimemate, negando alterum consequens: nam etiam ipsa creata voluntas est causa determinationis suae, et se habet antecedenter ad illam, quin illam praedeterminet. 371

instet

instet aliquis. causa determinationis est causa determinans: sed Deus est causa determinationis voluntatis: ergo est causa determinans. maior patet: nam causa actionis est causa agens, et causa productionis, est causa producens. nego maiorem. Ad probationem Nego disparitatem esse: nam agere ex suo essentiali conceptu ne[c] explicat aliud, nisi ponere actionem, et producere ponere productionem. Ceterum determinare voluntatem dicit duo ex suo essentiali conceptu: primum ponere determinationem: 2um ponere vitaliter, et libere immediate: unde sola illa causa determinat voluntatem, quae utrumque habet. Hinc est, quod licet omnipotentia, et voluntas creata simul sint causa determinationis ad actum liberum, quae est ipsa actio, per quam producit actum; tamen omnipotentia non determinat, et voluntas creata determinat: nam omnipotentia praecise est causa ponens determinationem, et voluntas creata est causa vitaliter, et cum libertate immediata ponens. Patet in habitu: nam ideo habitus concurrens cum voluntate non determinat, ut apud omnes sanctus est; quia habitus praecise producit, aut comproducit; voluntas autem, et producit vitaliter, et cum libertate immediata.

372 ~ 4um arguunt. ab indifferenti ut tali prodire nequit actio determinata: sed voluntas creata sine praedeterminatione physica est indifferens ut tale: ergo ab illa nequit prodire actio determinata. Confirmant: si voluntas creata se determinaret, esset a se determinata, et a se indifferens; sed hoc est implicatio: ergo etc. nego maiorem: nam conceptus libertatis in eo consistit, quod entitas potens ponere, et non ponere actionem iuxta dominium suae libertatis determinet alterum ex extremis, et ad illud se determinate applicet. imo si maior esset vera, comprehenderet etiam divinam voluntatem, quae libertate perfectissima gaudet. Ad confirmationis maiorem propositionem dic, voluntatem esse indifferentem essentialiter, et determinatam accidentaliter, quae nulla est implicatio: bellissime implicat, implicaret etiam physicam praedeterminationem habere; siquidem tunc esset voluntas indifferens, et determinata.

5um argumentum. 373

ca 2a prius na influit quam 1a: sed n influit prius in effu cum 1a; quia simul cum illa influit in effum; ergo licet prius na influat in ipsam causam, illam praedeterminando movendo et: quia causa 2a e prior quam 1a, et tamen actualiter illam adiuvat concurrendo. Causa 2a accipit a 1a n solum esse, sed etiam ipsum operari: quia Deus e causa quae operatur causam 2am: quia illam praedeterminat ut operetur. Respondeo negando maiorem et probationem eius; quia licet sit prior dignitate, et prior natura quatenus e causa concurrens, n vero quatenus per physicam praedeterminationem applicet illam ad operandum. Ad confirmationem distinguo antecedens. Non solum esse, sed ipsum etiam operari, per actualitatem divini concursus concedo; per actualitatem physicae praedeterminationis nego antecedens, distinguo etiam consequens: Deus e causa quae operatur causam 2am, id e Deus e causa requisita ut causa operetur concedo; id e Deus e causa actualiter praedeterminans operationem causae, nego consequens. Nunquam concedendum e ex parte Dei aliquid inevitabile voluntati creatae, inferens inevitabilitatem illius operationis liberae: adeo adeo n e concedendus Deo prior influxus connexus inevitabiliter cum tali operatione. Nihilominus in ipsa actione, per quam Deus et voluntas creata simul influunt in actum liberum, dicimus quod e, iuxta nostra duplex realitas, una ratione Dei, et altera ratione voluntatis; ita ut haec 2a sit posterior in subsistendi ordine quam 1a. Hoc enim nil aliud e, nisi quod in abstracto sit ulterior ordinis .i. productio veniens a Deo, quam productio veniens a voluntate prout realitatem considerat.

6um argumentum. Deus nequit facere quod causa 374

necessaria habeat omnia requisita ad operandum operetur libere: ergo nequit facere quod voluntas libera habens omnia requisita ad operandum operetur necessario: ergo etiam si voluntati creatae habenti omnia requisita ad operandum ipse addat praedeterminationem physicam, n illam necessitat.

Nego

Hujus addit ... in nostro ... praevie tamen determinans aliquo decreto: nequit facere, quod voluntas libera habens omnia requisita ad operandum propriè operetur naturaliter: nequit facere, quod voluntas libera habens omnia requisita ad operandum liberè, operetur naturaliter, quia daretur contradictio, et non contradictio. Ratio est: causa naturalis illa est, quae habens omnia requisita ex parte actus primi, est eo ipso determinata ad operandum; causa verò libera est, quae habens omnia requisita ex parte actus primi, non est eo ipso determinata, sed indifferens ad operandum: nequit igitur Deus facere, quod causa naturalis operetur liberè; quod nequit facere quod illa habens omnia requisita sit, et non sit determinata ad operandum. Similiter nequit facere quod voluntas libera habens omnia requisita ad operandum liberè operetur naturaliter: quia unum ex requisitis ad operandum liberè est carentia legis necessitantis, aut carentia physicae praedeterminationis: ut quod voluntas habens omnia requisita ad operandum liberè impelleretur ad operandum naturaliter, deberet poni cum carentia legis necessitantis, et simul cum lege necessitante quod manifestè implicat. Potest quod Deus facere quod voluntas habens omnia requisita ad operandum propriè operetur necessariò. Voluntas enim beati habens omnia requisita ad amandum Deum amat necessariò; quod ut habere omnia requisita ad amandum, et operandum propriè, non includit carentiam legis necessitantis, sed ab illa abstrahit.

375 ... arguunt praeterea nonnulli alii similibus desumptis ex decreto applicativo omnipotentiae. Decretum applicans omnipotentiam ad producendum cum voluntate creata actum liberum ipsius est praedeterminans: sed eo ipso exerceret per physicam praedeterminationem: quod non componitur cum libera determinatione voluntatis creatae. Minor probatur: nam decretum praedeterminans non exerceret per physicam praedeterminationem, exerceret per aliquid indifferens, et ideo ... cum carentia operationis: ac proinde decretum ipsius

esse frustrabile. maior: si enim illud decretum non subiicit determinatio ni voluntatis creatae: ad eo ipso quod non subiiciat determinationi voluntatis creatae est praedeterminatibus: quo ad min. maior probatur: nam si illud decretum subiiceret determinationi voluntatis creatae esset frustrabile; quia voluntas libera sicut se ipsa ipsa potest frustrare, et pro sua libertate ponere se cum carentia talis actus: ita pro sua libertate potest frustrare, et ponere cum carentia sui actus, omnes virtutes ibi habitus. Verum enim decretum subiiciens determinationi voluntatis creatae non est per se efficax ad actus producendum; atque adeo non habet ad producendum talis actus, sicut nostra voluntas efficax solitudo concurrendi non habet ad ponendum eum. Sed enim Deus ex vi illius decreti non cognosceret ponendum ponendum actum quem non ponendum, ac proinde non haberet perfectam providentiam circa talem actum.

Ad eo maior est solutionis. ad probationem dicimus maior: illud decretum non subiicitur determinationi voluntatis creatae, quatenus respicit carentiam et impedientium determinationis naturalis voluntatis, concedo: non subiicitur determinationi voluntatis creatae, quatenus respicit actualem operationem secundum, nego maior. decretum applicationis operationis alii, atque alii tam solet explicari, qui licet eandem fere rationem teneant, tamen diversitate sui verbi suscitat difficultates. nos opinamur decretum hoc a Deo haberi, ubi sua dispositione decreto praestare actualem operationem secundum quoties eius disponeret iuxta determinationem liberi naturalis: decretum ita disponimus necessitate duo: unum dependentem, et alterum independentem a determinatione eius. Est respicit enim actualem operationem secundum, et hunc dependentem a naturali determinatione eius. Est: respicit praestare carentiam et impedientium naturalis illius determinationis; sed quia hanc impedientiam eius Deus potest pro dominio suo apponere illius carentiam respicit decretum independenter a determinatione eius. Hinc quod decretum operationis applicationis qua parte respicit carentiam et impedientium naturalis determinationis voluntatis creatae

non subsistat determinationem voluntatis, sed ab illa sit independens. Cetera qua parte exigit actualiter omnipotens decretum non exigit determinationem liberi voluntatis.

377 Hinc etiam deducitur solutio argumentorum, quibus mox illa probabat n. 375. ad 1um, decretum dicitur hoc non esse frustrabile proprie loquendo: illa enim est proprie frustrabilis volitio, quae potest existere quin existat eius obiectum, quod vere dicitur ab ipsa; hoc autem decretum non potest existere, quin existat actualiter decretum omnipotens quoties voluntas creata se determinet, quod solum vere decretum habet pro obiecto actualiter omnipotens decretum. ad 2um, decretum dicitur hoc esse quantum est ex se efficax ad actum producendum a voluntate creata; efficax quidem positive ad actum non peccaminosum et solum permissive efficax ad actum peccaminosum non tamen est per se absolute efficax: quod vero absolute efficax sit, est per determinationem creatae voluntatis: sicut habitus gratiae efficaciam sortitur per voluntatis determinationem. ad 3um, decretum Deus habet perfectum prouidentiae actus liberi ponendi a voluntate creata; nam per scientiam mediam cognoscit evidenter posito illo decreto, et relicta voluntate creata in manu consilii sui.

378 Dices cum Poncio tractatu de Voluntate disputatione 3a articulo 3o paragrafo C. nulla causa expectat effectum suum, si quidem illum antecedit prioritate naturae: sed decretum ab aliis omnipotens expectat determinationem voluntatis creatae: ergo non est talis determinatio, sed veritas illius n. 371. = distinguo maiorem: nulla causa ut existat expectat suum effectum, omitto: nulla causa ut causet expectat suum effectum, nego maiorem. distinguo etiam minorem; expectat ut existat, determinationem voluntatis, nego: expectat ut causet, concedo minorem, et consequentiam nego. Et causa existat non expectata actione, et quidem existat potentialiter prior actione ipsa, tamen in hoc actualiter prioritatem sortitur per actionem ipsius quod actionem expectat ut sit actualiter prior actione, illam causando.

requirit ut venit aliquid. Philus infert ergo actionem non causare actionem.
Non decretum etc.

Dicendum itaque cum eodem, cui satisfacimus, ipsi Ioannes de Santo Thoma in 1a parte tomo 3o disput. 5a articulo 4, et 3o: decretum enim absolutum potentiae esse conditionatum, neque equivalet huic, volo concurrere si voluntas se determinet: quod exspectat determinationem voluntatis aliunde positam et non ex vi decreti: hoc autem falsissimum est, cum quidem determinatio est ipsa voluntatis actio posita per omnipotentiam applicata. Ideo decretum illud non esse conditionatum; sed actio sua et subiicit determinationi voluntatis creatae quoad causandum illum actum: unde non exspectat talem actum aliunde positum, sed illum ponit quando voluntas creata determinat positionem. Et quidquid aliud probare possunt adversarii decretum absolutum ipsum potentiae esse conditionatum: neque equivalet huic: volo concurrere ad amorem, si voluntas amet: decernens enim quod voluntas creata amet, bulla (?) efficaciter omnipotentia concurrere quando creata voluntas amet. Sicut quod decretum absolutum ipsum potentiae est absolutum, absolutum et nostrum est: neque sit explicabilis [illegible] conditionate, tamen non exspectat determinationem creaturae ponendam inde pendentem a decreto ipso. 379

Disputatio 3a

De 2a parte sententiae Nostrae

De duabus 380
illius nostrae partibus notatis in 257 priorem satis exposuimus, ut positionem Principum brevius asserimus. De hac vero secunda parte dicemus quatenus 1a Praedeterminata defendit; postea vero quatenus aliud etiam nostrum disputabile aliquid includit, ut innui n. 241.

Caput 1m

Explicat humanae libertatis, et alias quae [illegible]

Pro de 381

tiarum gratiae, et humanae libertatis dicendi videmus, ni fallor, implicabilis: describenda nunc est plausibilissima concordia gratiae, et humanae libertatis doctrina. est igitur in praesenti auxilium gratiae illud quod infallibilis illationis operationis salutaris habet, ita ut medio illo Deus infallibiliter causat quod operetur voluntas humana salutarem actum ab ipso intentum, liquet hoc ex n° 279, et 229. difficultates itaque initiales n° 83, loquentes non de auxilio libero nobis, sed de indeliberato, ut liquet ex n° 81, hac via dissolvimus, et explicamus.

382 De Dei auxilio indeliberato id videtur primo 24 entitatis suae tribuit quidem virtutem voluntati humanae ad actus salutares, sed tribuit indifferenter: virtutem tribuit, nam sine auxilio supernaturali est humana voluntas impotens ad eos actus, ut vidi a n° 129. nihilominus tale auxilium tribuit indifferenter virtutem, hoc est, ita tribuit virtutem ad actus salutares, ut disponibile sit cum eiusdem actus carentia: sic habitus charitatis, quae est habituale auxilium colligitur ex n° 23 virtutem voluntati praestat ad amorem supernaturalem, sed praestat indifferenter, quia disponibilis est iuxta arbitrium voluntatis cum carentia amoris non praecepti: non enim ipsa voluntas est sibi virtus ad actus naturales liberos; sed est virtus indifferens, siquidem cum carentia liberi sui actus disponi potest. auxilium autem ita indifferens praevenientem vocans, alliciens, aut enim adiuvans illumque servat libertatem: quod voluntas permanet proxime sui iuris et indifferens ad operationem, et carentiam operationis in sensu composito talis gratiae auxiliantis.

383 Pone igitur auxilium A. et illius intrinseca virtute praecisa non inveniens causalitatem necessariam aut inferens infallibilem operationem potius quam non operationem. Nam in ipso auxilio potens hinc effici, et potens carere effectu, neque simul hinc, et non habere effectum, ut est evidens, ac proinde si tribuat a Deo

voluntas humana, vel habebit determinationem effectus, vel non habebit effectum iuxta liberam voluntatis determinationem. Si petas a me, quo actu cognoscatur tibi a Deo, utrum in illis circumstantiis habitura sit effectum, ignorare profiteor, sed non ignorat Deus: nihil tibi enim est arcanum. Deus huius quaestionis rem non per excerta scientia, sed ignorare quid sit de actu illo futuro rei: non est enim in puncto illo actu evenire determinatum unum ex contradictoriis, vel operatio, aut non operatio: de voluntate enim posita sub illo actu neutrum determinatum, sed neutrum contradictoriorum verificari: de hoc igitur de tali voluntate verificari quod operetur vel quod non determinate. Recipimus itaque quod de voluntate illa verificatur cognoscit alio evidenter, et evidentissime cognoscit Deus in regno civile. Unde si voles tua posita sub actu A esse determinata ad operandum, Deus scientiam habet ita enuntiantem, scilicet voluntas Petri ponendi sub actu A se determinabit ad operandum. Hanc scientiam vocamus mediam, quae intercedit inter scientiam simplicis intelligentiae attingentis rem ut abstrahentes ab existentia absoluta, et conditionata, atque inter scientiam visionis attingentis res ut existentes absolute. Sed de hoc ipso plura in materia de scientia. 384

Supponamus igitur Deus cognoscere actum substantiam A (entitative) dispositionem cum ea [illegible] operationem, et sub operatione aut sub determinatione libera [illegible], et carentia eiusdem determinationis) habere hanc scientiam, si tribuero Petro actum A in circumstantiis B, se libere determinabit ad actum contritionis supernaturalis. Supponamus rursus, Deus cognoscere actum substantiam entitative dispositionem cum deceptione, et carentia contritionis, aut cum dispositione ad actum contritionis, et eiusdem determinationis carentia) habere hanc scientiam, si Petro tribuero actum C in circumstantiis B, libere se non determinabit ad actum contritionis. Hanc duplicem qualitatem

scientiae mediae Deus simul scire potuit, nam sicut Petrus pro dominio suae libertatis se determinat ad actus conditionatos sub auxilio A sufficienti, et indifferenti; ita pro eodem libertatis dominio non se determinat ad actus conditionatos sub auxilio C; scire Deus potest
circa Paulum duas alias scientias mediae facultates, quarum una
asserat conditionate Paulum elicitu[rum] conditionatos actus sub auxilio
A sufficienti in circumstantiis B, et altera neget conditionate
Paulum elicitur[um] conditionatos actus sub auxilio C, eque sufficienti in eis-
dem circumstantiis, data hac hypothesi, sicut Petrus auxilium A dignus, et
auxilium C indignus erat, sic et Paulus: nam dignus auxilio
dicimus, quod prevideat habiturum esse, et indignus, quod previdet,
non habiturum.

8385 — iam Supponamus denique Deum scire decretum absolute efficax
tribuendi Petro in circumstantiis B auxilium A praevisum dignu-
m, et scire decretum absolute efficax tribuendi Paulo in cir-
cumstantiis B auxilium C praevisum indignum. Decreta enim haec scire op-
time possunt: nam Deus decernens, aut providens Petro, et Pau-
lo auxilium sufficiens ad conditiones justificationis, et salutis beati-
tudinis nihil amplius debet, ut liquet a n. 181, et 200; sed decer-
nens, aut providens Petro auxilium A praevisum dignum, et Paulo
auxilium C sufficiens praevisum indignum decernit, aut providet
utrique auxilium sufficiens: ergo nihil amplius debet: ac proinde iam
optime scire potest decretum tribuendi Petro auxilium praevisum dignu-
m, et decretum tribuendi Paulo auxilium sufficiens praevisum indi-
gnum. Unde Deus tribuens utrique auxilium sufficiens utrique benefacit;
sed specialle beneficium confert in Petrum, cui ex vi illius decreti
tribuit auxilium praevisum dignum, cum optime possit tribuere aliud

aliud actus prexistens in Deo.

Dico quintò assertive, actus est prout 386
subest praedictis scientiis, et decreto decretive actus efficax ad determinationem
Petri: et consequenter optimè cum illius integra libertate. Probatur prima assertionis
pars. actus est prout subest praedictis scientiis, et praedicto decre-
to habet infallibilem illationem determinationis, ita ut medio illo Petrus in-
fallibiliter faciat, quod Petrus liberè se determinet ad actum determinationis: sed
eo ipso est actus efficax, ut liquet ex n. 381: ergo actus est prout ha-
bet praedictis scientiis, et praedicto decreto est efficax. maior probatur:
actus est prout subest praedictis scientiis, et praedicto decreto habet se-
cum simul infallibilitatem illius scientiae, illiusque decreti: sed in-
fallibilitas illius scientiae simul atque illius decreti includit infallibilem
illationem determinationis: ergo etc. minor ex terminis dicitur. minor secunda in-
fallibilitas praedictae scientiae reddit infallibilem veritatem huius propositionis: Petrus tri-
buat Petro actus in circumstantiis B. se liberè determinabit ad
determinationem: et quidem hoc ipso affert illa scientia certitudinem media in-
fallibiliter vera: rursus infallibilitas praedicti decreti reddit infal-
libilem veritatem huius propositionis: Deus tribuit actum est in circumstantiis B.
quod hoc ipso decernit decretum illud absolutè efficax, neque quantum ratione
sui infallibilitatem: ergo infallibilitas illius scientiae simul atque illius de-
creti reddit infallibilem veritatem simultaneam harum propositionum: si tribuat
Petro actus est in circumstantiis B. se liberè determinabit ad determinatio-
nem: sed tribuit Petro actus est in circumstantiis B: ex quibus
evidens consequentia est: ergo Petrus se liberè determinabit ad determinationem: ergo
tandem infallibilitas illius scientiae simul atque illius decreti includit
infallibilem illationem determinationis; atque adeo actus est prout subest scientiae
et decreto habet infallibilem illationem determinationis: ergo determinationis est eff-

cax.

ultimo loco et amplius
387 auxilium accepta explicat. Auxilium illud efficax habet quoque esse naturam ut sit efficax auxilium: Deus enim habet infallibilem illationem determinationis, ut ostendit sollius Ariaga. n° ante. Deus medio illo infallibiliter facit quod humana voluntas operetur salutarem actum determinationis; siquidem illud auxilium quatenus infallibilem illationem determinationis habet est infallibile medium quo Deus a Petro obtinet infallibiliter determinationem. Ergo Deus per istud infallibile medium, faciens quod Petrus eliciat determinationem facit quod humana voluntas operetur actum ab ipso Deo intentum: tum quia voluntas Dei efficax tribuendi auxilium efficax, quando evidenter cognoscit habiturum pro effectu actum determinationis, est saltem virtualiter intentio ipsius determinationis: tum etiam quia si adversarii velint debere a Deo intendi actum illum determinationis et praefiniri per speciale decretum, hoc etiam speciale decretum libenter admittimus, dummodo excludit per decretum scientia media dudum explicata ponatur ut mox dicemus.
Deus tribuens auxilium illud efficax est Petri benefactor specialis: tum quia illi non tribuit auxilium efficax pro(?) minus indifferens: tum quia benefaciens
beneficium Paulo per auxilium efficax indifferens ~~[illegible]~~ maius confert Petro per auxilium efficax differens, ut liquet ex n° 386. Denique Deus tribuens Petro auxilium efficax, ipsum discernit a Paulo, et ab omni alio cui tribuat auxilium sufficiens pro(?) minus indifferens. habet igitur auxilium efficax in ea hypothesi quoque esse naturam ad efficaciam sufficientem(?).
partem auctoris(?) ...
388 n° 386 ... facile enim determinationis infallibilitas, quam habet auxilium efficax prior(?) habere potest ... ... libertatem impediri a Petro per carentiam determinationis: sed licet integra libertate Petri ad determinationem proponit optime infallibilitas determinationis, quae potest libertatem impediri a Petro per carentiam determinationis: ergo
Petro

quia cum integra libertate Petri ad volitionem componit esse infallibi-
litas volitionis, quae habet auxilium efficax, prout subest praedictae scien-
tiae, et praedicto decreto. Consequentia est legitima. minor est evidens: nam
infallibilitas volitionis impedibilis libere per carentiam volitionis
relinquit liberam carentiam volitionis, et eo ipso relinquit liberam
volitionem ipsam: si ipsa volitio libera dum existit est infallibilitas
volitionis, quia quidquid est dum est necesse est esse, et infallibile est
esse; quia tamen haec ipsa necessitas, et infallibilitas volitionis existen
tis potest libere impediri per volitionis carentiam componitur op
time cum integra libertate ad volitionem. Maior probatur: nam
volitionis infallibilitas, quae habet auxilium efficax prout subest prae
dictae scientiae, simulque praedicto decreto est quod istud auxilium
ponatur sub illa scientia, et simul sub illo decreto: sed quod auxilium
istud ponatur sub illa scientia, et simul sub illo decreto potest
libere impediri a Petro per carentiam volitionis: ergo etc. mi
nor patet: quia scientia Dei subsequitur posterioritate dependentiae
ipsam volitionem Petri; atque adeo si Petrus esset potius carentiae
volitionis, impediret volitionem, et scientiam Dei ab illa de
pendentem. explicatur. volitio, quam conditionate affirmat illa
Dei scientia, est libere impedibilis a Petro per carentiam ipsius
volitionis; sed eo ipso est libere impedibilis a Petro illa Dei sci
entia; siquidem falsa nequit esse, et esset falsa, si permane
ret affirmans volitionem, quando per suam carentiam volitio im
pediretur: ergo est libere impedibilis a Petro illa Dei scientia, et conse
quenter infallibilitas, quae habet auxilium efficax prout subest illi
scientiae.

Doctrinam totam summatim resumo charitatis gratia. 387
Asserimus, auxilium efficax non esse aliud, nisi ipsum auxilium sufficiens,

entitative

entitatibus compossibilis cum operatione, et cum operationis carentia, quatenus tributum a Deo tunc quando in censura praesidet humana voluntas sed tale auxilium ipsi tribuat. Addimus hoc ipsum esse speciale beneficium Dei miserentis, quod scilicet tribuat auxilium sed ita attemperatum, et congruum, sub quo censura praesidet voluntas, et non tribuat auxilium sufficiens tantum, sub quo non censura voluntas praesidet. Utrumque aperit, et explicat D. Augustinus, suo modo, id est profundo, et mirabili ingenio, libro 1 ad Simplicianum quaest. 2, ubi inter plura scribit haec: igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei qui hoc modo vocavit, quomodo aptum erat eis, qui secuti sunt vocationem. Et post pauca: verum est quod multi vocati, pauci vero electi. illi enim electi, qui congruenter vocati: illi autem, qui non congruebant, neque contemperabant vocationi, non electi, quia non secuti quamvis vocati. igitur verum est, non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei: quia etiamsi multos vocat, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quomodo eis vocari aptum est ut sequantur. Falsum est autem si quis dicit, igitur non miserentis Dei, sed volentis, atque currentis est hominis: quia nullius Deus frustra miseretur: cuius autem miseretur, sic eum vocat quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.

Notanda mihi

890 duo supersunt. Primum, aliud esse, quod Deus Petro tribuat auxilium praecise congruum, potius quam auxilium sufficiens praecise in congruum: aliud autem quod Petrus sic habens auxilium congruum debet se ad actum contritionis etc. quod Deus tale auxilium tribuat non est Petri volentis, neque currentis, sed Dei miserentis; at quod Petrus habens a Deo auxilium congruum debet se ad actum contritionis, non est solius Dei miserentis, sed etiam est hominis volentis et currentis: quia contritio ad illum actum est effectus indivisibiliter proveniens a gratia, et a libero arbitrio; licet diverso modo, nempe a gratia praeveniente vocante, et iubente, sed a libero arbitrio ut se, atque gratia utente. id quod insinuat Augustinus: ut

velle

velimus effectum esse volūit et nostri: sup volendo, nostri: operando

Albert 391

notatu dignum ē, auxilium efficax esse vere denominatiue explicatum. vbi in recto affert auxilium quod sit sufficiens, atque entitatiue compossibile cum ipsius cum operatione, tum etiam cum operationis carentia; in obliquo tamen affert efficatia, et infallibilitas operationis, quae ē partim extrinseca ipsi auxilio efficaci; siquidem sup auxilium denominatur efficax addit efficatia operationis ipsius conditionate futurae, scientiam Dei illam affirmantem, et decretum tribuendi tale auxilium in circumstantiis praeuisis congruis; aut etiam decretum aliud efficax praedefiniens operationem illam praeuisam conditionate, sub auxilio sufficienti. Similiter auxilium pure sufficiens, siue sufficiens inefficax, dicit denominatiue verum: vbi in recto affert auxilium entitatiue sufficiens, et ex se compossibile cum carentia operationis, et cum operatione; in obliquo autem affert inefficatia, et infallibilitas carentiae operationis, quae ē partim extrinseca auxilio inefficaci sufficienti: quod super auxilium sufficiens denominatum inefficax addit inefficatia carentiae operationis, futurae conditionate, scientiam Dei illam affirmantem, et decretum tribuendi tale auxilium in circumstantiis praeuisis incongruis; aut etiam decretum efficax permittendi illius carentiae, si peccaminosa carentia sit.

Vnde facili cursu fluunt 392

reliquae assertiones nostrae, quas indicauimus n. 238, et 239. Nam 1.º constat auxilium efficax prout sonat, siue specificatiue acceptum, non habere sibi intrinsecam adaequate illationem consensus infallibilis; sicut neque auxilium inefficax habet illationem dissensus. 2.º neque efficatiam arbitrii, neque inefficatiam antecedere prioritate naturae, et causalitatis operationem arbitrii; siquidem per operationem efficatia, et inefficatia per carentiam operationis constituit. 3.º hac sola via componi posse

3.º hac sola

infallibilitatem actuum previdentiae, et libertatem Dei cum humana libertate; quia dum implicat quod arbitrium previdiatur a Deo vel operari, vel operaturum liberi sub actu ... connexo cum operatione. At ex duobus ... vocatis actu ... quali posse unum ... ... altero, quod in ... amplius explicandum est. ... in potestate voluntatis liberae reddere ... ... auxilium sibi tributum: quia ... actu tributo ponere potuit aut non ponere operationem, etiam in sensu composito. ... divisionem ... eandem et ... per membra ... ... intra ... potest eadem ... auxilii ... ... sonant ... aliis ... ad ... voluntate, ... divinatione divina.

Caput ...

... loca ... quibus ... explicata ...

Explicatam ... dicimus: ... sunt loca ... ... nostra, ... quidem ... quos ... tractant ... n. 241 ... ... dictione Christi: ... ... cujus meminimus n. 283. ... enim Christus dominus ... ... et quidem ... infallibili, ut explicat ... lib. de bono perseverantiae cap. 8, 9, et ... ad ... cap. 95 Tyrios ... ... gratia ... ... quae ... tributa erat Judaeis: ... tributa Judaeis, quae ... fuit ... erat ... qualis ... tribuenda Tyriis, et ... quae ... est ... ... et ... gratia, est tribuenda Tyriis, ... Judaei, quod ... ... gratia non ... ad Deum ... ... gratia ... sub qua ... Tyrii, ... est ... indifferens,

et compossibilis cum coercitione, multiplicique carentia. Patet
conseq.: nam talis erat gratia auxilians distributa Judaeis; siquidem
de praeparativa non erat, ut evidenter patet ex carentia conversionis. [illegible] re-
[illegible] necesse gratia sufficientia [illegible] est illa [illegible]
[illegible] et actibus exercitis talis [illegible] indifferentiae [illegible]
[illegible] actibus [illegible] intentionibus conversionis [illegible] dependent ab eiusmodi
[illegible] sua.

// Probatur 2º. nam [illegible] Scriptura divina dicit, Deum
reliquisse hominem in manu consilii sui, ut se ipse ~~[illegible]~~ flectat ad utram
[illegible] bonum partem, [illegible] bonum [illegible], et malum: quod non po-
[illegible] [illegible] auxilium sit [illegible] et [illegible]
le ab arbitrio humano. Talis est illud illud Ecclesiastici cap. 15: Deus
ab initio constituit hominem, et reliquit illum in manu consilii sui. Adiecit
mandata sua, et praecepta sua: si volueris mandata servare, conservabunt
te [illegible] tibi aquam, et ignem, ad quod volueris porrige manum tuam: ante
hominem vita, et mors, bonum, et malum, quod placuerit ei, dabitur illi: quoniam
multa sapientia Dei, et fortis in potentia videns omnes sine intermissione. // Probatur 3º. 395

nam [illegible] ab homine, ut se [illegible], et faciat sibi [illegible] cor novum, ut Deus
[illegible] apriat: quod liquet ex [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] aut [illegible] aut [illegible] gratia non est [illegible]
[illegible] [illegible] cum carentia [illegible]
ad [illegible] operatio, quae pro illo statu [illegible] est impedi-
[illegible] aliquid [illegible] aliquid ne [illegible] vinculis
[illegible] [illegible].

// Probatur 4º. Nam certissimum est [illegible] Scrip-
turae divinae [illegible] ita vocare hominem, eiusque [illegible]
ut ipsi [illegible] divinus, [illegible] carentia [illegible], ut liquet ex n. 181

si auxilium quod sit entitative Condivile cum libero, et habere contra Consensum, non poterit tribui vitio hominis carentia libertatis, ut dicitur ex n° 366.

Probo 2° Sex, Dicto Videntur. In statu enim humana voluntas de facto potens abiicere gratiam auxiliantem, illamque resistere: si autem gratia non esset entitative Condivibilis cum libero, et carentia libertatis, hoc non posset voluntas ut probatur a n° 306. Tertia, quia nisi hujusmodi afferat gratia auxilians, non essent in homine pollicita eju excepta Dei, ut liquet a n° 330. Denique quia nisi gratia ita staret, Deus contra definitionem Concilii esset causa peccati, et facere mallitias ut dicitur a n° 341, idque probat Scripturæ Concilii relatis n° 219 optime docens: Contra Paulus Thessalonicenses admonere Spiritum ne extinguerent, si divinis inspirationibus homines inevitabiliter raperent.

Probari potest eadem vera aperte Doctorum testimoniis, quos copiose congerunt Suarez et Montoya. Duo tamen illa Theologiæ luminaria magna Augustinus et Thomas silentio non præterire. Eorum in 389 auditus Augustinus explicantem processum sententiæ nostræ. Eandem millies repetit, et amplificat toto fere lib. de dono perseverantiæ: et lib. de prædestinatione Sanctorum Cap. 16: quibus lib. de natura et gratia Cap. 15 ait: magnus est dominus, qui persuadet quomodo ipse novit. Rursum Sapiens docet etiam Deus variis, et mirabilibus modis humanas flectere voluntates: non autem variis modis, sed uno eodemque modo impelleret Deus voluntates, si physice prædeterminaret. Videndus quæstioe illa 2ª ad Simplicianum, et lib. 3° de libero arbitrio Cap. 16. lib. 1. duas epistolas Pelagianorum Cap. 19, et lib. de correptione, et gratia Cap. 15° ubi habet: quare iste sic, ille aliter, atque alius aliter, diversis atque innumerabilibus modis vocantur etc.

Angelicus Doctor ... nostris ...

... argumentum ... nobis ... Divo Thoma et Divo Augustino ... una ...

... ut vix extet germanus Thomae articulus, quem ... testimonia nuper producta nobis adiudicant ... patronus. = ... Divus Thomas, qui ... dilucide explicat Theologicas difficultates, si iudicaverit ... praedetermi- bibere

... lucidius ... clari exponerit ... ita iudicabat ... Divo Thomae ...

... veritatis ... obscuritate explicationis ...

... Divi Thomae ... mentes ... voluntas ... praedetermi- ...

... parte quaest. ... articulo ... paragr. ...

... enim ... aliquid ... illuminare ...

... praevia motione ... ... exigit ... intrinsece ...

... electioni ... illuminationi ... cooperatur ...

... universaliter ... disponit ... In ...

quaest. ... articulo ... in fine expositionis ait: voles ... ad hoc ... illud

bonum. ... in ... parte quaest. ... articulo ... paragr. nec ...

... Scholae ... motionis ... modificari in ea ...

... ut intelligit Dominicus Banez

ibidem ... Caietan. ... expositionis.

... denique ... Divus ... Thomas clarissimus ... mentis ... praedeterminationis ... 2000

... venientes ... ut vidimus n.° 262, ... plura ...

... apud ... a Sancto Ioseph in Opusculo illo ... citato n.° 242.

... probat ... Divus Thomas

... n.° 276. Provat ... expositio, quae ... ex. Mattheo ...

177

+ Corozain

ad l. 4 ubi cum

Augustino penitus dicente illas civitates non praedestinatas fuisse infallibiliter: docet quod Tyrios, et Sidonios ideo non credidisse, quia illis non miracula non fuere quae ipsis patrata, de quibus Latinus in occulto iudicio Dei praeteriendos in infallibiliter, non fierent miracula, quae viderunt habitatores Corozaim et Bethsaidae. Haec autem expositio ut patet, etiam in his locis, in quibus Thomas sensit poenitentiam Tyriorum, et Sidoniorum pendere a physica praedeterminatione, et adiuvante praedeterminativo: si enim ita sensit, debuit reddere pro causa non conversionis Tyriorum, et Sidoniorum carentiam praedeterminationis, vel auxilii praedeterminativi. Sed de hoc apud citatos l. 3 saepe disputatum est.

Caput 34

Reliqua opposita argumenta dissolvimus.

Reliqua, inquam, nam alia soluta sunt a n. 361. Plurima alia a n. 216. Obiiciunt 1° si gratia auxilians non esset praedeterminativa, sed determinabilis ab homine, homo traheret gratiam ad operandum, et gratia non traheret hominem: sed homo debet trahi a gratia iuxta illud Christi apud Ioannem cap. 6: nemo potest venire ad me, nisi Pater traxerit eum: ergo etc. Respondeo dari ex Augustino lib. 1° ad duas epistolas Pelagianorum cap. 19 hoc exponente: non enim ait, duxerit ut illud aliquomodo intelligamus praecedere voluntatem: quis trahitur, si iam volebat? quod est: ut Augustinus plus est trahi quam duci: sed duci voluntatem humanam est moraliter moveri per gratiam: ergo trahi est plus quam determinari. Argumentum retorqueo: nam si trahi est praedeterminari: ergo cum Christus doceat neminem venire posse, nisi trahatur, nemo potest venire nisi praedeterminatus: ergo praedeterminatio est necessaria ad posse. Quod negari nequit. Quod inde sequitur experimento ut liquet ex n. 276, 283, et 325

Illud distinguendo maiorem: homo traxerit — 102
gratiam; Id est attraxit, Nego; Id est ut Divus Thomas dicendum de
.. n. 16: homo traherit, id est illuminavit, et allicerit, nego maiorem.
... ad quod auxilians pertinet trahere, quatenus trahere significet illuminare, et allicere; ad hominem vero pertinet trahere, quatenus trahere significat attrahere: unde gratia, et trahit, et trahit, quatenus illuminans, et alliciens hominem ad hoc ... trahat ad operandum. quod autem in eo loco trahere sit illuminare, docet Glossa Interlinearis ibi: nisi gratia eum praevenerit, nisi per eam ei revelaverit, quia revelatio est attractio. quin etiam cum ducem Augustino Divus Thomas ad Cap. 6 Ioannis Lectione 5a exponit hominem trahi a Deo per internam revelationem veritatis, per blanditias, et admirabilem delectationem: quae procul abest a physica praedeterminatione. ad ... Deo Augustinus ibidem agens contra Semipelagianos, qui dicebant hominem non trahi ad ipsum iustificationis initium: sed post initiatam virtute non iustificationem duci per gratiam ad perfectionem, ut ... quod an 1. unde in hoc sensu ... est trahi, quod duci, licet utrumque fiat per morales motiones, illuminationes, et inspirationes: quia trahi ab initio, et duci est post initium iustificationis. ... itaque ... ...um Senonense ... n. 306.

Obiiciunt ... homo ... auxilio divino non ... discernit a non consentiente: sed se discerneret, si efficacia gratiae penderet a libero arbitrio: ergo non pendet, ac proinde est praedeterminans. ... Apostolus ad Corinthios Cap. 4o scribit: quis enim te discernit? quid autem habes quod non accepisti? si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis? Ubi radicale discrimen, aut discretionem in Deo collocat. ... ergo efficacia gratiae auxiliantis est ... discretiva hominis consentientis a non consentiente: sed illa causa discernit, a qua pendet ... discretiva: ergo non a libero arbitrio penderet efficacia gratiae auxiliantis, arbitrium esset causa ...

salutarem,
Secundo: non se discernit in actu secundo operationis salutaris, sive aliquo modo: non se discernit solis suis viribus, sed prout non elevatus per auxilium gratiae. Tertio: non se discernit viribus vacuantis gratiae, et prout elevatus non manet. Explico distinctionem.

Homo eliciens salutarem operationem discernitur quidem tam in actu primo quam in actu secundo, ab homine non eliciente. In actu primo discernitur: quia in actu primo habet auxilium efficax ad operationem, quod non habet homo non eliciens operationem; hanc vero discretionem, ut dixi num. 387, Deus facit; dum ut liberalis et misericors tribuit auxilium praevium congruum ad operationem, potius quam praevium incongruum, ut liberaliter ei, num. 390 ait in actu secundo se homo discernit: quia eliciens liberam operationem ponit ... qua discernitur ab homine dissentiente auxilio, et non eliciente operationem; secundo tamen haec talis non ponit solis suis viribus, sed prout elevatus per adiuvantem gratiam, ideo se discernit prout elevatus, et non solis suis viribus. Addo neque in actu primo neque in actu secundo dari aliquid supernaturale, aut salutare, quod habeat homo solis suis viribus; sed quidquid supernaturale aut salutare est, tam in actu primo quam in actu secundo est a Deo tribuente misericordia libera, non nostris meritis: unde operatio ipsa quidem soli Deo tribuitur in genere causae principalioris, et elevantis; nihilominus tribuitur etiam homini in genere causae minus principalis, et elevatae, ut dixi num. 367.

S. Thomas docent me totus Augustinus. Ille enim illius sextus tradit Augustinus citatus num. 389. tradit eius [illegible] sextus citatus num. 390, et lib. de praedestinatione sanctorum cap. 5° ubi ait: ipsa vero fides discernit ab infideli fidelem. neque obstat quod in eodem cap. ... sanctus Paulus dicens: discernit me gratia mea, iustitia mea etc.: ... loquitur de fide, et iustitia ita data propria, ut habeat

ne vi[illegible] vel ut ait doctus [illegible] Pauli [illegible] contrarium, quia de suis meritis seu operibus gloriari, tanquam ipse sibi ea fecerit, non gratia Dei: sed gratia, qua bona discernit a malis, non quia boni sunt, et bonum et malum, idque ipsius Apostoli verba ostendunt: non enim simpliciter dicit quid gloriaris, sed cum addito quid gloriaris quasi non acceperis; [illegible] ita [illegible] [illegible] gloriari de bono quasi non accepto; [illegible] autem de bono accepto quasi accepto: imo hoc docuit 1a ad Corinthios cap. 1 Ut qui gloriatur in domino glorietur. [illegible] quod in bono opere reluceat etiam efficientia [illegible], et [illegible] et principaliter reluceat efficientia gratiae, docet clarissime D. Thomas [illegible] n. 1. 2 : cui [illegible] illa Pauli, cap. 15: gratia autem Dei sum id quod sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum. Ubi [illegible] gratiae [illegible] sibi partes attribuit.

// [illegible] 3o [illegible]

[illegible] ut [illegible] [illegible] vires [illegible] voluntatis, ut [illegible] [illegible] de gratia, [illegible] libero arbitrio [illegible] [illegible] gratia [illegible] [illegible] cum operatione, et illius carentia [illegible] vires [illegible] ad operandum; [illegible] potuit [illegible] [illegible], ut diximus n. 392: [illegible]. [illegible] ad [illegible], Augustinus [illegible] n. de [illegible] [illegible], [illegible] de [illegible] [illegible] in actu deliberato, et [illegible], quod admittimus n. 85, et [illegible] [illegible] intrinsece [illegible] colligimus n. 87. [illegible] respondeo: [illegible] [illegible] vires [illegible] [illegible] [illegible] liberae voluntatis, validae, et robustae, [illegible] in [illegible] [illegible]. [illegible] omissa [illegible], [illegible] mixtae: gratia [illegible] [illegible] cum operatione, et illius carentia [illegible] vires [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decreto. [illegible] mixtae: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] quod [illegible] n. 386.

// [illegible] 4o [illegible] 7

Donum perseverantiae non potest aliunde fieri nisi a Deo ut definit Concilium Tridentinum sessione 6. cap. 13: sed iuxta nostram sententiam potest fieri aliunde, videlicet ex determinatione voluntatis creatae. ergo falsa. Probatur minor: quia ex determinatione voluntatis creatae potest reddi efficax suum auxilium sufficiens toto vitae tempore: sed eo ipso fiet ex determinatione voluntatis creatae donum perseverantiae: ergo etc. Respondeo abstrahendo ab ea quaestione an donum perseverantiae sit aliquid superadditum collectioni auxiliorum efficacium pro toto vitae tempore: et ab ea etiam quaestione an iustus mereri possit, reliqua namque dubia est eandem sententiam. Negamus consequentiam, quia non sunt praesentis instituti. Respondeo, inquam, negando minorem. ad probationem concedo maiorem, nego minorem: nam quod habeatur auxilium, quod praevidetur efficax, et donum solius Dei misericordiae, ut diximus n. 390. Addimus: quod tale donum saltem quoad suum exercitium et effectum perseverandi, pendet a libero arbitrio. Distinguo sequelam: a libero arbitrio se determinante solis suis viribus, nego: ut se determinante viribus gratiae, concedo etiam. Sic dicentes partem antiquae Ecclesiae, et eius traduntur contra Semipelagianos. Quia sparsim sola indicat dicentibus totam tamen adeo: Deus enim nisi ipsi illius gratiae defuerint, sicut coepit opus bonum, ita perficiet etc. Igitur quia non in potestate hominis non erat perseverare, neque erat salvari.

Obiiciunt 5.º dicendo quod Deus quod exspectat conversionem peccatoris sic et expectat auxilium iuxta nostram sententiam. Respondeo Deum non expectare voluntatis determinationem, sed e contrario expectat Deus iuxta nostram suae gratiae determinationem voluntatis. Respondeo Deum non expectare voluntatis determinationem solis suis viribus quod sic docent dicta. Tamen expectat Deus determinationem voluntatis creatae prout elevatae viribus, ut demonstrat locus ex Isaia citatus n. 461. Dicens Isaiae cap. 30: expectat dominus, ut misereatur vestri. Ubi sanctus Hieronymus: praeponit clementiam Dei ut expectet nostram poenitentiam. Hinc sanctus Augustinus libro 83 quaestionum quaestione 68

n. reprehendit hominem sibi tribuentem, quae veniales vo
catus, dummodo sibi n. tribuat quod vocatus sit.

Obiiciunt 6. Quidam tum libertatis n. 30. definit oppositum liberati illam gratiam, de qua negabat oppositum libertati Calvinus: sed de gratia praedeterminante negabat oppositum libertati Calvinus: ergo de eadem gratia definit Tridentinus oppositum libertati; atque adeo admittenda non est gratia indifferens a nobis instituta. Negatur maior: Tridentinum definire etiam resistendo illam gratiam omnibus pravis afectus a Calvino, non: tollendo ab illa gratia aliquod pravum afectum a Calvino, videlicet maior. Itaque haereticus ponebat talem gratiam, cui resisti n. posset; at Tridentinus tollit hoc pravum, et asserit gratiam etiam resisti posse; ac proinde cum illa oppositum libertatis. Gratiae autem praedeterminativae resisti n. posse, ut diximus an. 30.

Obiiciunt 7. duo maxima absurda colligi ex nostra sententia, quod e duobus hominibus aequalem auxilium potest unus consentire, dissentiente altero, atque adeo tota qualitas vel discretio utriusque erit penes solum arbitrium. Deinde posse inveniri hominem resistentem omnibus gratiis auxiliis, ac proinde talem, cui nullum sit auxilium efficax ad actum liberum, et quem Deus convertere nullo modo possit. Sed haec seorsum explicanda. 410

Caput 4

De duobus hominibus aequale auxilium habentibus

N. 411

Dubium de auxilio resistente in esse deliberato, et efficace, quod impugnamus a n. 39. stat enim in sensu composito auxilii, ut pote includente efficacis, n. posse poni dissentire, vel ratio-
rationis; ac proinde cum duobus habentibus eiusmodi auxilium n. po...

sse unum consentire altero dissentiente. Quod nobis indubitatum est, auxilium

congruum comparatum cum sufficienti incongruo esse maius beneficium, maiorem

que gratiam maioritate stimabilitatis. Ratio est: quia auxilium congruum maiorem

parit utilitatem, quam auxilium incongruum sufficiens: sufficiens enim incongru

um dat tantum homini utilitatem potentiae ad salutarem actum; auxilium vero congruum

dat et utilitatem potentiae, et utilitatem ipsius salutaris actus ponendi, vel ponendi

nendi infallibiliter. Unde colliges quaestionem non esse utrum supposito

in duobus hominibus auxilio aequali in ratione beneficii (idem, supposito auxilio

congruo praeviso ut tali) contingere possit, quod illorum unus consentiat et

alter dissentiat. Patet enim hoc esse ex ipsa suppositione impossibile:

nam auxilium tribuitur ut praevisum congruum est auxilium ut efficax, ut di

ximus a numero 326; cum auxilio autem inefficaci componi requiritur ca

rentia operationis, ut notavi numero 232.

412 De solo igitur praeveni

ente auxilio indeliberato, et prout praecise est entitas independens

a nostra libertate quaerimus, an ex suppositione quod ponatur

entitative aequale in duobus hominibus evenire posset, quod unus

consentiat, et operetur, altero dissentiente, et omittente operationem.

Negant praedeterminatistae: quia si in utroque supponitur aequale auxilium,

ponitur in utroque praedeterminativa gratia; ac proinde impossibile est operari

unum, non operante altero. Vazquez 1 parte disputatione 98, c. 1 2a. 1a. c.

189, cap. 4, quem refellit Suarez libro 3 de auxiliis cap. 52, censet necessario

esse aliquam inaequalitatem gratiae in homine consentiente, et in non consentien

te, ita ut consentiens debeat habere vel maiorem illustrationem, vel inten

siorem [illegible], aut suavitatem; vel saltem maiorem protectionem ex

ternam, cuius mentionem fecimus numero 22. Reliqui fere affirmativam

sententiam amplectimur.

413 Probatur 1o ex Matheo citato numero 398: nam si non vide

ret aequale saltem auxilium in Tyriis consensuris, et in Corozaitis non consentienti

bus; fefellisset omnino, et inutilis est illa comparatio; siquidem comparatio

[illegible]

accusatio est argutus quoddam a pari, vel a minori ad maius; iure igitur reprehenderant Corozaiti, quia Tyrii sentirent, si ipsis tribuerentur æqualia, vel minora auxilia. Probatur præterea luculento Augustini testimonio libro 12 de Civitate Dei cap. 6 scribentis: si cum aliqui duo æqualiter affecti animo, et corpore, videant unius corporis pulchritudinem, qua visa unus eorum ad illicite perfruendum moveatur, alius in voluntate pudica stabilis perseveret, quid putamus esse causæ, ut in illo fiat, in illo non fiat voluntas mala etc. Deinde exclusis aliis causis addit: si eadem tentatione ambo tententur, et unus ei cedat, atque consentiat: alter idem, qui fuerat perseveret: quid aliud apparet nisi unum voluisse, alterum noluisse a castitate deficere? Ecce unicam differentiæ causam reddit determinationem arbitrii in uno ad resistendum, et in altero ad succumbendum tentationi: non igitur ibi apparet physica præmotio, siquidem hæc determinatio est libera ab actu volendi, et nolendi. Similiter apud Augustinum itaque non sunt Pharao et Nabuco donosor ponuntur cum eisdem auxiliis; et unus arbitrio suo periit, et [illegible] alter [illegible].

Probatur 2° supponitur duobus hominibus cum auxilio sufficienti aequalibus, quilibet illorum habet potentiam absolutam operandi independenter ab operatione, et non operatione alterius: ergo quilibet potest operari sive operetur sive non operetur alter. Antecedens probatur: quia aequalitas auxilii non facit dependentiam unius ab altero in operando; illud enim facit quod in sollicitatione ad operandum unus sit alteri aequalis. Consequentia probatur: nam quilibet illorum potest operari independenter ab operatione, et non operatione alterius, [illegible] [illegible] quod possit operari, sive operetur, sive non operetur alter. Si quilibet illorum potest operari independenter ab operatione, et non operatione alterius: ergo quilibet illorum potest operari, sive operetur, sive non operetur alter: ergo potest unus operari altero non operante. Probatur consequentia: 414

neque quilibet illorum potest; nec illorum potest.

415 ~~Quo alitr~~. Deus ponat hominem habentem auxilium ante gratiam eandem, ut ipsi in posse observatio praecepti; quod dixit an. 301, et 332: quod alius habet habens aequalem gratiam auxiliantem, possit tunc eos servatio eiusdem praecepti. Consequens: neque quod potest aequaliter virtus, posset etiam alia virtus aequaliter; alioquin una erit potens, et alia impotens, quod repugnat aequali virtuti: tum sic: quod distinguens est quod homo habens aequalem gratiam auxiliantem ponat observationem praecepti, quando alter sub aequali gratia auxiliante violat praeceptum. Probatur. Consequens: neque quod posse agenti libero est distinguens; siquidem pro arbitrio potest poni, et non, existere, et non existere: Ergo agenti libero distinguitur, quando possit esse observatio praecepti sub aequali gratia auxiliante, quando sub aequali gratia alter homo violat praeceptum: quod ~~distinguens~~ est observatio praecepti quando sub aequali gratia alter homo violat praeceptum; adeo distinguens est quod distinguens Petro et Paulo cum aequali gratia, Petrus obediat, Paulo non operante, et et obediente. Confirmatur: tribuat Deus mille hominibus aequales gratias illuminationis, et afficiens ad eliciendum actum amoris Dei in data hypothesi est moraliter impossibile quod aliquis unus non omittat amorem, sicut est moraliter impossibile, quod ex magna aliqua multitudine deliberante actus eorum operentur uniformiter, nec enim quod homines voto invit unum. Confirmatur sub aequali gratia data duobus peccatoribus ad eliciendam contritionem potest unus salvari, et alter damnari: quod quod minus est, potest unus elicere contritionem, altero non eliciente. Consequens: neque potest unus post elicitam contritionem statim emori, et alter peccare iterum lethaliter, vel in peccato suo moriatur.

416 ~~Quin~~ etiam addo, quod duorum hominibus inaequali auxilio habentibus possunt pervenire unum operari legem, aut intentionem auxilio, dum alter non operatur legem, aut intentionem. Probatur deducitur ex dictis: neque quilibet habet unusquisque sufficientem et absolutam potentiam operari, et non operari; ergo duo

habentes

habentes inequalia auxilia sufficientia sunt absolute potentes
operari, et non operari. Faciat igitur uterque quod potest, videli
cet, qui habet auxilium minus, aut remissius operetur, et qui habet
maius, aut intensius auxilium non operetur. Nullum sane impossibile se
quitur ex hypotesi; bene si sequitur; non est simpliciter possibilis utrique
operatio libera. Unde colliges, posse remissius auxilium esse maius
beneficium, quam auxilium intensius: videlicet quando remissius tribua
tur prævisum ut congruum, et intensius tribuatur prævisum incongruum
in hypotesi numero 411 id, quod addimus non obscure insi
nuat Christus Dominus apud Matthæum cap. 12 prædicens: Viri
Ninivitæ surgent in iudicio cum generatione ista, et condemnabunt eam:
quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ, et ecce plusquam Ionas
habet, cum enim locum ita interpretatur Divus Hieronimus adductus
a Divo Thoma in Cathena aurea hic, adverbium loci non pro nomine
intelligas; Ionas ergo interpretes triduum prædicavit: ego
tanto tempore; ille Assiriis Genti incredulæ; ego Iudeis po
pulo Dei. ille voce locutus est simpliciter nihil signorum faciens: ego
tanta faciens etc.

Neque obstat hæc doctrinæ difficultati insinua 4.17
tæ numero 420. Etenim e dictis a numero 453 constat, ho
minis assentientis Divinæ vocationi a solo Deo discerni in ac
tu primo, ceterum in actu secundo discernit etiam a se prout elevato a Deo.
Quo dicebat iterum: neque Augustinus libro de spiritu, et litera
cap. 34, et epistola 105 existimat latere magnum providentiæ,
et iustitiæ Divinæ misterium, in eo quod e duobus vocatis credat
unus altero non credente: sed si hæc differentia contingeret iuxta de
terminationem arbitrii, nihil esset in ea misterii: quia Deo, universe
...os prædeterminatistas urgeri hoc argumento: quia si ista differentia dis teret

teret in phisica predeterminatione unius, et non alterius, quod credendum non esset cur Augustinus tantoopere miraret; et exagerarer misterium quod precipue suo gladio iugulantur predeterminatiste, qui ponunt aliqua ratione dependentes a determinatione arbitrii phisicam predeterminationem. eos insinuavi a numero 293. Ideo absolute dicendo maiorem: existimat, latere misterium etiam attenta vocatione prima quod habet efficaciam in actu primo, siendo: secunda quod habet in actu secundo, non maiorem. itaque Augustini admiratio in eo sit, quod cum Deus possit tribuere utrique homini vocationem praevisam congruam, aut utrique praevisam incongruam, nihilominus tribuit congruam uni, et alteri incongruam. cuius tamen iustitiam vidimus numero 385.

insinuavi

Caput 5um

Altera difficultas indicata numero 410 resolvitur.

418 Omnibus Divinae gratiae auxiliis gratabilibus cum libertate resisti, aut non asentiri per arbitrium posse, non est dubium, si de potentia metaphisica, et phisica loquimur; stat enim cadere actum non liberum, quando voluntas posita sub auxilio indeliberato, et inevitabili iungere cum illo non potest carentiam actus, ut vidimus a numero 258. Constat preterea a numero 306 gratiae, etiam efficaci resisti posse: licet efficatiae vitenti partialiter in ipso sensu negocat resisti, ut liquet ex numero 341. Questio nunc est, utrum haec potentia resistendi possit a Deo videri reducenda ad actum: vel clarius: utrum sit possibilis Creatura libera, quae praevidetur a Deo reddiditura inefficax quodlibet auxilium, per quod vocatur ad poenitentiam indifferenter, hoc est sine [illegible] liberentis, nihil

praevisiorum

possibilitas cedenda iuxta statutam doctrinam a numero 336; sed si cedat, ceditur, Deum non posse eiusmodi Creaturam prædestinare ad Gloriam ut Coronam.

Negant possibilitatem adeo 419 proterbæ Creaturæ prædeterminatissimæ: negant etiam Pater Antonius Perez prima parte pagina 303 a numero 78, Pater Cardinalis Pelagricinus 1.a 23 disputatione 6.a quæstione 3. articulo 6.o, Pater Montoia, Ixarra, Bernal, et alii, quos affert Pater Herrera tractatu de prædestinatione quæstione 16. sectione 1.a sed possibilitatem affirmat Herrera ipse, cui placent Pater Herice 1.a parte tractatu 3.o disputatione 22. Arriaga disputatione 35 sectione 1.a numero 3.o, Quiros disputatione 6.a de prædestinatione, Albertinus, Aldrete, et ingeniosi Recentiores, quibus non leve authoritatis pondus addit Pater Suarez libro 1.o de prædestinatione capite 7.o Hanc sententiam verissimam opinor.

Et Probo. omissis aliis obscurioribus assertis. 420 Creata omnis voluntas libera potest per carentiam operationis liberæ resistere, aut disentire omni auxilio compatibili cum libera ipsius operatione: ergo possibile est, quod aliqua Creata voluntas libera a Deo prævideatur restitura, aut disensura per carentiam operationis liberæ omni auxilio compatibili cum libera ipsius operatione. Antecedens suppono ex numero 418. Consequentiam Probo: possibile est quod aliqua Creata voluntas libera sit, vel esset realiter factura hoc ipsum, quod realiter facere potest omnis Creata voluntas libera, ut est evidens: sed omnis Creata voluntas libera potest per carentiam operationis liberæ realiter resistere, aut disentire omni

omni auxilio compatibili cum libera ipsius operatione: ergo possibile est, quod aliqua Creata voluntas libera sit, vel esset realiter factura, aut dissensura per carentiam operationis liberæ omni auxilio compatibili cum libera ipsius operatione: ergo possibile est, quod aliqua Creata voluntas libera a Deo prævideatur restitura, aut dissensura per carentiam operationis liberæ omni auxilio compatibili cum libera ipsius operatione. Secunda consequentia, ubi ista negari nequit; quia implicat Creaturam fore resistentem, aut dissentientem, sive absolute, sive conditionate, quin hoc ipsum divina scientia proportionata perfectissime attingat. Prima consequentia liquet.

421 Sed contra minorem propositionem dices, posse quidem liberam voluntatem Creatam resistere, aut dissentire omni auxilio determinate sumpto; non tamen omni sumpto indeterminate: quia in tota collectione auxiliorum compatibilium cum libera conversione Petri includitur metaphisica necessitas vaga, ut Petrus consentiat alicui ex illis auxiliis. Contra: si hæc metaphisica necessitas vaga daretur in illa collectione auxiliorum, facta hypotesi, quod Petrus dissensurus sit reliquis omnibus distinctis ab auxilio A, esset Petrus metaphisice necessitatus ad consentiendum libere auxilio A: sed implicat intelligi Petrum metaphisice necessitatum ad consentiendum libere auxilio A: ergo hæc metaphisica necessitas vaga non datur in illa collectione auxiliorum. Maior est certa: quia cum sit metaphisice necessarium, quod libere consentiat Petrus alicui auxilio ex componentibus illam collectionem, si realiter consensurus non est reliquis omnibus distinctis ab auxilio A, tota illa necessitas determinatur ad

auxilium

auxilij A: sicut si supponas impossibile reliquor. auxiliorum praeter Bucephalum, metaphisica necessitas equi ad equitandum trahitur, et determinatur ex vi hypotesis ad Bucephalum. minor comprobari potest argumentis positis contra phisicam praedeterminationem a numero 258.

Dices iterum, eam metaphisicam necessitatem trahentem ad auxilium A non laedere libertatem consensus, quia pendet a libera nostra determinatione; etenim cum Petrus praevideat negans libere consensum reliquis auxiliis, praecipua libera negatio consensus trahit ad auxilium A vagam illam metaphisicam necessitatem consentiendi alicui auxilio incluso in ea collectione. sed contra: nam illa libera negatio consensus determinaret ad consensum, si traheret ad auxilium A necessitatem consentiendi: sed illa libera negatio consensus non determinat ad consensum: ergo neque trahit ad auxilium A necessitatem consentiendi. maior liquet ex terminis: nam trahere ad auxilium A necessitatem consentiendi, est facere, quod tali auxilio praestetur ratio consensus; ac proinde est determinare voluntatem ad praestandum consensum. minorem probo: nam illa libera negatio consensus non existit absolute, sed conditionate duntaxat, quando tribuitur Petro auxilium A: solum enim tunc est verum, quod si tribuerentur Petro reliqua infinita auxilia distincta ab auxilio A, dissentiret Petrus omnibus singulis: ergo illa libera negatio consensus non determinat absolute ad consensum. patet consequentia: quia non determinat ea ratione, qua non existit; alioquin sancta cogitatio, et affectio, aut etiam phisica praedeterminatio, non existens absolute, afficeret

absolute

absolute, aut absolute tolleret libertatem.

123 explico aliter implicationem eiusmodi determinationis. Eo ipso, quod intelligatur Petrus disentire omnibus aliis auxiliis distinctis ab auxilio A allicientibus ad conversionem, intelligitur habere difficultatem magnam consentiendi auxilio A allicienti ad conversionem: sed implicat in terminis, quod magna difficultas consentiendi determinet ad consentiendum; per suam enim esentiam difficultas consentiendi retrahit potius, et avertit a consensu: ergo implicat in terminis, quod quando intelligit Petrus disentiens omnibus aliis auxiliis distinctis ab auxilio A, intelligat eo ipso determinari ad consentiendum. Maior patet: nam eo ipso, quod intelligatur Petrus disentire omnibus illis auxiliis, intelligitur intense aversus a conversione: quilibet enim disensus est aversio, et sepius repetiti disensus, repetita, et intensa aversio. Implicat ergo, quod Deus previdens Petrum disensurum omnibus aliis auxiliis distinctis ab auxilio A allicientibus ad conversionem, prevideat eo ipso Petrum determinatum, vel determinandum ad consentiendum auxilio A allicienti ad conversionem. Patet haec consequentia: nam in ea hypotesi potius Deus videret Petrum habiturum difficultatem magnam consentiendi; ac proinde non videret Petrum ex illo determinatum, vel determinandum ad consentiendum auxilio A allicienti ad conversionem.

124 Ex his difficultas indicata numero 410 resolvitur. Dicimus itaque posibile, quod licentia voluntas aliqua libera

previ

prævideat a Deo restitura, et ditersura omnibus gratiæ auxiliis inducentibus ad actum liberum. Petes, an Deus possit eiusmodi voluntatem invertere, et prædestinare ad gloriam. 2 Respondeo 1, Deum posse eam voluntatem invertere ad amorem sui vel per auxilium necessitans: videlicet per visionem Beatificam, aut si placet per phisicam prædeterminationem. 3 Respondeo 2, Deum posse etiam potentia antecedenti invertere ad sui amorem liberum eiusmodi voluntatem, non vero pure potentia consequente. 1 pars patet: quia Deus penes suam omnipotentiam habet collectionem constantem infinitis auxiliis sufficientibus, ut illa voluntas operetur liberum amorem erga Deum: quolibet igitur ex his auxiliis reddit illa voluntas simpliciter, et antecedenter potens elicere amorem liberum; ac proinde Deus potens tribuere tale auxilium, est simpliciter, et antecedenter potens invertere voluntatem illam ad liberum amorem. Patet deinde 2 pars: quia neque Deus ipse, neque creata illa voluntas potest iungere cum resistentia non resistentiam, aut cum dissensu consensum: quia potentia consequente, resistentiam, et dissensum illius creatæ voluntatis Deus non potest eandem invertere ad amorem liberum; sicut neque ipsa potest talem actum elicere. Respondeo 3, Deum posse eiusmodi creaturam prædestinare ad gloriam ut hæreditatem; non vero ad gloriam ut coronam. Liquet: nam gloria ut hæreditas non pendet a meritis; pendet vero gloria ut corona: quia quando illa creatura prævisa est habitura sub nullo auxilio meritum, nequit eligi ad gloriam ut coronam; licet eligi possit ad

ad gloriã ut hæreditatẽ.

425 Quod si prædeterminatistis videatur durum, creaturã aliquã liberã ñ posse prædestinari ad gloriam ut coronam: reponimus durius esse id, quod ex eorum sententia colligimus ñ inefficaciter, videlicet nullam creaturam liberam posse prædestinari ad gloriam ut coronam; q̃ posita ut necessaria ad meritũ elliciendũ phisica prædeterminatione libertas tollitur, et meritum est impossibile. Rursus colligimus, Deum ñ solum consequente, sed etiam antecedente in potentia laborare, ut nullam possit convertere libertatem ad liberum amorem sui: nam si Deus per vos ñ aliter potest convertere voluntatem creatam ad liberum amorem sui, nisi media phisica prædeterminatione; certe hac prædeterminatione media ñ potest facere id, quod per ipsam prædeterminationem reddit impossibile, ut suprà ostensum est a numero 288.

426 Hinc facilis solutio obiectionum deducitur. Primo obiiciunt Scripturam Divinam alicubi commendantem Dei potentiam ad conversionem durissimorum hominum, ut illud Mathei cap. 3: potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. et illud ad Romanos 9: cuius vult miseretur, et quem vult indurat. Addunt Augustinum pluribus in locis ita docentem: ut de correctione, et gratia cap. 14: Deo volenti salvum facere nullum hominis resistit arbitrium: sic enim velle, et nolle, in volentis, aut nolentis est potestate, ut Divinam voluntatem ñ impediat, nec superet potestatem. Rursus in eodem capite: nisi

forte

forte quando Deus voluit Sauli dari regnum, sic erat in potestate israelitarum subdere se memorato viro; vel non subdere, quod utique in eorum erat positum voluntate, ut etiam Deo valerent resistere: qui tamen hoc non fecit, nisi per ipsorum hominum voluntates, sine dubio habens humanorum cordium, quo voluerit inclinandorum omnipotentissimam potestatem. Et in Enchiridio capite 98: quis tam impie desipiat, ut dicat, Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, et ubi voluerit, in bonum non posse convertere.

Responderi solet, haec omnia intelligi de voluntatibus existentibus de facto; non vero de possibili: quia non repugnat creata voluntas, quam Deus invertere non possit ad liberum actum. Sed responsio non videtur quadrare Augustino, qui ex omnipotentia, et dominio Dei colligit humani cordis subiectionem, et vertibilitatem in quamcumque partem Deus decreverit: haec enim ratio versatur non solum circa voluntates creatas de facto, sed etiam circa creabiles omnes. Respondeo itaque iuxta principia statuta numero 94, 277, 368, et 427, Deum posse omnem creatam voluntatem possibilem inclinare quocumque voluerit; sed non posse velle impossibile, sive effectum per media impedientia; ac proinde illam etiam voluntatem, de qua loquimur, posse Deum potentia antecedenti, et simpliciter tali reducere ad actum liberum conversionis: quia penes omnipotentissimam potestatem suam habet plurima, aut infinita auxilia sufficientissima ad eum effectum; ceterum Deum non posse potentia sequente, videlicet postquam providerit voluntatem crea- 427

tam

tis omnibus sufficientibus auxiliis disensuram, illam reducere ad actus conversionis liberum: nam sicut impie desiperet, qui Deo detraheret potentiam illam absolutam, et antecedentem, ita desiperet impie quod Deo cederet potentiam istam consequentem, hoc est potentiam ad volendum coniungere cum resistentia non resistentiam, et cum disensu consensum; quae volitio nimis fatua esset, nimisque repugnans infalibilitati Divinae scientiae.

Fatua

428 Obiiciunt 2°. Si Divina revelatione cognosceret illa Creatura, se resistere omnibus auxiliis sufficientibus ad suam liberam conversionem; non posset prudenter petere a Deo suam liberam conversionem: sed necesse est quod omnis libera Creatura possit prudenter petere a Deo suam liberam conversionem, ex suppositione peccati: ergo necesse est, quod omnis libera Creatura consensura sit alicui auxilio sufficienti ad suam liberam conversionem ex suppositione peccati. Maior videtur evidens: quia peti prudenter nequit impossibile cognitum ut tale. minor patet: quia necesse est, quod omnis libera Creatura possit prudenter a Deo petere id, quod Christus petendum docet, nempe ut liberetur a malo, et ne tentationi succumbat. Quod late Augustinus explicat libro de bono perseverantiae, cap. 2°, et 6°. Distinguo maiorem: non posset prudenter petere suam liberam conversionem ut ponibilem, hoc est auxilium absolute sufficiens, quo tenderet ponibilis conversio, nego: non posset petere conversionem ut ponendam, hoc est auxilium efficax ut actualiter tale, concedo maiorem. sensus distinctionis constat ex numero 197. minorem etiam distinguo: necesse est quod omnis libera Creatura

tura posit prudenter petere sui liberę dissensionę ex possibilę in sensu explicato, omitto: ut ponendam in sensu explicato; nego minorę, et conseq. Posset itaque libera illa creatura prudenter petere auxiliu sufficiens, ut potencialiter efficax; quia hoc independens est, et omnino antecedens suam determinationę; non vero posset petere prudenter auxilium efficax ut actualiter tale, quia hoc ut tale est impossibile suposita determinatione, et resistencia ipsius voluntatis, nec non infalibili veritate Divinę rebelationis; sicut autę Christum non docuisse, ut petamus falli Divinam rebelationem.

Obiiciunt 3°. Quamvis Deus velet misereri alicuius Creatę voluntatis, non posset: sed implicat hypothesis, in qua quamvis Deus velit non posit misereri alicuius Creatę voluntatis: ergo etc. Minor patet ex Apost. 1. cit. numero 426. Respondeo, Deum misereri iuxta sensum ab Apostolo intentum, esse idem, ac tribuere auxilium prevuisum ut dignum, quod singulare beneficium est misericordię Divinę, ut liquet ex numero 390: quando autem Deus prevuidet, nullum auxilium futurum efficax, nequit vele misereri in eo sensu; siquidem ex suppositione prescientię huiusę est impossibile auxilium efficax, in cuius Cessione consistit illa misericordia, ut eleganter exponit Augustinus citatus numero 389. Ad maiorę itaque argumenti propositionę, nego supositum, quod Deus tunc posit vele misereri in eo sensu. 129

Obiiciunt 4°. Augustinus De Correctione, et gratia cap. 14 docet, Deum magis habere in sua potestate voluntates 130

voluntates hominum, quam ipsi suas: sed quilibet homo cum auxilio sufficienti habet potestatem proximam se convertendi libere: ergo Deus necessario habet potestatem proximam convertendi quemlibet hominem. Respondeo concedendo totum: nam etiam ad convertendum rebelem illam voluntatem Deus haberet antecedenter proximam, et absolutam potenciam, ut constat ex numero 424, et 427. Praeterea Deus magis habet in sua potestate salutarem actum creatae voluntatis, propter rationem insinuatam numero 367.

431 Obiiciunt quinto. Deus non solum habet antecedentem potenciam ad ponendum conversionem liberam illius creaturae, sed etiam ad tollendum omne impedimentum eiusdem conversionis; sed impedimentum talis conversionis est dissensus, quo impedibilis est omni auxilio illa creatura: ergo Deus habet antecedentem potenciam ad tollendum hoc impedimentum. Concedo totum: nam potencia ad ponendum conversionem est potencia ad tollendum conversionis carenciam; caeterum utrumque debet fieri per proportionata media, ut liquet a numero 277. atque adeo illa Dei potencia est impedibilis a creatura libera, et in quaestionis hypotesi impediretur. Quod autem

nihil deest.

Deus

Deus posset impediri, neque necessitari a creatura ex suppositione actionis de creatura divinis; notitiis est: neque producta ab omni necessitate perfectissima illius exigentia ad producendam extra; et posita igne cum applicatione supposita cum necessitate completive ad [illegible]: unde habito decreto, quod posita est in ordine tali, [illegible] necessitat Deus nulla ordinarie producendas leges, utique liberas. Plurimis non negatur, neque illius effectus independenter ab ipsius determinatione producet.

Arguunt 6.º Ita illius creaturae ad resistendum est maior quam potentia Dei, ad illius liberam [illegible]: sed implicat creata, et limitata potentia est maior increata, et illimitata: ergo etiam maior potentia potentia illius creaturae ad resistendum habet effectus suos, et potentia Dei ad [illegible] causae illius [illegible] effectui suo, ac proinde in eo [illegible] potentia vincit potentiam [illegible]: sed ex [illegible] potentia vincentis est major et fortior [illegible]: ergo etiam [illegible] maior: potentia illius creaturae est maior etiam Deus. quod [illegible] omni virtute productivae determinationis. Quod dicit [illegible] virtutis determinativae [illegible] maior. [illegible] libera [illegible] prae potentia productiva, et determinativa: virtus productiva determinationis nec in illa creatura maior quam in Deo, sed multo minor; siquidem in creatura est potentia increata, et creabilis, in Deo autem [illegible], et superior. At virtus determinativa [illegible] in sola virtute creata, ex suppositione quod decreverit Deus non impedire libertatem creaturae ex suppositione divinae voluntatis est maior potentia determinativa determinationis in creatura quam in Deo; siquidem creatura [illegible] potentiam determinativam quoad suas actiones liberas, et Deus [illegible] [illegible] quoad individuum. Cum autem haec ipsa oriatur sic a Deo libere [illegible], nihil ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ detrahitur divinae perfectioni, quando creatura etiam virtute sibi donata [illegible] Deo, [illegible] vincit determinativa [illegible], sive [illegible] divinae: quia [illegible] illimitata Dei potentia [illegible] [illegible] limitatas potentias creaturae.

432

nego

detrahitur

Caput 6um

Argutia magna facta a Prae[determinantibus] [illegible] retorquentur, et retorquendum

§ 1us

Sexagesimus hic annus agitur, quo in lucem prodiit 5a Janseniana [propositio] Summi Pon-
tificis Decreto indicata, [et] damnata: scilicet quod [illegible] non [illegible] indifferenti
sive [illegible], hoc est [illegible] libertatis. Sed forte [illegible] [illegible]
[illegible] praedeterminationi, aut quae [illegible] [illegible], et [illegible]. Et ecce [illegible]
[illegible] anno in theatrum Theologicum exiit edito volumine frater
Jeronimus [illegible] Dominicanus, et Valentinus Theologiae professor
qui [illegible] de primatu divinae voluntatis [illegible] 7a [illegible]
graso [illegible] praescientiae [illegible] ubi imminentes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] satagit [illegible]. [illegible] [illegible] conato
ut [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] damnata. [illegible] [illegible]
praesentes quasi [illegible] vires [illegible] implere [illegible] praecepta: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] hoc [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] habiendi [illegible] praevio in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praesentes [illegible] vires adimplere praecepta: [illegible]
[illegible] in illius [illegible] acquirere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] vires quas [illegible], [illegible] [illegible] vires, quas [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] adimplere praecepta: [illegible] [illegible]: [illegible] adimplebat praecepta,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et dicimus [illegible]
[illegible] adimplendo, et [illegible] adimpletionis.

Retorquendum [illegible]
hoc [illegible] [illegible] praedeterminatione ad [illegible] praecepta [illegible] [illegible]

impossibilitas inevitabilis praesentes praeteritae, quas hic: rur-
sus ipsa dicit gratia [illegible] necessaria ut sit possibilis eidem gratiae [illegible]
in quo dicitur observatio praecepti ergo [illegible] homini est impossibilis
observatio praecepti. [illegible] difficultas [illegible] praedeterminatas
nullius [illegible] est [illegible] [illegible] in [illegible] au
[illegible] praevisionem in [illegible] [illegible] [illegible] implicat in terminis
quod [illegible] auxilio sufficienti non possit [illegible] implere [illegible] prae-
cepta. ad probationem, [illegible] ante [illegible] parte: [illegible]
auxilio sufficiente praevisio in [illegible] talle auxilium
[illegible] [illegible] [illegible] reduplicative [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilio [illegible]
[illegible], eo ipso talle est, ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] possit hoc adimplere praeceptum, [illegible] talle
[illegible] [illegible] ut in [illegible], [illegible] [illegible] includit [illegible]
[illegible] [illegible] liberum, et [illegible] inefficax, [illegible]
[illegible] [illegible] observationis praecepti: Subilla reduplicatione
auxilii [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] impossibile [illegible] per carentiam
[illegible] liberae [illegible] humana libertate: unde [illegible] in ea hypotesi [illegible]
auxilio [illegible], [illegible] culpabiliter, ut [illegible] ex [illegible] 3 4o.

Arguitur ex

Statu naturae

[illegible] interioris in [illegible] [illegible] aliquando [illegible]: sed [illegible] gratiae
[illegible] est efficax: [illegible] aliquando [illegible]: [illegible]
[illegible] est inefficax. [illegible] contradictoria [illegible] in [illegible] damnatis.
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est aute [illegible]
[illegible] [illegible], sed ex [illegible] absurdissima.

Pro hoc arguitur

[illegible] [illegible] a praedeterminatis [illegible] [illegible] formae, ut vidimus [illegible]
306. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probavimus de gratia [illegible]

-9-

de tractatu n. 3[illegible], et 3[illegible]. Cum vero legibus fatemur, [illegible]
[illegible] prius priore. non quod facillimo negabo difficultatis absolvimus
distinguendo minus: haec gratia est efficax, efficacia adaequate in
trinseca, namque efficacia non adaequate extrinseca, dicimus, ut [illegible]
quit ex n. 3[illegible]. distinguimus etiam sequens: quod gratia efficacis efficacia
adaequate intrinseca antequam consensum, namque; ideoque tales gratias
[illegible]imus a n. 30[illegible]. gratia efficacis efficacia inadaequate extrinseca, antequam
consensum subdistinguimus antequam consensum, quando talis gratia [illegible] abstrac
negamus + tialis efficacia, sive sejungendo cum efficacia consentiens. + alii
quando [illegible], quando talis gratia non est actualis efficacia
sive separando efficacia consentienti. Dicimus [illegible]
distinctione sequens distinguimus: gratia efficax in sensu diviso efficacia
est inefficax, namque: in sensu composito efficacia est inefficax, dici
mus [illegible]: [illegible]: [illegible] efficacia [illegible] extrinseca [illegible]
eadem gratia potest modo esse efficax et postea esse inefficax: unde efficax
[illegible] potest, non [illegible] sejungendo cum ipsa efficacia consen
tiens, sive cum [illegible] diximus ex n. 2[illegible]; [illegible] separando ef
ficacia consentiens, sive [illegible] inefficacia [illegible] gratia quod in re
138 [illegible]tate [illegible] est, ut ex n. 39[illegible], et [illegible] diximus.

Arguitur 5°

Quar[illegible] ex 3 [illegible] ad [illegible] et [illegible] sequitur in [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quod
haec [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] probat: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
ad [illegible] cum [illegible] gratia potest in sensu composito [illegible]
[illegible]: [illegible] cum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], sequitur [illegible]

in sensu composito carentiæ orationis; q. etiam. majus supponit, cum
non possit: non sic gratia sufficiens, praeter illa sub eo sine medio
de oratione ~~[struck]~~ et decreto executivo talis gratiae requirit vo futura
luntatem ponere in sensu composito carentiæ orationis: sic autem est
actualis gratia, quam ponimus: q. etiam.

Retorquetur. ad merendum, et
demerendum requiritur in hoc libertas a necessitate: sed hanc libertatem
tollit gratia physice praedeterminans: q. tollit meritum, atque demeritum. minor probatur:
nam gratia physice praedeterminans imponit voluntati necessitatem, quae tollit liber
tatem a necessitate, ut late ostendimus a n. 258. Respondemus retor
quendo omnia. ad probationem distinguimus majorem: juxta nostram sententiam non datur
libertas a necessitate nisi quando voluntas sub auxiliante gratia potest compo
nere carentiam orationis; sed data gratia efficaci quae includit inevitabile
voluntatis consensum, ut videmus: sed data gratia efficaci quae includit evitabile volunta
tis consensum. Itaque gratia efficax in nostra sententia includit duo, unum ine
vitabile, alterum evitabile voluntati: inevitabile est ipsa entitas gratiae
quae indeliberata est, ut suppono ex n. 381: evitabilis est a volun
tate collatio illius cum sua media et decreto executivo, unde sub
ea evadit gratia entitative indifferens, ut vidimus n. 388. Ergo
efficacia, quam ponimus, est a voluntate evitabilis, atque impedibilis per ca
rentiam orationis, absolute loquendo, talis efficacia non laedit
libertatem a necessitate; eo autem laedit efficacia praedeterminativa, quae
est absolute inevitabilis, atque etiam impedibilis, ut notavi n. 346. 410

Nil ex 1ª, et 5ª probat Auctor, quamvis tamen probet multa: refert
falsa de Semipelagiana haeresi dicitur. et dicitur 1. forte vero species
aliquas semipelagianismi assumere sententiae nostrae, ut patuit etiam medi
tabat Joannes de Santo Thoma relatus, et refutatus n. 256.

Sed ego in gratia mortui Ieronimi sic adversus ipsius arguo ex illa [illegible]: ut accusatio semipelagianismi iusta sit contra gratiam indifferentem [illegible] ponitur, necesse est quod sit heretica illa, cui voluntas potest resistere [illegible] obtemperare: sed ab Innocentio definitur non esse heretica [illegible] gratia, ut liquet ex num. [illegible]: ergo ut accusatio semipelagianismi iusta sit contra gratiam indifferentem [illegible] ponitur, necesse est, quod sit heretica illa gratia, quam Innocentius definit heretica non esse; ac proinde necesse est, quod [illegible] fallat [illegible] articulum fidei. Consequentia est evidens, sed [illegible] [illegible] heretica [illegible] ut [illegible] gratia indifferens, sive [illegible] [illegible] carentia [illegible], et cui voluntas potest resistere, et obtemperare heretica non esse [illegible] [illegible] semipelagianismo, sive [illegible] gratia in semipelagianis damnata.

Arguo denique [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] illustrissimus [illegible] Tomo 3° [illegible] disput. [illegible] sect. [illegible] Aurelio [illegible] [illegible] de voluntate sect. 6. [illegible] [illegible] mortuus est: [illegible] efficaciter quantum est ex se [illegible] aeternam [illegible] salutem. [illegible] [illegible] difficillimum medium [illegible] non potest nisi ex maximo [illegible] amore, saltem quantum est ex parte intentionis [illegible] vincit enim tunc amor [illegible] difficultatem medii: [illegible] ad obtinendam aeternam hominis salutem sit difficillimum medium [illegible] [illegible] [illegible] Christus non posuit ob [illegible] salutem, nisi [illegible] intenderit efficaciter saltem quantum est ex se: [illegible] [illegible] ad mortalia peccata [illegible] finalis. Probo [illegible] [illegible] ad [illegible] peccati mortalis finalis, ponere impedimentum [illegible] indubitabile [illegible] aeterna illius hominis salute: sed implicat [illegible], ut ponat tale impedimentum [illegible] quod efficaciter quantum est ex se intendit: sic enim intenderet efficaciter quantum est ex se

utrumque contradictorium: quod est maius probo: quia si praedeterminet ad illud malum, concurrit in illud; illud autem nolle, quia identificatur realiter cum voluntate, conveniente essentialiter cum sancti[tate] ... finalis, et impedimentum eius essentialiter in compatibile cum Beatitudine providendum tamen hoc ... sine peccato. Percollenda sunt dicta n. 200, et a n. 322.

Disputatio 5a

De exacta determinatione efficaciae auxilii

Caput 1m

Explicatur difficultas cum Auctoribus placitis

... nostra ... disputatione duximus extendentes efficaciam auxilii ad actus salutares et ... dependentes ab ipso libero voluntatis consensu: in quo ... ... ut notat ... Paulus ... ... parte responsionis n. 65. — Suppono ... nos disputaturos ... ... de efficacia auxilii prout in actu ... Hoc enim auxilium prout in actu ... sive prout ... cum ... adiuvante, aut cooperante ... ... per entitatem auxilii, ... per ... ... causaliter ... actualiter ... auxilium ... ut liquet ex ... ... enim ... ... ut causans ... per actionem ... Suppono ... totam difficultatem ... ad auxilium prout praeveniens sive prout in actu ... ... de auxiliis cap. 13, ... auxilium esse efficax prout in actu ... ... ipsa ... negant efficaciam ... ... in actu ... sive independenter ab actu ... ... absolute: adeo adeo ut ipsa ... ... ante actualem ... operationis sine efficaciam; ... ... ab ipsa operatione futura.

112

Sequens 3° Dicit

a nobis actus efficax in actu 1°: hoc est actus ex quo antequam actualiter, et de præsenti existat operatio salutaris, infallibiliter infertur extitura. Ita P. Suarez lib. 3 de auxiliis cap. 11; Bellarminus lib. 1 de gratia et libero arbitrio cap. 12; Vasquez 1 parte disput. 98 cap. 6°, et Amicus alii. Ut autem liquet ex n° 231. Secundo 4° non poni in nobis efficaciam adequatam in actu 1° quæ excludente dio actus 2us et 3us ab actu 1° dependet: etenim nostra efficacia distinctione realiter per entitatem aliquam superiorem actus 1° dictionante futurus sub hac lege medias aut alicuius, quæ pendent ab ipso actu 1°. Id quod luculenter explicat P. Mutius Vitelleschi literis ad universam societatem missis anno 1616, et explanante rescriptis antecessoris sui Claudii Aquaviva: de quo videndus Henao tomo de scia media historice n° 128. Itaque auxilium efficax est quidem in actu 1° efficax, non in efficacia independente ab actu 2° sed efficacia dependente.

Alii porro propius distinctas in ea, verum, ut diximus, particulis distinctionibus efficaciæ, sive connexiones infallibilis super addatur entitatem actualem reddit illud efficax, sive infallibile in actu 1°. Distinctione autem alii dicunt, efficaciam, sive infallibilem connexionem auxilii cum effectu suo consistere in scientia media et decreto conferente, collativo talis auxilii in congruis circumstantiis, ingeniis: ita Suarez et Bellarminus citati, Tannerus tomo 1° disput. 6 de gratia quæst. 2a dubio 3°. Alii distinctionibus efficaciam inveniunt ante scientiam mediam, nempe inter scientiam mediam et obiectum, sive conditionatas subiectionis Deus a scientia media: Ita P. Vasquez citatus, Salinas tomo disput. 8 quæst. 3a puncto 4° paragrapho 3° et 4a Mercorus tomo 1° tractatu de gratia disput. 5 sect. 4a Alii vero, recentiores

invenientur
obiectum

operationis qui curxunt ad illud liberum absolutum, et efficax habitum dependentem a scientia media, quo Deus habet pone per auxilium proxime illius conexum operationis liberam, illiusque habitus volentis videat infallibiliter futurum.

Nisi ego vehementer fallor, propositiones istae quantumlibet pro ire videantur, nihil quod dissentiunt inter se: videntur enim dixisse auxilium efficax non sub eadem formalitate. Explicatur hoc, et dicitur doctrina tradita an. 381. Primum auxilium efficax est quod infallibiliter illationem operationis salutaris habet, ita ut medio illo Deus infallibiliter faciat, quod operetur voluntas humana salutarem actum ab ipso intentum. In hac descriptione auxilii efficaciam triplex habitus efficaciae relucet, triplex quoque infallibilitas auxilii dicitur: prima scilicet infallibilitas est illatio operationis salutaris: 2a est infallibilitas medii providentiae et beneficentiae divinae: 3a est infallibilitas cum resultatione, quo equipollent multi dicere non posse sine intentione. Effectus istius formalitatis primae videtur dicere[?] secundam formalitatem, et 3am. Unde opinionem meam ex his omnibus sententiis vera sententia circa adequatam auxilii efficatiam ostenditur, ut statim expono. 445

Caput 24

exponitur, et probatur sententia nostra.

Sit ergo nostra conclusio. efficacia auxilii in actu primo, per quod praecise explicat infallibilem illationem operationis liberae, ~~sub tali auxilio~~ constituitur praecise per entitatem auxilii positam in statu absoluto, et futuritionem conditionatam operationis liberae sub tali auxilio. Probatur: eo praecise quod entitas auxilii posita in statu absoluto iungatur cum futuritione conditionata operationis 446

operationis liberæ sub tali auxilio, ponitur auxilium cum in
fallibili illatione operationis liberæ: sed eo ipso, quod ponat
auxilium cum infallibili illatione operationis liberæ, ponit
efficatia auxilii in actu 1.o 2.a quod precise explicat infa
libilem illationem operationis liberæ: ergo eo precise, quod enti
tas auxilii posita in statu absoluto iungatur cum futuri
tione conditionata operationis liberæ sub tali auxilio, ponit
efficacia auxilii in actu 1.o 2.a quod precise explicat infali
bilem illationem operationis liberæ: ergo efficacia auxilii in ac
tu 1.o, 2.a quod precise explicat infallibilem illationem operati
onis liberæ, constituitur precise per entitatem auxilii positam in
statu absoluto, et futuritionem conditionatam operationis liberæ
sub tali auxilio. Consequentia mihi evidens est: nam id, quo preci
se posito, res ponitur, est ipsa res: implicat enim in terminis
rem poni, quando precise ponitur id, quod ipsa non est; si
quidem precise poni id, quod ipsa non est, est formalissime
non poni ipsam: si ergo precise posito illo auxilio cum illa fu
turitione, ponitur efficatia auxilii secundum quod precise ex
plicat infallibilem illationem operationis liberæ, talis efficatia
sub eo respectu non constituitur per aliquid aliud.

Consequentia ergo liquet ex præ
447 missis. minor constat: nam efficacia auxilii in actu 1.o, secun
dum quod precise explicat infallibilem illationem operationis
liberæ, nihil aliud est nisi ipsum auxilium prout habens in
fallibilem illationem operationis liberæ antecedenter ad actualem
existentiam talis operationis. Maior probatur: nam eo precise
quod entitas auxilii posita in statu absoluto iungatur cum
futuritione conditionata operationis liberæ sub tali auxilio, veri

ficant

ficantur duæ præmissæ inferentes infallibiliter operationem liberam: sed ex ipso ponitur auxilium cum infallibili illatione operationis liberæ ut est evidens: ergo etc. maior patet: nam in ea hypotesi verificantur hæ præmissæ: si voluntati liberæ tribuatur auxilium A, ponetur sub illo libera operatio: sed voluntati liberæ tribuitur auxilium A: unde infallibiliter colligitur: ergo ponitur sub illo auxilio libera operatio. Maior silogismi est ipsa conditionata futuritio operationis liberæ sub auxilio A: minor est ipsa entitas auxilii posita in statu absoluto: consequens autem (siue operatio libera) est infallibile ex supositione, quod maior propositio sit vera simul cum minore; si enim verificata minore, consequens deficeret, maior propositio non esset vera quando supponitur vera, atque adeo vera simul esset, et non vera: quod quia metaphisice implicat, redditur metaphisice infallibilis operatio libera ex supositione utriusque præmissæ.

Sit 2ª

Conclusio: efficacia auxilii in actu 2º quod præcise explicat infallibilitatem medii suæ providentiæ, et beneficentiæ Diuinæ, constituitur præcise per entitatem auxilii prout positam in statu absoluto ex directione scientiæ mediæ afirmantis futuritionem operationis liberæ sub tali auxilio. Probatur: eo præcise quod entitas auxilii ponatur in statu absoluto ex directione scientiæ mediæ afirmantis futuritionem operationis liberæ sub tali auxilio, redditur tale auxilium infallibile medium suæ providentiæ, et beneficentiæ Diuinæ: sed efficacia auxilii in actu 2º quod præcise explicat infallibilitatem medii suæ providentiæ, et

beneficien

beneficentiæ Divinæ constituitur formaliter per id ipsum, quo præcise posito redditur tale auxilium infallibile medium respectu providentiæ, et beneficentiæ Divinæ: sed efficacia auxilii in actu 2°, secundum quod præcise explicat infallibilitatem medii respectu providentiæ, et beneficentiæ Divinæ, constituitur formaliter per id ipsum, quod entitas auxilii ponatur in statu absoluto ex directione scientiæ mediæ, affirmantis futuritionem operationis liberæ sub tali auxilio: ergo posita entitate auxilii ex directione eius modi scientiæ, ponitur adequate constituta efficacia auxilii quatenus præcise est infallibilitas Medii respectu providentiæ, et beneficentiæ Divinæ. Utraque consequentia legitima est. Minor videtur manifesta: nam efficacia auxilii quatenus est præcise infallibilitas medii providentiæ, et beneficentiæ divinæ, nil aliud formaliter est, nisi id quod formaliter est infallibilitas medii, sive id quod præcise posito aut intellecto ponitur aut intelligitur tale auxilium esse infallibile medium.

Dices [illegible]

429) explicatur vi argumenti. Ex præcise quod entitas auxilii ponatur in statu absoluto ex directione scientiæ mediæ affirmantis futuritionem operationis liberæ sub tali auxilio, tale auxilium est medium providentiæ et beneficentiæ divinæ [illegible] sub infallibilitate resultante ex scientia et decreto infallibili: sed medium hoc positum est medium infallibile consequenter: ergo etc. Minor [illegible] nam quod tale auxilium ponatur sub infallibilitate resultante ex scientia et decreto infallibili, [illegible] quod tale auxilium sit medium providentiæ et beneficentiæ divinæ.

4: nam per istud medium Deus praeparat voluntatem creatam in actu primo ad operationem salutarem scilicet ipsam atque salutarem operationem quo facto Deus et providet et vere facit, et specialiter vere facit, ut notavi in n.° 38 et 41.

45. Nihilominus addo quod etiam specialiter maxime scientia visionis, qua reflexe cognoscat scientia illa media et decretum collationis auxilii ipsius quod auxilium sub illis positum in actu ante actualem operationem. Itaque hoc auxilium et est infallibile medium, et est speciale infallibile medium quo providet et vere facit in ... divina: quatenus primum est infallibile medium ... perseverantiae in statu absoluto ex directione scientiae mediae, ut nuper explicatum est. quatenus secundum est infallibile medium speciale quo Deus providet et vere facit ... addit praeterea scientiam visionis reflexam. ... in ... medium non est speciale tale quo Deus providens et vere faciens, nisi dicatur scientia illa visionis reflexa: ... auxilii, quatenus est speciale medium quo Deus providens et vere faciens ... cognoscat et decretum collationis auxilii, ipsius quod auxilium sub illis positum in actu primo, ... scientia illa visionis reflexa. ... quae ... ... in ... ipsa vel adaequate vel inadaequate sicut ... in ... implicat ... quando ... quod nec adaequate, nec inadaequate ... ipsa est.

46. ... non ... ad ... scientiae ... ex ... absoluto ... ... quod ... non est specialis talis ... cognoscens ... : quod infallibilitas medii non

a ipso Deo cognoscat hoc infallibiliter: sed debet cognosci per illam visionem reflexam: ... ita medium non est speciale tale quo Deus providens et vere faciens

e scientiae talis non ignorantis, aut non cognoscentis infallibili-
tatem. cum sit medio qui ignorat, et non cogitat utilitatem rationis
ordinis illius assumit. sed cum illis assumit ut medium scientiae de
medio ad sequendam salutem. Cum loquitur ergo ad scientiam pertinente
se habet infallibilitas eius utilitatis. si quod Deus debet intelligere et
cognoscere utilitatem actionis per suam simplicem intelligentiam [illegible]
[illegible] per ipsam suam mediam et intelligendo scientiam actionem, et vere
[illegible] debet etiam intelligi et cognosci infallibilitatem actionis, ut
intelligat infallibilem scientiae actionem et vere [illegible]; et sicut actus
in nobis actionis scientiae per medium quod [illegible], et vere scientiam divinam
[illegible] per suam [illegible] utilitatem, ita in nobis infalli-
bilis actionis, per medium quod [illegible] et vere scientiam divinam [illegible]
per suam [illegible] infallibilitatem.

132 Dicendum [illegible]

illa media cognoscit infallibiliter futurum [illegible] habendo
quod sufficienter cognoscit infallibilitatem actionis ac [illegible]
[illegible] non est [illegible]. Dico in ante [illegible]
vocationis: nam [illegible] infallibiliter [illegible] [illegible]
divinae [illegible] futurum [illegible] actio. [illegible] cognitionem
divinae [illegible]: scientia illa media est cognitio infalli-
bilis veritatis operationis futurae sub actione et [illegible].
[illegible] operationem futuram sub actione, [illegible]
[illegible] nisi [illegible]. scientia illa media cognoscit operatio-
nem ut infallibiliter futuram sub actione. et [illegible] illa scientia
[illegible] cognoscit infallibilitatem et talem; alioquin [illegible] in
[illegible], [illegible] particularis infallibilitas operationis sub actione [illegible]
[illegible] medio [illegible] et vere scientiae divinae. [illegible] scientia
illa media cognoscit infallibiliter [illegible], cadente infallibiliter [illegible]

Dicebo: cadente infallibilitate auxilii operationis salutaris non ... et Leg. verum est quod per ipsam ... medium auxilii infallibile auxilium, sicut ... cognitum; ... verum quod per ... scientiam ..., qua cognoscit auxilium ... producere operationem cognoscat ut infallibiliter producturum; sicut nec per eandem ... scientiam cognoscit ut cognitum: ... debet ut cognitum cognosci requirit alia ... ; ... requiritur quando debet cognosci ut infallibile.

... 459

Efficacia auxilii in actu ... quod explicat infallibilitatem ... beneficiorum, quia Deus efficaciter facit ... actus ... entitatem auxilii, et ... mediis ... efficax ... de ipso ... liberum ponendo. ... Efficacia auxilii sub ista ... per efficacem amorem, quo Deus efficaciter amat ... auxilium efficax ut infallibiliter illativum operationis salutaris. ... amor efficax est decretum efficax de ipsa operatione salutari ponenda: ... efficacia auxilii sub ... per huiusmodi decretum ... quod amor ille efficax amat efficaciter id, quod infert ex auxilio efficaci ... infallibiliter illativo salutaris operationis: alioquin ... amaret auxilium ut illativum: ... quod infallibiliter infert est ... salutaris operatio. ... efficacia auxilii sub illa ... ... per amorem, quo Deus ... in me ... beneficiorum ... ; ... amor, quo Deus ... in me ... beneficiorum ... est amor efficax, quo Deus efficaciter amat ... auxilium ut infallibiliter illativum operationis salutaris: quod ...

-:81

454 Dicitur, et expli
catur ex hypothesi posita n. 82. ut Deus sit Salvator specialis
Benefactor Petri, quia illi tribuit auxilium efficax praevisum dignum,
et non sit specialis benefactor Pauli quia illi tribuit auxilium
congruum praevisum indignum, requiritur quod efficaciter amet Petro speci
alem utilitatem, quam Paulo non amat efficaciter. sed specialis
illa utilitas Petri est auxilium efficax et infallibilis illatio opera
tionis salutaris, quam utilitatem non habet auxilium congruum Pauli, ergo ut
Deus in ea hypothesi sit Salvator specialis benefactor Petri, re
quiritur quod efficaciter amet Petro auxilium efficax et infallibilem illationem operationis
salutaris. minor probatur: nam in ea hypothesi utrumque habet utilitatem auxilii
sufficientis, et potentiae ad actum salutarem; atque adeo utilitas auxilii sufficienti
entis, et potentiae ad actum salutarem tantum est utriusque, et non est specialis
auxilii Petri: illa igitur est specialis auxilii Petri utilitas illationis in
fallibilis, quam auxilium ipsi datum habet, et non habet auxilium datum Paulo.
Maior probatur: quia ut Deus sit Salvator benefactor Petri requiritur
quod amet illi efficaciter utilitatem aliquam: quia enim illi nihil tri
buit efficaciter ex amore utilitatis ipsius, non est Salvator benefactor
Petri: ergo ut Deus sit Salvator specialis benefactor Petri, requiritur quod
efficaciter amet Petro specialem illam utilitatem. Consequentia probatur: nam sicut
utilitas respicitur a benefactore, ita respici debet utilitas specialis
a speciali benefactore.

455 Dicunt itaque: illa specialitas utilitatis non est
causa cur Deus est specialis benefactor Petri, et utilitas Petri: quia ut Deus
denominetur specialis benefactor non est illius specialitatem, debet illam
efficaciter amare. Contra est quia illa specialitas utilitatis est ipsa efficacia
auxilii, quae est utilitas maior auxilio sufficienti congruo, ut dicitur ex n. 421. Ita

Dicunt

Probat: nam illa utilitas, ratione cuius Deus constituitur specialiter benefactor Petri, debet a Deo efficaciter amari: sed illa specialitas utilitatis est utilitas, ratione cuius Deus constituit specialiter benefactor Petri; siquidem ratione illius specialitatis Deus est specialiter benefactor specialis. ergo illa specialitas utilitatis debet a Deo efficaciter amari, atque adeo ut euadat Deus specialis specialiter benefactor Petri ratione auxilii efficacis debet tribuere eiusmodi auxilium motus efficaciter amore ipsius operationis salutaris.

Probatur Denique: nequit Deus in ea hypotesi intelligi, ut specialis specialiter benefactor Petri, nisi omnipotencia, et voluntas Diuina se specialius habeant respectu Petri, quam respectu Pauli: sed secluso decreto efficaciter intendente salutarem operationem Petri, omnipotencia, et voluntas Diuina non se haberet specialius respectu Petri, quam respectu Pauli: ergo secluso decreto efficaciter intendente salutarem operationem Petri non intelligitur Deus ut specialis specialiter benefactor Petri. Consequencia patet: minor patet: nam secluso illo decreto datur solum ex parte voluntatis Diuinae decretum applicatiuum omnipotenciae, quo Deus efficaciter quantum est ex se intendit salutarem actum utriusque hominis, ut liquet ex numero 377: omnipotencia autem utrique homini tribuit in ea hypotesi auxilium potencialiter efficax, ut notum est ex numero 197: voluntas igitur, et potencia Diuina eodem modo se gerunt cum utroque homine; ac proinde non se specialiter exercent respectu Petri. Maior probatur: quod bene 456

quod bene facere spectat ad potentiam operatiuam, et volitiuam: atque adeo specialiter benefacere spectat ad volitiuam, et operatiuam potentiam specialiter se exercentes.

Dices, Diuinam vo-
457 luntatem in ea hyppotesi tendere virtualiter specialius in Petrum quam in Paulum: nam eo ipso, quod velit Petro auxilium sufficiens praeuisum congruum, et Paulo auxilium sufficiens praeuisum incongruum, vult virtualiter Petro efficaciam auxilii, et salutarem operationem, quam non vult virtualiter Paulo. Sed contra 1°: ergo Deus virtualiter solum est specialis benefactor Petri; atque adeo non est absolute, aut formaliter, aut proprie specialis benefactor. Probatur consequentia: Deus est specialis benefactor Petri ea solum ratione, qua voluntas Diuina se habet specialius respectu Petri, quam respectu Pauli: sed solum virtualiter se habet specialius: ergo solum virtualiter est Deus specialis benefactor. Contra 2°: nam haec virtualitas est praecise quod Deus velit tribuere Petro auxilium sufficiens tunc, quando habiturum videt effectum; Paulo autem vellit tribuere auxilium sufficiens tunc, quando non habiturum videt effectum: sed haec tota diuersitas se tenet ex parte intellectus Diuini: ergo non ex parte voluntatis: atque adeo non constituit in Deo rationem specialis benefactoris.

Caput 13.

Duplex corollarium pro ampliori explicatione sententiae nostrae

458 Ad maiorem propositae sententiae explicationem duo superaddo huicque dictis explicatius expo-

nenda

nenda. Quæ sit auxilium efficax adæquate sumptum constitui ex his omnibus. Primo entitate auxilii posita in statu absoluto. 2º futuritione conditionata operationis liberæ sub tali auxilio. Tertio scientia media affirmante futuritionem operationis liberæ sub eodem auxilio. Quarto, scientia visionis cognoscente reflexe scientiam mediam, ipsumque auxilium ut positum in statu absoluto. 5º, denique, decreto Dei efficaci de actu libero ponendo.

Probat. 459 adæquata efficatia auxilii, sive auxilium efficax adæquate sumptum, constituitur iis omnibus, quibus præcise positis ponitur adæquata efficatia, et quorum aliquo præcise ablato aufferetur efficatia: sed præcise positis iis, quæ enumeravimus, ponitur adæquata efficatia, et illorum aliquo ablato, aufferetur efficacia auxilii: ergo hæc constituitur iis omnibus, quæ enumeravimus. maior est metaphisicum principium mirifice demonstrans rerum constitutiba realia, vel metaphisica: implicat enim in terminis quod non sit adæquata efficatia auxilii illa rerum, aut prædicatorum collectio, qua præcise posita ponitur adæquata auxilii efficatia, ut liquet ex numero 446; et qua præcise ablata, sive adæquate, sive inadæquate, eodem modo aufferetur efficatia, ut constat ex numero 430. minorem probo: nam præcise positis iis, quæ enumeravimus, ponitur quidquid efficatiæ auxilii, vel auxilii prout efficacis explicat definitio, quam ex Patrum, et Theologorum, præsertim Augustini doctrina collectam dedimus numero 381. si autem ex illis aliquid detrahat

trahat, non persistit quidquid eiusmodi definitio explicat: ergo etc. antecedens patet: nam definitio illa explicat in auxilio efficaci infallibilitatem illationis, infallibilitatem medii ut formaliter talis respectu providentiae, et beneficentiae divinae, atque infallibilitatem specialis beneficii: sed praecise positis iis, quae enumeravimus ponitur triplex ista infallibilitas; aliquo autem illorum ablato non permanet triplex ista infallibilitas, ut non obscure probant, quae diximus a numero 446: ergo etc.

460 Secundum addendum est, formalitates illas, quae iunctae componunt auxilii efficaciam, comparatas inter se ita se habere, ut inter se distinguantur inadequate. Probatur: quaelibet ex iis formalitatibus includit aliquid in antecedenti formalitate inclusum, et insuper addit aliquid in antecedenti non inclusum: sed eo ipso distinguuntur inadequate: ergo. Minor patet: nam eo ipso vel una est pars alterius, vel saltem utraque participat aliquid ab altera, quod formalissime est unam ab altera distingui inadequate. Maior facile ostenditur ex antecedenti capite: nam omnes illae formalitates includunt essentialiter entitatem auxilii, sine qua intelligi nequit constituta efficacia auxilii sub aliquo efficaciae conceptu: quaelibet igitur includit aliquid commune aliis. Rursus formalitas ut statuitur a numero 445 addit supra entitatem auxilii communem primae formalitati scientiam Mediam non communem. Denique tertia formalitas a numero 452 addit decretum efficax

de

de actu libero ponendo: ergo etc.

Caput 4.

Vindicatur ab argutiis oppositis
1ª sententiae nostrae pars.

Displicet nonnullis Recentio 761
ribus 1ª sententiae pars statuta numero 446, quam
ut falsam probent, varia mediantur arguta. Primum:
efficatia auxilii est causa operationis: sed futuritio con
ditionata non est causa operationis: ergo futuritio conditio
nata non est partialiter efficatia. Patet consequentia: quia nequit
esse partialis causa id, quod causa non est. minor con
stat: quia futuritio conditionata est ipsa operatio prout subest
causae suae producenti conditionate; ipsa autem operatio eo
modo considerata non est causa sui ipsius. maior probatur: nam
efficatia auxilii tribuit infalibiliter existentiam operationi;
sed id, quod tribuit existentiam infalibiliter operationi est
illius causa; ergo quidquid existentiam tribuit est causa: ergo
etc. Confirmatur: auxilium efficax, prout efficax
est causa formalis, qua media Deus ponit operationem liberam creatae
voluntatis: sed auxilium efficax prout efficax est effi
catia auxilii: ergo efficatia auxilii est causa formalis, qua me
dia Deus ponit operationem liberam creatae voluntatis;
atque adeo efficatia auxilii est causa operationis. Urgetur 2º:
auxilium ut efficax movet absolute ad operationem, atque
ad illam dicit respectum realem: sed futuritio conditionata ope
rationis non movet absolute ad operationem, neque ad illam
dicit respectum realem; siquidem talis futuritio non est

aliqua

aliqua entitas absolute existens: quia futuritio conditionata operationis non constituit auxilium ut efficax, sive efficatiam auxilii.

462 — Respondeo distinguendo maiorem: efficatia adequata auxilii est causa operationis, nego; efficatia inadequata, concedo maiorem. Ad probationem, distinguo maiorem: efficatia auxilii tribuit infallibiliter existentiam operationi, efficatia inquam secundum eandem sui partem, nego: secundum diversas sui partes, concedo maiorem. Diximus efficatiam auxilii, quatenus illa per se explicat infallibilem illationem operationis liberae, constitui per entitatem auxilii, et conditionatam futuritionem operationis liberae. Igitur efficatia adequata, hoc est utraque efficatiae pars constitutiva, non est causa operationis, sed sola inadequata efficatia, hoc est una efficatiae pars constitutiva: sola enim auxilii entitas operationem liberam causat, non vero futuritio conditionata. Similiter efficatia auxilii et tribuit existentiam operationi liberae, et existentiam infallibiliter tribuit; non tamen exercet utrumque munus per eandem sui partem, sed per diversas: per entitatem auxilii tribuit existentiam operationi liberae; quia entitas auxilii sufficientis simul cum voluntate operationem ponit; et per entitatem praecise auxilii efficatia non tribuit infallibiliter existentiam operationi, quia eiusmodi entitas indifferens per se est ad operationem et operationis carentiam. Quod late probavimus contra praedeterminativas notavimus n. 382. Itaque efficatia auxilii per utramque partem sui constitutivam habet infallibilitatem illationis. Unde efficatia tribuit infallibiliter existentiam operationi liberae: ita tamen ut tribuere existentiam pertineat ad praecisam entitatem auxilii, et modus infallibiliter spectet ad utramque partem, sive ad totam efficatiam, ut liquet ex n. 147.

Resp.

Ante solutionem confirmationis
revocanda in memoriam est phalasia reduplicativa parte, quam in Dialectica rudimentis exposita retinemus in ma de incarnatione a n. 765. Disputantes de natali filiatione Christi ut homo. Itaque reduplicatio aliquando denotat merum concomitantiam in reduplicatis formam; aliquando etiam denotat causam formalem ob quam subiecto convenit praedicatum. Unde propositio Christus ut albus est homo vera est iuxta illum sensum reduplicationis, sed falsissima iuxta posteriorem: quia est albus, non est formalis ratio ob quam homo convenit homini. Et verum sit Christus est homo etiam in concreto albedinis.

Dico ad 3 confirmationem [464]
distinguo maiorem: aliquis efficax prout efficax est, si reduplicatio denotet merum concomitantiam efficaciae cum ratione, concedo; si denotet rationem formalem ob quam actio efficaciam convenit, nego maiorem. Verum est quod entitas actionis efficacis, etiam prout in concreto efficacitatis, sit ea quae mediante divina omnipotentia ratione liberae voluntatis. Verum falsum est quod est causa, seu ratio formalis ob quam talis actio a Deo producatur: sed ea est virtus productiva quae haec ratione formalis aut mere formalis est causa autem non est productiva virtus, sed illam includat tamquam suum verum ... ad 3 dicitur, distinguenda similiter maior: aliquis ut efficax, etiam si reduplicatio denotet merum concomitantiam efficaciae cum virtute motiva et respectiva residente in entitate actionis, concedo: si reduplicatio denotet efficaciam esse rationem formalem ob quam actio convenit talis virtus motiva, et ... nego maiorem: nam virtus illa motiva voluntatis et respectiva operationis convenit actioni ratione suae entitatis, et non ratione efficaciae, (si quidem actio habet ... efficax virtutem motivam ... requisitam.

arguitur. Infallibilis illatio operationum quas aliquis efficax in actu. Haec est aliquid absolute existens: sed futuritio conditionata non est aliquid absolute existens: ergo futuritio conditionata nec adaequate, nec inadaequate constituit infallibilem illam operationum illationem: atque adeo non constituit aut efficaciam, prout haec est infallibilitas illa. Probatur minor: nam sicut implicat entitatem existentem identificari cum non existente, ita implicat entitatem absolute existentem identificari cum non existente absolute. Maior vero probatur: nam illa infallibilis illatio est aliquid absolute inferens; sed absolute inferens est absolute existens: siquidem nihil habet absolute entitatem non existens absolute: ergo etc. Confirmatur. Illa infallibilis illatio et efficacia actui est illatio et efficacia existens in actu extra statum conditionatum: sed quidquid est existens extra statum conditionatum existit absolute: ergo illa infallibilis illatio et efficacia existit absolute. Maior probatur: nam illa infallibilis illatio et efficacia existit in actu prout posito in statu absoluto.

466. Respondeo negando absolute maiorem ad probationem vero minorem: etenim haec efficacia desumpta ex actu posito in statu absoluto, atque ex futuritione conditionata operationis non sit aliquid ex parte sua existens absolute, tamen est absolute inferens. Ratio a priori est, nam inferre absolute non est proprium existentis absolute, sed habitudinis inferentis: multa enim inferunt absolute ex antecedente non existente; immo etiam ex antecedente repugnante non existere: huius generis sunt conclusiones ex entia mere possibili, aut ita mere futura, sive absolute sive conditionate: huius generis sunt conclusiones deductae ex impossibili. Antecedens non existens absolute, aut etiam repugnans existere, potest esse inferens absolute, siquidem virtus illativa ut sic abstrahit [illegible] extra subiectum, et [illegible]

pratz abstrahens ab exa subto verificabile e sine ulli exa:
tands aną dispositz ex subtractione operationis ditionata, et perisf
oatione ditionis: hoc e, ex adu ut posito in hanc abstrahendo, et
operatione ditionatè duntaxat existente: inferri potest absolutè ope
rationez, sive operationez absolutè futurz, aut actualiter existentz; et
tolle anq n sit aliquid ex partes suas existenz absolutè.

Ad 2am ra 467

tionez, distinguo maiz: illa infallibilis illatio, et efficacia e existenz in
actu extra statz ditionatz, si ly extra statz ditionatz refe
rat ad entitatz actu, ulodo: si referat ad efficaciz, et illationem
ipsiq utriusq partis distinctiog sui, no maiz. distinguo enz minq: et
e existens extra statz ditionatz existit absolutè, si ide fatem
existat extra statz ditionatz, ulodo: si n ide ipsz, sed absolutè
tz existat extra statz ditionatz, no maiz, et enz. nil existit abso
lutè nisi id distinguo simpliciter et prescindendo a ditione existat
in vi subti e, l erit, l fuit. Unde illud, quod impeditur
ore tale eiusmi verificationz, e, l impolle, l mere polle, l mere
ditionatè futurz: si impolle, impedit impositate sua: si mere
polle impedit negatione actualis enz: si mere ditionatè futurz,
impedit negatione actualis enz absolutez. l impolle neq e, neq
erit, neq fuit neq potuit ee: mere polle scindendo ex enz neque
e, neq erit, neq fuit, sed potuit ee: mere ditionatè futurum
scindendo ex absolutz enz, neq e, neq erit neq fuit, sed
ee. Creato, aliq absolutè e posita est actu et transitequi
ad absolutz mere possibilitatz et mere ditionatz enz: creatio non
cedit ab enz ditionata, sicut neq a polle, nq sicut valet, et
q potuit ee, ita valet, e sub actu, q ee si tribueret aliq.
tibi licuit data est tempo: neq quando in ditionatz illato, et efficacia

aubi dad praesue in actu primo tunc dica ex tali aubi ex tra statu mere dni honoris, sive in statu absoluto; operatio autem e in statu pure dni honorato, ex quo transit ad absolutum virtute utriusque praemissae potestatis n.º 44.

48 Z.º 3. arguitur. Operatio li vera ut absolute futura includitur in praemissis dictis potentis n.º 44. sed infallibilis illatio operationis habetur in collectione praemissis illius, et illius propositionis: ergo infallibilis illatio operationis debet saltem partialiter in ipsa operatione futura ut absolute futura: ergo operatio infertur ex se ipsa, atque adeo ipsa est antecedens, et consequens. Minor patet: quia consequens includit in virtute praemissis, quae recte admittit. Operatio ut absolute futura simbolice actus est pro aliqua differentia temporis: operatio ut absolute futura debet efficaciam aubi in actu 2º: ergo atque debet efficaciam aubi in actu 2º: ergo efficacia aubi in actu 2º, et in actu 2º non est dicta.

49 Ad hoc argumentum recte tenent dialectici omnes, atque adeo ipsi ad veritatem qui maxime dialecticorum haeri volunt: eadem enim ratione et omnes docent inferri ex se ipsa, ipsum quod est hujus antecedens, et hujus consequens. Nam magis distinguimus operatio futura ut absolute futura includitur virtualiter et illative in illis praemissis, concedimus: includitur formaliter, et ante negamus majorem. Operatio itaque ut absolute futura recte colligitur ex illis praemissis: atque adeo continetur in illis virtualiter, et illative, sicut quaelibet alia conclusio in suo adaequato antecedenti. Operatio vero ut absolute futura non includitur formaliter et ante in illis praemissis, sicut neque aliqua conclusio continetur in praemissis formaliter recte dispositis. Mera enim formaliter non patet quod conclusio ut formaliter in se est pertinet ad se ipsam colligendam. Infallibilis igitur illatio operationis

sivi efficacia auxilii, consistit formaliter in ipsa operatione absolute seu futura, non quidem ut ipsa prout ipsa est in se formaliter, sed prout ipsa virtualiter, et illative continetur in praemissis illius: hoc est efficacia consistit in illis praemissis, ut in futuritione conditionata operationis, et entitate auxilii prout posita in statu absoluto.

470

Ad confirmationem, concessa maiore, distinguo minorem: operatio ut absolute futura, quatenus in se et formaliter est, constituit efficaciam auxilii in actu primo, nego: operatio ut absolute futura quatenus virtualiter, et illative continetur in auxilii efficacia, constituit efficaciam in actu primo, concedo minorem. Distinguo ergo consequens: actus liber quatenus in se et formaliter est constituit efficaciam auxilii in actu primo, nego: actus liber quatenus virtualiter et illative continetur in auxilii efficacia constituit efficaciam auxilii in actu primo, concedo consequentiam. Eadem ratione, qua constituit operatio efficaciam auxilii in actu primo, constituit actus liber eandem efficaciam; siquidem actualitas effectus est ipse actus liber: nam effectus est ipsa operatio, et operatio constituit efficaciam auxilii in actu primo praecise quatenus virtualiter et illative continetur in eadem ipsa efficacia, ideo actus liber et effectus constituit eodem modo efficaciam auxilii in actu primo. Hoc sistema confirmationis est posita numero 468 manifesta esto est: nam efficacia auxilii in actu primo + constituitur per ipsum actum liberum, sive per effectum aut operationem prout considerantur virtualiter, et illative in praemissis posita numero 471: cum igitur efficacia distinguatur ab altero statu, videlicet statu, nam efficacia auxilii in actu primo constituitur per operationem ut conditionate futuram et efficacia in actu secundo constituitur per operationem ut actualiter existentem extra suas causas.

+ in se ipsis formaliter, efficacia vero in actu secundo constituitur per actum liberum, sive per effectum, aut operationem

745

471 auxilium efficax in actu primo differt prout in actu primo ... in actu secundo: sed non potest differre prout in actu primo per ipsam operationem: ergo prout in actu primo non constituitur per ipsam operationem efficax auxilium ut efficax. Patet consequentia: quia distinctibus et constitutibus entis in esse distincti: atque adeo si auxilium efficax in actu primo non distinguitur prout in actu primo per operationem, per operationem non constituitur prout in actu primo. minor probatur: nam auxilium prout in actu primo non differt per id, quod non est cum ipso auxilio in actu primo: sed operatio non est cum ipso auxilio in actu primo; siquidem operatio solum est in actu secundo: ergo etc. Respondeo distinguendo minorem: non potest differre prout in actu primo per ipsam operationem ut absolute, bel actualiter existentem, concedo: per ipsam operationem ut conditionate futuram, nego minorem. Ad probationem distinguo minorem: operatio ut absolute, seu actualiter existens non est cum ipso auxilio in actu primo, concedo: operatio ut conditionate futura, nego minorem, et consequentiam. Si quidem operatio ut absolute, bel actualiter existens, non est simul cum auxilio in actu primo, sed cum auxilio in actu secundo; caeterum operatio ut conditionate futura est simul cum auxilio in actu primo; quia de auxilio prout in actu primo verificatur, quod si tribuatur, ponetur infallibiliter operatio. ex eo autem quod futuritio conditionata ponatur a nobis in actu primo simul cum auxilio, male colligit Recentior quidam, talem futuritionem esse causam operationis: non enim quidquid in actu primo est causa, est effectus, ut liquet in conditionibus concomitantibus, et applicantibus causam: futuritio igitur conditionata posita in actu primo non constituit virtutem productivam, sed illativam ut vidimus numero 462.

5° arguitur:

472 per auxilium efficax ut infallibiliter illativum operationis Deus discernit in actu primo hominem operaturum a non operaturo: sed Deus non discernit

discernit talem hominem per conditionatam futuritionem operationis: quia haec non constituit auxilium efficax in ratione infallibiliter illativi ex parte actus primi. Maiorem dedimus numero 404. Minor probatur: quia Deus solum discernit hominem per id, quod ipse Deus solus ponit: sed futuritionem conditionatam non ponit solus Deus, illam enim cooperans gratiae ponit etiam ipse homo: ergo etc. Resp. negando minorem: ad probationem, distinguo maiorem: Deus solum discernit hominem per id, quod ipse Deus solus ponit, in omni genere causae, nego: per id, quod Deus solus ponit in aliquo genere causae, concedo maiorem. Minorem praeterea distinguo: futuritionem conditionatam non ponit solus Deus, in omni genere causae, concedo: non ponit solus in aliquo genere causae, nempe in genere causae principalissimae, et elevantis humanam voluntatem per auxilium in circumstantiis congruis misericorditer collatum, nego minorem, et consequentiam. Distinctio constat ex numero 367, et 404.

Ultimum argumentum, 413 omissis aliis levioris momenti; non est in potestate hominis habere auxilium efficax in actu primo; sed si efficatia auxilii in actu primo constitueretur futuritione conditionata operationis, esset in potestate hominis habere auxilium efficax in actu primo: ergo etc. maior patet: quia tale auxilium est pura Dei benefactoris gratia. Minor probatur: nam si efficatia auxilii in actu primo constitueretur futuritione conditionata operationis, esset in potestate hominis habere efficatiam auxilii: ergo esset in potestate hominis habere auxilium sub dinominatione efficacis in actu primo: antecedens probatur: nam ideo in potestate hominis est habere inefficatiam auxilii, quia in potestate hominis est habere alteram partem constitutivam inefficatiae, nempe carentiam operationis conditionatam: sed etiam est in potestate hominis habere alteram partem constitutivam

constitutiba efficatiæ, nempe futuritione operationis conditionatæ: ergo etc. Confirmatur: in illius potestate est totum, in cuius potestate est aliqua pars totius: sed aliqua pars efficatiæ auxilii, videlicet conditionata futuritio operationis, est in potestate hominis: ergo in potestate hominis est tota efficatia auxilii.

— Resp. distinguendo
474 maiorem: non est in potestate hominis habere auxilium efficax specificative constitutum, concedo: habere auxilium efficax reduplicative ut efficax, subdistinguo maiorem: non est in potestate hominis habere auxilium ut efficax, quoad utramque efficatiæ partem constitutivam, concedo: quoad unam efficatiæ partem constitutivam, nego maiorem. Distintionis explicatio liquet ex numero 390. Minorem, concedo, et nego sub eadem distintione. Ad probationem, distinguo antecedens: esset in potestate hominis habere efficatiam auxilii, quoad utramque efficatis partem, nego: quoad unam efficatiæ partem, concedo antecedens. Neque efficatia, neque inefficatia auxilii est in potestate hominis quoad utramque partem sui constitutivam: quia una constitutiba efficatiæ, et inefficatiæ pars est ipsa entitas auxilii liberaliter a Deo concessa; cæterum altera efficatiæ, atque inefficatiæ pars est in hominis potestate, quæ est operatio ipsa, atque carentia operationis. Unde licet in hominis potestate non sit absolute habere efficatiam, aut inefficatiam auxilii; tamen in potestate hominis est, supposito auxilio, habere efficatiam, ~~aut inefficatiam auxilii~~ illius, aut inefficatiam, ut colligimus numero 392.

— Ad
475 confirmationem distinguo maiorem: in illius potestate est totum, quoad impeditionem totius etc., concedo: quoad positionem totius etc., nego maiorem, et minorem. Et distinguo consequens: ergo in potestate hominis est tota efficatia auxilii, quoad impeditionem efficatiæ, concedo:

do: quod positionem efficaciae, non solam. Qui in suo dominio habet unam tantum totius partem potest impedire totum; quia posse ponere carentiam unius partis, est formalissime posse ponere negationem totius, sive impedire totum. Qui vero in suo dominio habet unam tantum totius partem, non eo ipso potest absolute ponere totum; quia una sola pars non est totum. eadem de causa homo liber ad operationem, et carentiam operationis potest absolute impedire efficaciam auxilii; efficaciam vero ponere absolute non potest, sed solum ex suppositione, quod posita a Deo sit altera efficaciae pars nempe ipsum auxilium.

Caput 5um

Diluuntur quae possunt obiici contra alteram sententiae nostrae partem.

Longum profecto esset adducere hic dissolvenda argumenta, quae formari solent contra scientiam vere mediam, hoc est, independentem a decreto subiective absoluto, et obiective conditionato, quod scientiae conditionatae tandem a nimis ab ipsis substituunt praedeterminantes: hoc enim opus materia de scientia sibi iure vendicat. ea igitur solum producam, quae obiici possunt secundae nostrae sententiae expositae, et propugnatae a num. 448. 476

Obiici 1o potest praecise quod auxilium sufficiens tribuatur a Deo in circumstantiis congruis ex directione scientiae simplicis intelligentiae, quia Deus evidenter cognoscit intrinsecam vim talis auxilii, reddit tale auxilium infallibile medium providentiae, et beneficientiae Divinae: quia efficacia auxilii in actu 2o, prout hic est infallibilitas medii providentiae, et beneficientiae Divinae, non includit aliter scientiam mediam 477

affirmantes

affirmativę operationis liberę, futuritionę sub tali auxi-
liquet loca propter proprium, a nobis ipsis existimatę evidens nu
mero 446. Antecedens probatur: nam eo precise, quod auxilium suffici
ens tribuat a Deo in circumstantiis congruis tale auxilium connectitur
cum futuritione conditionata operationis; ac proinde habet infalli
bilem operationis illationem, ut in nostra conclusio contendit: rursus
eo precise quod tale auxilium tribuatur ex directione scientię sim
plicis intelligentię, qua Deus evidenter cognoscit intrinsecam
vim eiusmodi auxilii, tale auxilium est medium ratione providentię,
et beneficentię divinę: ergo precise ratione sui prout positi in illis
circumstantiis, et ratione scientię simplicis intelligentię dirigen
tis Deum, habet tale auxilium esse infallibile medium; consequentia; minor
probatur: nam eo ipso, quod per scientiam simplicis intelligentię
cognoscat Deus evidenter intrinsecam vim eiusmodi auxilii, tribuit
illud tamquam medium aptum ad elliciendum actum salutarem
ab humana voluntate: sed eo ipso, quod tribuat illud auxilium tan
quam medium aptum ad elliciendum actum salutarem ab humana vo
luntate, tribuit illud, tanquam medium suę providentię, et be
neficientię divinę: ergo etc.

478 Ad probationem distinguendo antecedens: tale auxilium reddit
infallibile medium ~~ratione~~ providentię, et beneficientię divinę
intendentis precise tribuere voluntati creatę potentiam operandi
salutariter, concedo: ratione ~~providentię~~, et beneficientię divinę
intendentis tribuere voluntati ~~creatę~~ non solum potentiam operan
di salutariter, sed ipsam etiam actualem operationem, nego antecedens. Pro
videntia, et beneficientia divina considerari potest, et quate
nus precise habet pro fine tribuere voluntati creatę potentiam
operandi salutariter, et quatenus ulterius habet pro fine tribuere

voluntati

voluntati creatæ quam etiam actualis operationis: utrumque enim
præscit Deus voluntati creatæ, et præviæ eorum, ostensum est
disp. 2.ª, et notaui n.º 3?? et [illegible]; scientiam 2.ª mo tri
buit et utilitatis [illegible], et utilitatis salutaris actus; cum in 2.º mo [illegible]
tribuat utilitatis [illegible] providentia, et beneficentia divina [illegible]
velut præscire quatenus pro fine habeat tribuere voluntati creatæ
potentiam [illegible], indiget scientia media, quæ sufficienter
praescit, [illegible] auxilium sufficiens [illegible]
scientiam simplicis intelligentiæ. Si autem providentia, et bene
ficentia divina [illegible] quatenus habeat pro fine tribuere
voluntati creatæ quam etiam operationes salutis non sufficit sci
entia simplicis intelligentiæ, sed requirit scientia media. quia
per scientiam simplicis intelligentiæ videt Deus operationem
præcise ut possibilem sub auxilio; ~~atque~~ per scientiam mediam
videt operationes ut ponendam, quod requiritur eo ipso,
quod habeat pro fine tribuere voluntati operationes

Ad ante 479
cedenti probationes, distinguo maiorem: eo ipso quod auxilium
sufficiens tribuat a Deo in circumstantiis [illegible], tale auxilium
iungit cum futuritione conditionata operationis, diungitur
per se, et materialiter, concedo: diungitur formaliter [illegible] Dei, nego
maiorem; aliud est quod auxilium sufficiens tribuat in circum
stantiis [illegible] per se, et materialiter, eodemque modo diunga
tur cum futuritione conditionata operationis; aliud vero quod
tribuat in circumstantiis præcedentibus [illegible], et quod formaliter [illegible]
Dei diungat cum futuritione conditionata operationis. 1.um habet
auxilium independenter a scientia media; habet autem 2.um per scien
tiam mediam affirmantes Deo formaliter [illegible] operationes futuræ sub

sub sua totali. ut q. auxium sit prauiter infallibile mediu providentiæ, et beneficentiæ Divinæ n. solum habentis pro fine tribuere voluntati creatæ potentiam operandi salutariter, sed habentis etiam pro fine tribuere voluntati creatæ operationem salutarem, n. sufficit auxilium tribui ex directione scientiæ simplicis intelligentiæ, sed tribui debet ex directione scientiæ mediæ: quia ex directione scientiæ simplicis intelligentiæ solum tribuit auxilium ut potens habere effectum; ex directione autem scientiæ mediæ tribuit ut habiturum effectum; atque adeo auxilium quatenus tributum ex directione scientiæ mediæ est infallibile medium Dei ad operationem salutarem ut elliciendam. auxilium vero præcise quatenus tributum ex directione scientiæ simplicis intelligentiæ solum est medium Dei ad potentiam operationis, sive ad operationem ut ellicibilem.

180 Obiicies potest. etiam si auxilium tribuatur ex directione scientiæ mediæ affirmantis operationem futuram sub auxilio, et hoc totum cognoscatur a Deo reflexe per suam visionis, nihilominus auxilium n. est infallibile medium Divinæ providentiæ, et beneficentiæ; quia aliquid aliud sub ista formalitate petit auxilium. antecedens probatur: nam iis omnibus positis adhuc Deus n. intelligitur ut providens creatæ voluntati bonam operationem, neque ut benefaciens: si Deus intelligeret ut providens creatæ voluntati bonam operationem, et ut benefaciens, si positis iis omnibus, auxilium esset infallibile medium Divinæ providentiæ, et beneficentiæ: n. enim alia rõe Deus potest certius providere, et benefacere, quam per infallibile providentiæ, et beneficientiæ medium; quod est[...] maior probatur: nam etiam si auxilium tribuatur a Deo ex directione scientiæ

mediæ

Mediȝ afirmantis futurȝ sub auxo peccaminosȝ Carentiȝ operationis supernaturalis, et hoc totȝ Cognoscat a Deo reflexe per scientiȝ visionis; nihilominus Deus n̄ intelligitur ut providens Create voluntati peccaminosam Carentiȝ operationis, neq ut male faciens: q° n̄ intelligit ut providens Create voluntati bonȝ operationȝ, neq.ue ut benefaciens, eo precise q intelligat tribuere auxȝ ex directione scientie mediȝ afirmantis operationȝ bonȝ futurȝ sub auxo, et hoc totȝ Cognoscat reflexe p scientiȝ visionis.

Deo negando ans. Ad Probationȝ no maiorȝ. Ad huius Probationȝ no loam: disparitas ē: nq auxȝ supernaturale habet utilitatȝ positiȝ ru operationis salutaris, cuius ē immediata Ca; n̄ vero habet utilitatȝ positiȝ ru Carentiȝ peccaminosȝ, q auxȝ n̄ ē Ca carentiȝ operationis. Cq q de ratione medii sit utilitas ad finȝ, auxȝ supernaturale nequit esse medium ad Carentiȝ operationis peccaminosȝ, s̄ solȝ ad operationȝ salutarȝ. Ecce cur Deus quando tribuit auxȝ, sub quo futurȝ prævidet operationȝ ē benefactor, n̄ vero ē malefactor, quando tribuit auxȝ, sub quo futurȝ prævidet Carentiȝ operationis peccaminosȝ: nq Deus n̄ tribuit auxȝ ut mediȝ ad Carentiȝ operationis peccaminosȝ; tribuit autȝ auxȝ ut mediȝ ad operationȝ salutarȝ: q̄ solum tribuit Deus auxȝ ut mediȝ ad id, ad quod utilitatȝ habet. 481

Instet aliquis. auxȝ supernaturale habet etiȝ utilitatȝ ad Carentiȝ operationis peccaminosam: q° quando tribuit a Deo prævidente Carentiȝ operationis peccaminosam futurȝ sub auxo tribuit ut mediȝ ad eius modi Carentiȝ: q Deum malefactorem constituit. ans probari 482

potest

potest: q. sine auxilio supernaturali prestito ad operationem salutarem preceptam, carentia operationis non esset libera, neque peccaminosa: q. habet utilitatem ad peccaminosam operationis carentiam auxilium supernaturale. Distinguo ant. auxilium supernaturale habet utilitatem ad carentiam operationis peccaminosam, ut talis carentia existat, nego: ut existat libera ex suppositione, quod existat, concedo ant. Distinguo etiam consequens: q. quando tribuit a Deo alt.a tribuit ut medium ad existentiam talis carentiae nego, tribuit ut medium ad existentiam libertatis ex suppositione, q. carentia operationis existat, concedo loquendo 1m, et 2m nego: igitur auxilium supernaturale constituit voluntatem proxime liberam ad operationem salutarem, quae ad talem operationem ponendam excitat, et adiuvat voluntatem impotentem: non vero habet utilitatem ad hoc ut existat carentia operationis, quae ad talem carentiam non excitat, neque adiuvat voluntatem. Hinc Deus medio auxilio facit, et quod existat operatio precepta, et quod existat libera, ac proinde est benefactor; non vero facit Deus medio auxilio quod existat carentia operationis preceptae, sed solum facit q. libera existat ex suppositione quod existat per voluntatis arbitrium: ubi etiam Deus est benefactor. quia beneficium voluntatis est esse liberam ad operationem, et operationis carentiam.

483 Obiici potest. Si auxilium caderet infallibile medium providentiae, et beneficentiae Divinae, eo quod poneretur a Deo ex directione scientiae mediae affirmantis operationem salutarem et meritoriam futuram sub auxilio, illa operatio conditionata esset meritoria, et auxilium esset premium: sed operatio conditionata non est meritum ut contra Semipelagianos diximus n. 10; alioquin omnes fere homines aeternam simul salutem, et assequerentur, et perderent, quia omnes fere praevident conditionate habituri meritum finale sub uno auxilio, et non habituri

sub

sub alio: q̃ est contra Mairum Dbal: q̃ Deus tribueret auxilium motus ex ipsa operatione meritoria conditionate praevisa; sed q̃ auxilium sit praemium, et operatio meritoria sit meritum, nihil est aliud, nisi quod Deus auxilium tribuat motus ex tali operatione praevisa: q̃ erat.

Quo solum esse praemium id, q̃ 484 datur in generatione valoris alicuius operis absolute existentis pro aliqua differentia temporis: solum quoque esse meritum tale opus absolute existens: cum q̃ operatio mere conditionata non existat, sed existeret, non est meritum, sed esset; neque habet virtutem movendi Deum ad auxilium ut praemium, quam illa haberet si existeret. nihilominus operatio pure conditionata movere potest ad collationem auxilii tamquam mera conditio, qua praevisa Deus confert auxilium ut absolute existat operatio; sicut possibilitas ipsius operationis non est meritum, sed conditio, qua praevisa Deus confert auxilium ut absolute existat eiusmodi operatio. itaque non est eadem virtus motiva agentis rationalis, quae residet in mera conditione, aut requisito, et quae residet in merito, aut demerito: nam quae residet in merito, aut demerito involuit absolutam existentiam; quae vero residet in mera conditione, aut requisito non petit absolutam existentiam ex sui praecise conceptu. secunda igitur est maior propositio. Ad probationem non minorem: nam quod operatio sit meritum, non est q̃ moveat utcumque Deum, sed quod moveant sive dignitatis, sive valoris sui prout absolute existentis.

Obiici 485

q̃ praemium si auxilium in ratione infallibilis medii providentiae divinae constituatur per scientiam mediam de operatione futura sub illo; tollet operationis libertatem: sed eo ipso tollit ipsa scientia media: q̃ tollit scientia media eo ipso, q̃ ponitur ut virtutibus auxilii in ratione infallibilis medii providentiae divinae. consequentia videtur bona. minor constat: q̃ sola operatio libera est obiectum scientiae

scientiæ mediæ; sublato autem dicto scientiæ certæ, scientia tolli-
Maior probatur: nam si auxilium in ratione infallibilis medii providentiæ divinæ constituatur a scientia media de operatione futura sub auxilio, ex parte hypotesis, seu conditionis afferet auxilium ut essentialiter connexum cum operatione; sed quando ex parte hypotesis, seu conditionis affert auxilium ut essentialiter connexum cum operatione, tollit operationis libertatem: ergo etc. minor patet in hac scientia conditionata. si tribuat Deus gratiam praedeterminatio ad amorem amabit: ubi conspicit amorem futurum non liberum, eo quod ex parte hypotesis, seu conditionis affert praedeterminatio essentialiter connexa cum amore. Maior autem probatur: nam in hac propositione: si tribuat Deus auxilium talibus circumstantiis consentiet: affertur ex parte hypotesis, seu conditionis auxilium ut infallibile medium providentiæ divinæ: sed auxilium ut infallibile medium providentiæ etiam est auxilium ut essentialiter connexum cum operatione, videlicet auxilium ut tributum ex directione scientiæ mediæ infallibilis: ergo etc.

486 // Ut argumentum perspicue dissolvatur praenotari oportet, quod operatio libera conditionate futura praesupponit praecise ex parte hypotesis, seu conditionis auxilium indifferens, et quod simpliciter necessarium est ad esse talis auxilii: unde non praesupponit ex parte hypotesis seu conditionis scientia mediam de operatione futura sub auxilio, neque auxilium ut infallibile medium providentiæ divinæ: ratio a priori quia illud idem auxilium potest simpliciter existere sine scientia media de operatione futura sub illo, et sine eo quod sit infallibile medium providentiæ divinæ.

Quo iacto

487 negando maiorem. Ad probationem, nego maiorem. Ad huius probationem nego maiorem: nam in ea propositione ex parte hypotesis, seu conditionis non affert auxilium ut infallibile medium, sed praecise

ut

ut medium sufficiens. verum est, quod medium illud sufficiens reddit infallibile per scientiam illam, et absolutam productionem auxilii; ceterum neque ipsa scientia, neque absoluta productio auxilii affert repræsentata ex parte hypothesis, vel conditionis.

Caput 64

Refelluntur impugnationes instructæ adversus ultimam sententiæ nostræ partem.

Ultima sententiæ pars propugnata a 488
n. 453, impugnatur 1°. eo præcise quod Deus conferat Petro bonum maius quam Paulo ex amore utilitatis Petri, intelligitur ut specialis benefactor Petri: sed in hoc non includitur decretum efficax Dei de salutari actu Petri ponendo: ergo sine tali decreto intelligitur Deus ut specialis benefactor Petri. Maior probatur: nam eo præcise quod Deus conferat Petro maius bonum ex amore utilitatis Petri, confert Petro speciale beneficium: sed eo ipso est specialis benefactor: ergo etc. Probatur: auxilium efficax, etiam prout condistinctum ab operatione est speciale beneficium, quod non est auxilium inefficax: ergo eo ipso, quod Deus conferat Petro auxilium efficax amando præcise utilitatem auxilii prout condistincti ab operatione, fit specialis benefactor: antecedens probatur: nam auxilium efficax prout condistinctum ab operatione discernit Petrum a Paulo non habente auxilium efficax: sed discerni a Paulo non habente auxilium efficax est Petro speciale beneficium: ergo etc.

Refellitur argumentum doctrina tra- 489
dita a n. 454: quod sicut non sufficit ad rationem benefactoris simpliciter conferre beneficium, nisi Deus illud conferat Petro ex amore utilitatis Petri: sic non sufficit ad rationem benefactoris specialiter specialis conferre speciale beneficium Petro ex amore utilitatis acquirendæ Petro; sed conferre Deus debet ex amore specialis utilitatis acquirendæ:

nam

nq specialitas ipsa utilitatis beneficij &c. si Deus intelligat praecise conferens beneficium, quin intelligat amans efficaciter beneficium ut utile Petro, non intelligit formaliter benefactor Petri: unde si praecise intelligat conferens maius bonum, vel speciale beneficium, quin intelligat amans efficaciter bonum illud, vel speciale beneficium ut specialiter utile Petro, non intelligit formaliter specialis benefactor Petri, sed materialiter duntaxat: quia sicut benefactor formaliter talis debet moveri formaliter ex amore utilitatis alienae, ita benefactor formaliter specialis moveri formaliter debet ex amore specialitatis, sive utilitatis prout specialis.

Horum memoria refricata, liquet argumenti solutio.

49o non enim maiorem. Ad probationem distinguo maiorem: eo praecise quod Deus conferat Petro maius beneficium ex amore utilitatis Petri, confert Petro speciale beneficium, materialiter tale, concedo: formaliter tale, nego maiorem. Distinguo etiam minorem, eo ipso, quod conferat speciale beneficium est specialis benefactor, eodem modo, quo beneficium est speciale, concedo: diverso modo, nego minorem, et consequentiam. In ea hypotesi Deus confert beneficium materialiter speciale, ac proinde evadit benefactor materialiter specialis. Ad confirmationem distinguo antecedens: auxilium efficax, etiam prout distinctum ab operatione, est speciale beneficium, specificative, concedo; reduplicative, nego antecedens. Auxilium efficax etiam prout distinctum ab operatione, est id, quod denominatur speciale beneficium, atque adeo est speciale beneficium specificative, et ut quod; sed non est speciale beneficium reduplicative et ut quo. quia auxilium prout ab operatione distinctum non est formalitas beneficii specialis, sive specialitas illius beneficii.

Impugnatur 2o. Decretum

49t Dei absolutum, et efficax de operatione ponenda sub auxilio indifferenti, tollit a tali auxilio rationem specialis beneficii: quod non constituit

in ta

in tali auxo rog. specialis beneficii. Ans. Pbat: nã decretũ Dei abso
lutũ, et efficax de operatione ponenda sub auxo indifferenti tollit ope
rationis libertatẽ: ẽ eo ipso tollit a tali auxo rog. specialis benefi
tii, q. hic vo ẽ infallibilis illatio operationis liberę residens in auxo:
q. ett.o maior a Recentioribus probari solet.

Pbat q. 1.i ut operatio prę 492
uisa p scientiã Mediã sub auxo indifferenti ponat libere inrer. bea,
debet poni ex ui auxii prout indifferentis in actu 1.o ad operationẽ, et
carentiã operationis: ẽ posito absoluto decreto Dei efficaciter inten
tibo operationis p illud auxũ, operatio ñ ponit ex ui auxii prout
indifferentis in actu 1.o ad operationẽ, et carentiã operationis: q. ñ
ponit libere. maior stat: nã ideo gra prędeterminativa libertatẽ ope
rationis lędit, q. ex parte actus 1.i ñ est indifferens ad operationẽ, et
carentiã operationis. minor Pbat: nã posito absoluto decreto Dei
efficaciter intentibo operationis p auxũ H indifferens qũ operatio po
nit ex ui illius auxii prout positi in actu 1.o sub efficaci decreto: sed
auxũ illud prout positũ in actu 1.o sub efficaci decreto operationis ñ per
manet indifferens ad operationẽ, et carentiã operationis: q. ett.o
maior ẽ certa: q. Deus decretũ illud habens ita vult: decerno effica
citer operationẽ Petri poni per auxũ H entitatiue indifferens: mi
nor patet: q. auxũ illud prout positũ in actu 1.o sub efficaci decreto ope
rationis nequit iungi cũ carentia operationis; alioquin decretũ
infrustrabile frustrari posset.

Pbat 2.o eadẽ propositio: absolutum 493
decretũ Dei efficaciter intentibũ operationis l. cognitum ẽ, l. ñ
cognitũ p scientiã Mediã: ẽ utroque mo libertatẽ operationis lędit:
q. minoris 1.a pars Pbat: si tale decretũ ẽ cognitũ p scientiã Mediã,
scientia ita eminentia: attribuat Petro auxũ H prescindens ab ab
soluto decreto Dei efficaciter intentibo quęstionis, ponet quęstio

Petri

221

Pri: sec sententia n cognoscit conversionem ponendam libere, quam cognoscit conversionem ponendam sub conditione essentialiter connexa cum conversione, nimirum sub collectione decreti efficacis, et auxilii: ergo. Probatur: conversionem necessario ponendam cognoscit Deus ita cognoscens: si tribuat Pro auxilium A indifferens, praeexistente physica praedeterminatione ad conversionem, ponet conversio Pri: sed ideo per hanc scientiam conditionatam cognoscit Deus conversionem Pri necessario ponendam, quia ex parte conditionis affertur physica praedeterminatio essentialiter connexa cum conversione, licet simul afferat auxilium A indifferens: ergo similiter per alteram scientiam cognoscit Deus conversionem ponendam necessario. Probatur 2a minoris pars: nam si decretum illud cognitum non est per scientiam mediam mutat hypothesis, hoc est tribuit auxilium eo modo, quo praevisum non est; siquidem tribuit ex vi decreti incogniti, consequenter eo ipso laedit operationis libertas: ergo. Probatur minor: nam si Deus habens hanc scientiam: si tribuero Pro auxilium A indifferens convertet; tribuat tale auxilium ex vi physicae praemotionis incognitae per eiusmodi scientiam, laedet conversionis libertas: ergo similiter etc.

Probatur 3a eadem propositio. absoluto decreto Dei efficaciter intentivo conversionis posito post

194 scientiam mediam de conversione libere ponenda sub auxilio A, tale auxilium non manet infallibile respectu conversionis liberae: sed eo ipso quod tale auxilium non maneat infallibile respectu conversionis liberae, non est speciale beneficium respectu conversionis liberae, non est speciale beneficium respectu conversionis liberae, ut liquet ex terminis: ergo posito illo decreto tale auxilium non est speciale beneficium; Probatur maior: posito illo decreto non infertur ex auxilio A per bonam consequentiam conversio libere ponenda: sed eo ipso auxilium A esset infallibile respectu liberae conversionis: ergo etc. maior ostenditur: nam posito illo decreto inferretur conversio per hunc syllogismum pessimae consequentiae: si tribuat Pro auxilium A indifferens convertet libere, sed auxilium A est ex vi decreti absoluti efficaciter intendentis conversionem Pri: ergo convertit libere. Cum propositi autem syllogismi forma tam informis, et intolerabilis videtur, quam forma syllogismi huius:

si ti

si tribuat Deo actus sui indifferens, decretum liberum. Sed auxilium indifferens tribuit Deo ex vi prioris praemotionis praevenientis auxilium et praedeterminantis ad determinationem quod decretum liberum.

Dices 195

Absolutum decretum Dei efficaciter intentivum determinationis dependens a scientia media pugnat cum decreto applicativo omnipotentiae, illudque retractat. Sed decretum omnipotentiae applicativum est necessarium ad libertatem determinationis. Quia absolutum decretum Dei efficaciter intentivum determinationis dependens a scientia media pugnat cum principio necessario ad libertatem determinationis adeoque adeo cum ea libertate opponi requirit. Dico minorem: nam decretum applicativum omnipotentiae est volitio inefficax, et indifferens ut exerat vel non exerat determinatio: sed absolutum decretum, de quo sermo est, pugnat cum volitione illa indifferenti, illamque retractat: ergo. Probatur minor: nam decretum absolutum de quo sermo est, est volitio efficax et determinata ut exerat determinatio: sed volitio efficax, et determinata ut exerat determinatio opponitur volitioni inefficaci, et indifferenti circa exercitium determinationis, illamque retractat: ergo etc. Probatur. Si Deus ponat quem actum efficacem et determinatum circa exercitium determinationis, et postea habeat actum inefficacem, et indeterminatum circa exercitium eiusdem determinationis, retractat eo ipso primum decretum: ergo si ante scientiam mediam ponat Deus volitionem applicativam omnipotentiae inefficacem, et indifferentem circa exercitium determinationis, et post scientiam mediam habeat volitionem absolute efficacem, et determinatam circa eandem determinationem exercitium, retractat eo ipso volitionem primam: adeoque adeo absolutum, et efficax decretum tollit volitionem requisitam applicativam omnipotentiae.

Dices 2º 196

Eadem absolutum decretum Dei efficaciter intentivum determinationis est determinationi necessitas inevitabilis voluntati creatae. Sed inevitabilis necessitas libertatem

125

liberationis habet, ut nec 3a Praedeterminatio obtendimus. Pa
maior: quia nec ex vi illius decreti, nec virtute illationis liberationis
innocentis in illo potest voluntas creata impedire: probatio ex eo ipso e
necessitas inevitabilis: nulla enim excogitari potest inevitabilior
necessitas, quam illa cuius nec ex vi voluntas impedire potest, nec
virtute illationis: quod probatur maior ex Augustino in Enchiridio c. 95,
ubi ignis Deo negabat dicere: ideo non fecit, quia non debuit, quod
volebat omnipotens voluntas hominis impedivit. Probatur minor: nec illud
decretum est cum libertate proxime, quae habet voluntas creata ad liberationis
[illegible] tribuit auxilii, per quod [illegible] proxima illa libertas
[illegible] eo ipso quod [illegible] illa proxima sit [illegible] decreti, nequit im-
pedire ex vi decreti, quia nullus effectus potest impedire ex vi [illegible] ac
[illegible] se producentis: ergo libertas, quae ad liberationis habet creata
voluntas, nequit impedire ex vi eiusmodi decreti. deinde decreti [illegible]
tenus nequit impedire illationem creata voluntas, alioquin [illegible]
dictione voluntatis efficacis, illaque frustrata fuerint: ergo nec ex vi, nec
illationis decreti potest creata impedire.

Haec sunt [illegible]

29.

praecipua difficultatis capita, quae [illegible] producunt contra [illegible] de
[illegible] efficacia intentionis operationis per auxilium indifferens. Nobis
semper placuit pro [illegible] [illegible] non [illegible] per [illegible]
[illegible] a [illegible] media, et efficaciter [illegible] operationem
ponentes medio auxilio indifferenti quod praevisum [illegible]. Nam
[illegible] [illegible] insignes Theologi [illegible], eius tamen [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] Praedeterminatione. Nihilominus ex [illegible] nos-
tra de Incarnatione an. 1692, [illegible] [illegible] [illegible]
a [illegible] duplici argumento. [illegible] nec huius decreti [illegible]
[illegible] impedivisse absolute creata per [illegible] [illegible]

libertatis Dei; quidquid ex aliud pendet a sua quae ibi a parte
te, si videro pro aliis A, indifferens libera libertas:
hoc sive est absolute impeditiva a Deo non per se potentia li-
bertatis. Ulterius arguitur: si ideo hoc decretum libertatis destrueret
libertatem, quia antecedit absolutam futuritionem libertatis, illiusque inevitabi-
liter infert: atqui si antecedat, ita et inferat libertatem non de-
struit: nam scientia illa media et decretum efficax conferendi auxilium A, sub
quo praevisa est operatio futura, sunt aliquid existens ante absolutam
futuritionem libertatis, illiusque inevitabiliter inferens, quin libertatem
tollat, ut fatentur adversarii ipsi: ergo etc.

Ad priorem probationem respondetur 498
ad argumentum positum num. 491, negando antecedens ad probationem, nego maiorem.
ad [secundam] huius probationis positam n. 492, distinguo maiorem: Ut
operatio praevisa sub scientia media sit libera debet [sub] conditione indifferenti ponat li-
bere, in quo sensu, debet poni ex vi auxilii prout indifferentis,
et illius auxilii partis huius, sive quae est independens a libertate crea-
tae voluntatis, concedo: debet poni ex vi auxilii prout indifferentis,
et illius auxilii partis sumptae quae est dependens a libertate
creatae voluntatis, nego maiorem. Et satis ex duplici huius effi-
caciae auxilii includere aliquid independens, ad aliquid dependens
a libertate creatae voluntatis: independens est ipsa entitas auxilii,
dependens autem est altera efficacia, quae sive sit ipsa ope-
ratio conditionata futura, sive scientia media, sive decretum efficax.
Auxilium ergo partis independentis a libertate creatae voluntatis debet
esse indifferens, alioquin si pars illa esset determinata ad unam
[partem] operationem, libertatem tolleret, quia esset antecedens inevitabile inevi-
tabiliter inferens. Auxilium vero ex parte dependentis a libertate
creatae voluntatis non debet esse indifferens: nam haec pars ita

decreta sit, et dirigat suam operationem, quae non pendet a libertate
voluntatis potentis illius impedire, infert operationem liberi, et
evitabilis. Hinc est quod auxilium A. praevisum potentibus liberi extra
sui decreto liberi ut dirigeret suam operationem quod decrevit, non laedat
libertatem; quia decretum pendet ad eandem libertatem, et ad eandem est
illius extra impedibilis absolute per carentiam operationis, ut dixi
numero ante. Haec autem dependentia non dominium Dei praedeterminativi,
ut supra demonstratur a numero 298. Sed Deus probatio

499 non eandem quae ponitur numero 493, quod decretum absolutum operationis
intentivum, per cuius tribuit auxilium in circumstantiis praevisis
dominium non cognosci ex scientia illud: quia per scientiam mediam [illegible]
supra cognoscit ex parte hypothesis vel conditionis auxilium [illegible]
sciens, et si vellet [illegible] quod simpliciter necessarium est ad [illegible] eiusmodi
auxilii. Decretum autem illud efficacis intentivum operationis non est
simpliciter necessarium ad [illegible] talis auxilii: si quidem ideo ipsius
auxilium potest tribui in circumstantiis praevisis in [illegible], adeo
sine decreto efficacis intentivo operationis, ut liquet ex numero 486.
ad huius doctrinae impugnationem, quae est probatio [illegible] partis [illegible]
in illo numero 493, [illegible] maior: si decretum illud non est cognitum per
scientiam mediam, mutat hypothesim substantialiter, [illegible]: mutat accidentaliter
[illegible] maior. Item in hac scientia media: si tribuat [illegible] auxilium
A. liberi [illegible] hypothesim est auxilium A., et hoc non mutat [illegible]
[illegible], sed [illegible] accidentaliter, quando Deus tribuit illud ipsius
auxilium ex vi decreti efficacis intentivi operationis: quia in ordine
ad libertatem operationis praeaccidens est quod eiusmodi auxilium tribuat
ex vi decreti huius vel alterius divini, tribuat ex vi decreti [illegible].
[illegible] libertate operationis. Si autem Deus tale auxilium tribueret

tribuunt ex vi huius praemotionis, mutant scilicet hypothesis, quod dum rura voluntas libere extorquent ab illa operatione non libere, ut abunde dixi an° 188.

// Ad 33 probationem Savo

eiusdem superioris n° 494, non vacare ad minus probationem normare. Ad probationem, omitto determinationem liberam in fieri per illum syllogismum. Sed non syllogismus est passimus esse. Ut ergo ostendam rationem, summo syllogismum: si tribuetur Deo auxilium A indifferens determinatio libera. Sed auxilium A indifferens tribuitur Deo ex vi decreti divini absolute efficacis intendentis determinationem Dei: determinatio libera. Peccans huius syllogismi aliud non est nisi illi tribuere superfluum, atque impertinens addimentum in maiore propositione: ex vi decreti divini absoluti efficacis intendentis determinationem Dei: hoc enim tollas, dico colligit, evidens, ut nemo dubitat. Sed addendo negationem cum ergo, etiam si non tollantur illi superflui. Probatio: negationis superfluae additio tamen praemissis non dant determinationis dicit ea ita se habet ac si eiusmodi addita non erant. Sed illi addita non sunt determinativi determinationis liberae, quae dico, ut liquet ex n° 497: ergo ita se habet ac si eiusmodi addita non erant. Dicitur alius syllogismus: omne quod est ... aliquod nisi visibile producitur a Deo per actionem generativam: aliquod invisibile creatur: quid ... ista pronuntiabis? minime illegitime dices per impertinentes illos terminos duos, productum a Deo per actionem generativam. At quando duo additi in praemissis dico, ista est pessima: talis est ista alterius syllogismi nota, vide n° 494, eo quod terminus in maiore est additus, nempe per suam praedeterminatio, impedit dico, sive liberam determinationem.

// Ad 33 probationem

eruditus est justitiæ n.º 495, non manet. ad huius probationem dicendum

manet ... decretum applicatibus omnibus, et volitio ineficax, et indiferens, absolutè, dicendo: est ineficax; et indiferens quantum est

ex parte Dei, non manet, et mixtum. Ideo ex n.º 477, decretum applicatibus omnibus est efficax, et determinatum quantum est ex parte Dei: ergo

quantum est ex parte sua Deus manet efficaciter determinatus vi illius

decreti ad producendum effectum quando producendus est iuxta talles

determinationes ... quod decretum applicatibus omnibus

ad producendam actum determinationis ... non ... absoluto

absoluto Dei efficaciter intentivo determinationis: quoniam decretum in

manet efficaciter eandem determinationem: et ... veritas ea

... stat, quod decretum applicatibus omnibus sit indifferens a

... media, et est efficax ... quantum est ex parte sua;

decretum ... efficaciter intentivum determinationis, hoc est, dependenter a scientia

media, et est efficax simpliciter, quoniam ... determinationis illa

... sit collectio ... et ... [illegible]

... conditionis, de qua diximus n.º 586.

502 ... probationem primus in

illa n.º 493, arguo ... si Deus ... decretum efficax, et de

terminatum ... determinationis, et porro ... decretum ineficax, et inde

terminatum ... determinationis ... decretum ... decretum

sit ... quantum est ex parte Dei indeterminatum, et ineficax, dicendo: si,

... decretum sit indeterminatum et ineficax absolutè, ... simul determinatum

et efficax quantum est ex parte Dei, non ... Itaque volitio potest esse ine

ficax ... absolutè, ... ex parte volentis: ex parte volentis

162

e inefficax volitio, quando examinata et infirmata affectu
vel absolute e inefficax, volitio nec ob potentiis carentibus
actibus, quando aliunde impediri potest, ne ponat et ne asse-
quatur talle obiectum, sed affectivus et quantum e ex parte voluntatis
sit sufficiens, mecunia et efficax. non semper autem ipsa voli-
tio inefficax ex parte voluntatis, quae examinata et infirmata e
retractat, et extinguit per subsequentem volitionem avidae
efficaciae, quae subiectum meditatur antea ex parte sua ad po-
nendum. s.n. ponendum, assequendum. Sed assequendum obiectum, excitat
dictatum, et quoniam cum obiecto efficaciter absoluti, nec e tamen actio
vel quae sub ire. Sic si mortem, nollet perseverare in amore ef-
ficaci prius dato, sed tantum in volitione inefficaci, aut se-
excitare, quae postea elicit retractat priorem amorem efficacem,
illum vero non retractat si volitio post efficacem amorem elicita
sit efficax subiective, sive quantum e ex parte voluntatis.

Solvitur 3. a

ma probationis eiusdem quae posita n.º 196, augusto maius: e
potentiae necessitas inevitabilis absolute, aut antecedens non: inevi-
tabilis ex suppositione aut consequens. Dicitur maius, concedo cum minori:
inevitabilis necessitas absoluta aut antecedens libertatis sumpta, dico:
necessitas ex suppositione quae mere consequens, nego minus et consequens. Posito
decreto illo e inseparabili necesse e operationis liberae poni;
haec vero necessitas non e antecedens, et absoluta, sed consequens et ex suppositione
ipsius operationis liberae praesuppositae per scientiam mediam ante decretum:
quando non e necessitas impeditiva libertatis, ut liquet ex n.º 210.
Solvitur itaque oblata Ratio per carentiam operationis sui impedi-
re ex illius decreti inseparabilis, ut dictum ex n.º 197.
ma oppositis grave argumentum relatum n. illo 196: ma igitur

devolitione divina efficaci eius existentia, cuius esse negant
relegi creata impedire; n[on] v[ero] de volitione divina efficaci an
tecedente intelligat existens: nam eius illius eius potest ante
impedire voluntas creata libera: nam eius fiebat operationis ad
illa in eodem n[on]; neque in quo maxime: illud de quibus est ea per
accidens, libertatis proximus est. quando est ea per se requisita
non maxime. dicimus efficax de operatione n[on] est ea per se requisi
ta ad actus, constituens libertatis primus operandi, sed n[on] operandi,
ut liquet ex n[umero] 199: unde si voluntas pro sua libertate n[on] est ope
ratura impediret eius talis decreti, et faceret quodammodo a libertri
bus producitur ex via libertatis decreti intendentis, requisito eius
volitio n[on] decernentis efficaciter eius operationis.

Disputatio 3a ultima

Ex ijs quarundam sententiarum

... n[on] viximus quieto
quod negavi n[on] ... ut sint praedeterminationes, et n[on] praedeterminatio ...
nixi n[on] posse nisi meaius, quod etiam reduxit ad immediatas determinationes ...
divinas moventes status; ... nihilominus, ne eius in re aliquid
auditoribus desiderandi superesset, quod recte praestare tenemur cum
hac disputatione absolvimus, statui iudicium de quibusdam circum
discurrentibus sententiis.

Caput 1

Sententiarum aliquorum examinatur primo.

... et
aliquot dicendentes sive fabere doctores verbis docent ... ...
determinationes efficaciter actus esse non ante, nec est ... ante actionis
et volitionatur primitionis operationis; sed ... praedeterminatio ... ...

adveniunt, efficaciamque non ex perfectione intrinseca entitatis actus, nam
actus entitas est aliud a connexione cum operatione, et operationis
existentia habent. Inde efficaciam adveniunt entitati actus, atque
in a[illegible] gaudent operationis illatione, non per intrinsecam virtutem
suam, sed per extrinsecum decretum Dei radicaliter [illegible] ne
operatio ne ponenda ut libera nostro arbitrio [illegible] habent: neque
quod possibile videtur per suam simplicem intelligentiam videt Deus
talem decernere et imperare in infrustrabiliter ut erat: Sed per suam libera
simplicem intelligentiam videt Deus possibiles decretiones Dei atque suo
actu [illegible] eius respiciens actus ad eiusdem ex objectionem:
quod independenter ab ea vi aliqua, atque adeo ante absolutas et
conditionatas decretiones futuritionis — potest Deus efficaciter decernere
et imperare infrustrabiliter ut erat decreto Dei hoc actu libera
sit, quod actus sit ut venit talis actu est efficax ante se
dictum [illegible] est independenter a conditionata et absoluta futuri
tione operationis, atque ab omni [illegible] Dei imperante ut fruitur a
natura operationis.

Stant. [illegible] efficax Dei non [illegible] 500 Volitio
et infrustrabilis et irresistibilis in libera efficacia, neque
in [illegible]: quod volente Deo efficaciter, quod erat libere decreto
Dei infrustrabiliter et irresistibiliter exit in illa conditionata
ex libera decreto: quod actus existant, quod libere [illegible]
[illegible] cum [illegible] voluntate divina sit [illegible] operationis
liberae illationis infrustrabilis et irresistibilis; ante omnes ad
absolutas et conditionatas decretiones futuritionis.

Nec ignoro Pater 56

[illegible] Patri Granculari [illegible] attribuere schola. Haec proposi
tamen [illegible] ignoro P. Montoia dicit. [illegible] de

Sed licet 3a videtur praetrahi a nobis pro decreto efficaci praeve-
niente altera media, quam etiam cum Molina habent doc-
tissimi Scholastici, quod refert Paulus Leonardus parte
3a disputationis n. 10. Sed licet tandem ita sit, ea mihi
vehementer ~~[illegible]~~ displicet, quia incidit in scopulos quos maxime
contendi vitare ~~[illegible]~~ destructionis humanae libertatis, ut non de-
bile probari potest, reproductis principiis quibus [illegible]
508 tam [illegible] an. 2. 3.

Primo, sicut illa divina
[illegible] impedibilis et irresistibilis a voluntate humana, ita facit hu-
manam voluntatem liberam, ut ipsa ponat [illegible] inevitabiliter et
impeditur ad carentiam liberationis [illegible]. 2o: si voluntas humana
sub illo divino decreto efficaci praedeterminante ad liberationem
nequit simpliciter ponere carentiam liberationis, ponet ergo
omnino impeditive decretum efficax incompatibile cum carentia
liberationis. 3o: hic syllogismus videtur urgere: omne quod praecepta per divi-
num decretum efficax ad liberationem liberetur, sed voluntas [illegible] praedeterminata
per divinum decretum efficax ad liberationem, ergo liberetur. Ecce in hoc syllo-
gismo utraque praemissa est [illegible] inevitabilis, et minime libera, quare minus
[illegible] est liberationem illam ei evitabilem et liberam. 4o: nam si
divinum decretum praedeterminans liberationem est inevitabile, et [illegible] in exi-
stendo sine voluntate creata liberationis, necesse est quod inevitabiliter
et [illegible] sit in existendo sine [illegible] ~~[illegible]~~ voluntate liberatio,
cum qua essentialiter connectitur decretum. 5o: nam praedeterminatio decretum
habens a Deo in creata voluntate libertatem est quid inevitabile et
ex quo inevitabiliter liberatio sequitur, ac proinde liberatio est ine-
vitabilis, et non libera, ut probat argumentum n. 263 Firmanus. 6o:
nam cum decretum est [illegible] simpliciter [illegible], ut [illegible] 2 10

dt. Deinde neque dicitur hoc esse aliud indepravabile causam
ta liberationis, carentia decreti exit negabilitas ordinationis ad
omissionem liberationis: sed non est in potestate voluntatis creatae ca-
rentia eiusdem decreti: ergo neque omissio liberationis, ac proinde liber-
tas liberandi non est, ut liquet ex n° 271.

Replicabis ergo posset aliqui 509
tentione efficacis auxilii hoc dicitur esse indepentiens a determinatio
ne creatae voluntatis eo quod dimanat ab aliis sufficiens hoc
non operandi salutaria. Patet ex n° 322. ad quod haec carentia au
xilii ratione ad liberationem ut quae, ~~patet autem~~ et carentia potentia aequiren
di talem auxilium, caret auxilio sufficienti: sed carentia illo
decreto tanquam determinativo ratione efficacis auxilii, ad hoc non se
liberantis caret auxilio ratione ad liberationem, et caret potentia aequi
rendi tale auxilium: ergo caret auxilio sufficienti. minor patet:
nam admisso illo decreto tanquam determinativo ratione efficacis
auxilii ad hoc non se liberantis caret illo decreto, ut est evi
dens; atque adeo caret auxilii efficacia quae est auxilium ordinationis
ad actualem liberationem: caretque non habet potentiam aequirendi
talem decretum divinum; siquidem illud est ordo independens
a determinatione creatae voluntatis. Confirmatur: ad hoc non se liberantis
habet carentiam illius divini decreti praedeterminativi ad liberationem.
Sed carentia illius divini decreti praedeterminativi ad liberationem
necessitat hominem ad omissionem liberationis: ergo ad hoc non se liberantis
habet aliquid necessitans se ad omissionem liberationis: ergo non habet
auxilium simpliciter sufficiens ad liberationem. liquet haec tota: quia
auxilium in ratione simpliciter sufficientis ad liberationem liberae
a fortiori excludit carentiam omnis principii necessitantis ad omi
ssionem liberationis. minor patet eisdem argumentis quibus hic supra probatur est

ad laevinã grãs pdictantis n° 521.

510 Dices satis est ad libertatem servando, quod voluntas creata possit iungere carentiam operationis cum ipsa entitate actus, et non requiri, quod possit iungere carentiam operationis cum divino decreto operationis praedefinitivo: nam carentia operationis iungi potest cum decreto quod defendimus a n° 453. Ideo hic verum est quando decretum divinum operationis praedefinitivum est aliquid, illiusque extra dependens a libera determinatione voluntatis, aut ab illa absolute impedibilis, quale est decretum a nobis propugnatum. Ceterum quando decretum praedefinitivum operationis est determinans, ipsiusque extra independens et inimpedibilis a libera determinatione voluntatis creatae, quale est decretum quod impugnatur, non sufficit ad libertatem, quod cum entitate actus possit voluntas iungere carentiam operationis. Ratio disparitatis liquet ex n° 511: quia ad libertatem operationis non est satis quod voluntas possit iungere carentiam operationis cum ipsius entitate, sed requiritur ut ipsa entitate a se inimpedibili aut inevitabili.

511 Fundamentum opinionis huius ab his scriptoribus positum n° 505 dixit dupliciter negandum: antecedens Deus videt per scientiam simplicis intelligentiae, potest esse determinata ut erat eo modo quo possibile videri, concedo; ut erat eo modo quo impossibile videt, nego, maior aliquo [illegible] dixeris: Sed per scientiam simplicis intelligentiae videt Deus possibilibus determinationibus in hoc actu esse ut posito sine decreto et tamen praedefiniente determinationis, concedo: quod actu esse ut posito cum decreto et tamen praedefiniente determinationis, nego minor, et [illegible] utramque explicatur solutio. Per scientiam simplicis intelligentiae

videt Deus eandem uno modo possibilem, et eandem alio modo impossibilem
unionem physicam, quia videt Deum posse ad existendum simul
cum extremis; sed eandem videt impossibilem ad existendum simul cum
carentia extremorum. Sic videt liberam determinationem suam possibilem ad
existendum sub aliquo etc. et licet cum carentia praede-
terminationis, et cum carentia decreti divini ordine ante praedefinientis
eandem determinationem; eandem vero determinationem videt impossibilem ad existendum
cum aliquo etc. licet cum physica praedeterminatione, aut cum decreto
divino ordine ante praedefiniente determinationem. Deus igitur potest de
carentia efficaciter ut exat, determinatio libera potentia ea est e
qua potentia praevisa est, cum sine decreto divino ordine ante prae-
definiente determinationem: atque adeo decretum erit in ordine ante praesciens
subsequens conditionatam futuritionem. Neque pro a nobis ponit.

512 determinationem oportet in Deo, distinguo antecedens: volitio efficax
Dei in vi et infrustrabilis etiam, si supponat ten-
dere modo possibili, concedo: si supponat tendere modo impossibili
... distinguo etiam subsequens: quod volente Deo efficaciter etiam,
si supponat velle modo possibili, concedo: si supponat velle modo
impossibili, nego consequentiam. Infrustrabilis sane et irresistibilis est ipsa
tam illa volitio, quam supponas (ut par est) tendere in
obiectum suum modo possibili, atque adeo talis est volitio efficax
cum aliqua praedefinitione modo possibili determinatione libera. Caeterum
irresistibilis natura est illa efficax Dei volitio, quae in-
tendere supponitur tendere in obiectum suum modo impossibili: talis
esset praedefinitio de existentia unionis simul cum carentia ex-
tremorum, talis praedefinitio de existentia determinationis liberae sub phy-
sica praedeterminatione, talis denique decretum ordine ante praedefiniens

liberi Patri liberationis: neque se ipso tradidit facultas impossibilitatis id ipsum quod vult.

Caput 24

Sinistra gratiae praedeterminantis explicatio à Caramuele excogitata refutatur

523

Maxime difficilis redditur gratia physice praedeterminans, tum quia neque in sensu composito neque in sensu diviso componitur cum libertate operationis, ut vidimus anno 233; tum quia volas resistere talli gratiae neque in sensu composito potest neque in diviso, ut patet, vidimus anno 214. Sed ecce Ioannes Caramuel in Theologia fundamentalli cap. et fundamento 60 theses aliquas de gratia et libero arbitrio producit, in quarum 3ª ita fatur: Si quovismodi sensus compositus et divisus exponantur, possumus intelligi in utroque, et in utroque non intelligi.

Efficitur explicationes subiungens docet, entitates physicas adhuc in se determinatas posse optime componi cum contraria operatione, et cum resistentia voluntatis; addit tamen contrariae operationis aut resistentiae voluntatis, quare componi non posse cum decreto efficaci divino, quia decretum non inclinat in opus faciendum necessario, sed in faciendum infallibiliter, et libere. Argumentum: non volunt Deo, quod Petrus volas operetur libere, non potest volas resistere, seu possit non operari: qui enim vult ut libere operetur, vult ut ita operetur, ut possit non operari: ergo cum illas possit non operari, non resistit decreto, Dei satis facit. Physice addit Caramuel, apud Doctores thomistas, gratiam in sensu diviso esse physice entitates gratiae efficacis, cui resistere possumus; gratiam in sensu composito esse aggregatum ex entitate

+ posis

quæ decreto divino, cui resistere non possumus.

Atque 515

quæ Fratres Dominicani habitas Caramuelis inter se
rationes notavimus. Nam P. Dominicus Anno [illegible]
a plus praedeterminationis quae defendit, adeo debilitat
ut vix vitalis cadaveris speciem permittat: extinguit
enim vigorem illum, quo physica praedeterminatio ita requirit
causam operationis, ut cum illa coniungi repugnet eiusdem
connexa, et valide sit cum operatione. Haec est Doctorum
et indoctorum Dominicanorum vera, ut liquet a n. 236,
quae et publicis thesibus passim exponunt, et propriis
libris explanant. Praedeterminatio physica est incompossibilis
cum carentia operationis, aut resistentia voluntatis in sensu
composito tui, et carentia operationis, aut resistentiae, separ-
abilis est, et inavolita [illegible] decretis.

Dominicus P. 516

nam decretum illud non impedibile a voluntate creata
est [illegible] quam cum [illegible] voluntatis omnino
tenet se indifferens ad operationem et operationis carentiam, ut dixi
a n. 508. [illegible] nam [illegible] illud ex parte indifferens
et decreto efficace infallibilitante operationis includit infallibi-
litatem ante libertatem inimicam, ut vidimus a n. 363.

Neque 517

momentum habet Caramuelis fundamentale argumentum positum n. 514.
[illegible] ante volunt Deus quod creata voluntas libere non potest
voluntas resistere, tametsi possit non operari, si Deus non vellit per
decretum impossibile cum carentia operationis, aut impedibile a
creata voluntate, [illegible] si Deus supponat id velle per decretum impossibile

sui carentia operationis, et non impedibile a creata voluntate, non autem. Igitur Deus volens quod creata voluntas operetur libere potest supponi id velle per aliquod ex tribus decretis. Ex per decretum vinculi solum ad operationem, et operationis carentiam, adeoque sui realiter disponibile absolute: talis est volitio salvandi omnes homines, de qua diximus n° 200: talis etiam est volitio applicativa operis, ut dicitur ex n° 377 et 501. Huic decreto licet non posse voluntatem creatam resistere, tamen potest non operari: quia ex vi immediati et proprii huius decreti est potentia ad operandum, et non operandum tribuitur voluntati creatae: sed haec ipsa potentia non tollit se ipsam: quia non tollit immediatum, et proprium effectum talis decreti, adeoque adeo non resistit decreto.

518 2°. quia creata voluntas operetur libere, potest Deus velle per decretum efficacem determinatum ad operationem, et indisponibile sui operationis carentia, impedibile tamen a creata voluntate, quale a nobis defenditur n° 497. Huic etiam decreto non potest resistere voluntas creata, tamen potest non operari: quia non habet potentiam ad non operandum disiungendo carentiam operationis cum decreto, ut necessaria esset ad resistendum ut diximus n° 508. nec haec impotentia resistendi libertatem laedit, quia est necessitas mere consequens, ut respondi n° 503 et 510.

519 3° tandem quod creata voluntas operetur libere, potest supponi Deus volens per decretum indisponibile sui carentiae operationis, et absolute non impedibile a creata voluntate, ut supponunt esse aliqui Thomistae, et pluribus Scholasticis quod impugnamus n° 505. Huic autem decreto potest voluntas creata resistere eo sensu quod separando potentiam libertatis non operari. Probatur: nam posse libere

posse ponere carentiam operatio
nis, et ponere illius oppositum cum sua veritate inevitabiliter ab
ipsa voluntate creata, ut liquet ex n. 344. Sed per vos di
vinus ictus est entitas inevitabilis ab ipsa voluntate creata: ergo
quod voluntas creata possit libere non operari, est falsum quod
possit ponere operationis carentiam, et ponere illius oppositum cum
isto decreto. Sed ponere cum isto decreto carentiam operatio
nis efficaciter ab ipso volitus, est destruere decretum. Ergo etc.
Hinc liquet repugnantia divini decreti, ut aiunt, et inevita
bilis praedefinitionis operationis creaturae ut liberae, quam innuimus
n. 341. Decretum enim quatenus infrustrabile est,
necessitat cum operatione ut libera; at quatenus, ut aiunt, et
inevitabile est, destruit libertatem operationis: ergo est aliquid con
nexum cum ea libertate, quam destruit: ergo facit existere
simul liberam et non liberam operationem: ergo facit frustrari
se ipsum simul, atque non frustrari: quae sunt chimaerae satis fa
cundae.

Caput 3um

PP. DD. paradoxa exponuntur.

Doctiali
qui PP. DD. libidine operandi eo progressi sunt, ut omnes suae
Dei a determinatione efficaci actus excludant. Sed pro,
ejus suae medio, totas reponerent efficaciam in actuum
liberorum provenire ex vi decreti efficaciter in
tendentis operationis liberae. Sic ratiocinantur. In decreto
divino efficaciter intentivo operationis liberae datur
collatio sui medii, et decretum in ordine ad obtinendam
efficaciam actus: ergo haec tota residet in illo decreto. Ergo

Unionis in 1° illud decretum habet infallibilem illationem actus
indifferentis: rursus habet infallibilem illationem operationis liberae: quia
ethiam minus primae unionis humanitatis media sua praesupponit emittitur
fruitionem conditionatam operationis habitu actus indifferentis
ideo libertatis non tollit: ita hoc decretum praesupponit emittit fruitionem
conditionatam operationis habitus actus indifferentis, atque
adeo libertatem non tollit, si infert operationem ut liberam.
Confirmatur: nam divina voluntas independenter a directione intrinseca et directissima per se finalitate: quia independenter a directione intrinseca ipsa
per se finaliter praesupponit quod est natura ut amando non erraret:
ergo per se finaliter voluntas divina praesupponit fruitionem conditionatam operationis habitus actus indifferentis, quando habet decretum
efficax circa operationem ut liberam. Patet haec sequela: quia fruitio
conditionata operationis habitus actus indifferentis est sua natura
521 ut non erraret voluntas divina amando efficaciter operationem liberam.

Confirmant, et explicant. Longe divinum intrinsecum falli tenuitando obiectum
innonestum esse honestum: hac data hypothesi voluntas divina
~~amaret~~ eiusmodi obiectum amare non posset, quia per hanc falsitatem nec
intrinsecum retraheretur ab amore obiecti, licet malitiam eius
non cognosceret, praesentiret tamen, et quasi sub oculis non quaerat
simpatia: quia divina voluntas finaliter ut talis et independenter ab intellectu errare non potest: quia etiam nulla praesciente cognitione voluntas divina amans non erraret, atque
adeo independenter a scientia media amans efficaciter
actus liberos, non per actus et non exponeret errari
sed per se ipsa sapieret talle actus et ignorans
infallibiliter atque venerit liberos actus ore sicuti definitum.

Respondeo quod potest: nam sicut intellectus divinus est infallibilis regula veritatis solum in esse cognoscibilis, ita divina voluntas debet esse infallibilis regula veritatis solum in esse amabilis: sed intellectus divinus est regula veritatis solum in esse cognoscibilis excludit per se formaliter omnem errorem in cognoscendo: ergo divina voluntas est infallibilis regula veritatis solum in esse amabilis excludit per se formaliter omnem errorem in amando: ergo per se formaliter divina voluntas petit omnem ita esse ut ab ipsa amatur: atque adeo independenter ab intellectu supponit libertatis actus creati, quando liberum illum non esse ponit.

Tertio denique opinio [illegible] refutanda, inter teris et exercitatis versa est in schola Societatis, pugna ad defendendum sine medio et permittere [illegible] ad efficaciam divini auxilii et praedefinitionis ad gloriam vt eorum ante absolutam meritorum praevisionem. Mihi damnanda videtur, quod non probat efficaciam auxilii divini independentem a scientia media, etiam si omittamus voluntatis divinae independentem ab intellectu suo habere per se formaliter totam illam rectitudinem, atque exclusionem erroris formalis, quae argumenta [illegible] ostendunt. Probo: nam auxilium efficax est infallibile medium providentiae, et praedestinationis divinae: sed in esse infallibilis medii [illegible] per scientiam mediam, etiam si divina voluntas habet formalem illam excludendi quod est [illegible] erroris: ergo in esse medii [illegible] per cognitionem directivam [illegible] a fine, et influentis electioni medii ad sequendum finem: ergo in esse infallibilis medii [illegible] auxilium efficax per cognitionem infallibilem influentis electioni auxilii ad consequendum actum

libere a Deo intenta. cum dixi 9° sine cogre vtilitatis ad finis neq dat medium finalit vt tale cognat finalit ad finis. Vnde ita liquet: q sicut medium vt finalit medium prat cognes prelucentes electioni, et executioni medii, ita in finalit medium prat cogn infallibile prelucentes electioni, et executioni medii ad dequendum finis. Sed nec actus liberi dequendi finis e alia scia infallibilis, que prelucat electioni, aut executioni aliis nisi scia media: ergo etc.

523 ad argumentum positum n° 520, nego ans. ad probationem, distinguo minorem: nulla est in metis hec infallibilis illatiorem, de linea voluntatis, omitto: infallibilis de linea intellectus, nego minorem, et cons: requiritur enim infallibilitas de linea intellectus. Omitto pro 7a ... triplex ... argumento ad dicta: q ... adm ... medio includit aliis vt efficax, liquido Deo e infallibile medium ad actus liberi creati dequendi.

Caput 4um

Expeditur gratia moralis predeterminans.

... alii efficaciam aliis docent consistere in predeterminatione morali. est autem apud istos moralis predeterminatio gratia illius natura, et efficacia ita vtilitate, adeo in actione, aut dona nullis hominum nunquam ... ut raxig moralis reddat ... effectus. Hec predeterminatio metaphysice, et physice e ... cum carentia effectus, adeo adeo absolute illius libertatem relinquit; non tamen relinquit libertatem moralem, q moralis e indivisibilis cum carentia effectus. Sed ... priores et quaras perspicuas explicationes necessitatis, adeo libertatis moralis, nec e vna ... explicatio, e ... vna

rius obscuritas qui clarius sciunt, dicunt, necessitas moralis est talis inclinationis ad aliquid cui nullus homo resistit, licet resistere possit sine ulla poena, aut mira repugnantia: hic est moralis necessitas ad agendum hominis quorum, qui illam in hac positione habet, cum extrat interna febri.

Nobis haec illa displicet multis de causis. Primo quia sponte fingit unus homines habent auxilium efficax operari sine libertate morali, et cum morali necessitate: habent enim omnes homines laxentes auxilio efficaci et moralis necessitatem ad omittendum aliquod praeceptum, et ad peccandum: hanc autem necessitatem peccandi moralem privatim agnoscunt theologi cum Tridentino sessione 6 canone 23 quoad peccata omnia venialia per diuturnum vitae vitanda sine speciali privilegio. Dicunt autem eis cum homo peccato mortali irretitus non resistat diu exagitatus gravi tentatione.

Secundo, non sicut gratia efficax est moraliter praedeterminans et necessitans, nullus homo resistere illi gratiae quae in aliquo homine est efficax: sed fingit quod aliquis homo resistat illi gratiae, quae in alio est efficax: quia non omnis gratia efficax est moraliter praedeterminans et necessitans, ac proinde efficacia non consistit in praedeterminatione morali: non patet ex numero 524: neque ideo in aliquo homine gratia est efficax, quia est moraliter praedeterminans; ideo autem est moraliter praedeterminans, quia talis est cui nullus homo resisteret, licet resistere posset. Mirum est ex textu nostro Matthaei, Lucae meminimus numero 525: restiterunt enim Iudaei illi gratiae, quae et Tyriis, et Sydoniis esset efficax. 527

Tertio sic

Sententia fingit ut motus virtutis, et interna solicitatione, affectione

mali proveniet lib. ad peccandum et simul minus vivida et
intensa contritione, atque affectione boni, cum ad resistendum
peccatis; nihilominus tamen tentationem vincit, atque adeo contritio
illa, et affectio boni est gratia efficax: ergo tunc gratia efficax
non est moralis praedeterminans. Probatur consequentia: quia intelligi non potest quo
modo propria illa contritio et affectio minus intensa praedeterminet
atque inclinet moralis ad bonum actum; dum tamen in propria [illegible] con-
tritio et affectio intensior atque potentior non praedeterminat nec
inclinat moralis ad actum peccaminosum.
598 [illegible] nam gratia vere au-
xilium moralis praedeterminans potest sine ulla physica, et in [illegible] physica
repugnantia coniungi cum carentia operationis suae: Sed auxilium
efficax ut efficax non potest sine ulla physica, et intra
repugnantia coniungi cum carentia operationis suae: ergo auxilium
moralis praedeterminans non est efficax ut efficax: atque adeo efficacia
causa non consistit praecise in praedeterminatione morali. Minor probatur
quia auxilium efficax ut efficax requirit simul esse non efficax
sine metaphysica repugnantia: Atqui auxilium efficax ut efficax potest
esse simul non efficax sine metaphysica repugnantia, non potest [illegible]
ea repugnantia coniungi cum carentia operationis suae. Ergo minor etc.
quia ea ratione qua potest auxilium coniungi cum carentia operationis suae
potest esse non efficax.

Objectio physica, nam et hanc satis pro-
bando praesentis anni penso. Si quid in hoc [illegible] non in-
gratum sit, tota auctori gratiarum atque adiutori Deo acceptum refero.
Ipse enim et ipsa, ut cum divo Fulgentio loquar lib. Ad Moni-
mum capite 11: Praeveniendo misericorditer inspirat, subsequendo

custodit. Sapienter Gelasius Papa Epistola 5a ad orientales
Episcopos: quis autem audeat dicere Christianus aliquid se
bonum sine gra, quando Magister Gentium clamat, cuncta
tribuit in se bona deludens: gra Dei sum id quod sum
et gra eius in me vacua non fuit. Utinam in nobis vacua non se
nnitus in quod, sane negocium nostrum laudetur adque honorem Omnipo
tentis Dei et Virginis Mariae, immunis prorsus ab labe

29

37

10 1/2

76 1/2

67

144